<366119770500l4

<366119770500l4

Bayer. Staatsbibliothek

0

C^L. BRUINS

ZEDE-DICHTEN

TWEEDE DEEL.

UITLEGGING

DER

TITEL-PRENT.

De Godtsdienſt, met de Wet en 't zalig Euangeli
Reikt haere Rechterhandt aen wakkre Leerzaemheit,
In onbeſmet gewaet, gelyk een friſſche leli,
Tot haeren Troon geleidt,
Door BRUINS Gedichten; in de Zededichtereſſe
Verbeelt, van Waerheit en van Naerſtigheit verzelt.
Het Tafereel ter zyde is iedereen ter leſſe,
En heldre baek geſtelt:
Om zyn begaeftheit nooit aen de ydelheit te leenen,
Die namaels menig zal zyn ſchade doen beweenen.

M. S.

C^L. BRUINS ZEDEDIGTEN TWEEDE DEEL.

t' Amsterdam by Marten Schagen, Boekverkooper 1726

C^L. BRUINS

ZEDE-DICHTEN

MET KUNSTPLAATEN.

TWEEDE DEEL.

Te AMSTERDAM.
By MARTEN SCHAGEN, Boekverkooper, op den Nieuwendyk, op den hoek van de Mandemakers-steeg, in Erasmus. 1726.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

OPDRAGT

AAN DEN HEERE

SIMON SCHYNVOET,

HOOFDPROVOOST VAN 'T AALMOESSENIERS-WEESHUIS,
TE AMSTELDAM,

UITMUNTEND LIEFHEBBER EN VERZAMELAAR VAN VEELE ZELDZAAMHEDEN.

Waarde Vriend, de balſemreuken
Van uw ſtichtelyke Spreuken,
Zo verkwikbaar voor 't gemoed,
Liefſt door dat banket gevoed,
Hebben my ook aangedreven
Om van verre u na te ſtreeven,
'k Aasde als eene wakkre By
Op uw Letterlekkerny.
Ai vergun dan 't kleenſte hoekje
In uw Boekzaal voor dit Boekje;
In uw Boekzaal die een' ſchat
Voor 't verſtand in zich bevat,

TOPDRAGT.

Om uw leesluſt te verzaaden;
In uw Kunſtzaal ryk van laaden
Daar de Aloudheids Munt in ruſt,
Daar ge in weid wanneer 't u luſt;
Kunſtzaal daar men in kan dwaalen
Met het oog langs Mineraalen,
Hoorens, Schelpen, en wat meer
Uitblinkt om den Opperheer
In zyn ſchepſelen te ontdekken,
't Geen tot ſtichting kan verſtrekken
Voor 't aandachtige gemoed,
't Welk, door ydlen SCHYN, geen VOET
Aan het ongeloof wil geeven,
Om Gods magt te wederſtreeven:
'k Wyde u dan dit Dichtwerk toe,
Braave SCHYNVOET, nimmer moê
Door verhevene gedachten
Naar elks nut en heil te trachten;
Die hier nimmer de eigenbaat,
Maar de wysheid vraagt om raad,
Wyl ge u aan uw Ampt, hoe laſtig,
Yvrig, eerlyk en ſtantvaſtig,
Zelfs in uwen wintertyd
Tot elks nut hebt toegewyd.
Wil, als 't u behaagt, dees ſchriften
Door uw oordeelkunde ziſten,
En behouden uit elk blad
Wat ge 'er ſtichtlyks uit bevat.
De Almagt zy hier op gebeden,
Dat zy ſterke uw wankle ſchreden;

OPDRAGT.

Dat zy ſtrekke uw ſtut en trooſt;
Dat uw Echtgenoote en Krooſt
Door hun zeden u verkwikken;
Dat gy nooit voor ramp meugt ſchrikken;
Dat Gods voorzorg u alom
Overdekke in d'ouderdom,
Met zyn vleuglen van genade;
Tot ge in 's levens avond, ſpade,
't Sterflyk eens verwiſſlen meugt
Voor de onſterffelyke vreugd.

CLAAS BRUIN.

VOOR-REDE.

BESCHEIDENE LEEZER.

Men kan gevoeglyk de Dichters, die hun werk maaken van zich in de Poëzy te oeffenen, in drie ſoorten verdeelen.

Voor eerſt zyn 'er die zich gantſch, het grootſte gedeelte voor 't geheel genomen, aan het Bybeldicht overgeeven, en de H: Schrift en wat daar meeſt mede overëenkomt, tot het voorwerp hunner bedenkingen verkiezen.

Ten Tweeden worden 'er gevonden die, hoewel ze niet volſtrekt het Godlyk Woord volgen, zich echter van zedige, deftige en welluidende Beſpiegelingen bedienen, die de herten der geene die ze leezen kunnen wechrukken.

Eindelyk vind men 'er die, door een bedorven ſmaak, zich niet ophouden dan met faamrooven-de hekelſchriften, of met gevaarlyke ſtellingen die de gronden van 't Chriſtelyk Geloof onder-mynen, of met ontuchtige, dertele en onheilige werken vol bordeeltaal, om de ligtverleidelyke jeugd naar ziel en ligchaam te bederven. Dichters en dichtſtoffen die onder ons niet behoorde genaamd te worden.

Zo

VOOR-REDE.

Zo loffelyk en ſtichtelyk nu de nutte uitſpanningen der eerſte en tweede Dichters zyn, zo vertoejelyk, en voor Gode ſtraſbaar zyn de onnutte en ſchadelyke gedachten der laatſte.

Myn voornemen is van de eerſte ſoort, omdat de uitgaave van dit werk my daar wel meeſt aanleiding toe geeft, wat uitvoeriger te handelen.

Die zich met vrucht aan de zedelyke Dichtkunde wil overgeeven moet noodwendig deeze volgende zaaken betrachten.

Voor eerſt moet hy de deugden die hy anderen aanpryſt naar zyn vermogen zelf beleeven, en zich voor de gebreken die hy voor oogen ſtelt zorgvuldig wachten: want het is de allerverfoejelykſte en ſtrafwaardigſte ſchynheiligheid, dat men in dit ſtuk zich als een engel des Lichts vertoont, daar men in 't hert een kind des Duivels is: ook hebben de leſſen van zulke menſchen, hoe zielroerend voorgeſtelt, weinig ingang in de gemoederen der geene die ze leezen of hooren. Geen Senecaas, geen Demaſſen, geen Diotrepheſſen onzer eeuwe moeten van de nuttigheid der armoede, van de verſmaading en verzaaking der waereld, en van de ootmoedigheid, vredelievenheid en opbouw der Chriſtelyke Kerk ſpreeken, omdat hun leven met hunne leer t'eenemaal ſtrydig zou zyn, en by gevolg geen of weinig ſtichting geeven.

Ten Tweeden moet een Zededichter niets in 't

licht geeven, of hy moet het met de H: Schrifttuur kunnen verántwoorden; waar toe een grondige kennis der boeken des Ouden en Nieuwen Verbonds word vereïscht; dies moet hy dezelve meer dan eens doorbladeren, niet ter loops en gedwongen, gelyk de kinderen, maar met vuurigheid en yver; met een' gretigen honger en dorst naar de gerechtigheid, om het goede woord Gods met lust te smaaken, tot dat hy 'er, door de genadige medewerking des H: Geests, zodanig op verliefd word, dat hy 'er, met Sions Harpenaar, honigbeeken van de uitgezochtste lekkernyën, en onwaardeerbaare schatten van goud en zilver om zou verstmaaden; Dan word hy wyzer (om met den zelfden Koning te spreeken) dan veele leeraars; dan word hy in staat gebragt om geestelyke dingen met geestelyke samen te voegen; dan word hy bekwaam gemaakt om zyn evennaasten tot liefde en goede werken te vermaanen en op te scherpen; ja dan word hy verrykt met onafmeetbaare schatten van heilige gedachten, waar door hem nooit stof ontbreekt tot uitbreiding zyner bedenkingen. Aanmerkelyk is ten deezen opzichte, 't geen men leest van den voortreffelyken Leeraar der Remonstranten, Isaak Pontanus, die, als hy van een ander vermaard Leeraar gevraagt wierd: *Wat Schryvers hy gebruikte in zyn verhandeling der Gelykenis van den verlooren Zoon?* dit antwoord gaf: *Dat hy zich en-*

enkelyk bediende van het Boek der H: Schriftuur, en van zyne eigene gedachten; En waarlyk als men 's Mans ſchriften zonder vooröordeel leeſt, men moet bekennen dat zyne doorkneede, ryke en ſtichtelyke bedenkingen uit de onuitputtelyke bron van 't H: Euangeli zyn voortgevloeit, die hy zo klaar en krachtig wiſt uit te breiden dat hy den leezer (weinig Leeraars bezitten dit talent) ongevoelig tot de toeſtemming zyner gedachten overhaalt. Dat ieder Zededichter dan van dit blinkend Kerklicht leere, hoe verre hy, door de Goddelyke genade en de verlichting des H: Geeſts kan vorderen, als hy zich met luſt en yver, naar tydsgelegenheid, en zo veel als 't zyn waerelds beroep kan lyden, bezig houd in de overweeging en oeffening van het woord der Zaligheid; Eene oeffening die zo beminnelyk is, dat zy alle aardſche vermaakelykheden oneindig overtreft. Kan 'er wel iets aangenaamers bedacht worden dan altoos met hemelſche gedachten om te gaan, zich over Gods werken, Goedertierenheid, Wysheid, en alle zyne aanbiddelyke eigenſchappen te verwonderen, en 'er Hem hertgrondelyk voor te looven en te danken? Kan men zich wel heugchelyker uitſpanning verbeelden, dan, by 't licht van die heldere Fakkel der waarheid, de Zon, Maan, Sterren, Boſſchen, Hoven, Akkers, Velden, Bloemen, en wat dies meer is, tot voorwerpen van zyn aandachtige Beſpiegelingen te ver-

verkiezen, en die ſtichtelyk uit te breiden? Te meer dewyl dit een oeffening is, die het ligchaam nooit vermaſt, en de ziel eene blydſchap en vergenoeging byzet, die in geen waereldſche eerämpten, rykdommen en welluſten te vinden zyn. Alle aardſche genieting vergaat door den tyd, en walgt dikwils eer ze genooten is; doch dit hemelſch Manna, dit zielbanket vermindert of verveelt nooit, maar 't behoud altoos zyn zoetigheid: want het is een voorſmaak der eeuwige gelukzaligheid, en een reuk des levens ten leven, voor ieder die een welbewuſt geweten met zich omdraagt. Wie zal, dien zulk een geluk mag gebeuren, zich met onnutte en onnodige gezelſchappen bemoejen? die doodelyke peſten die zo veele zielen aanſteeken en verteeren, die gevaariyke klippen daar zo veelen de kielen hunner zaligheid op verzeilen. Zulke geeſtelyke oeffenaars komen, met den ſchranderen D: V: Koornhart, altoos tyd en luſt te kort om zondige gezelſchappen by te woonen. Maar hoe ſchaars zyn ze te vinden, die den onwaardeerbaaren ſchat van Gods H: Woord in hunne aarde vaten dragen? Waar zyn ze die dag en nacht luſt hebben in de Wet des Heeren? Waar zyn ze die de ſchriften, die hen wys kunnen maaken tot zaligheid, met de edelmoedige Berrheënzers naaukeurig onderzoeken? Ja waar zyn ze daar het woord van Chriſtus rykelyk in woont met alle wysheid, om

het

het zelve, naar de gaave die in hun is, aan anderen, 't zy met de tong of door de pen voor te dragen? Is het niet te beklaagen ja te beweenen, dat veele verſtanden onzer eeuwe meer werks maaken van 't boek der Herſchepping van Ovidius, dan van 't boek der Schepping van Moſes, en alle de boeken van den Bybel? Ja die meer luſt hebben om de heillooze werken van Aretin en andere onſtichtelyke Schryvers te doorbladeren, dan de Werken of Handelingen der Apoſtelen te beſpiegelen, om 'er een' ſchat van Godbehaagelyke bedenkingen uit op te zamelen, die tot wegwyzers der zaligheid voor veele zielen kunnen verſtrekken? Men bedenke eens met ernſt, of men dus voor de oogen van den alzienden God, die zich niet laat beſpotten, met zyne gaaven in den geeſt zaait, om uit den geeſt het eeuwig leven te maajen? Aanmerkelyk en ten hoogſten oplettenswaardig zyn, ten deezen opzichte, de dreigementen van den Propheet Amos, en den verheerlykten Heiland Jeſus: *Ziet de dagen komen, ſpreekt de Heere, Heere, dat ik eenen honger in het Land zal zenden, niet eenen honger na brood, noch dorſt na water, maar om te hooren de woorden des Heeren. En zy zullen zwerven van zee tot zee, en van het Noorden tot het Ooſten; Zy zullen omloopen om het woord des Heeren te zoeken, maar en zullen 't niet vinden.* Amos VIII. vers 12 en 13. En: *Gedenkt dan waar van gy uitgevallen zyt, en bekeert u, en*

doet de eerſte werken; en zo niet, ik zal u haaſtelyk bykomen, en zal uwen Kandelaar van zyne plaatſe weeren, indien gy u niet bekeert. Openbaaringe II. vers 5. Ja men beſeffe eens waar die onverſchoonelyke en welverwinlyke onkunde van de H: Schrift op uit moet loopen. *Onbekent*, zegt men met waarheid, maakt *Onbemint*; en 't geen men niet bemint daar draagt men weinig achting voor; die kleinächting baart door den tyd verächting; die verächting verwaarloozing, niet alleen van de middelen om den ſchat der zaligheid te bekomen, maar ook van den ſchat zelf, welks derving men door die liefdeloosheid als een onverſchillige zaak aanmerkt, of waant dat die ons, zonder de vereïſchte middelen te gebruiken, in den ſchoot zal vallen, 't geen de ongerymtheid zelf is. Wie ziet hier uit niet zonneklaar, dat eene moetwillige onwetenheid van Gods H: Woord, en een gewaande en zorgelooze geruſtheid, de grondſlagen zyn van 't gebouw eener eeuwige rampzaligheid? Die hier een beveſtiging van begeert, hy leeze, indien hy al te traag en onluſtig is om de gantſche Schriftuur te doorbladeren, hy leeze en overweege met ernſt het zorgeloos gedrag, en 't ſchrikkelyk vonnis der dwaaze Maagden, of het hem een indruk mogt geeven, om by tyds zyn vaten en lampen met oli van Kennis en Godsvrucht te vullen, en dus van dwaas wys te worden; het eenigſt middel om

door

door Gods genade ter eeuwiger Bruiloftszaale in te ſtreeven.

Maar iemand zou kunnen vraagen: Hoe! moet een Zededichter zich zo naau aan de H: Schrift bepaalen, dat hy buiten dezelve niets mag bedenken, 't zy tot lof van Staat en Kerklichten, Konſtenaars en anderen, of ter gedachtenis van byzondere voorvallen?

Hier op zoude ik antwoorden: Gewiſſelyk ja, indien men in de Goddelyke Leere zo verre gevordert is, dat men een welgegrond onderſcheid kan maaken tuſſchen de waarheid en de vleiëry: Want zo loffelyk en geöorloft de eerſte is, zo ongeöorloft en verfoejelyk is de laatſte. De Lofſpraak is geöorloft, als de Perſoonen hunne Staat- en Kerkbedieningen, en hunne eerlyke Kunſten en Wetenſchappen met een goed en chriſtelyk gedrag beäntwoorden; als ze zo wel uitblinken in een' deftigen en vroomen wandel als in hunne beroepingen. Hier van vinden we veele voorbeelden in de H: Schrift; dus worden Bezaleël en Aholiab, de Bouwmeeſters van den Tabernakel, Noäch, Abraham, Hiob, David en andere van God zelf geprezen; dus geeft de Apoſtel Paulus loffpraaken aan verſcheidene van zyne Mede-arbeiders, en byzonder aan Philémon; ja hy beruigt dat de Ouderlingen, die wel regeeren, dubbele eere waardig zyn; Dus pryſt de Apoſtel Joannes de Uitverkoorene Vrouw en haare Kin-

de-

deren, mitsgaders zyn' geliefden Gajus. Maar 't is een volflagen en zondige vleiëry, daar een' Zededichter zich voor moet wachten, als men loffpraaken geeft aan Perfoonen, hoe hoog van rang, hoe geleerd en wys, en hoe kunftig in hunne bedryven, wanneer men wel bewuft is dat ze zich in moetwillige zonden verloopen, daar het Koningryk der Hemelen op word afgezegt: want de Propheet Jefaiäs fpreekt het wee over de zulken uit, die het kwaade goed noemen: doch als men van zynen evenmenfch geen kwaad weet, dan moet men 'er ook geen kwaad van denken, maar het beft van hem naar den aart der chriftelyke liefde gelooven. Wat nu de bedenkingen op byzondere voorvallen belangt, hier in moet men ook de regels der H: Schrift volgen, en het toepaffelyke daar men van handelt altoos tot ftichting doen doorftraalen.

Eindelyk moet een Zededichter in zyne fchriften en in zyn' levensloop, God meer trachten te behaagen dan de menfchen, en altoos gedenken dat hy ook als een' Wachter op Sions muuren gefteld is, om de waarheid die naar de godzaligheid is rondborftig, doch met zachtmoedige wysheid voor te dragen, fchoon hy tot geen openbaare Predikdienft beroepen is: Want ons word niet alleen bevoolen dat wy naar de vermaaning der Leeraars moeten hooren, maar dat wy ook elkanderen alle dagen moeten vermaanen;

nën, en opſcherpen tot liefde en goede werken; zo lang als 't heden genaamt word, dat is zo lang wy leven, naar de les van den Schryver aan de Hebreen in zyn IIIde en Xde Hoofddeel. Geen onëedele ſchaamte en laffe angſtvalligheid voor de laſteringen, beſchimpingen, kwaadäardige en liefdelooze misduidingen, vooröordeelen, en verre gezochte vitteryën van de erge booze waereld (hinderpaalen die mogelyk voor veele ſchrandere verſtanden krachtige beletſelen zyn, om hunne gedachten over 't zedelyke uit te breiden) moeten hem te rug houden, maar hy moet 'er ruſtig over heene ſtappen, en in alles wat hy bedenkt of ſchryft, zo veel mogelyk is, een onergerlyke conſcientie voor God en de menſchen bewaaren: want men zal niet alleen van ydele en onnutte woorden, maar ook van onſtichtelyke ſchriften rekenſchap aan den alwetenden en rechtvaardigen Rechter moeten geeven.

Zie daar, Beſcheidene Leezer, hoe myn 's oordeels een Zededichter zich moet gedragen; begrypt het iemand eenigermaate anders, dien wil ik gaarne in zyn gevoelen dulden.

Om nu noch een kort woord wegens de Opſchriften deezer Zededichten te ſpreeken, zo gaat hier voor af De Lof der Chriſtelyke Lydzaamheid, gevolgt van Zes honderd Onberymde en Berymde Zede-ſpreuken, Honderd Schriftuurlyke Bedenkingen, Drieëntwintig Gezangen, Verſchei-

ſcheidene Mengeldichten, en eindelyk eenige Lykdichten en Graffſchriften.

Nu wenſch ik, tot een beſluit, dat een iegelyk die dit Dichtwerk mogt leezen, het zelve mag beproeven, en het goede dat hy 'er in vind behouden, tot zyner zielen zaligheid.

OP

C^L. BRUINS

ZEDE-DICHTEN.

KRoon, doorluchte Batavier!
Mynen Dichter met Laurier.
Hoe verruklyk ſtreelt hy de ooren
Door een' zwier hem aangebooren!
't Zy hy, op een teedre wyz',
Zinght de Godtheit eer en prys,
En haar rechten aart leert kennen.
Daar hy op zyn blanke pennen,
Te onnaſpoorlyk in zyn' vlucht,
Uit een waare en diepe zucht
Tot de godtsvrucht word gedreven.
Of de Lydzaamheit naar 't leven,
Daar een trek van 't godtlyk beelt,
Luiſterryk in leeft en ſpeelt,
Afgeſchildert houd voor oogen.
De aandacht raek' vry opgetoogen:
Zulk een keurſtof, eêl van aart,
Is verwondring dubbel waard.
Zedebloemen, ryk van reuken,
Godtgewydde en goude Spreuken,
Opgepropt van kern en pit,
Treffen hier het hoogſte wit.
't Hart weet door Beſpiegelingen
Zelf ten hemel in te dringen!

'k Voel geen aarde! ik raak te hoog
Met myn teêr beſpieglend oog.
Zulk een ſtof ſchenkt BRUIN ons weder.
Pryſt 's Mans ſtichtelyke veder;
Want zyn Zede-poëzy
Draaft het all' met roem voorby.
Kroont, doorluchte Batavieren!
Zulk een' Dichter met Laurieren.

PR. VAN DE WALLE.

LOF

LOF DER

CHRISTELYKE LYDZAAMHEID.

VAN WHEID

CHRISTAKE

FOR DFK

J. C. Philips inv. et fecit 1725.

LOF DER CHRISTELYKE LYDZAAMHEID.

(a) Myn Dichtluſt voelt zich door een' yverglans be-(ſtraalen;
Om langs het aak'lig pad van kruis en druk te dwaalen;
Dat zalig ſpoor waar op geen ziel ooit word verleid,
Maar in haar ſtand bewaakt door waare Lydzaamheid,
Die onbeſmette ſpruit van't eeuwig Alvermogen,
Waar aan men wel geen ſtof tot blydſchap kan beöogen
Wanneer men door't verſtand haar ſlegts van buiten ziet:
Want wie ziet vreugd in pyn, in ſmaad en in verdriet?
Maar een verheven hert, door hooger geeſt gedreven,
Dat geen geluk verwagt in dit rampzalig leven,
Weet dat zyn kracht alleen de grondſlag wezen moet
Van zyn onwrikb're hoop op 't eeuwigduurend goed,
De waereldling mag roem op eer en ſchatten draagen, (gen;
Maar't lydzaam hert draagt roem op hoon, op ſmaad en ſla-
Een' roem die nimmer ſterft, ſchoon alles hier vergaat,
Een' roem die eeuwig blyſt der vroomen toeverlaat,
Schoon't aardsgezind gemoed, ſteeds wars van hemelſchat-
Dit niet gelooven kan, noch met het brein bevatten. (ten,
(b) Maar iemand vraagt my ligt: Wat is die ſchoone deugd?
't Is iets dat midden in de ſmerten zich verheugd;
Een zuiv'ring, die den menſch geneeſt van boezemvlekken.

(a) *Inleiding.*
(b) *Wat Lydzaamheid is.*

DeLydzaamheid,om 't klaar aan elk in 't kort te ontdekken,
Is iets dat word gedrukt, doch zelf nooit parſt of drukt,
Dat wykt en myd, en voor den ſlag gewillig bukt;
't Is een voorbygang om voor and'ren plaats te maaken;
Een vlugt voor toorn en wraak; een medelydend waaken;
Een helder licht dat ſteeds op's godsvruchts heilſpoor ſtraalt;
Een kracht, die altoos van haar' vyand zegepraalt,
Die 't onbevlekt gemoed door rampſpoed voert naar boven.
(a) Maar ach! hoe word die glans beneveld en beſtoven
Door eenen damp van waan, die alles lydzaam noemt
Wat ieder lyd, hoe kwaad, hoe in Gods wet gedoemt!
Hoe kan hy, die dus lyd, zichzelf in 't leed verblyden,
Schoon hy 't geduldig draagt; wat vrugt geeft hem dat lyden?
Het is geen godsvrucht als het overtuigt gemoed
Zich met een' ſchyn van trooſt in zyn verdrukking voed.
De deugd baart vrolykheid; daar 't wroegende gewiſſe
Met naberouw verzelt in naare duiſterniſſe
Het vreugdelicht verdooft; Dies ſchoon men zyne ſchuld
Steeds zwygende verdraagt zulks is een valſch geduld;
(b) Zoo lyd een' moorder, die, van 't rechte ſpoor gedreven,
Een' manſlag doet, en dus gevaar loopt van zyn leven;
Zo lyd een' rover door een dwaaze drift vervoerd,
Die, waar hy gaat of ſtaat, op 's naaſtens ſchatkiſt loert,
En, op de daad betrapt, de ſtrafplaats op moet ſtappen.
(c) Gy, die door eigen ſchuld, de haat en 't achterklappen
Hebt op uw' hals gehaalt, wanneer gy in uw' ſtaat
De wimpels van uw pracht voor ieder vliegen laat,
Die opſpraak kunt gy wel met lydzaamheid verdragen,
Maar 't is 't geduld niet dat de Godheid kan behaagen.
(d) En gy die met uw tong, die als een' angel ſteekt,
Geduurig iets tot laſt van d'evennaaſten ſpreekt,

(a) *Valſche Lydzaambeid.*
(b) *In Moorders en Rovers.*
(c) *In Hoovaardige.*
(d) *In Laſteraars.*

En al te veel u met zyn zaaken wilt bemoejen,
Terwyl'er in uw hert veel ſnoode diſtels groejen;
Indien men u dan als een' laſteraar verſmaad,
Al lyd gy met geduld, uw zaak is echter kwaad.
(a) Zy, die in't heimelyk verboden luſten pleegen,
En't zonnelicht op hun verderffelyke weegen
Ontſchuilen, worden vaak verraaden tot hun leed;
En ſchoon zy Hem, die't all' beſchout, en hoort en weet,
Niet kunnen mompen door hun diepverborgen laagen,
Noch willen zy dien hoon met lydzaamheid verdragen;
Zoo gaat de valſche waan voor zuiv're waarheid door.
Hoe veelen draaven op dat zielverderf'lyk ſpoor!
Men wil zich nimmer door de onlydzaamheid vergrypen,
Maar't is door dwang, om dat de wraakvrucht niet wil rypen.
(b) 't Is ook het lyden niet dat proef houd, als men laf
De vaderlyke tucht verzuimt, en dus de ſtraf,
Daar't nodig is, niet durft of wil aan't krooſt betoonen:
O! Die involging, dat gemakkelyk verſchoonen
Is wreedheid, ſchoon men't met den naam doopt van geduld
En liefde tot zyn zaad: want dat verzwaart de ſchuld
Der ouderen, ſchoon zy niet ſchuldig aan de daaden
Der kind'ren zyn. Wee hun! die dus de ziel verraaden
Om eene onmaatigheid van neiging die verleid,
En zoons en dochteren door zulk een lydzaamheid
Aanleiding geeven om hun onheil te vergrooten:
De lydzaame Eli wierd voor eeuwig dus verſtooten:
Elk vader ſpieg'le zich aan deezen Prieſter dan;
Hy heele't kwaad, als hy't door tucht geneezen kan;
Maar helpt dat middel niet, dan is't geduldig dragen
Diêr ramp, een lydzaamheid die God ſteeds zal behaagen;
De zulke ſtaat hy met zyn trooſt en voorzorg by.
(c) Maar ach! was Jeſus kerk van deeze laſheid vry, Di

(a) *In werkers der duiſternis.*
(b) *In laffe Ouders omtrent de kindertucht.*
(c) *In laauwe Leeraars omtrent de kerktucht.*

Die eer een laauheid dan verdraagzaamheid mag heeten:
Ik ſluit hen uit, die, met een onbevlekt geweten,
't Verderf'lyk lid, niet ziende op hoon, op ſmert en ſmaad,
Affnyden naar Gods woord, eer 't ligchaam gantſch vergaat;
Die met de Epheſers nooit de kwaaden kunnen dulden.
Wat laad men menigmaal een' laſt van zwaare ſchulden
Op zynen hals, wanneer men door toegeevenheid
Oogluikende om belang, het krom en ſlinkſch beleid,
De geldzucht, dert'le weelde en pracht laat binnen ſluipen!
Waar door dat ſterk vergif de leden door komt kruipen,
Tot dat de Godsvrucht ſterft. ô Kerkelyke tucht!
Hoe kracht'loos zyt gy, daar de waarheid ſteeds om zucht!
Het groot vermogen is 't vermaanen reeds ontwaſſen:
Men vind geen Nathans meer; men vind geen Pineaſſen,
Die yv'rig tot Gods eer een aanſpraak durven doen
Van kracht en klem, om dus veel zielen te behoên.
Laodicenzers van onze eeuw, moet gy niet gruwen?
Niet vreezen dat u God eens uit zyn' mond zal ſpuwen?
Waakt op; ziet toe dat gy door waan niet word verleid:
Toegeevenheid in 't kwaad is verr' van Lydzaamheid
En van verdraagzaamheid; doch als gy 't dus wilt noemen,
't Is een verdraagzaamheid die Jeſus zal verdoemen.
(a)'t Is ook geen Lydzaamheid wanneer men zonder ſchroom
Eene onverſchilligheid ſteeds viert den ruimen toom,
Om lydelyk hier 't heil der zielen af te wagten,
Ja zo, dat men ons werk, ons bidden, poogen, trachten,
Niet nodig acht; dit ſluit de medewerking uit
Die God ons in zyn woord beval door 't wys beſluit.
't Is waar dat alles eerſt van hem moet nederdaalen:
Want wy vermogen niets, ten zy Hy door de ſtraalen
Van zyn vermogen ons verlicht en krachten geeft,
Die hy ook niemand die hem vreesde onthouden heeft,
Om altoos werkzaam in Zyn wyngaardhof te draaven:

Hy

(a) *In menſchen van een lydelyke onwerkzaamheid in 't geeſtelyk.*

Hy wil niet dat men zyn talenten zal begraven
Van oordeel, en verſtand eu wil; gewislyk neen:
Hy ſchiep de menſch niet als een' boom een plant een' ſteen,
Maar levendig van geeſt, om in het geeſtlyk leven,
Zyn eigen zaligheid met vreezen en met beeven,
Steeds uit te werken door Zyn kracht, die elk verſterkt,
Doch 't willen eerſt en ook 't volbrengen in ons werkt.
Die medewerking word ons overäl bevolen
In Jeſus wet, waar in de waarheid nooit kan doolen:
Werkt (zegt hy) om de ſpys die nimmermeer vergaat:
Werkt, eer de nacht des doods u door zyn komſt verraad.
Die hier in ledig is word ledig weg gezonden.
Het ſtond hem duur die 't pond had in zyn doek gewonden.
Men geev' dan dit verzuim geen' naam van lydzaamheid,
Opdat men zyn verderf niet al te laat beſchreit:
Want hy die hier nooit bid zal ſteeds zyn heil ontbeeren,
En hy die nimmer ſtryd zal nimmer triomfeeren.
(a) Maar gy, in tegendeel, die deeze Godſpraak tot
Uw voordeel neemt, en hier 't ligchaamelyk genot
Geduldig afwagt door d'onmiddelyken zegen
Van de Algenoegzaamheid, gy dwaalt ook in uw wegen;
Gy zyt een menſch, en deelt in Adams ſtrenge ſtraf,
In 't zweet uw's aanſchyns moet ge, als hy, tot aan het graf
U zelf van onderhoud verzorgen en uw magen,
Of anders zoud gy uw geloof te roek'loos waagen.
De buik word door geen zielsbeſpiegeling gevoed;
Het ligchaam eiſcht zo wel verſterking, als 't gemoed.
Behalven dat, als elk deez' Lydzaamheid wou leeren,
Zou haaſt de waereld in haar eerſte klomp verkeeren,
Ten waar' de Almagtige ſteeds wonderdaaden deed
Als in Elias eeuw. Uw leeme hut, bekleed
Met vleeſch en bloed, toont dat ge zelf met eigen handen
Haar onderſteunen moet, ten zy ge liefſt met ſchanden

(a) *In menſchen van een lydelyke onwerkzaamheid in 't ligchaamelyk.*

Woud beed'lend leeven, of van 's naasters wakk're vlyt.
Wilt ge in beſpiegling u verheugen, laat den tyd,
Dien ge ovrig hebt van uw beroeping, daar toe ſtrekken;
Zo zult ge 's Hemels trooſt en zegen tot u trekken;
Byzonder als gy hier met weinig zyt te vreên,
Dat rekt ſteeds de uuren tot de nutſte bezigheên:
Maar wilt ge uw ledigheid den ſchoonen eernaam geeven
Van Lydzaamheid, dan word uw ziel van 't ſpoor gedreven.
(a) 't Is ook 't geduld niet dat de Almogenheid behaagt,
Wanneer m' in alles zich zo onverſchillig draagt
Dat ons het laſteren zo lief is als het looven;
En dat onze evenmenſch geächt werde, of verſchoven;
Of 't goede, of 't kwade ons treffe, of 't vrede of oorlog zy,
En of m' in vryheid leeve, of in de ſlaverny,
In veiligheid, of in het midden der gevaaren,
Of God ons vruchtb're geve, of droeve onvruchtb're jaaren;
Ja, of de waarheid werd' gehandhaaft, of vertreên:
Die onverſchilligheid heeft niets in 't minſt gemeen
Met de eed'le Lydzaamheid. Men mag en moet met reden
Zyne eer verdedigen wanneer die word beſtreden:
Het zwygen in dit ſtuk geeft achterdocht tot kwaad;
Men moet zyn naaſten door meêlyden, hulp en raad
Vertroofſten, en zich in zyn voorſpoed ſteeds verblyden;
Men moet verſchillig zyn in goede of kwaade tyden,
Ja danken God voor 't een, en bidden 't ander af
Met een bedaard gemoed. Men vreeze voor zyn ſtraf.
Zoo moet de waarheid ook, wanneer zy word beledigt
Van 't ongeloof, door ons met yver zyn verdedigt;
Een' yver, niet beſtaande in razerny of ſchyn.
Maar als m' in alles hier moeſt onverſchillig zyn,
Ontbloot van heilbegeerte, ontlaſt van hoop en vreezen,
Dan moeſt m' onchriſt'lyk, ja dan moeſt m' onmenſchlyk wezen;
En hoe kan zulk een' aart met Lydzaamheid beſtaan,
Dat veilig ſpoor, waar langs men moet ten hemel gaan?

Maar

(a) *In menſchen van een onbepaalde onverſchilligheid.*

(a) Maar gy, ô Zenoos van onze eeuw! die in uw lyden
Natuur, door God u ingeſchapen, wilt beſtryden
Door ongevoeligheid, die nimmer zucht of ſchreit
In 't hevigſt' van uw ſmert: uw valſche Lydzaamheid
Is eene wreedheid, ſteeds affchuw'lyk in Gods oogen,
Wat edelmoedige aart word niet om 't leed bewogen,
't Geen hem en andren treft? waar vind men uutter pligt?
't Aloude ſpreekwoord zegt: De helden ſchreiën ligt.
Het onbeſmette Lam, dat nimmer zonde kende,
Beweende Salems val en haare aanſtaande elende;
Hy ſtortte traanen om den dood van zynen vrind,
Zyn' lieven Lazarus. Wie kan 't geen hy bemint
Toch derven zonder zyne ontroering te betoonen?
't Zyn ys're herten die in ſtaale boezems woonen,
Die ongevoelig, trots, meedoogenloos en wreed;
Door zulk een lydzaamheid ſtantvaſtig zyn in 't leed;
Tirannen worden dus gebrandmerkt in de ſchriften.
Men laat' zich nimmer dan verleiden door de driften.
Men mag wel weenen om het kruislot dat men draagt;
Men mag wel klaagen, als men over God niet klaagt.
Styfzinnige aart voegt nooit een' waaren deugtbetrachter.
't Verbryzelde gemoed word door de traanen zachter,
En voor de invloejing van des Heeren geeſt bekwaam;
Zo word de ziel by God en de eng'len aangenaam.
't Zy verr' dan dat me in 't kruis zou ongevoelig wezen,
Dat valſch geduld zou nooit het kwynend hert geneezen,
't Is ſtrydig met den aart een's chriſtens, die zyn trouw
Aan God betoonen moet door traanen van berouw.
Zie daar die Lydzaamheid verklaart in all' haar deelen,
Daar veele menſchen zich door yd'len waan meê ſtreelen.
(b) Maar driemaal zalig hy, die zacht van zin Gods wil,
Zoo veel zyn kracht vermag, gehoorzaamt vroom en ſtil,
ô! Die verheeve ziel trotſt allen hoon en plaagen:

(a) *In menſchen van een Stoicynſche ongevoeligheid.*
(b) *Waare Lydzaamheid.*

Want onder't kruis leert zy haar kruis kloekmoedig dragen.
ô Welk een vreugd verwekt het lyden zonder ſchuld!
De ziel word met een' ſchat van blydſchap opgevult,
Schoon 't ligchaam moet veel hoon, veel ſmert en ſmaad bezuuren,
De Lydzaamheid kan 't all', ja nood en dood verduuren.
Wie met een heilig oog naar hemelſchatten ziet,
Verſchrikt voor 't woeden van de booze waereld niet.
Geduld ſtreeft recht door zee in 't midden van de baaren;
Haar onſchuld ſpreekt haar vry in duizend lyfsgevaaren;
Zy ſtaat in rampſpoed pal gelyk de pallemboom; (ſchroom.
Zy zwicht voor vuur noch ſtaal; zy weet van angſt noch
Wyk, Vorſt der duiſternis met alle uw luchtſtaffieren,
Gy zult uw hoofd niet met een zegekrans verçieren,
Ja vlucht, doortrapte geeſt, uw aanſlag is miſlukt,
't Verdrukt gemoed word door uw liſt niet onderdrukt:
Dreigt, vleeſch en waereld, dreigt van binnen en van buiten;
Op 't ſchild van lydzaamheid kan hoon en ramp afſtuiten.
Gelyk een fakkel, hoe die laager is gedaalt,
Hoe heviger de vlam met kracht naar boven ſtraalt;
Zo heft een vroome ziel, hoe zeer van elk verſchoven,
Dwars door alle onruſt heen, haar hoofd met vreugd naar boven.
ô Kracht der Lydzaamheid, die door Gods geeſt geſterkt,
In 't zwak geſtel zo veel ontelb're wond'ren werkt,
Daar zelfs natuur voor moet bezwyken en verſtommen!
Wat wys vernuft is ooit zo hoog in top geklommen
Dat het beſeffen kan, hoe hier een teder hert
Door willeloos geduld het zwaarſte lyden tart?
Een ſchepſel tot gemak, en ruſt en vreugd genegen,
Dat uit zyn' eigen' aart benaaut is en verlegen, (keert!
Wanneer 't geen uitkomſt ziet waar 't zich ook wend en
Wie maakt het toch in 't kruis zo vrolyk en geleert?
De God der Lydzaamheid die alles heeft geſchapen,
Die is zyn levenskracht, zyn hulp, zyn ſchild en wapen,
Zyn hoop en trooſt als 't hert van zuchten is vermoeit,

En

En't oog ſteeds door een beek van traanen overvloeit.
Hy, die het leven geeft, en all' wat leeft doet reppen,
Kan uit de duiſternis een licht van vreugd herſcheppen;
Hy is en blyft altoos een helper in den druk,
En kan den ramp wel haaſt verwiſſ'len in geluk.
(a)Maar moog'lyk zou my hier wel iemand kunnen vragen
Hoe kan het vroom gemoed all' 't ongeluk verdragen
Als't ſteeds zyn heil ontbeert, en met den hoogſten nood,
Van elk gehoont, belagcht, moet worſt'len tot den dood?
(b)'t Is waar, de ervaarenis heeft dikwils ons doen weeten,
Dat hier 't godtvruchtig hert wel ſchynt van God vergeeten,
Als't onder 't zwaar gewigt van druk en tegenſpoed,
Dat laſtig pak voor 't vleeſch, zyn dagen ſlyten moet;
Maar zulks is geen bewys dat God het heeft begeeven;
Geen vroome ziel bepaalt haar' welſtand aan dit leeven;
Zy, met een' hemelſtraal van boven ſteeds verlicht,
Verächt alle aardſche vreugd; haar zuiver zielgezicht,
Ontvonkt door 't eeuwig licht, dringt door de wolken heenen,
En rekhalſt om eens met haar' Oirſprongk te verëenen;
Daar ziet zy door 't geloof dat wonderbaar geluk,
Haar erfdeel na den dood, haar heil na ſtryd en druk;
Daar ziet zy in den geeſt de nooitverwelkb're kroonen
Van 't eeuwigduurend ryk, de nooitvergangb're troonen,
De goude ſtraaten van het nieuw Jeruſalem,
Daar 't zalig Engeldom met algemeene ſtem,
Van looven nimmer moê, den Schepper aller dingen
Geduurig eert en pryſt met juigchen en met zingen,
Zoo ſpiegelt zich een ziel, die alles overwon,
Met vreugd in 't heerlyk licht van de ongeſchape zon.
Wat dunkt u? dien een ſtraal mag van dien glans gebeuren
Heeft die wel reden om door ongeduld te treuren,
Schoon hy hier alles lyd, en overäl verſmaad,
Den laſt moet torſſen van den algemeenen haat?

Neen,

(a) *Tegenwerping.*
(b) *Beantwoord.*

(a)Neen,'t is 'er verr' van daan;nooit blyft een ziel verlegen,
Die alſins blyft getrouw in Godsvrucht op haar wegen;
Al is haar wandel in de ſchaduw van den dood,
De Alwysheid helpt haar uit, of ſterkt haar in den nood;
Die zich op God verlaat zal nimmer ſpoorloos dwaalen;
Zo volgt na leed en ſtryd het heugchlyk zegepraalen:
Zy ziet nooit achterwaards, maar naar den prys voor uit?
Dus word zy in haar' loop door hoon noch ramp geſtuit.
Maar 't geen haar meeſt vertrooſt in zulk een duiſterniſſe
Waar in zy zwerven moet, is 't onbevlekt gewiſſe,
Dien onwaardeerb'ren ſchat, die bruiloft van 't gemoed,
Die 't bitter kruis verkeert in 't allerſmaaklykſt' zoet;
Die vierſchaar, die vol ſchrik den zondaar in dit leeven,
Hoe diep hy zich verbergt, doet ſidderen en beeven,
Maar die haar vry ſpreekt in het lyden zonder ſchuld,
Waar door zy alles kan verdragen met geduld.
Bedekt met zulk een' ſchild verduurt zy alle plaagen,
Die zy van waereld, vleeſch en duivel moet verdragen,
Ja ſchoon haar 't kruis gelyk een watervloed bezet,
Zy vind haar ruſt en trooſt in Jeſus liefdewet.
Waar zyt gy helden, die in 't harnas ſchynt geſchapen,
En veele ſteeden dwingt met uw verderflyk wapen?
Hier is een' held, die, arm en weerloos zonder ſchuld,
De waereld overwint door lyden en geduld.
(b) Wel aan verlege ziel gedompelt in elenden,
Vertrouw op God, hy zal all' 't kwaade van u wenden;
Hy weet zyn' tyd; onthou u maar van wraak en waan,
Zo zult gy boven hoop uw' heilwenſch zien voldaan.
(c)Maar gy die ſteeds door liſt het kruislot ſchuift ter zyden,
De zuiv're waarheid kreukt om ongemak te myden;
Die hier deeze aarde met haar ydelheid verkieſt,
En om gewaande winſt uw waar geluk verlieſt!

Ramp-

(a) *Nuttigheid der Lydzaambeid,*
(b) *Aanmoediging.*
(c) *Noodzaaklykheid der Lydzaambeid.*

Rampzalige! hoe kunt ge op drifzand u verlaten?
Wat baat u toch 't bezit van welluſt, ſchat en ſtaaten?
Wat? zo gy heerſcher waart van 't uitgeſtrekt heel-al,
Indien ge uw arme ziel moetwillig bragt ten val,
De ziel die altoos, ſchoon het ligchaam ſterft, zal leeven,
Die uit haar eigen aart ſteeds boven 't zwerk wil zweeven,
Die vonk van 't eeuwig licht vergaapt zich aan geen' ſchyn,
Maar wenſcht geduurig om naby haar' God te zyn.
En wil het ligchaam ook met flikkerende ſtraalen
Verëenigd met de ziel eens ruimer adem haalen,
Zo moet dat ligchaam, hoe ontzien, geviert, gevleit,
Geloutert zyn in 't vuur van waare Lydzaamheid;
Dat nodig vagevuur, niet na, maar in dit leven,
Die ſmeltkroes die bewys van zuivering moet geeven,
Waar in het goud van deugd en ondeugd kenbaar word.
Wie zich onlydzaam toont ſchiet in die proef te kort;
Dat goud word valſch gekeurt in de aldoorſtraalende oogen.
Die niet voorzichtig is wort ligt door ſchyn bedrogen.
Ach! waak dan, eed'le ziel! lyd liever hoon en ſmaad,
Eer u de dertelheid vervoert tot grooter kwaad;
Laat u toch nimmer van uw vaſtigheid berooven.
Het lyden is een lot u toegeſchikt van boven.
Wie zeegepraalen wil met Chriſtus in zyn ryk,
Moet op de waereld hem in lyden zyn gelyk;
De Heer der heerlykheid is dus voor uit getreden,
Zo moet de dienaar hem ook volgen op zyn ſchreeden;
'tMoet zyn. Dat dan uw' moed noit in die loopbaan zwicht'.
Het opgelegde kruis word onder 't dragen ligt.
De hemelvreugd is voor geen weeldekind beſchooren.
Men moet hier lyden, of men gaat hier na verlooren.
Hoe! zou de onſterflykheid, dat nooit begrepen goed,
Daar nimmer vreugd ontbreekt in de eeuwige overvloed,
Die nooit verwelken zal, het loon zyn van een leven,
Dat zich niet anders heeft dan tot gemak begeeven?
ô Neen: men wagt vergeefs, na deez' vergangb'ren tyd,
De zeege zonder kruis, eene eerkroon zonder ſtryd.

Twee wegen zyn'er daar men één' van moet verkiezen;
Men moet verdragen, of zyn zaligheid verliezen.
(a) Hoe! (denkt ligt iemand) heeft Gods geeſt die ſcherpe wet
Die proef van lydzaamheid aan allen voorgezet,
En is de poort zo eng, de weg zo ſmal gelegen,
Wat raad voor hun dan, die, door 't misbruik van Gods ze-
Niet ruſten voor hun luſt ten vollen is geboet? (gen
Die van hun jeugd in 't ſchool van welluſt opgevoed,
Verwaand door hoogmoed zyn ten hoogſten top geklom-
En hier een ruime zee van zonden doorgezwommen, (men
Haar leeven eindigen bevryd van tegenſpoed?
(b) En zy, die matig en godvruchtig van gemoed,
Hier zyn gezegend, en van kruis nog droefheid weeten;
Zyn zulke zielen van hun ſchepper dan vergeeten,
Om dat ze vry van ſmaad, van rampſpoed en geweld,
Hier nooit zyn op de proef van lydzaamheid geſteld?
(c) Wat aanbelangt voorëerſt tot antwoord op dit vraagen:
Zy, die gewoon zyn ſteeds de welluſt na te jaagen,
Die zich veräazen aan dat dood'lyk ſchynvermaak,
Zyn, waar zy gaan, nooit vry van Gods geſtrenge wraak:
Want God heeft door zyn' geeſt gelieven te verklaaren
Wie zyne zoonen en wie baſtaartkind'ren waren;
Waar door hy leert dat hy, die deugdzaam alles lyd,
Wanneer zyn milde hand hem vaderlyk kaſtyd,
Het dierbaar erfrecht heeft van zyn verkooren kind'ren;
Geen boosheid, hoe verwoed, kan ooit hunn' ſchat vermin-
d'ren;
't Zyn zoonen die ſteeds zyn met Gods bezoek verëert:
Maar hy die nimmer wil door wysheid zyn geleert,
En, door de weelde blind, de kruisleer haat en laſtert,
't Is zonneklaar, hy is en blyft een ſnoode baſtert,
Die (want zulks is zyn deel) hier in de weelde leeft, Maar

(a) Eerſte Tegenwerping.
(b) Tweede Tegenwerping.
(b) Het eerſte beantwoord.

Maar daar Gods heilig oog geen opzicht over heeft.
(a) Doch zy die hier gerust een vreedzaam leven leiden
Daar overdaad niet woond, van geldzucht afgescheiden,
Schoon hen geen' storm-orkaan van leed en last vermoeit,
Maar dat hun welstand langs een stroom van voorspoed vloeit;
Men oordeel' niet van hun met onbedachte zinnen.
Die vry van buiten schynt heeft dikwils stryd van binnen.
Bedruktheid naar den geest en heim'lyk huisverdriet,
Zyn zwaare kruissen die de waereld juist niet ziet;
Dus kan hy ryk en vroom zyn' God op 't hoogst' behaagen,
Die dat verborgen leed wil met geduld verdragen.
Zy zyn't die dikwils hier bereid staan en gereed,
De proef eens door te staan van 't allerscherpste leed.
't Gaat vast dan, hoe men 't wend en keert aan alle zyden,
Die hoopt op 's levens kroon moet in de waereld lyden.
(b) Schep moed, benepen ziel, die hier steeds kwynt en zwerft,
En voor uw sterflyk lot wel duizend dooden sterft,
Gy zyt een erfgenaam van 't eeuwig zalig leeven;
Uw naam is reeds in 't boek des levens opgeschreven,
Zo gy godvruchtig blyft in 't nypen van den nood:
Schep moed; al ziet gy niets voor oogen dan den dood.
Zo word de rank gesnoeit om vetter druif te baaren;
Zo dorscht men op den halm om de eed'le korenairen.
Ô Zalig lyden, dat zo dikwils word beschreit;
Men stapt door u van 't kruis in 's hemels heerlykheid.
Laat vry de eerzuchtige naar hooge staaten draaven;
De ryke vrek zich in zyn blinkend goud begraven;
De dert'le ziel, ontbloot van schaamte en eer en deugd,
Zich baaden in een zee van ongestoorde vreugd,
't Is all' maar waangeluk, niet waard om aan te denken,
By 't heil dat God een vroom en lydzaam hert wil schenken.
't Is waar, het schynt wel schoon, wanneer men hier zyn lust

In

(a) *Het tweede beantwoord.*
(b) *Vertroosting.*

In 't ydele vermaak met groot genoegen bluſt;
Maar laat u door 't genot der boozen niet verleiën;
Gy zult eens lagchen, als zy eeuwig zullen ſchreiën.
't Hartnekkig Jodendom heeft eens een gruw'lyk woord
Uit d'allerwyſten Mond niet zonder ſchrik gehoort;
Een vonnis door de pen van Lukas klaar beſchreven,
Waar voor de dertelheid moet ſidderen en beeven.
(a) Een ryke Braſſer, die, vol praal en hovaardy,
Zich baadde in eene zee van alle lekkerny,
Wierd na zyn ſterflot in het helſche vuur begraven;
Daar wenſchte hy zyn tong, reeds in de vlam, te laaven,
Die tong noch korts zo kieſch, ſlegts met een druppel nat,
't Geen hem geweigert wierd hoe hy ook ſmeekte en bad:
Wat antwoord kreeg hy op dat onöphoudlyk klaagen?
„Myn kind, gy hebt uw goed genooten in uw dagen,
„Nu lyd gy eeuwig pyn voor all' uw weelde en pracht.
Helaas! hoe weinig word dit dreigement geächt?
Veel' zyn 'er die hun deel genieten in dit leeven,
Die zich tot hoovaardy en welluſt overgeeven:
Maar gy, die hier van elk verächt, verſchoven zyt,
Bedroef u w niet, ſchoon hier de zondaar zich verblyd.
Elk heeft zyn beurt: gy moet, naar 'sHemels welbehaagen,
Gewillig eenen laſt van hoon en ſmerten dragen,
'k Beken 't, 't valt hard, nadien gy daag'lyks hoort en ziet,
Hoe ieder zynen luſt, tot walgens toe, geniet;
(b) Maar ach, hoe kort van duur! de jaaren vliegen heenen,
En met de jaaren is de welluſt haaſt verdwenen;
De dood klopt onvoorziens aan 't hert, dat hier zich bind
Aan rykdom weelde en ſtaat, en niets dan 't aardſch bemint;
Dan vind het nergens heul; 't gemoed begint te ontwaaken,
Ja 't ziet de tweede dood reeds gaapen met zyn kaaken.
ô Naare ſchrik, waar by het lyden om de deugd

Een

(a) Voorbeeld van den ryken Braſſer van veelen gevolgt:
(b) Schielyke omkeer van 's geluk der welluſtige, en hun rampzalig einde.

Een bron van blydſchap is! Dan is de dert'le vreugd
En yd'le roem gelyk een droom voorby gevloogen;
De ziel, te ſpade wys, ziet dan met andere oogen
Te rug naar 't heil, dat zy verächt heeft en verſmaad.
Wie yſt niet voor de taal, die eens een groot * Prelaat
Met droeve zuchten ſprak op 't oogenblik van 't ſterven;
Toen hy in ongunſt all' zyn mogenheid moeſt derven:
„ô Waereld! hoe is all' uw vreugd als rook vergaan?
„Had ik myn God meer dan myn vorſt ten dienſt geſtaan;
„Die zou my nu niet in myn ouderdom begeeven.
„ô Wanhoop! maak een eind van myn rampzalig leeven.
Zie daar, verdrukte ziel, hoe na een kort geluk
De waereldling verzinkt in eenen poel van druk.
(a) Zoo zal 't met u niet gaan, ô dierbaare uitverkoornen;
Die als een leli blinkt in 't midden van de doornen!
Het ligt voorbygaand kruis ſtort in uw lydzaam hert
Een honigbeek van vreugd na allen hoon en ſmert,
Gy zult eens na den ſtryd voor eeuwig zegepraalen
In 't blinkend kleed, omringt met goude zonneſtraalen.
(b) Maar ach! die eens zyn oog laat door de waereld gaan
In deez' verbaſterde eeuw, wat durft men niet beſtaan?
Men ziet een' zondeſtroom het aardryk overvloejen.
Wie leeft 'er die zich met den godsdienſt wil bemoejen?
Elk laat zich kluiſt'ren, door een dwaaze dwinglandy;
Aan d'afgodsdienſt van 't vleeſch en 's waerelds ſlaverny;
Waar word, in zulk een' drang van de allerſnoodſte zonden;
De ziel van 't Chriſtendom, de Lydzaamheid, gevonden?
Waar word die deugd, zo nut, zo nodig, toch betracht?
Is 't niet te vreezen, nu zy word alom verächt,
En dat haar niemand meer op aarde wil gedoogen;
Dat zy voor lang al is ten hemel ingevlogen?

* *Kardinaal Wolſey.*
(a) *Vreugd van getrouwe lyders na den dood.*
(b) *Beklag over 't misbruik der zeden en 't ongeduld.*

Hoe menig is'er die, na dat hy is gehoont, (ſchoont,
Dien misſlag nog door reên noch voorſpraak ooit ver-
(a) Maar die, door eene drift van weêrwraak aangedreven,
Waagt met vergif of ſtaal zyn zaligheid en leven!
Doch dit getal is kleen by and'ren, die't geduld
Verjaagen uit de ziel; die hun bedekte ſchuld
Steeds houden in het diepſt' van hun gemoed verborgen;
Die altoos voor zichzelf, nooit voor hun naaſten zorgen;
(b) Vol onbarmhertigheid, haatdraagend, trots en wreed
Die heim'lyk juigchen om hun medebroeders leed,
Die't ongelyk, hoe kleen, nooit dulden of verdragen;
De zulken trachten ſteeds, door hun bedekte laagen,
De onnoos'len onvoorziens te vallen op het lyf;
Dus is de wraak voor hun een vreugd en tydverdryf.
't Is waar, lyfvegters zyn gehaatte ruſtverſtoorders;
Maar zy zyn door hunn' haat ontmenſchte broedermoor-
(ſchyn,
ders,
Van God op 't hoogſt' verfoeit, ſchoon zy vermomt door
Hen ſteeds misleiden die geen hertekenners zyn.
(c) En gy, die, al te vaſt aan uw belang gebonden,
't Oprecht geduld verbant, die nooit hebt ondervonden
Dat lyden zonder ſchuld den menſch gelukkig maakt,
En daarom al te naau voor Mammons ſchatten waakt,
Ja zo, dat ieder ſchrikt te vallen in uw handen,
Wanneer gy, bitſch en ſcherp, door maanen en verpanden
Uw' armen medemenſch voor 's waerelds vierſchaar trekt,
Of hem zyn loon onthoud: Hoe word uw aart ontdekt?
Schoon gy ſteeds zegt: dat hy die hier zyn huis niet voorſtaat,
Voor een', die 't chriſtelyk geloof verloochent, doorgaat,
En dus Gods woord verdraait: helaas! waar wil dit heen?
Is dat zyn' Heiland in het kruisſpoor nagetreên?
Is zulk een wel bekwaam om alles te verdragen?

Men

(a) In lyfgevegten.
(b) In haatdragende onbarmhertigheid.
(c) In rechtsgedingen.

Men denke wat men wil, nooit zal hy God behaagen,
Die onbarmhertig, ſchoon hy voor het zyne ſpreekt,
Zyn naaſten handelt, en zich door dien toeleg wreekt.
(a) Maar gy, die trotſch en fier uw overwonnen ſchatten,
Een ſtad der ſterkte noemt, waar door gy uit durft ſpatten,
Hoe toont gy door uw pracht, zo in als buiten's huis,
Dat gy niets minder kent dan lydzaamheid in't kruis!
Waar in ge, eer u de ramp eens trof, geleerd moeſt wezen;
Dan zou u 't ongeduld niet ſidd'ren doen en vreezen,
Wanneer gy hoorde dat uw ſcheepen zyn geſtrand,
Uw huizen ingeſtort door ſtormen, of verbrand,
Uw geld met liſt gerooft door ongetrouwe handen;
Angſtvalligheid zou dan met haare ſcherpe tanden
U niet verſcheuren, als nu dikwils wel geſchied,
Om dat ge in tyd van weelde uw' God om't goud verliet
Door uw gewinzucht, door geen reden te betoomen:
Maar ach! 't behoeft met u zo verr' niet eens te komen;
De minſte rampſpoed plaagt uw geeſt met zwaare ſmert,
Nadien de lydzaamheit geen plaats vind in uw hert:
't Hebreeuwſche Chriſtendom had op veel vaſter gronden
Zyn heil gebouwt; 't wierd nooit door angſt of vrees verſtonden;
Het zag 't berooven van zyn goed met blydſchap aan;
Het kruisgeloof deed het naar dierbrer ſchatten ſtaan.
(b) Maar laat ons nu 't gezicht eens naar veele Oud'ren keeren,
En zien of zy hun krooſt geduld en godsvrucht leeren,
Ach! 't is wat anders dat men daar beſchouwen moet.
Hoe trots en weeldrig word de kindsheid opgevoed?
Hoe dertel opgetooit als goden en godinnen!
Hoe word het zaad van waan ſteeds in die teed're zinnen
En 't hert gezaait, dat noch niet weet van goed of kwaad;

(a) *In verlies van goederen.*
(b) *Dertele opvoeding der kinderen is oorzaak van weelde en ongeduld.*

Dus word de grond gelegt van welluſt, overdaad,
En praal en hovaardy die met de jaaren groejen;
Onkruiden, door ontzag noch reden uit te roejen.
Helaas! dit's de oorzaak dat de ſlibberige jeugd
Zo weinig trek gevoelt tot heiligheid en deugd;
Dus worden zy gevoert naar dertele ſaletten
Om de eed'le matigheid door welluſt te beſmetten;
Zo word de beſte vrucht van hunne lentetyd,
Gods eigendom, helaas! de waereld toegewyd.
(a) Rampzalige ouderen, die van dat roek'loos leven
In d' uiterſte Oordeeldag eens rekenſchap moet geeven,
Is dit uw kinderen in 't kruisſchool opgebragt?
Want 't zyn die ſpruiten die de Alwysheid dierbaar acht:
Wat raad tot lydzaamheid hebt gy hun ooit gegeeven?
Want zeker naar zyn luſt en eigenwil te leeven,
Geduurig vry te zyn van ſtryd en overlaſt,
Is 't leeven niet dat hier een' chriſten krygsheld paſt;
De groote Paulus geſpt ons 't harnas aan de leden,
Maar niet om onzen tyd in weelde te beſteeden.
De waereld is het perk waar in men ſtryden moet,
Volſtandig tot den dood in voor- en tegenſpoed. (gen,
Kwam eens de bloed-eeuw weêr te voorſchyn in onz' da-
Waar in gewetensdwang, door duizend wreede plaagen,
Dit vry geweſt op nieuw beſtookte, gantſch verwoed;
('t Geweſt, waar in ge, ô jeugd! zoo wulps word opge-
voed)
Zoud gy uit all' uw pracht en welluſt kunnen ſtappen
Vrywillig tot Gods eer in naare ballingſchappen,
Verr' uit uw Vaderland, van have en ſtaat ontbloot?
Zoud gy gereed ſtaan om, in 't nypen van den nood,
Uw dierbaar leeven in het martelperk te waagen,
Daar gy den minſten hoon niet lydzaam kunt verdraagen?
Zoud gy gemoedigt zyn, na 't zondige genot,

Te

(a) *Voor de ouderen zwaar te verantwoorden, en gevaarlyk voor de jeugd.*

Te treeden van't falet naar't ſchandig moordſchavot?
(a) ô Neen: onmooglyk is't: gy zoud de proef niet
doorſtaan:
Wat moet'er niet al ſtryd en zelfverzaaking voorgaan!
Wat word'er tyds vereiſcht in't tuchtſchool van geduld,
Om zulk een martellot te lyden zonder ſchuld?
(b) Waak op dan teed're jeugd, in dertelheid gedompelt.
Leer lyden, eer u eens die bloedſtorm overrompelt.
Aan't heilig leven is veel kruis en arbeid vaſt.
Leer ſterven, eer de dood u onvoorziens verraſt.
(c) Maar gy die, door veel druk en rampſpoed neêrgeſlagen,
Niets doet dan tegen God uit murmureerzucht klaagen,
Als of zyn haud verkort, zyn almagt krachtloos is,
Om licht te ſcheppen uit uw droeve duiſternis;
ô! Hoe bezondigt ge u met dat angſtvallig vreezen?
Kunt gy uw bitter leed door grooter leed geneezen?
Word ooit de brand met vuur gedooft en uitgebluſt?
Hoe kunt ge't ongeduld, tot nadeel van uw ruſt,
Toch koeſt'ren in uw ziel? die alle uwe ongemakken,
Hoe licht ze zyn, verzwaart, waar door ze ſteeds als
Die niet te tillen zyn voorkomen in uw' geeſt; (pakken
Daar de Opperwysheid zo genadig is geweeſt,
Dat hy den lyder nooit liet onder 't kruis bezwyken,
Gelyk hy in zyn wet aan duizenden deed blyken:
Maar ach! de nevel van't hartnekkig ongeloof
Bedekt uw licht, en maakt u voor Gods heilſtem doof.
Helaas! wat zyn'er veel die, door den nyd bedrogen,
't Geluk hun's naaſtens zien met onrechtvaardige oogen,
Die ſteeds verbittert zyn, en door hun ongeduld
Vervallen tot gebrek, meeſt door hun eigen ſchuld;
Dus is de onlydzaamheid een bron van zwaare plaagen

(a) *Door weelde bezwykt men in de proef van vervolging*
(b) *Waarſchuwing en raad.*
(c) *Beklag over de onlydzaamheid in tegenſpoed en re*
pen.

Zy maakt den geeſt te loom om yv'rig zorg te dragen;
Daar 't vroom gemoed, hoe zeer beſtreên, met vreugt en
Zyn' pligt voldoet, en leeft in 's Hemels wil geruſt. (luſt
(a) Maar zy, die hier geen' trooſt in hun verdriet ontfan-
gen,
Zyn meeſt gewoon alleen van menſchen af te hangen,
Of van hun krachten en bekwaamheid, zonder God,
Daar 't all' van afhangt, ooit te erkennen in hun lot;
Die vleeſchlyke arm ſchynt hun wel magtig van vermogen,
Maar als die rietſtaf, daar ze op leunen, word bewoogen,
Of ſchielyk breekt, dan word men radeloos en laf;
't Hovaardig hert, noch korts zo moedig, fier en ſtraf,
Zinkt dan in eenen poel van angſtig misvertrouwen,
Waarom? het heeft geen' grond waar op 't zyn' trooſt kan
bouwen; (ſchreit,
Dan weegt een kruis van ſtroo zo zwaar als lood; men
Men knieſt en vloekt; in 't kort men kent geen lydzaamheid.
(b) Maar zalig hy die, in het hevigſt' van zyn lyden,
Zyn God in de armen valt, hem bid en ſmeekt in 't ſtryden,
Hem voor zyn toevlugt houdt in all' zyn tegenſpoed:
O! Zulk een braave ziel ontbreekt het nooit aan moed,
Schoon 't zonnelicht van hulp in 's waerelds onweêrvlagen
Zich niet ontdekt, hy wil zyn kruis kloekmoedig dragen.
Zoo trekt hy van om hoog, ſchoon 't ligchaam word be-
Den hemel in de ziel eer die ten hemel vaart. (zwaart,
(c) Bedenk noch vroome ziel, tot trooſt in alle uw rampen,
Waar mede een waereldling als martelaar moet kampen,
Byzonder als hy blyft verſlaaft aan dertle luſt
En waan van ſchynvermaak, ontbloot van hulp en ruſt.
Om nu van dronkaarts noch onkuiſchen te gewaagen,
Die 't ſtraflot van hun zonde in 't openbaar ſteeds draagen

Voor

(a) *Haar oorzaak.*
(b) *Trooſt voor de kloekmoedige lyders.*
(b) *De martelaaren der zonde lyden veel zwaarder ſtraf, dan die van de deugd.*

Voor ieders oogen zoo afſchuw'lyk en verwoed,
Dat de eerbaarheid daar voor verſchrikt en yzen moet;
Wat haalt een vrek, die nooit van weldoen heeft geweten,
Al ſmerten op zyn' hals, als ſchakels eener keten,
Wanneer men aan zyn goud, zyn' god en hert aêr raakt?
En ach! wat lyd hy niet, die eer en deugd verzaakt
Door wraakzucht, al te wreed op die hem hoont gebeeten?
Hoe word zyn ziel ontroert, gekwetſt, van een gereeten,
Als hy, wanneer 't hem luſt, zyn' luſt niet boeten mag!
En boet hy dien, dan treft hem de allerzwaarſte ſlag
Van 't bitter naberouw, dat hem van angſt doet vlugten,
Schoon niemand hem vervolgt. ô Doodelyke vruchten!
Hoe deerlyk word een menſch beneepen en geplaagt
Die 't vuur van helſchen nyd in zynen boezem draagt!
Dat vuur doet hem 't gebeente uitteeren en verdroogen,
Om dat hy 't heil niet van zyn naaſten kan gedoogen.
Elk zondaar word geknaagt van zyne ſchuld en ſmert,
Maar een afgunſtige knaagt ſteeds zyn eigen hert.
En gy, hoogmoedigen, op wiens gezag en wenken
De waereld draait, die waant dat niemand u kan krenken;
Wat ſchrik beknelt uw hert als all' uw pragt en ſtaat,
Zoo hoog in top gevoert, gelyk een droom vergaat,
Door 't zwaajen van 't geluk en 't ſmelten uwer ſchatten!
Geen brein, hoe ſchrander, kan uw zielverdriet bevatten;
Zo volgt de ſtraf de ſchuld verzeld met ſmaad en ſpot.
Wie ſchrikt niet voor de ſmert van zulk een martellot?
Wie is zoo dwaas om noch de zonde te beminnen?
De welluſt kan de pyn wel eenigzins verwinnen,
Maar ach! wie overwint de vierſchaar van 't gemoed,
Die 't hert elk oogenblik van doodſchrik ſidd'ren doet?
Men dekt wel 't kwaad voor 't oog; men tracht het te ver-
geeten;
Maar niemand ſtopt den mond van 't overtuigt geweten,
Die ſpreekt ſteeds dingtaal: waar verſchuilt ge u voor dat
licht?
Zoo gy 't in 't hert verbergt, 't vliegt u in 't aangezicht.

Rampzalige! wie weet, wie kent ooit zwaarder plaagen
Dan de uwe; om dat ge uw beul moet telkens met u dragen?
Een ſlang die duizendmaal u ſteekt verwoed naar 't hert;
Maar deeze ſmert is ſlegts 't begin van grooter ſmert,
Die in en na den dood de zielſtraf zal verzwaaren.
Zie daar de elenden van all''s waerelds martelaaren.
Wat dunkt u, vroome ziel, is 't lyden om de deugd,
By zulk een droeven ſtaat, geen ſtaat van ruſt en vreugd?
Wat reden hebt gy toch om 't dierbaar kruis te myden,
Nadien de waereld zelfs moet in haar welluſt lyden?
(a) Dit kan uw' heldenmoed verſterken in den druk:
Gy moet hier ſterven, of om 't eeuwig ongeluk
Eens te ondergaan, of om u eeuwig te verblyden.
Verkies nu hoe gy in dit traanendal wilt lyden:
Want zeker, na die keur, die eens moet zyn gedaan,
Zal 't u of altoos wel, of altoos kwalyk gaan.
(b) Wie word niet lydzaam in zyn wederwaardigheden,
Daar zoo veel lyders in dat ſpoor zyn voorgetreden,
Die, meer of min beſtraalt door 't ongeſchapen licht,
Steeds toonden dat hun moed niet heeft voor ramp gezwicht?
Ja't blinde Heidendom kan ons een rei van helden,
Voorſtanders van geduld, in zyne ſchriften melden,
Die in een' ſtorm-orkaan van d' allerzwaarſten laſt
Nooit wierden van de wraak dat monſterdier verraſt.
(c) Wie moeſt meer ſpyt en hoon dan Sokrates verdraagen?
Wat bitter huisverdriet, wat onverwagte plaagen
Zyn ſteeds niet afgeſtuit op 't ſchild van zyn geduld?
Wat vreugd genoot hy niet in 't lyden zonder ſchuld,
Hoe zeer getergt van haar die hem meeſt moeſt beminnen?
Geen rampſpoed kon zyn deugd en lydzaamheid verwinnen,
Ja zelfs niet toen men hem onſchuldig ſterven zag.

Held

(b) Voorbeelden van lydzaamheid onder 't Heidendom.
(a) Aanmoediging om voor de waarheid te lyden.
(c) Sokrates.

(a) Held Foçion, die niet met bitter rouwgeklagh,
Maar met een bly gelaat de ſtrafplaats op kon treeden,
Om dat hy tegen recht gevonniſt was en reden;
Ja die op't allerlaatſt in 't nypen van de ſmert
Zyn' droeven lotgenoot een' riem ſtak onder 't hert,
Wanneer hy tot hem ſprak: „ Moet gy het leven derven?
„ Vertrooſt u toch, wyl gy met Foçion zult ſterven.
Zoo legt oprecht geduld den ſchrik en vrees aan band.
(b) Toen Ariſtides door 't ondankbaar vaderland
Ten loon voor zynen dienſt op't haatlykſt' wierd gebannen,
Voer hy toen hevig uit? heeft hy van zyn tiraunen
Die hem verwezen recht gevordert van die zaak?
Blies hy wel vuur en vlam, om uit een heete wraak
Athene voor haar' val door d' oorlog te doen ſchroomen?
Neen: dat wys vernuft kon zyne drift betoomen;
Zyn deugd wierd door geen' wrok of wrevel ooit geſtuit:
Wat goot dat zacht gemoed al honigbeeken uit?
Zo ſprak die guldemond, eer hy met zuure ſtappen
Den naaren weg betrad van bange ballingſchappen:
„ Vaar wel, myn vaderland; ontfang deez' laatſten groet:
„ De Hemel zegene u met ruſt en overvloed:
„ Dat nyd noch muitery uw ſtaatsbeſtier mag krenken,
„ Ja dat ge nimmer meugt om Ariſtides denken.
Dus ging hy vrolyk heen als balling zonder ſchuld,
En droeg den lauwer weg van onbevlekt geduld.
Wraakzuchtig Chriſten, die hier 't minſte kwaad wilt wreeken,
Moet niet een vuur van ſchaamte uw aangezicht ontſteeken
Om eens toegeevenheid te leeren, vry van haat?
(c) Wanneer Themiſtokles, verdreven en verſmaad,
Zyn huis en hof verliet, verlaaten van zyn vrinden,
Waar kon hy toch meer heul dan by een' vyand vinden?
In Perſië wierd hy met gaaven overſtort;

(a) *Foçion.*
(b) *Ariſtides.*
(c) *Themiſtokles.*

Maar toen hy wierd tot wraak door Xerxes aangeport,
Zo ſprak hy tot dien Vorſt: „ Kan ik geen geen gunſt verwerven (ven;
„ Dan door het krenken van myn eer, men doe my ſterven
„ Ik ſneuvel liever, dan dat ik myn vaderland,
„ Van wraakzucht aangevoert, door d'oorlog zet in brand.
(a) En gy, ô Regulus! die't eerloos leven wraakte
Voor d'allerwreedſten dood, om dat uw hert ſteeds blaakte
In 't zuiver vuur van trouw voor Rome, door uw' raad;
Gy wierd door lydzaamheid een martelaar van ſtaat.
(b) En eiſcht men eindelyk een voorbeeld vry van wreeken,
Wie kan genoeg tot lof van Epiktetus ſpreeken?
Hoort hoe die eed'le ſlaaf tot God zyn ſtem ophief:
„ Gelei my naar uw' wil; het is my even lief;
„ Moet ik in tegenſpoed van ieder zyn verlaaten,
„ Verleen my dan geen' ſchat, geen hoogverheven' ſtaaten,
„ Op dat myn ziel niet word met hoogmoeds waan vervult,
„ Zoo zal ik niet alleen hier lyden met geduld,
„ Maar ook by elk uw trouw en heerlykheid verbreiden,
„ Zoo lang tot dat myn ziel van 't ligchaam word geſcheiden.
Ach! leerde elk chriſten van dien heiden zulk een taal!
ô Weêrgaloos geduld! dat in de ſchemerſtraal
Der reden en natuur zoo ſchoon hebt uitgeblonken,
Hoe moet gy nu een ziel tot lydzaamheid ontvonken,
Die reeds den dag beleeft waar in het bly gezicht
Zich ſpiegelt in den glans van 't geeſt'lyk zonnelicht!
Wel aan, men volge dan die flikkerende ſtraalen.
Die 't Opperwezen liet in 't hert der vroomen daalen,
(c) Om eens te zien hoe verr' de deugd van lydzaamheid
In zyn verkooren volk haar vonken heeft verſpreid.
Gods Engel dreef noch naau' het eerſte Paar uit Eden,

Of

(a) *Regulus.*
(b) *Epiktetus.*
(c) *Voorbeelden van lydzaamheid onder 't oude Verbond.*

Of Adam heeft al vroeg een' zwaaren ramp geleeden;
Die Adam, korts noch heer van 't heug'lyk Paradys;
Wierd voor zyn ouderdom van rouw en droefheid grys.
(a) Zyn Abel wierd vermoord van een' ontmenſchten broe-
Die Abel, meeſt gelieft van d'eeuwig' Albehoeder, (der,
Droeg d'eerſten lofkrans wegh van waare lydzaamheid.
Godvruchtig jongeling, gy hebt den grond geleid
Voor zoo veel helden die, in 't martelperk beneepen,
Zich lieten tot Gods eer naar moordſchavotten ſleepen.
Maar zie, wie volgt dien held op dat doorluchtig ſpoor?
(b) Hier komt ons vol van deugd de oprechte Noach voor,
Die, pal gelyk een rots, het lyden kon verduuren,
Wanneer hy all' den haat der boozen moeſt bezuuren
In 't bouwen van zyn ark; wat leed hy niet al ſpot!
Tot dat Gods ſterke hand het menſchdom, ſteeds verzot
Op euveldaaden, liet met zyn ontäarde telgen
Door eenen watervloed ten gronde toe verdelgen.
(c) Wie, die het leeven eens van Abraham beſchouwt,
Die held van Ur, die op zyn' Schepper heeft vertrouwt,
Terwyl zyn maagſchap lag in d'afgodsdienſt verzonken,
Voelt door 't geloof zyn ziel tot volgluſt niet ontvonken?
Hy ging op Gods bevel geruſt in ballingſchap;
't Geduld verflaauwde niet maar 't klom van trap tot trap,
En ſteeg in top, ſchoon hy den hoon der vreemdelingen
Verkroppen moeſt in all' zyn ſtaatsveränderingen;
Schoon duizend rampen hem beſtreeden in 't gemoed,
Zyn lydzaamheid bezweek in voor- noch tegenſpoed;
Zy blonk gelyk een ſtar in de allerzwaarſte nooden,
Toen zelfs hem 't off'ren van zyn' Iſaak was geboden,
't Geen 't vaderlyke hert deed ſidd'ren op dat uur;
Noch overwon 't geloof de krachten van natuur,
Schoon 't offer eind'lyk aan den prieſter af moeſt vraagen:

„ Myn

(a) *Abel.*
(b) *Noach.*
(c) *Abraham.*

„Myn Vader, hier is all''t gereedſchap aangedragen,
„Maar waar is 't lam? Dat woord doorſneed zyn teed're (ziel,
Hoewel hy nimmer tot het ongeloof verviel
Noch ongehoorzaamheid; waar op ook de uitkomſt leerde
Hoe haaſt zyn' jammerſtaat van druk in vreugd verkeerde,
Toen hy zyn Iſaak zag verloſt van doodsgevaar.
Leert, vrome zielen, van dien godlyk' yveraar,
Dien Vader van 't geloof, uw anker vaſt te maaken,
In 't hemels heiligdom, door lyden en verzaaken;
Al drong 't geweld u in de kaaken van de dood,
De onſterf'lyke Almagt weet, en kent, en ziet uw' nood;
Al laat hy 't water eens tot aan de lippen komen,
't Gaat vaſt, hy is, en blyft een toeverlaat der vroomen.
(a) Dit ondervond gy meer dan eens, getrouwe Loth!
Met wiens geduld en deugd zo deerlyk wierd geſpot;
Gy zaagt gantſch Sodom in een zee van ontucht baaden;
Wat leed gy niet in 't zien van all' die gruweldaaden?
Hoe wierd uw ziel geſtoort in haar geduld en ruſt?
Tot die onzuiv're vlam wierd door Gods vuur gebluſt,
't Geen tweepaar ſteeden heeft in aſch en puin begraven;
Terwyl uw leevenskiel in Soär vond een haven.
Zoo word oprecht geduld op 't onvoorzienſt' gered.
(b) Geen ramp, geen kruis heeft ooit uw lydzaamheid verzet,
ô Vader Iſraël, in tegenſpoed gedompelt!
Door Ezaus wrok verjaagt en ſchielyk overrompelt,
Van Laban in uw' loon op 't allerſnoodſt' verkort,
Door Ruben in een' poel van hertenleed geſtort,
Gy wiſt niet beter of uw' Joſeph was verſlonden;
Gy zaagt uw Dina van Vorſt Hemors zoon geſchonden;
Wat leed ge om Levi's wraak en Simeons al ſmert?
Zy troffen door den moord van Sichem u in 't hert:
Noch kon uw ziel, in zo veel droefheid en gevaaren,
Het roer van lydzaamheid in kracht en klem bewaaren.

En

(a) *Loth.*
(b) *Jacob.*

(a) En gy, ô pronkjuweel! ô paerel van de jeugd!
ô Braave Joſeph! die alleen de waare deugd
In voor- en tegenſpoed koſt tot uw' ſchat verkiezen,
Wat moeſt uw' lentetyd niet all' gemak verliezen
Door 't nydig broedertal! dat, godloos en verwoed,
Zyn haat niet bluſſen kon dan in uw dierbaar bloed.
Doch echter kon geen' laſt van zyne dwinglandyë,
Geen hoon, geen Dothans put, geen wreede ſlavernyë,
Geen opgedichte ſchuld van oneër aan den Nyl,
Geen kerker, daar gy in moeſt zuchten voor een wyl,
Het glansryk zonnelicht van uw geduld verdooven:
Uw godsvrucht ſtak haar hoofd in alle uw' druk ſteeds bo-
Tot dat de Almogenheid, der vroomen toeverlaat, (ven;
Uw lyden kroonde met een' Vorſtelyken ſtaat:
Egipte zag u op één dag uw' ramp beklaagen,
In Memphis boejens, en op Pharoos zegewagen.
(b) Leer hier, beneepen ziel, van 't puikjuweel der jeugd
De ſchyndeugd met verſtand eens ſchriften van de deugd.
Schynheiligheid ſchrikt ſteeds voor 't kruis; nooit wil ze
(den,
ſtryden;
Maar waare deugd weet dat zy eerſt veel ſmert moet ly-
Eer zy de welluſt ſmaakt daar 't hert op heeft gehoopt.
(c) Maar wie word tot geduld niet krachtig aangenoopt
Om 't allerzwaarſte kruis gewillig zich te trooſten,
Als hy den held van Us, dien ſpiegel van het ooſten,
Gezondheid, goed en bloed ziet derven zonder ſchuld,
En noch zyn dierbre ziel bezitten in geduld?
ô Hiob, kruisjuweel vol edele eigenſchappen!
Die over pyn, en ſmaad en ſchimpen heen koſt ſtappen,
Zelfs van uwe Ega en uw vrienden valſch van aart,
Hoe hebt gy uw gemoed voor haat en wraak bewaart!
Hoe luſtte 't u in zoo veel ſtormen, ſtil en effen,
De ziel in weêrwil van uw haaters te verheffen

Tot

(a) *Joſeph.*
(b) *Leering.*
(c) *Hiob.*

Tot God uw hoog vertrek, de welluſt van uw hert!
Zo ſprak uw guldemond in't midden van de ſmert:
„'k Zal naakt weer heene gaan, gelyk ik ben gekomen.
„Gy gaaft my overvloed; gy hebt het my benomen.
„Alzegenaar! uw' naam zy eeuwig lof en prys;
„All' wat gy geeft en neemt is enkel gunſtbewys.
(a) En gy, ô Harpenaar! ô man naar 's Hemels herte!
Gy deelde ook diep in ſmaad, vervolging, hoon en ſmerte;
Dat tuigt uw' levensloop, geboekſtaaft, door Gods geeſt:
Hoe hebt gy in uw jeugd voor Saüls wrok gevreeſt,
Die u in ballingſchap ſteeds zwerven deed en dwaalen!
Maar wie is magtig om de rampen af te maalen
Die u beſtormden in uw' laſtig' ouderdom?
Gehoond van Amnon, en gerukt van Abſalom
Uit uwen zetel, door onmenſchelyke daaden:
Hoe ſchand'lyk wierd ge van Achitofel verraaden?
Van Simeï gevloekt? doch wie in all''t verdriet
U trouweloos begaf, 't geduld begaf u niet:
Gy ſpraakt deez' dingtaal, toen ge ontbloot waart van ver-
„Hy is de Heer; hy doe wat goed is in zyne oogen: (mogen,
„Ik ſtel me in 't lyden in zyn' wyzen wil geruſt.
ô Dierbaar Kerkjuweel! wy volgen u met luſt,
Om met een' laagen toon te trekken aan de ſnaaren,
Waar op uw vroome ziel ten hemel plag te vaaren.
(b) Verdrukte zielen die dit tafereel beſchouwt,
Wat buigt ge u neêr? waarom niet op uw' God vertrouwt?
Zyn' arm, die wond'ren deed, heeft nooit zyn kracht ver-
looren.
(c) Zie eindelyk wat ramp uw Heiland was beſchooren.
Hy is vrywillig uit zyn Vaders ſchoot gedaalt,
En heeft door 't zwaarſte leed uw zwaarſte ſchuld betaalt;
Die Aardsverloſſer, die op zynen zegewagen

Door

(a) *David.*
(b) *Aanmoediging.*
(c) *Voorbeeld van onzen Zaligmaker.*

Door kruis en lyden is ten hemel ingedragen,
Heeft u dien weg gebaand door 't ſtorten van zyn bloed.
(a) Dit was zyn dierb're les: „ Wie met een' heldenmoed
„ Gewillig alles niet verzaaken wil en haaten;
„ 't Zy vrouw en kinderen, 't zy leven, ſchat en ſtaaten,
„ Kan nooit myn leerling zyn. Dus trad hy zelf voor aan,
Wie durft, om 't kruis te ontvliên, een' and'ren weg inſlaan,
En zich voor 't afgodsbeeld der waereld nederbuigen?
(b) Ja ziet op 't martellot der twalef kruisgetuigen,
(c) En dat van Stephanus, die onvertſaagde ziel,
Die's levenskroon reeds zag, en 't hert ſteeds boven hiel,
Toen 't lyf een hagelbui van ſteenen moeſt verdragen.
Zo wierd de Chriſten-kerk geſchokt in onweêrvlaagen;
Zo wierden duizenden van 't leven wreed berooft,
Eer Keizer Conſtantyn de kroon kreeg op zyn hoofd.
(d) Zo ziet gy tot uw trooſt, in zo veel tafereelen,
De kracht der lydzaamheid vertoont in all' haar deelen;
Zo ziet gy hoe het kruis na 't lyden word gekroont,
In klaare ſpiegels daar de waare deugd in woont.
Beſpiegel u dan in dien weêrglans ryk van ſtraalen,
Zo zal de ziel, hoe zeer beklemt, ſteeds adem haalen:
Want 't is de minſte trooſt niet voor een droevig hert
Dat hy gezelſchap heeft in 't lyden van de ſmert.
(e) Maar iemand denkt ligt: wy beleeven nu de tyden
Van vrede en vryheid; wy behoeven niet te lyden
Voor 't kruisgeloof; wy zyn ontſlagen van dat juk.
(f) 't Is waar dat God ons heeft bevryd van zulk een druk,
En wenſchlyk was 't dat wy hem daar voor dankbaar waren,

Door

(a) *Zyn kruisles.*
(b) *Opgevolgt van zyne Apoſtelen.*
(c) *Van Steſanus en de eerſte Chriſten-kerk.*
(d) *Aanmoediging.*
(e) *Tegenwerping.*
(f) *Beantwoord.*

Door heiligheid: maar ſchoon wy nu voor die gevaaren
Beveiligt zyn, wie ſtelt ons borg in 't jammerdal
Dat deeze kalmte in geen' orkaan verand'ren zal
Der wreedſte plaagen die tirannen ooit bedachtten?
Gewetensdwang, die ſpot met zuchten, traanen, klagten,
Is mooglyk reeds op weg, om 't vryë Nederland
Op 't hert te trappen als voorheen: want in deez' ſtand
Daar 't ligchaam krank is van het hoofd tot aan de voeten,
Daar elk, op zondigen verzot, zyn' luſt wil boeten,
Daar noch ontzag noch vrees voor God te vinden is
In deez' verbaſterde eeuw, daar 't werk der duiſternis
Gepleegt word met vermaak en zonder zich te ſchaamen,
Daar gruw'len omgaan die geen chriſtenen betaamen,
Is 't ligt wel nodig dat de Alwysheid kerve en ſny'
En brande; om dat de wond door zachter artſeny
Van voorſpoed, zegen en geluk niet wil geneezen.
Die ſcherpe middelen gebruikte 't Opperweezen
Aan 't ligchaam, tot de ruſt en welſtand van de ziel,
(a) Toen 't eerſte Chriſtendom zo jammerlyk verviel
Door weelde en dertelheid; toen herders wolven wierden;
Die onder 't kruis de kerk met heiligheid verçierden;
Toen 't Biſſchoplyk gezag, door hoogmoed opgeruid,
Den Keizer zelf beſchimpte, en, gretig naar den buit
Door eigenbaat, met bloed de tempelen bevlekte.
Dit zelfde middel, om niet verr' te gaan, verſtrekte
Voor ruim een eeuw in dit gezegende geweſt
Een onverderflyk zout, toen de algemeene peſt,
Het misbruik van Gods gunſt, de menſchen had bedorven:
(b) Want toen ze, tot zyne eer, in ballingſchappen zworven,
Ja toen door 't martelvuur het vuur van dert'le luſt,
Van wraakzucht, eigenbaat en hoogmoed wierd gebluſt,
En 't dierbaar kruisgeloof gebouwt op vaſter gronden,
Toen wierd de waereld in de ſchaal te ligt bevonden.

Ver-

(a) *Vryë tyden zyn gevaarlyker voor de ziel,*
(b) *Dan tyden van vervolging.*

Verwond'ren we ons dan niet zo God op 't onvoorzienſt'
Ons ook door zulk een vuur ter eere van zyn' dienſt
Eens zuiverde van zoo veel zonden en gebreeken,
Daar we ons in went'len, om Hem naar de kroon te
ſteeken. (ſchied,
Maar ſchoon (het geen ik wenſch!) zulks nimmermeer ge-
Nooit is men echter vry van kwelling en verdriet:
(a) 't Inwendig mart'laarſchap moet ieder met zich dragen;
Schoon hy van 't uiterlyk bevryd is en ontſlagen:
Helaas! wat valt 'er all' te lyden! welk geduld
Moet elk niet oeffenen, hoe zwaar is 't zonder ſchuld
Den hoon en ſmaad en ſmert der boozen te bezuuren,
Hier van zyn huisgenoot, daar van zyn nagebuuren,
Ginds van ſchynvrienden, die door een bedekte liſt
Zyn' eerglans dooven! Ach! hoe word door haat en twiſt
Het vreedzaam hert verdrukt, dat dan wel wenſcht te
In eene woeſteny om nooit zyn ruſt te derven! (zwerven
Maar dit is ſlegts alleen dat hem van buiten raakt:
Wat drift moet in zyn ziel met ſmert niet zyn verzaakt?
Wat al verlokking en verzoeking moet hy myden?
Behalven dat hy noch met kwaalen heeft te ſtryden
Naar ligchaam en gemoed, veel erger dan de dood.
Wat dunkt u? vind gy in het nypen van dien nood
Geen ſtof tot lydzaamheid? God wil ons door die plaagen
Bereiden, of men eens het zwaarſte kruis moeſt dragen:
't Want in de vryheid zich te ſpeenen van de vreugd
Die onverboden is, dat 's onvervalſchte deugd.
(b) Weläan, beneepen ziel, die alles hier moet derven
Behalven 't welbewuſt gemoed, dat nooit zal ſterven,
Dring in door de enge poort, door lyden zonder ſchuld,
En draag den lauwer wech van ongeveinsd geduld.
(c) Te meer, indien gy eens met ernſt wilt overweegen,

(a) Nooit is men vry van 't inwendig martelaarſchap.
(b) Aanmoediging.
(c) Bewys dat de ſtantvaſtigſte lyders om de waarheid Gods grootſte lievelingen zyn.

Dat niemand dieper deelt in 's Almagts milde zegen,
Dat niemand meer van hem geächt word en bemint;
Dan hy die door 't geduld de waereld overwint.
Dit ſchynt een vreemde taal, een wonderſpreuk te weezen
Voor waereldlingen die nooit in Gods wetboek leezen,
Maar die ſteeds bezig zyn in 't werk der duiſternis,
En echter is 'er niets dat zo waarächtig is;
Zy mogen hier vol vreugd van hun voorrechten droomen,
Het lyden is alleen een voorrecht voor de vroomen:
't Is hun gegeeven, zegt Gods uitverkooren vat,
Als een gewenſcht geluk, een' onwaardeerb' ren ſchat,
Hoe! een geluk? dus dunkt my hoor ik iemand vraagen,
En tevens zeggen wie vind ooit geluk in plaagen.
Ja waarlyk een geluk, indien men 't wel beſchouwt
Met de oogen van 't geloof, en ſteeds op God vertrouwt.
Is 't geen geluk dat Hy ons eeuwig wil beſchenken
Met eene zaligheid, een vreugd nooit uit te denken
Door 't allerſchranderſte vernuft! Is 't geen geluk
Dat hy voor ons den weg wil baanen, door den druk,
Naar zulk een dierbaar heil? Ligt werpt my iemand tegen:
(a) Was 't niet veel beter dat de Alwysheid langs de wegen
Van voorſpoed en gemak den zynen naar dien ſtaat
Der hoogſte heerlykheit geleide door zyn' raad?
Want immers zal men dien men lief heeft ſteeds bevryden
Van rampſpoed, en hem nooit het minſte kwaad doen lyden,
Ja elk verfoeit hen die de onſchuldigen vertreên;
Hoe komt verdrukking met Godts gunſt dan overëen?
(b) Gewiſſelyk, men kan geen waarheid klaarder toonen
De Alweetenheid weet beſt wat zwakheên in ons woonen;
De Schepper ziet op 't naauſt' zyn ſchepſel door en door;
Hy weet hoe ligt het aan de waereld geeft gehoor,
Wanneer 't, door weelde blind, hoogmoedig en verbolgen
De welluſt liever dan godvruchtigheid wil volgen;

Het

(a) *Tegenwerping*
(b) *Beäntwoord.*

Het kleeft aan de aarde vaſt, en krygt in 't ſchyngenot
Een zoete ſmaak, ja 't word 'er eind'lyk op verzot;
Dus loopt de ziel gevaar van 't heilſpoor af te dwaalen,
Om in den poel van haar gewis verderf te daalen,
Is 't dan geen liefde in God tot zyn verkooren volk,
Als hy het rukken wil uit 's afgronds diepe kolk,
Door wederwaardigheid, door lyden en verzaaken?
Want dit zyn midd'len om de herten los te maaken
Van de aarde, die hy aan zyn vrienden legt te koſt.
Geen moeder wenſcht haar kind zo zeer te zien verloſt
Uit vuur-en waternood, als 't eeuwig Alvermogen
De zynen, die hy als den appel zyner oogen
Bemint, ſteeds wenſcht verloſt te zien van 't helſche vuur.
Gelukkig zyn ze dan die hy ter goeder uur
Geneeſt door de artſeny van zyn kaſtydingplaagen,
Tot dat ze een zuiv're ziel in 't kwynend lichaam dragen;
Een ziel geloutert van het ſchuim der waereldſche eer
En zucht tot Mammons roem, door Gods genadeleer
Steeds in te zien om die te kennen zonder doolen,
Waar in ze wyzer word dan in de hooge ſchoolen,
Daar meer voor ydlen waan dan godsvrucht word gepleit;
Dus word de geeſt allengs geleenigt en bereid,
Om met zachtmoedigheid Gods woord in 't hert te ontfan-
Ja dan begint ze naar den hemel te verlangen; (gen;
Dan word de waereld kleen, ja nietig voor 't gezicht;
Gods geeſt beſtraalt haar met een vonk van 't eeuwig licht,
En overſtort haar met genade voor genade, (ſchade;
Waar door ze all'' t aardſch verächt, verwerpt als drek en
Dan zwicht ze nooit voor leed, verdrukking, hoon en pyn;
Dan wenſcht ze ontbonden, en met Chriſtus ſteeds te zyn.
Zo word de zaligheid uit ramp en kruis gebooren,
De ziel behouden, die door weelde gaat verlooren;
Zo word de liefde Gods in 't hert geſtort van hem.
Die lydzaam onder 't kruis, ſteeds hoort naar zyne ſtem
Dus kan 't geruſt gemoed zich ongeſtoort verblyden.

(a) Wil dan geen waereldling om zyn geluk benyden,
Dat ieder oogenblik in leed en laſt verkeert,
Ô Vroome zielen! wyl de Algoedheid u graveert
In zyn handpalmen daar u niemand uit zal rukken. (ken.
Al moeſt all' 't menſchdom voor de zwaarſte plaagen buk-
Ja ſchoon 't heel-al verging, uw hert is by uw' ſchat
Die voor u word bewaart in Sions Vredeſtad.
(b) Maar om in alles u hier lydzaam te gedragen,
Moet gy 't Geduldsgebouw onwrikbaar onderſchraagen
Met driepaar Zuilen, waar door 't nimmer wanklen zal
In d' allerdiepſten nood en 't dringenſte ongeval.
(c) Stilzwygenheid is de eerſte, om zich in 't hevigſt' lyden
Voor bitſe tegenſpraak, hoe zeer getergt, te myden;
Zy is 't, die hoon en ſmaad en ſmert verbergen doet;
Zy noopt den lyder aan, om met een' traanenvloed
In de eenzaamheid aan God haar klagten op te draagen.
Ô Kruisjuweel! gy ſtrekt in 's waerelds onweêrvlaagen
Voor de afgematte ziel een diamante ſchild,
Waar op de booze geeſt vergeefs zyn krachten ſpilt:
Wie zou uit 's hemels troon geen hulp en trooſt verkrygen,
Die 't allergrootſte leed nooit wreekt, als ſlegts met zwy-
Ô! Die gelatenheid, die ſtilheid van de ziel (gen.
Is een verheven deugd die God ſteeds wel geviel,
Die wil hy met een' vloed van zegen overſtroomen;
Wel hem dan die zyn tong bedwingen kan en toomen.
Ô! Die hier zwygen kan in tegenſpoed en druk
Geniet een voorſmaak van 't onſterffelyk geluk.
Een zwyger overwint altoos een vinnig ſpreeker;
En God die alles hoort is een rechtvaardig wreeker.
Zwyg dan, beneepen hert, in 't midden van 't gevaar,
Ja grendel ſteeds uw' mond met Sions harpenaar.

Maar

(a) Verzekerde ſchat voor de getrouwe lyders.
(b) Om wel te lyden zyn zes zuilen nodig, om 't geduldsgebouw te onderſchraagen.
(c) Eerſte deugd, Stilzwygenheid.

(a) Maar't kan gebeuren naar gelegenheid van zaaken,
Om voor Gods eer en voor uw eigen eer te waaken,
Dat gy daar't nodig is ook dikwils ſpreeken moet:
Byzonder als de nyd dat gruwzaam monſter woed,
En haat en achterklap die naar uw' val verlangen;
Dan moet Zachtmoedigheid Stilzwygenheid vervangen,
Eer uw gebouw door een bevreesde lafheid zinkt,
Die hoofddeugd, die gelyk de held're noordſtar blinkt;
Die nimmer kwetſen kan, noch ooit gekwetſt kan worden,
Zal uw verflaaude ziel met ſterke banden gorden,
Om uw' belediger met kracht te wederſtaan
Door klem van woorden, vry van bittre wraak, om aan
De waereld onbevreeſt uw onſchuld te betuigen:
Dus overwint gy hem, het zy zyn hert wil buigen
Voor's waarheids licht, 't zy niet, gy hebt uw pligt betracht.
Wat is hy zalig die dus lydzaam, ſtil en zacht,
Van wrok nog wrevel weet, maar ſteeds naar Gods be-
haagen,
Het ongelyk zo wel als 't ongeluk kan draagen!
Schoon hy zichzelf verweert, of 't zy hy zwygt en lyd;
Zachtmoedigheid maakt hem ſteeds krachtig in den ſtryd,
Om hem in 't einde eens met de zegepraal te kroonen.
Verdrukte ziel, hoe zeer de waereld u mag hoonen,
Bewaar dat heilig zout in een' bedaarden geeſt,
Die God met diep ontzag ſteeds eert, en dient en vreeſt:
Dat zal de oprechte deugd in duizend doodsgevaaren,
Ja midden in den dood zelfs voor 't verderf bewaaren.
O Zalig hy die dus kan lyden tot Gods eer!
Een zachte wolbaal breekt de kracht van 't ſchietgeweer,
Zo kan een vriend'lyk woord de kracht der gramſchap
breeken.
(b) Rampzalige, die hier uw ruſt ſteeds zoekt in 't wreeken,
Doch nimmer vind; die in het vuur van wraakzucht blaakt,

(a) *Tweede deugd, Zachtmoedigheid,*
(b) *Raad voor de wraakgierigen.*

En van uw hert een hel van wreede plaagen maakt,
Die ieder op hun beurt uw ziel van een doen ſcheuren,
Wanneer uw ſnoode drift geen voedſel mag gebeuren;
Kom, ſpiegel u eens in de ruſt van 't zacht gemoed,
Dat in den zwaarſten ramp met hemeldauw gevoed,
Uw dwaasheid ſteeds belacht, en u van ſpyt doet ſterven.
(a) En gy, ô Lyders! die onſchuldig ſteeds moet zwerven,
Doch door deez' deugd de laſt naau voelt van all' uw' druk,
Erken in 't midden van uw plaagen, uw geluk.
Gy zit op 't ſtrand, en ziet in veele zeegevaren
Hem, die van wraakzucht zwelt, bedolven in de baaren,
Terwyl een ſtille kalmte uw blyde ziel verkwikt,
Die, ſteeds beſchaduwt van Gods voorzorg, nimmer ſchrikt.
Bewaar die zachtheid dan voor 't ruiſſchen der orkaanen
Des ongeduld's, ſteeds doof voor ſmeeken en vermaanen:
Want ſchoon ge veel verdraagt, gy ſchiet vergeefs naar 't wit,
Zo niet Zachtmoedigheid uw reine ziel bezit.
(b) Maar 't geen het vaſt Geſtigt in zyn verband moet zetten
Op dat geen' ſtormörkaan van ramp het doe verpletten,
Is Vergenoegzaamheid, die, vrolyk en bedaart,
Het roer van lydzaamheid in 't buld'rend weêr bewaart,
De zon van voorſpoed ryze of daal', haar edel herte
Erkent Gods hand zo wel in blydſchap als in ſmerte;
Haar ziel, ontledigt van begeerlykheid en waan,
Komt nooit te kort, al moet het ligchaam ſchier vergaan,
Zy is ſteeds met haar deel, hoe kleen het zy, te vreden,
En dus bezit ze een' ſchat van duizend zaligheden,
By koningen, hoe ryk en magtig, onbekent:
Als de aardsgezinde menſch in 's waerelds doolhof rent,
Om ſtaatsbedieningen en ſchatten op te hoopen,
Ziet zy den hemel met haar' dierb're ſchatten open,
Haar eeuwig eigendom; nadien ze, in vreugd en pyn,
De dingen hier niet zocht, maar die daar boven zyn,

God-

(a) *Raad en troost voor vroome lyders.*
(b) *Derde deugd, Vergenoegzaamheid.*

Godvruchtig lyder, laat u van haar wysheid raaden,
Zy zal u leeren hoe gy moet all''t aardsch verſmaaden,
Zy zal de zucht en wensch naar overtolligheid
Verdryven uit uw hert; zy zal, als ieder ſchreit
Om d'omzwaai van 't geluk, u juigchen doen en zingen,
Om dat ge boven 't zwerk der ſtaatsveränderingen
Gevoert zyt, daar 't gemoed als in een hoog vertrek
Het hemelſch manna ſmaakt, ſchoon 't lichaam in gebrek,
De ziel hier onder 't juk van hoon en ſmaad moet zuchten.
Wat moet het heugchlyk zyn, die aangenaame vruchten
Van 't zalig Paradys te ſmaaken, een genot
En ſchets van 't hoogſte goed, 't geen de allerhoogſte God
Heeft weggelegd voor hen die Hem van herten vreezen!
Wie zou in 't lyden dan noch ongeduldig wezen,
Als Vergenoegzaamheid hem by de hand geleid,
En 't ſpoor ſteeds voor hem baant tot zulk een heerlykheid?
Wil dan die eed'le deugd nooit uit uw hert verjaagen:
Want God bemint hem die zyn kruis wil lydzaam dragen
In deez' verbaſterde eeuw der zonde en duiſternis,
Maar allermeeſt een ziel die vergenoegzaam is:
Want die hem meeſt gelykt, is meeſt by Hem in waarde,
En heeft 'er iemand deel in Gods natuur op aarde,
't Is hy die minſt behoeft in 't allerzwaarſt' verdriet,
En dus begeerlykheids verleidingen ontvlied.
(a) En wilt ge, ô lydzaam hert! dat uw Geduldsgevaarte
Eerlang niet door den tyd zal zakken om zyn zwaarte,
Dat dan Voorzichtigheid de vierde zuil verſtrekk',
Zo zult ge noch door liſt, noch door een' ſlinkſchen trek
Bewoogen worden om uw laſtig kruis te myden,
Of om u onbedacht te werpen in een lyden
Dat gy naar Jeſus raad wel kunt en meugt ontgaan.
't Heeft menig lyder, hoe godvruchtig, duur geſtaan
Dat hy de martelkroon te ſchielyk wech wou draagen,
Door middelen die nooit de Almogenheid behaagen;

(a) *Vierde deugd, Voorzichtigheid.*

Dan oogst men vruchten van een droevig naberouw:
Men weet hoe Cefas, die met Christus sterven wou,
In 's Hoogepriesters zaal slaaumoedig is bezweken.
Steeds op zyn eigen kracht te steunen, is een teken
Van hoovaardy; dies moet Voorzichtigheid de wagt
Bewaaren in uw ziel; zo gy haar les betracht,
Dan zult ge in tyden van vervolging nimmer dwaalen;
En schoon gy door Gods gunst, bescheenen van de straalen
Der vryheids zon, nu zyt ontslagen van dat juk,
Is echter deeze deugd steeds nodig, om den druk
Die u mogt dreigen met een vroom gemoed te ontduiken,
Of goede midd'len tot verzachting te gebruiken,
Indien de ramp u treft. Voorzichtigheid ziet scherp.
Dat dan uw hert toch nooit haar' wyzen raad verwerp'.
Zy zal u leeren om u nimmer te vermengen
In de algemeene twist: want die zich wil voor 't zengen
Behoeden, hy doet wel dat hy de vlam steeds myd.
Nooit lyd hy naar Gods wil die om geen weldoen lyd,
Noch ook die zorgeloos, of door hoogmoedig bralleu
Die wegen in wil slaan alwaar de plaagen vallen:
Veel' leeden smert en smaad om zulk een' losse waan.
Hy zie wel toe dat hy niet valt, die meint te staan
Op 's waerelds slibberpad waar langs men ligt kan doolen,
Vooruit en om te zien is elk op 't hoogst' bevolen.
Verdrukte zielen, zal dan uwe lydzaamheid
Volmaakte werking doen, zo moet ge u aan 't beleid
Van deez' verheeven deugd vrywillig overgeeven,
Zo zult ge in all' uw leed voor wroeging nimmer beeven:
Want die hier zynen pligt steeds naar vermogen doet,
Braveert den zwaarsten ramp door 't welbewust gemoed.
(a) De vyfde zuil, die uw Gebouw moet onderschraagen,
Is Kloekheid, om het kruis met lust en moed te draagen:
Die onbezweken deugd staat altoos even pal,
En kaatst de slagen af van 't dringenste ongeval;

De

(a) *Vyfde deugd, Kloekmoedigheid.*

De boosheid dreige en drukk' met hoon, verlies en ſmerte,
Kloekmoedigheid bergt ſteeds haar' ſchat in 't deugdzaam herte;
Haar eigendom word daar in veiligheid bewaart; (herte;
Daar word het door Gods hand beſchermt voor vuur en zwaard,
En alles wat hier ooit den waereldling doet beeven;
Die haar bezit zal nooit den moed verlooren geeven;
Geen raadeloosheid bind zyn hert en handen vaſt
Door laffe vrees; hy ſtapt ſteeds over leed, en laſt,
En hoon en laſter heen, om alles te verdraagen;
Hy durft het met zyn' God geruſt en vrolyk waagen:
Ziet hy geen uitkomſt, is elk voor zyn klagten doof,
Hy ziet zyn rykskroon reeds met de oogen van't geloof;
Moet hy hier ſcheiden van zyn vaderland en vrinden,
Hy denkt de Alzegenaar is overäl te vinden.
Door die Kloekmoedigheid doet hy met vreugd zyn' pligt.
Zo word de zwaarſte laſt door lydzaamheid verligt.
Gelukkig zy die dus nooit uit hunn' ſtand vervielen.
De waereld is te laag voor die verheven zielen,
Zy bouwen op geen' grond die zinkt en moet vergaan;
Zy dringen door de lucht verr' boven zon en maan,
En off'ren voor Gods troon hunn' dankpligt en gebeden.
Zo brengen zy vol vreugd een Paradys beneden,
Waar in zy ruſten, ſchoon't hier alles raaſt en woed.
(a) Welaan, kleinhertige, verſlagen van gemoed,
Die u te zeer ontzet voor ſmerten, ſmaaden, hoonen,
Sla ruſtig hand aan't werk; wil u kloekmoedig toonen;
Zo zal uw Schepper, die de zynen nooit vergeet,
U eens zyn heil doen zien na all' 't geleeden leed.
(b) De laatſte zuil, die 't werk moet onbeweeglyk maaken,
Is eene deugd nooit moede om voor haar heil te waaken,
Stantvaſtigheid, die nooit zal zwichten in den druk;
Zy is het die de ziel zal kroonen met geluk:

(a) *Aanmoediging.*
(b) *Zesde deugd, Stantvaſtigheid.*

Want niemand word bekranſt in 't hof der zaligheden,
Ten zy hy wettig en volſtandig heeft geſtreden.
Ô Lyder! waan niet ſchoon gy 't leed nu eens verdraagt,
En dan weêr mort, dat God uw lydzaamheid behaagt;
Ô Neen: zyn dierb're gunſt bewaart hy voor die zielen,
Die nimmer uit haar deugd en vaſtigheid vervielen.
Verwagt geen zaligheid, indien gy in uw' nood
Niet ſteeds geduldig blyft volharden tot den dood.
(a) Wel dan, verdrukt gemoed, dat, van Gods hand geſlagen
Om u te tuchtigen, hier kruis op kruis moet draagen,
Blyft pal ſtaan als een rots die voor geen ſtormen zwicht.
Gewoonte maakt allengs de zwaarſte laſten ligt.
God kent, en weet uw ſmert; gy zult zyn gunſt niet derven,
Zo maar volſtandigheid u byblyft tot uw ſterven.
Denk ſteeds wanneer de ſmert uw ziel op 't hevigſt' raakt;
Wat ramp gebeurt 'er, daar de dood geen eind van maakt.
Ly dan zo lang gy leeft; laat niets uw hert ontroeren;
Zo zal Stantvaſtigheid uw ziel eens overvoeren
Daar 't eeuwige geluk van rouw noch droefheid weet,
Maar daar 't gemoed zich ſteeds in hemelvreugd vergeet.
Zie daar 't Gebouw voltooit op onverbreekbre muuren
En ſterke zuilen, om all' de eeuwen te verduuren.
Ô Lyder! zo gy met die deugden zyt voorzien,
Wat vyand heeft ooit magt om u het hoofd te biên
Die niet met 's Hemels hulp de nederlaag zou krygen?
Wat held zou nevens u op d'eertroon kunnen ſtygen?
Want die in 't lyden toont een' onbezweeken moed,
Zeg eens, in welk een' ſtaat zal 't zyn daar hy 't niet doet.
(b) Weläan, nu eind'lyk eens uw wonden overgooten
Met balſemgeur van trooſt, Ô dierb're kruisgenooten!
(c) Gy dan, voor eerſt, die hier door 't geeſtelyk geweld,
Ten proef van uw geloof in 't martelperk geknelt,

De

(a) Raad en opwekking tot ſtantvaſtig geduld.
(b) Algemeene vertrooſting voor alle lydzaame zielen.
(c) In Vervolging.

De onnoemelykſte ſmert moet om de waarheid lyden;(den,
Is 't ooit, hier werkt Gods hand door wond'ren in zulk ſtry-
Die 't heetſte vuur verdooft en door zyn dauw verkoelt,
Zo dat de lyder in de vlam de pyn niet voelt,
Men hoorde hem weleer zelfs aan den brandpaal zingen:
Ontmoeten u dan ook die ſtaatsveränderingen,
Vertrooſt u, ſchoon men u van 's levenslicht berooft;
De kroon des levens hangt u reeds al boven 't hoofd,
Zo gy de martelkroon hier lydzaam hebt gedraagen.
(a) En gy die door veel pyn en ziektens neêrgeſlagen,
En telkens afgemat ſteeds zucht, en klaagt en ſmeekt,
Daar u in zulk een ſmert de Lydzaamheid ontbreekt;
Schep moed, ô zwak geſtel! laat God alleen regeêren,
Hy wil door zulk een kruis u de ydelheid verleeren.
't Zyn ſpiegels die u 't beeld des doods voor uw gezicht
Vertoonen, en u ſteeds vermaanen tot uw' pligt,
Op dat ge uw ſterflykheid voorzichtig zoud beöogen,
Gezondheid heeft 'er veel' door 't kwaad gebruik bedroogen:
Maar heilzaam krankbed dat, hoe zeer ge word gevreeſt,
De zondekoorts verjaagt, en ſterk maakt naar den geeſt
Hen, die door waar geduld Gods wil nooit wederſtreeven.
Hy red hun uit den nood, of in of na dit leeven.
(b) Gy die in Ballingſchap moet zwerven zonder ſchuld,
ô Vroome ziel! bewaar 't juweel maar van geduld,
Om, waar ge u ook bevind uw oordeel op te ſchrand'ren.
Het zyn geen ballingen die ſlegts van lucht verand'ren.
Hy is geen vreemd'ling, ſchoon men hem verjaagt en bant,
Die 't oog ſteeds veſtigt op zyn eeuwig vaderland,
Met die gedachten, ſchoon hy reizen moet en rotſen,
Kan hy gevaar, en angſt, en ſchrik, en rampen trotſen.
Verflaauw dan niet, hoe verr' gy doold van huis en haart:
Die God voor oogen houd is altoos wel bewaart;
Zyn voorzorg zal u niet verlaaten noch begeeven,
Al wierd ge, als 't hem behaagt, aan 's waercelds eind ver-
dreeven.

(a) *In Ziektens.*
(b) *In Ballingſchappen.*

(a) Gy die door't woeſt geweld in diepe Kerkers daalt,
Daar in de duiſternis noch zon noch maanlicht ſtraalt,
Wat nood? ſchoon boei en band de teed're leden prangen,
De ziel blyft altoos vry ſchoon 't ligchaam is gevangen;
De geeſt word niet beknelt in muuren hard van ſteen,
Maar vliegt gezwind door all' de hemelboogen heen
Naar God de bron van trooſt; niets kan zyn vlugt beletten.
De boosheid woed vergeefs; zy mag haar tanden wetten,
't Is op de ſchors alleen daar zy haar kracht aan toont,
Wyl 't onbeſmet gemoed in volle vryheid woont.
ô Zalig duiſter! daar een' glans van zonneſtraalen,
Der nooit begrepen vreugd in 't droevig hert kan daalen.
ô Heerlyk licht! waar door 't geweeten reis op reis
De kerker wiſſelt voor een heugchlyk luſtpaleis:
Geduld, flaauwmoedig hert, uw ziel is niet gevangen,
Of zo zy is geboeit, 't is enkel van verlangen (moed,
Om's ligchaams kerker eens te ontworſtlen, kloek van
Op dat ze vliegen mag naar God, haar hoogſte goed.
(b) Maar gy die ſteeds door onvermydelyke ſlagen,
Helaas! het laſtig kruis van Armoê moet verdragen:
't Valt zwaar, maar echter vind ge uw trooſt in deezen ſtryd,
Indien gy arm van geeſt en arm naar 't ligchaam zyt,
En overwinnaar word van 't angſtige begeeren;
Dus kan men Kreſus zelfs met all' zyn' ſchat braveeren.
Ryk is hy die hier ſteeds is met zyn' ſtaat te vreên:
ô! Zulk een' ziel is vry van all' die moeilykheên
Waar in een' gierigaart, hoe overkropt van ſtaaten,
Zich wikkelt om een reeks van ſchatten na te laaten;
Die als een arme ſlaaf in 's waerelds goudmyn wroet,
Daar hem het geld byna zyn' God vergeeten doet.
ô Zalige armoê dan van hem, die vol genoegen
Verheugd is en geruſt, zo't God gelieft te voegen!
Wiens wyze voorzorg hier in 't aardſche traanendal,

Hem

(c) *In Gevangeniſſen.*
(a) *In Armoede.*

Hem nooit begeeven heeft, hem nooit verlaaten zal.
Bezwyk niet, vroome ziel, al word gy ſteeds verſchoven
Om uw gebrek, gy zult de Godheid eeuwig loven.
Hoe menig is 'er die verlaaten zucht en ſchreit,
Die namaals blinken zal in vreugd en heerlykheid;
Dies, ſchoon gy 't all' verlieſt, noch hebt ge niets verlooren,
Een koningryk is voor uw lydzaamheid beſchooren,
Een ryk dat blinken zal van goud als kriſtallyn,
Daar duizend waerelden maar damp en ſtof by zyn.
(a) Berooft de dood u van uw waardige Echtgenooten;
Of ſtort gy traanen om 't verlies van dierb're looten,
Het blinde Heidendom mag ſiddren voor dien ſlag,
Maar gy, gy hebt geen reên tot bitter rouwgeklag
Indien ze in 't waar geloof van Jeſus zyn geſtorven;
Zy hebben reeds de kroon der heerlykheid verworven;
Zy zyn ontſlagen van elende en zielsverdriet:
Misgunt hun toch 't geluk van die verhooging niet;
Zy proeven 't voorgenot van 't onverderflyk leven;
Zy kunnen met den rei der zuiv're geeſten zweeven
In 't zalig licht; zy zyn nu de engelen gelyk;
Zy wagten vrolyk af om, in het eeuwig ryk,
Eens met hun ligchaam weêr vereenigt, God te danken
In vollen glans met onophoudelyke klanken; (en 't hert
Een vreugd die 't oog nooit zag, het oor nooit hoorde,
Nooit kon bevatten. Wie zou uit een diepe ſmert
Noch traanen ſtorten, en zich baaden in die plaſſen,
Daar hunne traanen zyn van de oogen afgewaſſen,
Dies matig uwen rouw: hun ſtryd is afgeſtreên.
Ook heeft de Alwysheid tot uw heil ligt and're reên,
Om zulke panden van uw herten af te ſcheuren,
Die gy hebt aangebeên, waar door het kan gebeuren
Dat God vergeeten word. Helaas! hoe menig kind
Word als een' afgod op 't altaar te veel bemint,

En

(a) *In 't afſterven van waarde Vrienden.*

En ingewilligt om den waaren God te hoonen, (nen.
Waar in meer waereldliefde als godsvrucht ſchynt te woo-
't Ontzag loopt groot gevaar; de jeugd word trotſch en
O! Hoe gelukkig zyt ge in uw gewaand verlies, (kieſch.
Als God door hunnen dood in u de zucht wil dooden
Van 't vaſt betrouwen op die zienelyke goden.
Vertrooſt u dan, en tracht naar 't eeuwig heilgenot,
Op dat ge ook na den dood eens deelt in 't zalig lot.
(a) Gy die veracht, verſmaad van vyanden en vrinden,
Verëenigt om uw ruſt als wolven te verſlinden,
Waar van ge word beſchimpt daar 't ieder hoort en ziet,
Hoe zalig zyt ge in all' dat ſmertlyk zielsverdriet,
Schoon ge in uw nood u ziet van elk den nek toekeeren!
Om dat ge in 't kruisſchool door ervarenis kunt leeren,
Dat hy vervloekt is die hier op een' menſch vertouwt,
En de arm van 't nietig vleeſch meer voor zyn Godheid houd
Dan de Opperzegenaar die alles heeft geſchapen;
Door die verlichting zult ge u nimmermeer vergaapen
Aan die verfoejelyke en ſnoode afgodery;
Door die verlichting blyft uw vroom geweeten vry, (pen:
't Geen veelen om het moes van 's waerelds gunſt verkoo-
Gy hebt geleert op God, uw heil, alleen te hoopen;
Dies is 'er niets dat u tot ſchaamte en droefheid port.
Onzalig is hy die van elk geprezen word.
Dit is uw 's Heilands les: laat ieder u dan hoonen
Door bitſchen haat; geen nood: zyn hand zal u eens kroonen
In 't eeuwigduurend ryk: verächt vry alle ſmaad,
Uw' Schepper is uw roem, uw eer en toeverlaat.
(b) Doch is het niet genoeg ten ſpot voor elk te ſtrekken,
Moet u ook 't zwadder van een laſtertong bevlekken,
Die in kwaadſpreekenheid zyn luſt en blydſchap ſchept?
Vertrooſt u dat gy een doorluchtig voorbeeld hebt,
Den Leidsman uw 's geloofs, die onder alle rampen

Noch

(a) *In Hoon en Verſmaadheid.*
(b) *In Laſtering.*

Noch wierd bewaaſſemt met de vuilſte laſterdampen,
Schoon hy de heiligheid ſteeds onbeſmet bezat;
Is't vreemt dat ge ook dan word met dat venyn beſpat.
Ook hangt uw goede naam niet af van menſchenlippen;
Geen woord van ongeduld moet dan uw mond ontſlippen:
't Oprecht geweeten wiſcht die ſnoode vlekken af,
Terwyl de laſteraar zyn welverdiende ſtraf
Onmooglyk kan ontgaan, 't zy in of na dit leeven,
Wanneer de Aardsrechter loon naar ieders werk zal geeven.

(a) Gy die door tegenſpoed uit eer en ſtaat gezet,
En niets bezit daar gy u in uw' ſtand meê red,
En uw gedachten wend naar zo veel blyde dagen,
Daar gy nu niets beſchouwt dan droevige onweêrvlaagen;
Schep moed: al word gy hier gekaatſt gelyk een' bal
Door wiſſelvalligheid van 't wankelbaar geval,
Uw ſtaatsverand'ring kan u trooſten, en ook leeren
Hoe all' het ondermaanſch moet met de maan verkeeren.
De waereld gaat met haar begeerlykheid voorby;
Dies komt 'er niemand meer bedroogen uit, dan hy
Die zyn' gelukſtand bouwt op eene blaas vol winden,
Daar elk zyn heil in zoekt, doch nimmer in zal vinden,
Dat is deeze aarde, die, hoe vaſt ze ſchynt te ſtaan,
Steeds tekens toont dat zy moet vallen en vergaan,
Ja reeds vergaat door brand, door oorlog, ſtorm en ſtroomen.
Waar is Karthago? waar is Tirus? waar oud Romen,
En honderd waerelden van ſteden trots geſtigt?
Zy zyn verdweenen als de ſchaduw voor het licht.
De grooten worden kleen, de kleenen worden grooten.
De een word in top gevoert en d'and'ren neêrgeſlooten.
Die in den morgenſtond, verheugd en welgemoed,
Zichzelf verluſtigt in zyn' ſchat en overvloed,
En waant dat hy noch lang in vrolykheid zal leeven,

Word

(a) In Veranderinge van ſtaat.

Word 's avonds uit zyn' ſtaat, of naar zyn graf gedreven.
Ja, waarom ſteeds om uw gewaand verlies getreurt?
Verandering van ſtaat valt koningen te beurt;
Die nu op troonen, dan op moordſchavotten ſtygen.
Wie zou om 's waerelds gunſt nog ſmeeken, draaven, hygen,
Die door den adem van Gods mond verdwynt tot niet?
Wel hem die met verſtand in deezen ſpiegel ziet,
Dan zal hy nooit zyn' ſtaat, hoe zeer vertreên, beklaagen.
De Vorſt, geſpannen voor Seſoſtris zegewagen,
Zag in het draajend rad een leerzaam zinnebeeld:
Hoe 't onbeſtendige geluk meer ſteekt dan ſtreelt,
En gy, verdrukte ziel, zoud ge uit Gods wet niet leeren
Van zyn Voorzienigheid, dat alles moet verkeeren
Wat in de waereld is, opdat ge uw' dierb'ren ſchat
Van zaligheid in een onwankelbaare ſtad
Die fondamenten heeft, en de eeuwen zal verduuren;
Vertrouwen zoud? weläan: ſlyt dan uw levens uuren
In lydzaamheid, tot dat de dood u overvoert,
Daar geen verandering der vroomen heil beroert.
(a) Gy, die beſtreên word van zwaarmoedige gedachten
Laat toch de wanhoop niet in uw gemoed vernachten:
Breek door met uw gebeên, niet eens, maar menigmaal;
Zo zal d' Almogende, door zyn genadeſtraal;
Dien damp verdryven van angſtvalligheid en zorgen:
Schep moed: al houd Hy zich om wyze reên verborgen;
Al moet gy wandlen in die ſchaduw van de dood,
Het lydzaam hert word dus beproeft, of 't in dien nood
Van ſtormörkaanen naar den geeſt, of ſtrand of klippen,
Het anker van zyn hoop ſteeds vaſt houd, of laat ſlippen;
Stry dan, benaauwde ziel, zyt nooit verſchrikt of ſchuw:
De geeſt, die ſterker is dan 's waerelds geeſt, zal u
Eens eindelyk (wil u ſlegts kloek en dapper toonen)
Met d' overwinningkrans der hoogſte glori kroonen,

En

(a) *In Zwaarmoedigheid.*

En deeze neev'len doen verdwynen voor het licht
Van hulp van trooſt en vreugd, daar 's waerelds heil voor
Hy zal uw levenskiel door de ongeſtuime baaren (zwicht;
Geleiden door zyn kracht, en met u overvaaren
Naar Schoonehaven, die gewenſchte hemelkuſt,
Daar 't hert een voorſmaak proeft van zaligheid en ruſt:
(a) Maar gy, bedrukte, die door zonden en gebreken
Weleer moetwillig waart van 't heilſpoor afgeweken,
Doch nu, oprecht bekeerd, oprechte wegen gaat,
En om 't voorgaande kwaad gehoont word en verſmaad,
't Is waar, 't valt hard, maar hef uw hert met vreugd naar
boven;
Schoon elk u haat en ſchuwt, de Godheid zal u looven;
De hemel juigcht van vreugd, wanneer 't verdoold gemoed,
Door God in 't hert getaſt, met ernſt een' hertred doet
Op 't ſpoor van heiligheid; dies toon u nooit kleinhertig:
Want één bekeerde is meer dan driemaaldrieëndertig
Rechtvaardigen by Hem in achting! ô wat vreugd
Moet dit niet baaren in uw ziel, die nu de deugd
Voor weelde en dertelheid hebt tot uw' ſchat verkooren!
Laat dan geen' pyl van vrees uw lydzaam hert doorbooren:
Voldoe met vreugd uw' pligt; blyf vroom; hou u ſteeds ſtil,
De booze waereld mag dan zeggen wat ze wil: (ſchen,
Want wie veracht met reên de ſchimptaal niet van men-
Die ſteeds van de eng'lenrei geëert word na zyn wenſchen?
(b) Maar gy die ſteeds verkwynt, en in uw' ouderdom
Des levens winter hebt bereikt, die u alöm
Beſtormt en overvalt met hagel, ſneeuw en winden
Van ongemak, om uw gezondheid te verſlinden,
Schuif toch de geem'lykheid vol leeds en ongevals,
Dat laſtig pak van veel bejaarden, van uw' hals,
Nadien gy de eindpaal van uw loopbaan ziet voor oogen:

(a) *In verachting na de bekeering.*
(b) *In een' laſtigen Ouderdom.*

Uw ſtryd is haaſt volſtreên: dat dan het kleen vermogen
Uw's krachts zyn werking doe: want die het ryk Paleis
Beöogt van zyn begeerte aan 't einde van zyn reis,
Verdubbelt ſteeds met vreugd en wakkerheid zyn ſchreden,
Om eens te ruſten in dat hof vol heerlykheden,
Welks glans hem op zyn togt geduurig heeft bekoort.
Hoe paſt dat zinnebeeld op u! gy hebt de poort
Van 't nieuw Jeruſalem reeds in 't gezicht gekregen,
En zoud ge nu te laf bezwyken op uw wegen,
Door 't overdenken van uw kwaalen vol van ſmert?
Zou nu noch 't ongeduld regeeren in uw hert?
ô Neen: tree moedig aan: één' ſtap zal u in 't ende
Van d'ouderdom ontſlaan, en tevens van de elende,
Om ſteeds als d'adelaar, verjongd, vernieuwd, verheugd
Te deelen in 't genot van de onverwelkb're vreugd.
Zie daar, beneepen ziel, een trooſtraad voorgedragen
Die u verkwikken kan in allerhande plaagen:
Hoe zeer gehoond, gehaat, geſlagen zonder ſchuld,
't Stuit alles af op 't ſchild van willeloos geduld.
(a) Nu eind'lyk noch, om 't hert volkomen te geneezen
Van twyffelmoedigheid, twee midd'len aangewezen;
Het eerſte 't geen den druk verzacht in 't zwaarſt' verdriet,
En 't andere waar in den lyder uitkomſt ziet.
(b) Weläan, beklemd gemoed, naar lyf en ziel beſtreden,
Draag aan uw' Schepper op het reukwerk der gebeden.
Dat dierbaar middel maakt het kruis zo zacht, zo ligt,
Dat zelfs de booze geeſt daar ſteeds voor yſt en zwicht:
Niets is hier nodiger om vaſt op God te hoopen.
Die ſleutel ſluit met kracht de hemeldeuren open.
Laat uw gebedegeur dan met een ſnelle vlugt
Voor zyn' genadetroon opvliegen naar de lucht,
Dat heet gemeenzaam met zyn' Schepper te verkeeren;

Die

(a) *Noch twee middelen, tot trooſt en ruſt aangewezen.*

(b) *Eerſte middel, 't Gebed.*

Die dit gebeuren mag, wat onheil kan hem deeren?
O Yverig gebed! wat wonderen, wat kracht,
Wat trooſt, wat hulp, wat vreugd hebt gy niet voortgebragt?
Wat kruis valt hem te zwaar, wat laſt zou hem verdrieten,
Die zulk een ſamenſpraak mag met zyn' God genieten?
Waar door (is 't hert maar vroom) 't onſchatbaar zielbanket
Van heilgenade altoos voor hem word opgezet
Aan d'onvergangb'ren diſch van 't welbewuſt geweten:
Al is de tong geboeit, en 't ligchaam aan een keten
Gekluiſtert door 't geweld, geen nood: de ziel is vry;
Die vliegt verr' boven 't zwerk, die kent geen ſlaverny:
't Gebed ſpreekt ſteeds voor u, ſchoon alle tongen zwygen.
Laat uw gebeden dan met kracht ten hemel ſtygen.
Gelyk een' boog, die, als hy ſtyf geſpannen ſtaat,
Den pyl te heviger en hooger vliegen laat,
Zoo dringt een vuurig hert zyn zuchten ſnel naar boven,
En Hy die alles weet zal zulk een' bidder looven,
Die altoos onvermoeit, niet eens maar menigwerf
Zyne almagt bid en ſmeekt in lyf en zielverderf,
Die hem voorzeker ook genadig zal verhooren,
Zoo draa de tyd van hulp en uitkomſt is geboren.
(a) Het tweede middel dat de ziel uit allen nood
Eens voeren zal naar haar' geluksſtaat, is de dood;
De dood die eens een eind van hoon en pyn zal maaken,
En 't onbevlekt gemoed de vrucht van 't kruis doen ſmaaken;
Geen dood door ongeduld gezocht, maar afgewagt (ken;
Met een gelaaten' ziel, die ſtil, bedaard en zacht
Haar poſt niet eer verlaat voor zy hier is ontſlagen
Van d'Opperveldheer, in wiens dienſt zy 't lyf wou waagen
Met dappren heldenmoed, nooit in haar trouw gekrenkt.
O Vroome ziel! die zulk een ſterflot overdenkt,
En 't vergelykt by 't eind der boozen die hier ſneeven,
Wat moet zulks in uw' druk u niet al blydſchap geeven!

(a) *Tweede middel, de Dood.*

De zondaar word zyn hel met Belſazar gewaar,
Waar voor hy trilt en beeft, en gy na all' 't gevaar,
Na zo veel ſmaad en ſmert ziet reeds uw' hemel open,
En de englenrei u vol verheuging tegen loopen
Met opene armen, om u in het Paradys
Te ontfangen, door 't bevel van God, met eer en prys,
Daar u de geeſten der rechtvaardigen begroeten.
Wie kent het heil dat u voor eeuwig zal ontmoeten?
't Verſtand, dat hier ſlegts in een duiſt're rede zag;
Zal daar zich ſpieg'len in een' onbezwalkten dag,
Wat zal het daar niet all' geheimeniſſen weeten!
Hoe vrolyk zult gy in die ruimte, nooit gemeeten,
Steeds zweeven, mogelyk veel ſneller dan de vlugt
Een's vogels als hy vliegt door de uitgebreide lucht!
Wat zult ge daar all' vreugd en heerlykheid genieten
In 't onvergangbaar licht, die nimmer zal verdrieten,
Maar altoos even fris zal blyven in 't genot!
Hoe zult gy eensgezind daar de allerhoogſte God,
In 't driemaal heilig lied, met nooitgehoorde klanken
Van maatzang vol gejuich ſteeds looven, pryzen, danken!
Hier ſtuit my de onmagt in myn yver: want dat goed
Is zo verheven dat m' eerbiedig ſtaam'len moet
ô Dood! ô neen: geen dood, maar eer een zegewagen!
Gelukkig zyn ze die gy eens zult overdragen
Naar 't onbevatbaar heil, in Sions vredeſtad,
Der vroomen welluſt, roem, en heerlykheid, en ſchat.

(a) Bewaarder Iſraëls die ſluim'ren zal noch ſlaapen,
Maar onophoud'lyk waakt voor uw getrouwe ſchaapen!
ô God der lydzaamheid! die in de hoogte woont,
En in de laagte ziet hoe elk zich daar vertoont,
Wiens wezen nergens in noch buiten word geſloten,
Die zonder oorſprongk uit uzelf zyt voortgeſproten,

Wiens

(a) *Bede tot beſluit.*

Wiens heilig oog het kwaad met haat en afkeer ziet,
Maar in 't verbryzelt hert genadeſtraalen ſchiet;
Verhoor het zuchten van zoo veel benaaude zielen,
Die zonder ſchuld, helaas! in duizend rampen vielen;
Gy weet het waar men ſchreit, en wat elk nodig is,
Tot trooſt en hulp in deez' verwarde duiſternis;
Vergeet hen niet die hier de zonde doodlyk haaten;
Verlaat hen niet die u niet in den nood verlaaten;
Gy kent hun naamen en hun kwaalen: laat ze niet
Verzinken in een' poel van wanhoop en verdriet;
Verſterk hen door uw' geeſt in lyf- en zielgevaaren.
Gerrouwe God, die door uw voorzorg all' de hairen
Der hoofden hebt getelt van ieder waar ze zyn,
Verlos, is 't mogelyk, hen allen van hun pyn.
Doch is het dienſtig voor hun ziel, en uw behaagen,
Dat zy tot 's levens eind hun kruiſſen moeten dragen,
Maak hen dan tot die proef gewillig en bereid:
Bedek hen met het ſchild van waare lydzaamheid;
Uw geeſt blyv' hen ſteeds by, op dat ze in alle rampen,
Des waerelds geeſt alom verwinnen door hun kampen,
Tot dat volſtandigheid hun de onverwelkb're kroon
Al juigchende verëer' tot een genadeloon
In 't ongenaakbaar licht, om in de zonneſtraalen
Van uw genot eeuw uit eeuw in te zegepraalen.
Dit zy zo, Goedheidsbron, wiens magt en majeſteit
Van elk gelooft moet zyn, hier, en in de eeuwigheid.

EINDE.

ZES HONDERD

ONBERYMDE EN BERYMDE

ZEDE-SPREUKEN.

ZES HONDERD ONBERYMDE EN BERYMDE ZEDE-SPREUKEN.

EERSTE HONDERD.

I.

Hy ſpot met den Godsdienſt, die met den mond van nedrigheid en matigheid ſpreekt, terwyl hy met het hert de welluſt en pragt najaagt.

Die veel van nedrigheid en matigheid wil ſpreeken,
Daar huis en hert van pragt en welluſt word bewoont,
Beſpot den Godsdienſt, wyl hy 't Opperwezen hoont,
Voor wiens alweetenheid zich niemand kan verſteeken.

II.

Angſtvallig voor de dood te vreezen, is wel natuurlyk, maar niet chriſtelyk.

Angſtvallig voor de dood te beeven,
Is menſchlyk, maar die onbezwaart
Dat lot verwagt, om 't eeuwig leeven,
Is van een' chriſtelyken aart.

III.

Hy is ongelukkig die zyn ongeluk niet kent.

Geen ongelukkiger in ziels of ligchaams druk,
Dan hy die onbewuſt is van zyn ongeluk:
Want die zyn kwaal niet kent laat zich niet ligt geneezen;
Dies is 't gevaarlyk voor gevaar noch ramp te vreezen.

IV.

De overdenking des doods doet den prys van de waereldſche goederen niet weinig afſlaan.

Gy die u in 't genot van welluſt, eer, en ſtaat,
Verheugt, bedenk hoe haaſt die yd'le glans vergaat,
Wanneer de dood eens klopt, en lagcht met al uw roemen.
Wat geeft de waereld toch? niet dan verwelkb're bloemen.

V.

't Verlangen naar den Hemel maakt ons los van de waereld.

't Verlangen naar het hoogſte goed,
Trekt all' de zucht naar 't aards gewemel
Van 't hert, en voert het vroom gemoed
Door hoop en blydſchap reeds ten hemel.

VI.

Zich zelf te vernederen, als men gelegenheid heeft om zich te verheffen, is een ongemeene deugd.

Die in het midden van zyn ſchatten en vermogen,
Of aan het roer van 't ſtaatsbewind,
De nedrigheid in 't hert bemint, (oogen.
Dan blinkt die deugd op 't ſchoonſte in Gods doorſtralende

Die

VII.

Die met God en zyn gemoed wel ſtaat, is nooit om gezelſchap verlegen.

Die met zyn' God en 't welbewuſt gemoed
Bevredigt is, zal ſtaat en overvloed,
Ja 't aangenaam gezelſchap van de menſchen,
Om dat genot, met vrolykheid verwenſchen.

VIII.

Een ongeruſt geweten ſchrikt voor de eenzaamheid.

Die ſteeds voor de eenzaamheid gelyk een monſter vreeſt,
Door 't kwaad geweeten 't geen, als eenen beul, zyn geeſt,
Voor 't nad'ren van de dood, met duizend dooden plaagt,
Wie leeft 'er die, helaas! zyn dwaasheid niet beklaagt?

IX.

Die zyn' trooſt in God kan vinden, is in de uure des doods om geen ziekentrooſter verlegen.

Die tot de dood volhard in 't wand'len op Gods wegen,
Is in dat uur om trooſt van leeraars niet verlegen:
Niet dat hy zulks verſmaad in 't uitterſt' van die ſmert,
Maar om dat dan Gods geeſt zelfs krachtigſt werkt op 't hert.

X.

De deugd is zelfs by haar haters ontzaglyk.

Hoe zeer de boosheid ook de deugd verdrukken mag,
Zy treft haar haters met een goddelyk ontzag;
Ja zelfs de ſchyndeugd zou haar rol niet kunnen ſpeelen,
Indien zy niet haar naam behendig wiſt te ſteelen.

Ge-

XI.

Gelukkig zyn de vroomen, en rampzalig de godloozen; nadien zy verſchynen zullen voor eenen alweetenden almagtigen en rechtvaardigen Rechter.

Juicht, vroomen, in uw' druk en nood;
Maar beeft, godloozen, voor de dood:
Want God zal, na dit vlugtig leeven,
Een ieder loon naar werken geeven.

XII.

Niets belagchelyker, dan oud en hovaardig.

Moet u de hoovaardy noch plaagen,
O Gryzaarts! in uw oude dagen?
Elk lagcht 'er om, laat af,
Gy bukt reeds naar uw graf.

XIII.

Ongelukkige zielen, die hun heil op de waereld zoeken.

O menſchen, die by elk voor ſchranderen en kloeken
Geächt word, en ontzien: rampzalig is uw' ſtaat:
Indien gy 't waar geluk wilt op de waereld zoeken,
Die, eer zy zal vergaan, van uur tot uur vergaat.

XIV.

Vergeefs draagt hy den naam van een' chriſten, die zich wreekt over 't geleedene ongelyk.

O Chriſten! niet in 't hert, maar met den naam,
Verheugt ge u om een ergerlyke blaam?
Die 't ongelyk wil wreeken, raakt aan 't doolen.
Laat af, de wraak is Gode alleen bevoolen.

XV.

Hy is niet ongelukkig, die de waereld door tegenſpoed recht leert kennen.

Dien de artſeny van tegenſpoed
Gebeuren mag, leert in't gemoed
De waereld kennen, om voor haar verraad te gruwen.
Gelukkig is hy die haar laagen weet te ſchuwen.

XVI.

Veelen denken minſt aan God in voorſpoed, wanneer zy daar meeſt aan moeſten denken.

Wanneer de Algoedheid ons met ruſt en voorſpoed zegent,
Dan word zy minſt met waare erkentenis bejegent,
Dan bidden we onzen buik en't geld als goden aan,
En denken onbeſchroomt noch in Gods gunſt te ſtaan.

XVII.

Die meer van de aardſche goederen gebruikt als hy van nooden heeft, gaat de chriſtelyke matigheid te buiten.

Het opgeſtapelde bezit
Van rykdom en't misbruik der welluſt, ſteeds genooten,
Heeft niets dan onheil tot haar wit,
Indien de matigheid word buiten't hert geſlooten.

XVIII.

Daar is niets walgchelyker, dan iemand te moeten hooren die tot lof van zichzelf ſpreekt.

Gy die uw'eigen lof laat hooren,
En luſt ſchept in die vleiëry,
Denk dat zulks voor verſtandige ooren
Een walging is, vol zotterny.

XIX.

Wat kan hem deeren, die alles kan verdraagen.

Niets maakt de ziel tot ſtille ruſt bereid,
Hoe 't hier ook ſtormt, dan de eed'le lydzaamheid.
De boosheid mag de deugd met duizend rampen *plaagen*,
't Stuit alles af op 't hert, 't geen alles kan verdraagen.

XX.

Gelukkig is hy die de dood als de haven van zyn ruſt verwagt.

Schep moed, godvruchte ziel, hoe diep in druk begraven,
Gy zyt gelukkig in uw' nood,
Nadien gy, door een blyde dood,
De ſtormen zult ontgaan in 's Hemels ſchoonehaven.

XXI.

Beeter nooit geboren, dan godloos te leeven.

Ô Menſch! ach waart ge nooit geweeſt!
Die 't kwaad hebt hulde en trouw gezwooren,
Het zy naar 't ligchaam of den geeſt,
Nooit ging uw arme ziel verlooren.

XXII.

Wysheid en rykdom woonen zelden by elkander.

Ô waereld! hoe geruſt en veilig was uw ſtaat,
Indien de rykdom by de wysheid ging om raad; (hooren!
Wat zou men ſteeds een' galm van liefde en vriendſchap
Maar neen, de Mammon word door dwaasheid uitver-
kooren.

XXIII.

Een vreedzaam hert ſchrikt voor twiſten en rechtsgedingen.

't Gemoed dat ſteeds naar vreede jaagt,
Zal twiſt en rechtsgedingen myden;
Al zou 'er goed en bloed om lyden,
Nadien haar niets dan ruſt behaagt.

XXIV.

Die veel werk maaken om 't ligchaam pragtig op te toojen, vergeeten dikwils de ziel met heiligmaakinge te verçieren.

O wormenäas! wat word 'er al bereid,
Wat tyd en geld verſpilt tot tooiſel, ſchoon van kleuren;
Maar de arme ziel mag 't kleed van heiligheid,
Zo dierbaar in Gods oog, ô ſchande! niet gebeuren.

XXV.

Een geruſt gemoed is een hemel op aarde.

Schat vry, o waereldling! uw' welluſt hoog van waarde:
't Geruſt geweeten is een paradys op aarde,
Voor hem die tot de godsvrucht is gewent;
Maar dat juweel is by u onbekent.

XXVI.

Die oprecht op God vertrouwt, vreeſt voor gebrek noch ſtaatsverandering.

Die alles door 't geloof durft met zyn' Schepper waagen,
Zal over d'ommezwaai van 't ſtaatsgebied nooit klaagen,
Veel minder van gebrek, in 't nypen van den nood.
't Oprecht geloof verwint de waereld en de dood.

XXVII.

Die weinig begeert, komt naaſt aan Gods natuur welke niets begeert.

Die zyn begeerte weet te teug'len,
Komt naaſt aan God, die 't al' bezit en niets begeert,
Myn ziel, wilt gy niet door haar liſt zyn overheert,
Beſnoei die zielharpy de vleug'len.

XXVIII.

Het welbewuſt geweeten vreeſt voor ſmaad noch laſter.

Gelyk het ſlyk, hoe vuil,
Op eene marm're zuil
Niet hegten kan, zo lagcht ook 't blank geweten
Met ſmaad en ſmert, en kan dien hoon vergeeten.

XXIX.

Hoe meenig hoovaardig hert ſchuilt onder een nedrig kleed.

Wat poogt ge, o ſchyndeugd! met uw ſlegt en nedrig kleed
't Hoogmoedig hert argliſtig te bedekken?
Bedrieg de waereld vry, maar Hy, die alles weet,
Doorgrond all' uw verborgen boezemvlekken.

XXX.

Hy weet genoeg, die den eenvoudigen weg der waarheid weet.

Het trots vernuft, misleid door een' verkeerden droom,
Taſt dikwils naar den weg, en dwaalt gelyk de blinden;
Maar 't hert dat nedrig is en vroom,
Weet door eeuvoudigheid het heilſpoor beſt te vinden.

't Beſ-

XXXI.

't Beſte wapen tegen de wraakzucht, is een' zachtmoedigen geeſt.

Dreig vry, o wraakzucht! barſt van ſpyt;
't Zachtmoedig hert, dat willig lyd,
Braveert uw magt door alles te verdraagen;
Haar dierbaar ſchild is ſchootvry voor uw laagen.

XXXII.

Die nooit vergenoegd is heeft aan de geheele waereld te weinig.

O Onvernoegzaam hert! uw ſchoud'ren zyn te zwak
Voor Mammons laſtig pak:
Want ſchoon ge een waereld had, met ſchatten overlaaden,
Rampzalige, 't zou noch uw hebluſt niet verzaaden.

XXXIII.

Dien 't altoos voorſpoedig gaat, vervalt ligt tot zorgeloosheid.

Als voorſpoed zonder ongemak,
Geduurig huisveſt onder 't dak,
Dan zet zy haaſt een deur van zorgeloosheid open,
Waar door het zielverraad allengs komt ingeſlopen.

XXXIV.

Een lydzaame ziel is gelukkig in haar ongeluk.

Die 't lyden met geduld kan dragen,
Bezit, in 't midden van zyn' druk,
Een onwaardeerelyk geluk,
't Geen niemand uit zyn hert zal jaagen.

XXXV.

Die ſchrander zyn in waereldſche zaaken, weeten dikwils minſt van den Godsdienſt, daar 't meeſt aan geleegen is.

Die ſchrander is in aardſche bezigheden,
En 't vlug vernuft ſteeds ſpitſt op winſt,
Weet dikwils van den Godsdienſt minſt.
Ach! of 't verſtand dien heilweg in wou treeden.

XXXVI.

Verloren rykdom is weder te winnen, maar geen verloren tyd.

Verlooren rykdom word door zegen,
Door erffenis of vlyt,
Of and're middlen weêr gekregen,
Maar nooit verloren tyd.

XXXVII.

Menig die vroom was in tegenſpoed, is vervallen in voorſpoed.

Hoe menig heeft door heiligheid
Zyn ziel in tegenſpoed bewaart?
Die door de weelde wierd verleid,
Die duizend zielgebreeken baart.

XXXVIII.

Hy zet zich in Gods rechterſtoel die zyn' naaſten veröordeelt.

Wat ſtoutheid voert u aan, hoe zyt gy zoo vermetel,
Dat gy uw' evenmenſch veroordeelt? heeft hy ſchuld?
Gy mogelyk noch meer. Nu zet ge u in Gods zetel,
En tergt tot uw' gevaar dus roek'loos zyn geduld.

XXXIX.

Hy hoopt vergeefs op Gods barmhertigheid, die onbarmhertig is tegen zyn' naaſten.

Gy die u wreed en onbarmhertig toont,
Aan hun die gy in plaats van helpen, ſteeds doet vreezen;
Hoe ducht ik, wyl gy 't Opperweezen hoont,
Dat Hy, helaas! voor u zal onverbidlyk weezen.

XL.

Geen monſter is zo affchuwlyk dan een toornig menſch.

Ach! zaagt ge eens in een glas uw korte razerny,
Wat monſter zou zich niet in 't aangezicht vertoonen,
O Gramſchapminnaars! dies verfoeit die dwinglandy,
En word eens menſchlyk, wilt gy onder menſchen woonen.

XLI.

Men acht menig gelukkig die zyn waereld kent, die waarlyk gelukkig zou weezen, indien hy die nooit gekent had.

Gy kent uw waereld, maar wat zal die kennis baaten,
O waereldling! wyl haar gedaante gaat voorby,
En zo gy haar misbruikt, zal God u eeuwig haaten.
Gelukkig hy dan, die haar minder kent dan gy.

XLII.

Indien men de ſteenen van aanſtoot opruimde, in plaats van die voor de voeten te werpen, o! hoe glad en effen zou de weg des leevens zyn.

O menſch! die gaarn in twiſt en onruſt tragt te wroeten,
Zo gy den ſteenhoop van uw ergernis en waan
Opruimde, in plaats van dien te werpen voor de voeten,
Hoe zalig was uw' ſtaat, hoe glad de levensbaan?

XLIII.

Hy leeft veilig, die eenen kleenen ſtaat voert: want aards geluk is niet veel te vertrouwen.

Verwenſch geen' kleenen ſtaat, als 't Gode dus behaagt;
Ai laat de waan uw oogen niet verblinden;
Vlugt voor het lokäas daar de waereld ſteeds naar jaagt:
Want aards geluk is wuftcr dan de winden.

XLIV.

't Zyn doodſteeken voor edelmoedige armen, als zy hunne aalmoeſſen met bitsheid en verwyt moeten ontfangen.

Oneedele, die 't eedele gemoed
Een' doodſteek geeft: wat baat de treurige uwe gaven?
Als hy die met verwyt genieten moet;
Dus doet gy hem, in plaats van wyn, met traanen laaven.

XLV.

De gift is by God niet gangbaar, die met verſmaadheid gegeeven word.

De trotſche ſmaad, gevoegt by eene gift,
Komt uit geen zuiv're liefde-drift:
Want zulk een munt zal hier, en ook na deezen,
By God niet goed noch gangbaar weezen.

XLVI.

Wy behoeven de godloozen door ons toedoen niet ongelukkig te maken; zy zyn 't genoeg van zichzelven.

Rampzalig is hy die, door 't werk der duiſternis,
Moetwillig van Gods gunſt verſteeken is;
Laat ons den zondaar dan niet hoonen maar beklaagen:
Heeft hy geen' laſt genoeg die 's Hemels ſtraf moet dragen?

In-

XLVII.

Indien wy alles met een rechtzinnig oordeel waardeerden, wy zouden zo ligt het slyk voor 't goud niet verkiezen.

Ach! woeg men alles in de schaal van 't wys beleid,
De ziel zou nooit haar' besten schat verliezen;
Zy zou het slyk van staat, van weelde en dertelheid,
Zo ligt voor 't goud van godsvrucht niet verkiezen.

XLVIII.

Die zyn rust in God en zyn gemoed kan vinden, is dwaas dat hy dien schat in de waereld zoekt, daar ze nooit te vinden is.

Waar heen, verdwaalde ziel, staak, staak uw onderwinden,
Gy zoekt uw rust vergeefs in 't aardsch;
Wend uw gedachten hemelwaards;
Daar is dien schat alleen door waare deugd te vinden.

XLIX.

Als eigenbelang en drift de kerk regeeren, vaart wel dan deugd en godzaligheid.

Een woedende yver voor Gods huis,
Draagt nimmermeer, maar maakt veel kruis:
Want als die drift verzeld met baatzucht door hun vruchten
De kerk regeeren, ach! dan moet de godsvrucht vlugten.

L.

Een vroome ziel verlaat een twistende kerkvergadering: want zy kan 'er niet by duuren.

Wanneer een vroome ziel de kerkelyke vuuren
Van twist niet blussen kan, door hulp en trouwe raad,
Verlaat zy Babel, eer 't door 's Hemels straf vergaat:
Want waare deugd kan nooit by haat en tweedragt duuren.

LI.

Het grootſte ongelyk te vergeeven, is de grootſte edelmoedigheid.

Laat's waerelds adeldom zich roekeloos vermeeten
Op hoogmoed, die verwaant haar naaſten ſteeds verächt;
Hy, die al 't ongelyk vergeeft en wil vergeeten,
Braveert, hoe laag van ſtam, al' d'adel met zyn pracht.

LII.

Angſtvallig voor het toekomende bekommert te zyn, verandert het licht van vreugd in een duiſternis van droefheid.

Geen angſt herſcheppe uw licht in duiſternis;
Wil ſlegts met vreugd ſteeds voor uw' welſtand waaken.
Beveel aan God all' wat toekomende is.
Hy weet zyn tyd om alles ſchoon te maaken.

LIII.

Die met zyn' kleenen ſtaat vergenoegt is, zit geruſt als op een' veiligen oever, van waar hy in de woeſte zee der waereld menig ziet ſchipbreuk lyden.

Hoe veilig duikt hy neder,
Die 't ongeſtuimig weder
Van verre aanſchouwt, in zyn' geringen ſtaat,
Daar hy den ſtorm, die menig treft, ontgaat.

LIV.

't Vooröordeel is een duiſt're wolk voor de zonder waarheid.

Schuif, ſchuif, door wysheids overleg,
De nevel van 't vooröordeel weg:
Want zy bedekt de klaarheid
Der zon van deugd en waarheid.

LV.

Als de voorſpoed wel gebruikt word, doet zy groot nut aan haar bezitters en den gemeenen welſtand.

Wanneer de voorſpoed, 't geen men zelden ziet gebeuren,
In handen valt van een' die deugdzaam is van aart,
Wat is die vrucht voor hem en and'ren niet al waard!
Ze is aangenaamer dan de ſchoonſte balſemgeuren.

LVI.

't is niet chriſtelyk dat de afkeer van geloofſtukken tot hunne belyders overgaat.

Verſchilt ge in 't kerk'lyk van gevoelen
Met hun, die ook naar 't wit van 't zalig Sion doelen,
Ai! laat om zulks geen bitſe haat
Ooit oorzaak zyn dat God u met zyn gunſt verlaat.

LVII.

Zich meer gevreeſt dan bemint te maaken, ſmaakt naar tiranny.

De zulken zyn niet vry
Van wreede tiranny,
Die trots van aart, door wreevle zinnen
Zich meer doen vreezen dan beminnen.

LVIII.

Was'er meer nedrigheid en liefdadigheid in de ryken, en minder nyd, ongenoegen, en luiheid in de armen, de waereld wierd haaſt een Paradys.

Indien de nedrigheid ſteeds by den ryken woonde
En de arme zyne vlyt en goed genoegen toonde,
En elk in waare deugd zyn glori ſtelde en luſt;
De waereld wierd wel haaſt een Paradys van ruſt.

LIX.

Angſtvallige zorgen zyn monſters die de ziel verſcheuren.

Verjaag de angſtvalligheid en zorgen,
En 't ongeloof, o menſch! eer 't morren u verleid;
't Zyn monſters, die de ziel verworgen;
Dies dank ſteeds God, en doet uw' pligt met vrolykheid.

LX.

Gelukkig is hy, die bezadigt afwagt wat Gods voorzienigheid hem geliett toe te voegen.

Wat ſtorm van onheil kan hem treffen,
Die vroom, bezadigt, ſtil, en effen,
Zyn ziel, zyn ligchaam, en zyn lot,
Door 't waar geloof beveelt aan God?

LXI.

Een wys man houd zich uit den maalſtroom der borgerlyke twiſten.

Laat andren zich met muitery bemoejen,
En in den twiſt van Kerk en Staaten groejen;
Die wys is, myd dien maalſtroom als de peſt,
En bid voor 't heil van 's Lands gemeenebeſt.

LXII.

Niets te gelooven, is hartnekkigheid, maar alles te gelooven, dwaasheid.

Hartnekkigheid wil niets gelooven;
De dwaasheid alles; dies hoe 't gaat,
Niets is 'er, 't geen de middelmaat
In alle zaaken ſtreeft te boven.

LXIII.

Men kan de waereld wel bedriegen, maar nooit het onbedrieglyk Opperweezen.

Bedrieg de waereld door uw liſt,
Schynheiligen, met waan verniſt;
Pleegt vry uw dert'le luſt in onderäardſche kuilen,
Nooit kunt gy God, die uw gedachten kent, ontſchuilen.

LXIV.

Wie kan zyn hert noch aan de waereld hechten, daar wy zo veel menſchen om ons heenen zien ſterven.

Hoe haaſt is aards geluk verdweenen?
De menſchen ſterven om ons heenen;
En morgen word miſſchien het graf voor ons bereid:
Noch hegt men 't hert zo vaſt aan 's waerelds ydelheid.

LXV.

't Genoegen gaat alle ſchatten te boven.

De waereld mag haar welluſt looven;
De gierigheid haar eigenbaat;
't Hoogmoedig hert de zucht tot ſtaat;
't Genoegen gaat het all' te boven.

LXVI.

Hoogmoed is de bron-ader van alle plaagen.

Wil hoogmoed uit uw ziel verjaagen,
Zy is de bron van alle plaagen,
En daarom meeſt van God gehaat;
Wys is hy die haar' trots verſmaad.

LXVII.

Die het ſpoor van waarheid en wysheid volgt, zal nooit dwaalen.

O! Die de waarheid en 't rechtzinnige verſtand
Heeft tot zyn' ſchat verkooren,
Verdwaalt nooit op den weg naar 't eeuwig vaderland:
De deugd gaat nooit verloren.

LXVIII.

Een zuiver gebed is de ſleutel om het kabinet van Gods genade-ſchatten te openen.

Het rein en yverig gebed,
Ontſluit het kabinet
Van Gods genadeſchatten:
Ach! wou de waereld dit bevatten.

LXIX.

Die een ootmoedige ziel heeft, bezit een onwaardeerlyk juweel.

Weg diamant, weg paerlen en robynen,
Die ieder hoog waardeert, daar menig roem op draagt;
Uw glans moet voor ootmoedigheid verdwynen,
Dat dierbaar zieljuweel, 't geen God op 't hoogſt' behaagt.

LXX.

Hy doet een dwaaze keur die de eigenbaat voor de ruſt verkieſt.

Dwaas is hy, die zyn vreugd en ruſt
Door de eigenbaat, dat monſter, bluſt;
Te meer, om dat hy, door dat roekeloos verkiezen,
Gevaar loopt om zyn ziel, dat heilpand, te verliezen.

Daar

LXXI.

Daar is niets onredelyker, dan op waereldſche welſtand, die onbeſtendiger is dan een verwelkelyke bloem, zyn' roem te draagen.

O waereldling! hoe kunt gy roemen
Op welluſt, eer, en ſchat, op ydelheid en waan?
't Zyn maar verwelkelyke bloemen,
Die 's morgens bloozen, en voor d'avondſtond vergaan.

LXXII.

Die't kwaadſte lot zich voorſtelt, en iets beters ontmoet, vind zich gelukkig bedrogen.

Die't kwaadſte lot zich ſtelt voor oogen,
En uit de hand van God het hoogſte goed,
Ver boven hoop, een beetren ſtaat ontmoet,
Vind zich tot zyn geluk bedroogen.

LXXIII.

Zich op wat blinkend en geſchildert ſlyk te verheffen, is een arme hovaardy.

De waereld mint al wat bevallig is en ryk,
Dat ſchat zy hoogſt' van waarde;
Maar ach! de ſchoonheid is wat overſchildert ſlyk,
En't goud maar blinkende aarde.

LXXIV.

Daar is niets affchuwelyker in Gods oogen, dan de geveinsdheid.

Geveinsdheid, die veel zielen hebt bedrogen,
Gy zyt een walg, een monſter in Gods oogen;
Wyk, wyk naar d'afgrond, daar gy uit geſprooten zyt,
Zo word de waereld haaſt verloſt van twiſt en ſtryd.

Een

LXXV.

Een vriendelyke aanſpraak en bejegening is een balſem voor een bedroeft gemoed.

Zy zyn onmenſchlyk, die het hert door tegenſpoed
Getroffen, met verwyt en ſchempen noch bezwaaren:
Myn ziel, breng liever by wat hulp en trooſt kan baaren.
Een vriendlyke aanſpraak is een balſem voor 't gemoed.

LXXVI.

Die een' vernederden om zyne armoede verſmaad hoont het eeuwig Opperweezen.

Vermogenden, die trots voor aards gebrek nooit vreezen,
En de armoede in uw' medemenſch verſmaad,
Ziet toe, gy hoont het eeuwig Opperweezen,
Dat u op 't onvoorzienſt' verand'ren kan van ſtaat.

LXXVII.

Hy is weinig in de leere der godzaligheid gevordert, die geen onderſcheid maakt tuſſchen een borgelyk en chriſtelyk leeven.

Die 't onderſcheid niet kent noch weet,
Van 't chriſtelyke en 't borgerlyke leeven,
Heeft hier zyn' tyd niet wel beſteed,
Om op het kruis van Jeſus acht te geeven.

LXXVIII.

Indien 'er half zoo veel werk wierd gemaakt om godzalig, dan om ryk te worden, hoe haaſt zou de waereld in een Paradys van engelen veranderen.

Ach! deed men half zo veel,
Om 't geeſtelyk juweel
Der zaligheid, dan om den Mammon te behaagen;
Wat zou de levensboom hier ſchoone vruchten draagen!

Hu-

LXXIX.

Huwelyken, zonder raad van ouderen en godsvrucht aangevangen, zullen zelden wel gelukken.

Gy die zo ligt, door toomelooze min,
Den huw'lyksweg slaat tot uw nadeel in;
Ja, zonder God en d'oud'ren raad te vraagen,
Hoe dikwils moet ge uw dwaaze keur beklaagen!

LXXX.

Waar zou een christen doch voor vreezen? want het ergste dat hem kan overkomen is de dood, en die is voor hem een doorgang naar de eeuwige gelukzaligheid.

Wat ongeluk kan hier een vroome ziel bezwaaren?
Het ergste dat hem kan ontmoeten, is de dood;
Waar door hy, vry van alle nood,
Op vleug'len van 't geloof eens zal ten hemel vaaren.

LXXXI.

Daar is niets vermaakelyker voor een' christen, dan zyn' Schepper te looven.

O Waereldling! schep vry uw vreugd
In wellust, rykdom, staat, en hoven;
Een christen is niet meer verheugd,
Dan dat hy mag zyn' Schepper loven.

LXXXII.

Een ongeruste gemoed is als een zieke maage, alles komt het bitter voor.

't Is alles bitter wat een zieke maag geniet:
Zo proeft ook 't kwaad en ongeruste geweeten
De walgelyke vrucht van knaaging en verdriet,
Zelfs daar zy waant haar zorgen te vergeeten.

LXXXIII.

Nyd, achterdocht, en wraak, zyn drie beulen die 't gemoed onophoudlyk pynigen.

Die op de pynbank van de nyd,
Van wraak, en achterdocht, zyn dagen
Verflyten moet, wat ſmert, wat ſpyt,
Wat rampen heeft hy niet te dragen?

LXXXIV.

Als de wysheid met hoogmoed verzeld gaat, verandert zy in dwaasheid.

Wanneer de wysheid eens aan hoogmoed zich verbind,
Verandert zy van aart en weezen;
Dan voertze als dwaàsheid in het hert het hoogſt' bewind,
En doet de ziel, helaas! voor duizend rampen vreezen.

LXXXV.

Eensgezindheid in de deugd is het beſte zielbanket van de vriendſchap.

Ô Eensgezindheid in de deugd!
Bekoorlyk zielbanket, daar alles voor moet wyken
Uw vriendſchap geeft de ziel meer vreugd,
Dan alle weelde en pracht van duizend koningryken.

LXXXVI.

Eerzucht is een onzichtbaare ſlaverny.

Die de eerzucht eens in 't hert laat woonen,
Verbind zich aan de dwing'landy
Van de allerſnoodſte ſlaverny,
Die ziel noch ligchaam zal verſchoonen.

LXXXVII.

Was de waan uit de waereld gebannen, hoe heerlyk zou de zon der waarheid blinken!

Ach! was de damp verdweenen en vergaan,
Van de afgodin der waereld, de yd'le waan,
Hoe zou de zon der waarheid met haar ſtraalen,
In't zuiver hert tot ruſt en blydſchap daalen.

LXXXVIII.

Hy leeft geruſt en gelukkig die den tegenwoordigen tyd wel gebruikt, en den toekomenden aan de Goddelyke voorzienigheid beveelt.

Gelukkig hy! die heden
Zyn dagwerk, wel te vreeden
Volbrengt, en laat voor morgen
Geruſt Gods wysheid zorgen.

LXXXIX.

Die de waereld als een toonneel van geduurige wiſſelvalligheden aanmerkt, zal niet ligt voor een ſchielyk ongeluk ſchrikken.

Ô Aards toonneel vol wiſſelvalligheid!
Die wys is zal geen welſtand op u bouwen;
En word op u voor hem iets kwaads gebrouwen,
Hy heeft voor af zich tot geduld bereid.

XC.

Een chriſten kan op de waereld niets verliezen; want hy heeft 'er geen eigendom aan.

Een chriſten, die het kroonrecht wil verkiezen
Van 't nieuw Jeruzalem,
Kan nimmer op de waereld iets verliezen;
Want die is buiten hem.

XCI.

Gelyk het natuurlyk leeven door 't gebruik van ſpyze en drank word gevoed, zo beſtaat ook 't geeſtelyk leeven door 't hooren, leezen, en betragten van de Goddelyke wetten.

Gelyk het ligchaam, door de ſpyze en drank gevoed,
Zyn' ſtand behoud en blyft, 't zy kort of lang, in weezen,
Zo ſtrekt ook 't heilig woord een zielſpys voor 't gemoed,
Voor hem die 't wel herkaauwt door bidden, hooren, leezen.

XCII.

Het ſtruikelen is menſchelyk, maar zich te bekeeren chriſtelyk.

Zo menſchlyk als het is, door ſtruikelen te miſſen,
Zo chriſtlyk is 't, die ſmet door weldoen uit te wiſſen.

XCIII.

Onmaatige rouw over 't afſterven van deugdzaame vrienden, paſt beter een' heiden dan een' chriſten.

't Onmaatig rouwbeklag, uit ongeloof geboren,
Paſt wel een' heiden, maar geen ziel die uit den nood
Gered is van 't verderf, en door Gods gunſt herbooren.
De vroomen gaan alleen naar 't leeven door de dood.

XCIV.

De hoon en ſmaad zyn bittere vruchten voor een vroome ziel, maar wel herkaauwt zynde, geeven zy een' lieffelyken naſmaak.

Hoe bitter ook de vrucht van hoon en ſmaad mag weezen
Voor 't ſchuldeloos gemoed,
De naſmaak die het nooit voor knaaging zal doen vreezen,
Is meer dan honigzoet.

XCV.

Die meer bedroeft is over't verachteren van zynen ſtaat, dan't verminderen van zyn godsvrucht, heeft niet veel achting voor de eeuwige gelukzaligheid.

Treft u't verlies, ô menſch! van ſtaat, van eer en goed,
Meer dan't verval der deugd, die paerel van't gemoed,
Het is geen kleen bewys, dat u het eeuwig leven
Zo waard niet is, dan't geen de waereld u kan geeven.

XCVI.

Die aan de overdaad gewent is, hoe ſmertelyk moet hem't gebrek vallen?

Gy die uw hert aan overdaad
En dertle luſt eens over hebt gegeeven,
Hoe ſmertlyk moet, helaas! uw ſtaat
Dan weezen, als gy in gebrek moet leeven?

XCVII.

Rykdommen over te winnen, hangt zo zeer niet van't verſtand af dan die wel te gebruiken.

't Is juiſt geen wysheid geld te winnen,
Want dat geluk rolt meeſt den dwaazen in hun ſchoot;
Maar't recht gebruik voor zich en andren in den nood,
Is eene vrucht van ſchrandre zinnen.

XCVIII.

Zich tot wat ongemaks te gewennen eer ons de tegenſpoed overvalt, is't minſte deel niet van de chriſtelyke wysheid.

Die zich gewent tot ongemak,
En leert bytyds het laſtig pak
Der weelde, door de maatigheid vergeeten,
Dien mag men wys en tevens deugdzaam heeten.

XCIX.

Het geneesmiddel van de wraak, is erger dan de kwaal van 't ongelyk.

Die 't leed van 't ongelyk door wraakzucht uit wil dooven,
Neemt een venyndrank in, veel erger dan de kwaal;
De beſte wreekſtof is geduld, en goed onthaal;
Die dat gebruikt vind ruſt, en komt zyn ramp te boven.

C.

Die zynen pligt gedwongen doet, gevoelt eenen dubbelen laſt.

Waarom niet met een bly gemoed
't Noodzaaklyk werk, ô menſch! door yver waargenomen?
Die zynen pligt gedwongen doet, (komen.
Zal met een dubblen laſt, vol ſmert, aan d' eindpaal

ZEDE-SPREUKEN.

TWEEDE HONDERD.

I.

Het murmureeren over de Goddelyke voorzienigheit is de verfoejelykſte ondankbaarheid.

Wat mort ge, ondankbaar menſch, (naar de oogen?
Door onvernoegzaamheid bedryft men 't grootſte kwaad:
Die gy bezit, zie toe, zyn gunſten toeverlaat
zoud gy in 't kort wel derven mogen.

II.

Huistwiſt is een ongeneeſſelyke kanker.

De huistwiſt die veel gruwlen baart,
Is als de kanker met haar doodelyke wonden;
Gelukkig hy die zacht van aart,
De vrede nimmer heeft door haat en twiſt geſchonden.

III.

Het weldoen is maar een ſchuldige pligt, daarom dwaalen zy die 'er roem op dragen.

Waarom, ô menſch! op deugd en weldoen roem gedragen?
Al wat gy doet is maar uw pligt,
Die noch gebreklyk word verricht:
Niets kan uw' Schepper meer dan nedrigheid behaagen.

IV.

Geveinsde vriendſchap is erger dan openbaare vyandſchap.

Men kan een' vyand, die naar ons verderf ſteeds tracht,
Noch wel ontvlugten, en zich hoeden voor zyn laagen,
Maar hy, helaas! van wien men alles goeds verwagt,
Kan door geveinsdheid ons met duizend rampen plaagen.

V.

Zorgeloosheid en wanhoop zyn gevaarlyke klippen daar menig het ſchip van zyn zaligheid aan te barſten ſtoot.

Gelukkig is hy, die de klippen
Van zorgloosheid en wanhoop myd,
In 's waerelds zee vol twiſt en ſtryd,
Om 't eeuwig zielgevaar te ontſlippen.

VI.

Daar is niets geruſter dan een' middelbaaren ſtaat.

Door weelde en overdaad gaat ligt de ziel verlooren,
Die ook wel door gebrek vergaat;
Dies is een' middelbaaren ſtaat
De beſte, die wel eer een' Agur kon bekooren.

VII.

Die veel ſchatten bezit heeft veel te veräntwoorden.

Wiens hert is noch op ſchat en ſtaat gezet,
Die eens bedenkt hoe God hem ſcherp, en net,
't Gebruik en 't misbruik van dat leengoed af zal vraagen;
Dies die 't niet heeft is van een' zwaaren laſt ontſlagen.

Die

VIII.

Die al te gretig naar 't aas van de welluſt gaapt,
raakt ligt aan den angel des doods vaſt.

Gelyk de vis, door 't aas verlokt,
Ook d'angel heeft onwetende ingezwolgen,
Zo gaat het hem die gretig ſlokt
Naar welluſt, daar de dood haaſt op moet volgen.

IX.

Hy is arm in 't midden van zyn' rykdom, die ontbloot is van geeſtelyke ſchatten.

Baatzuchtig menſch, al legt ge in 't goud begraven,
Noch zyt gy arm, indien ge in 't welbewuſt gemoed
Geen rykdom hebt van geeſtelyke gaaven,
Die u verzekeren van 't eeuwigduurend goed.

X.

Menig loopt zo ſchielyk naar zyn verderf als of hy vreeſt te laat te zullen komen.

Rampzalige, die door den welluſt uwe dagen
In 's leevens bloei te roekeloos verkort,
Door eigenſchuld in 't zielverderf geſtort;
Helaas! hoe lang zult gy uw ongeluk beklaagen.

XI.

Vergeefs roemt hy op zyn vryheid die zich verſlaaft aan de wetten van welluſt en hovaardy.

Die aan de ſlaverny
Van weelde en hovaardy
Zich over heeft gegeeven,
Kan nooit in vryheid leeven.

XII.

Heiligheid is de grondflag van zaligheid.

Die namaals eens de kroon van 't zalig ryk wil dragen,
Moet hier zyn' Schepper eerſt door heiligheid behaagen.

XIII.

't Verlangen van een' luiäart word nooit voldaan.

Wat vrucht verwagt ge, ô menſch! van al uw hoopen,
Terwyl de ledigheid u voed met ydle waan?
Sla hand aan 't werk, wilt gy uw wenſchen zien voldaan,
Of anders zal uw ſtaat tot niet verloopen.

XIV.

Die zyn eigen hoofd volgt verflaaft zich dikwils aan eenen dwaazen meeſter.

Die van zyn eigen hoofd zich waanwys laat regeeren,
Moet dikwils leſſen van een' dwaazen meeſter leeren.

XV.

Die met weinig te vreden is waagt zyn ruſt niet om 't overtollige.

Hy, die de nutte konſt van weinig te behoeven
Geleert heeft, zal om 't overtollig goed
Zyn ruſt niet waagen, noch zyn ziel door zorg bedroeven;
Niets beter dan een vry en vroom gemoed.

XVI.

Hy is ongelukkig die met een onverzadelyke begeerte geplaagt is.

Die u, ô goudbegeerte! in 't hert heeft ingelaaten,
Hoe meer hy overwint, hoe minder 't hem kan baaten;
Hy lyd gebrek aan 't geen hy heeft, en noch niet heeft:
Waar heeft rampzaliger ter waereld ooit geleeft?

XVII.

Ledigheid is de bronäder van godloosheid.

Nyd, logentaal, ja dievery en moord,
Spruit uit de ledigheid, die bron van alle plaagen;
Want, die niets doet brengt kwaade vruchten voort:
Gelukkig hy die van dat monſter is ontſlagen.

XVIII.

Een aandachtige ziel is nooit met haar' tyd verleegen.

Nooit is een' chriſten met zyn' dierb'ren tyd verlegen;
Het zy hy zynen pligt tot onderhoud voldoet,
Of door beſpiegeling Gods wonderen en wegen (moed.
Beſchouwt, tot ruſt en trooſt en blydſchap voor 't ge-

XIX.

De roozen van waereldſche vermaakelykheden zyn omzet met ſcherpe doornen.

Pluk, pluk de roozen vry, 't vermaak is niet verboden,
Maar wagt u voor de doorn van 't ongeöorloft zoet,
Ja voor den prikkel van het overtuigt gemoed,
Die midden in den luſt, helaas! de ziel kan dooden.

XX.

Niemand vind zich meer bedrogen dan hy die zich veel voorſpoed en een lang leven voorſtelt.

Dwaas is hy, die hier waant een eeuw te zullen leeven
In voorſpoed zonder ramp, in weelde vry van nood,
Zyn hoop bedriegt hem, als een'onverwagten dood,
En bittre tegenſpoed hem niet dan traanen geeven.

XXI.

Die met koſtelyke juweelen, en met goudbeſlagene boeken naar de kerk gaat, moet waanen dat God in hovaardy behaagen ſchept.

Waarom Gods wet met goud, uw kleed getooit met pragt,
Verdoolde menſch? of wilt gy met den godsdienſt ſpeelen?
Een zachte en ſtille geeſt is hoog by God geächt,
Hy mint dat zielçieraad, maar walgt van uw juweelen.

XXII.

Die wys is in zyn eigen oogen is dwaas by God.

Gy die op wysheid roemt, en u op waan verlaat,
Dwaas zyt gy by uw'God, die trotſe hoogmoed haat;
Ja mooglyk zult gy met verwondring zien en hooren,
Hoe waare ootmoedigheid word boven u verkoren.

XXIII.

Oploopenheid berooft de ziel van ruſt en genoegen.

Gy die uw toorn den ruimen toom laat vieren,
Waar door gy woed als onbedwingb're dieren,
Rampzalige, gy bluſt, helaas! het vuur
Van blydſchap, ruſt, genoegen, en natuur.

XXIV.

Menig gaat by gebrek van gebrek verlooren.

Gy die de waereld met haar' ſchat, als 't hoogſte goed,
Hebt boven alles uitverkoren,
Denk, denk, dat by gebrek van druk en tegenſpoed,
Veel zielen eeuwig gaan verloren.

XXV.

Welſpreekenheid is goed, maar godvruchtigheid beter.

Welſpreekenheid, behaag'lyk voor elks ooren,
Gy roert het hert, maar deugd veel meer;
Die word van d'eeuwig' Opperheer
Verr'boven u, ja alles uitverkoren.

XXVI.

Het zonnelicht is zo aangenaam niet voor de oogen van 't ligchaam, dan 't licht der waarheid voor de ziel.

Hoe aangenaem het licht der zonne is voor onze oogen,
Noch ſchooner blinkt de zon van waarheid voor de ziel;
Die hier wel ſtruikelde, maar nooit van 't ſpoor verviel;
Ach! wierd de waereld door dien glans tot deugd bewogen!

XXVII.

Niets gaat de ſmert van 't wroegend geweten te boven.

Al wat een vroome ziel hier lyd, is honigzoet
By de onuitſpreekbre ſmert van 't wroegende gemoed.

XXVIII.

De waereld word meeſt door waan bedroogen.

De waereld, die de waarheid haat,
Word eindlyk door de waan bedrogen:
Hy bouwt op ydelheid en logen,
Die zich op haar geluk verlaat.

XXIX.

Hy leeft lang genoeg die godvruchtig leeft.

Die eens de voorſmaak van Gods gunſt genooten heeft,
Zal nimmer wenſchen naar veel jaaren,
Vol zielverleiding en gevaaren,
Die deugdzaam leeft, heeft hier haaſt lang genoeg geleeft.

XXX.

Die trots is in voorſpoed is dikwils laf en hoopeloos in tegenſpoed.

Die trots in voorſpoed, voor geen plaagen waant te (vreezen,
Zal dikwils hoopeloos en laf in rampen wezen.

XXXI.

Maatigheid is heilzaam voor de gezondheid.

Gezondheid, onwaardeerlyk pand,
Gy blyft door maatigheid in ſtand,
O Waereld! woud gy haar tot raadsvrouw kiezen,
Gy zoud uw heil door welluſt nooit verliezen.

XXXII.

Die los is in woorden is zelden deugdzaam in werken.

Die los in woorden en gedachten,
Niet voor den toetsſteen van de waarheid kan beſtaan,
Zal zelden ook iets goeds betrachten.
't Gaat zelden wel daar hert en mond niet ſamen gaan.

XXXIII.

Die gelykmoedig in geluk en ongeluk is, bezit een groote deugd.

Die met zyn geeſt is boven't zwerk gevlogen,
Word hier door druk, noch tegenſpoed,
Noch's waerelds weelde en overvloed,
Uit zynen ſtand van waare ruſt bewogen.

XXXIV.

Menig verkort zyn leeven door gramſchap en overdaad.

Wanneer de hitte van de gramſchap ſtygt naar't hoofd,
En't ligchaam door de weelde en waan word afgeſlooft,
Helaas! hoe haaſt verkort men dan het dierbaar leven,
Waar van men na de dood eens rekenſchap moet geeven.

XXXV.

Een haaſtig oordeel baart zelden goede vruchten.

Die wys is, zal nooit ſchielyk iets beſluiten,
Noch onbedachtzaam een gewigtig vonnis uitten;
Dwaas is hy dan, die hier een onryp oordeel zaait,
Waar van hy niet dan bittre vruchten maait.

XXXVI.

Een zacht gemoed is zelfs by zyn vyanden aangenaam.

Zachtmoedigheid, o koſtelyke deugd!
Ô Keurbloem! die het kwynend hert verheugt;
Uw vyand, hoe verwoed en uitgelaaten,
Kan, ſchoon hy wil, uw ſchoonheid nimmer haaten.

XXXVII.

Geen godverzaaker kan de ſtem van 't knaagend geweeten verdoven.

Poog vry het denkbeeld van de Godheid uit uw hert,
Ô Ongodiſt! door uw ſpitsvindigheid te rooven;
Het knaagende gemoed ſpreekt dingtaal door zyn ſmert,
Waar door zelfs 't ongeloof Gods almagt moet gelooven.

XXXVIII.

Een bedaart gemoed kan de wiſſelvalligheden van de waereld zonder ontroering afwagten.

Laat alles vry door ſtorm en nood vergaan,
't Bedaart gemoed, 't geen reeds het eeuwig leeven
In hoop bezit, ziet onverſchillig aan
Daar 't zondig hert voor yzen moet en beeven.

XXXIX.

Die in voorſpoed geen vrienden maakt, zal ze zelden in tegenſpoed vinden.

Indien ge, o menſch! in weelde en overvloed
Geen achting hebt noch liefde voor uw vrinden,
Zie toe, gy zult ze, in tyd van tegenſpoed,
Hier zelden tot uw' raad en byſtand vinden.

God-

XL.

Godvruchtige armen zyn koſtelyker in Gods oogen dan welluſtige ryken.

Welluſtige, die hier't godvruchtig hert in nood
Uw hulp ontzegt, en noch met ſchempen durft bezwaaren,
Denk, denk aan Lazarus, gevoert in Abrams ſchoot,
Maar denk met een ook waar de Braſſer is gevaaren.

XLI.

Kinderen, die niet in de vreeze Gods opgevoed worden, zyn arm in 't midden van hun weelde en overvloed.

't Spruit niet uit zuiv're liefde, ô Oud'ren! maar uit haat,
Indien ge uw krooſt meer goud dan godsvrucht over laat:
Want zo zy door uw ſchuld die eedle paerel derven,
Waar zal hun arme ziel, helaas! dan heenen zwerven?

XLII.

Gods overaltegenwoordigheid behoort den zondaar te doen ſidderen en beeven.

ô! Dacht de zondaar in dit leven,
Dat God ſteeds weet en ziet en hoórt,
Hoe hy zyn lyf en ziel vermoort,
Hoe moeſt hy ſidderen en beeven!

XLIII.

Die paleizen bouwen op het zweet en bloed van hunne evennaaſten, zullen de Goddelyke wraak niet ontvlieden.

Gy die op zweet en bloed, tirannig afgehaalt
Van hun die door uw eigenbaat ſteeds zuchten,
Paleizen bouwt waar mede uw trotſche welluſt praalt,
Helaas! hoe zult gy's Hemels wraak ontvlugten?

Hoe

XLIV.

Hoe menig word hier beſchimpt die namaals in Gods heerlykheid zal blinken.

Gy die de deugd belaagt, beſchimpt, beſpot,
En waant door dertelheid en hoogmoed niets te vreezen!
Hoe weinig weet gy van het zalig lot
't Geen zy bezitten zal, als gy geſtraft zult weezen?

XLV.

Die een erffenis van onrechtvaardig goed verkrygt, haalt dikwils met het geld den goddelyken vloek in zyn huis.

Wat baat een erffenis van onrechtvaardig goed?
Dat is geen vrucht van 's Hemels zegen;
Die zulk een' rykdom heeft verkregen,
Haalt dikwils met het geld Gods vloek op zyn gemoed.

XLVI.

Het ſneeuw ſmelt zo ſchielyk niet door de zon, als de hartnekkige zondaar door de Goddelyke rechtvaardigheid.

Zo ſchielyk als het ſneeuw door 't zonnevuur vergaat,
Zo ſmelt de zondaar voor den vuurgloed van Gods haat.

XLVII.

Die zich meeſter van een' handel maakt, daar de menſchelyke maatſchappy door moet beſtaan, verandert de vryheid in een ſlaverny.

Die alles koopt opdat zyn baatzucht zich verzade,
Verandert een Gemeenebeſt, hoe vry,
In een vermomde en wreede ſlaverny,
Daar 't algemeen om lyd, tot onherſtelbre ſchade.

Een

XLVIII.

Een goed voorneemen legt den grond, maar de betrachting volmaakt het gebouw der godzaligheid.

't Voorneemen is wel goed, maar niet genoeg;
't Is nodig dat men d'yver by haar voeg',
Zal hier 't gebouw van deugd tot haar volmaaktheid ſtygen.
Die wenſcht, en niets verricht, zal nimmer iets verkrygen.

XLIX.

De liefde der waereld dryft de liefde Gods uit het hert.

De deugd en eer moet achter ſtaan,
De liefde Gods, helaas! heeft geen vermogen
Op 't hert, 't geen blind door ydle waan,
De welluſt tot verderf heeft ingezogen.

L.

Een chriſten heeft weinig van noden, maar veel te betragten.

Een vroome ziel, die hier haar geeſtelyken ſtryd
Volbrengen zal naar 't Godlyk welbehaagen,
Is met het minſt vernoegt: want nimmer heeft zy tyd
Om voor de pracht en welluſt zorg te dragen.

LI.

Die zyn ruſt bemint zal nooit wenſchen om rykdommen en eerämpten.

Een Chriſten die in godsvrucht ſchept behaagen,
Zal nooit zyn ruſt om ſtaat en rykdom waagen.

Die

LII.

Die de geöorlofde luſten weet te beſnoejen, zal zich wel voor de ongeöorlofde wagten.

Nooit zal hy naar verboden luſten trachten,
Die hier 't geöoreloft vermaak
Beſnoeit, in 't keurigſt' van haar ſmaak,
Door diep ontzag en heilige gedachten.

LIII.

Die met God wel ſtaat, wat vraagt hy naar den hoon en laſter van de waereld?

Die door de deugd Gods vriend mag weezen,
Zal nooit voor hoon of laſter vreezen.

LIV.

Het wel getemperde venyn, en de wel gebruikte tegenſpoed, zyn heilzaame geneesmiddelen voor 't ligchaam en de ziel.

Gelyk 't getemperde venyn
Een heilzaam middel voor veel ziektens kan verſtrekken,
Zo kan de tegenſpoed en pyn,
Naar eiſch gebruikt, de ziel uit doodsgevaaren trekken.

LV.

Door 't geloof beöogt, en door de hoop bezit men de eeuwige gelukzaligheid.

De verrekyker van 't geloof ſterkt ons gezicht
Om 't eeuwige geluk der vroomen te beſchouwen:
Maar door de hoop bezit men reeds, in vaſt vertrouwen,
Het erf der heiligen in 't ongenaakbaar licht.

Een

LVI.

Een gezond oordeel waardeert alles op zyn' rechten prys.

Die door een onbenevelt oordeel
Het heil der deugd, en 's waerelds voordeel,
Getrouw waardeeren kan elk op zyn' rechten prys,
Is, hoe men hem verächt, gelukkig, ryk, en wys.

LVII.

Angſtvallige vreeze voor een toekomend kwaad, verſtoort de vreugd van het tegenwoordig goed.

Waarom de angſtvalligheid ontfangen in 't gemoed?
Moetgy, uit vrees voor iets dat mooglyk nooit zal komen,
De vreugd bederven van het tegenwoordig goed?
O Menſch! leer door geduld die dwaaze drift betoomen.

LVIII.

't Is voor veelen niet genoeg te weeten dat zy ryk zyn, de waereld moet het ook weeten.

Word iemand ſchielyk ryk, na ongeval en nood,
Men merkt het aan zyn' ſtaat, zyn weezen en bedryven:
Elk kent een' goeden wind aan 't vieren van den ſchoot.
De rykdom is als 't vuur, dat niet bedekt kan blyven.

LIX.

Hy doet kwaad die geen goed doet.

Die ſtil ſtaat in de deugd, volgt geen' getrouwen raad:
Hier is geen middelweg, die niets doet, doet reeds kwaad.

LX.

Hy bezit den hoogſten roem, die den roem uit waare nedrigheid verwerpt.

Hy die al 's waerelds eer en roem,
Niet hooger acht gelyk een bloem;
Krygt dikwils ongezocht die waterbel vol winden,
Daar andren hun geluk in ſtellen, doch 't nooit vinden.

LXI.

Verdediging is goed, maar lydzaamheid aangenaamer by God.

Verdediging is goed, wanneer zachtmoedigheid
Voor 't recht in 's waerelds vierſchaar pleit;
Maar ach! men ſtoot die deugd zo ligt door wraak ter zyden;
Dies is 't veel veiliger te lyden.

LXII.

De dood opent de deur van de hemelſche gelukzaligheid voor de vroomen, en die van de helſche ſtraf voor de godloozen.

De dood ontſluit twee ongelyke deuren,
Eén voor de vroomen, die naar 't zalig leven gaan;
Eén voor de boosheid daar ze in eeuwigheid zal treuren.
Rechtvaardigheid ziet geen perſoonen aan.

LXIII.

Die de waereld niet bemint, zal 'er niets by verliezen.

Zy zullen nimmer by de waereld iets verliezen,
Die 't zalig Sion voor hun' waardſten ſchat verkiezen!

Het

LXIV.

Het gebrek volgt dikwils de dertelheid op de hielen.

Waarom, ô dwaaze en ligt verleide zielen!
't Gemoed door overdaad gekrenkt?
't Geluk is wankel, eer gy 't denkt
Volgt u 't gebrek, vol kwaalen, op de hielen.

LXV.

Die met gering voedſel te vreden is, zal zich niet aan de lekkerny vergaapen.

Begeerte, korzelheid, veel kwaalen, nyd en wroegen,
Zyn vruchten van de dertle lekkerny:
Gelukkig, die van all' die boejens vry,
Zich met geringe ſpys, die vreugd baart, laat genoegen.

LXVI.

Heilige ſpreekwoorden met ydele en dertele redenen te vermengen, is gruwlyk in Gods oogen.

Beeft, beeft voor 's Hemels ſtraf, ô roekelooze geeſten!
Die 't heilig woord misbruikt op dertle weeldefeeſten;
Ja denkt, die dus ontaard met God en godsdienſt ſpot,
Aan de onvergangbre ſmert van uw rampzalig lot.

LXVII.

Die zich in braſſery en dronkenſchap verloopt; ſtelt zich beneden den rang der dieren.

Gy ſchynt een menſch, maar zyt veel erger dan de dieren,
Wanneer ge in overdaad uw ſmaak den toom laat vieren:
Het domme vee bepaalt door maatigheid zyn' luſt,
Daar gy het vuur van eer, van deugd en welſtand bluſt.

LXVIII.

Die lang ſlaapt verkort zyn leven.

De ſlaap is als een korte dood,
Ons tot gemak en ruſt gegeeven;
Die hem dan koeſtert buiten nood,
Verkort, helaas! zyn dierbaar leven.

LXIX.

Verlaat u niet op morgen, maar doet heden wat gy kunt.

Het uitſtel tot den dag van morgen,
Heeft menig menſch in ramp en zielverderf geſtort;
Wil heden dan uw heil bezorgen,
Myn ziel, eer u de dood den draad des leevens kort.

LXX.

Gelyk het ongebezigt yzer door de roeſt verteert, zo vergaat de deugd door ledigheid.

Gelyk het yzer, als 't niet word bewerkt, verroeſt.
Zo word de deugd allengs door ledigheid verwoeſt.

LXXI.

Misbruikte vryheid voert de ziel in ſlaverny.

Waar toe heeft God de vryheid u gegeeven,
Om door de weelde in ſlaverny te leeven?
Neen, neen, ô menſch! misbruik dan de eedle paerel niet;
Leef vry van 't kwaade, om vry te zyn van zielsverdriet.

LXXII.

Een ſchielyke onderneeming baart dikwils een lang berouw.

Wil doch uw hert voor haaſtigheid bewaaren;
Een los beſluit zal wrange vruchten baaren:
Dies ſpoed u traag in een gewigtig ſtuk,
Wilt gy uw werk gekroont zien met geluk.

LXXIII.

Die oprecht handelt word zelden ryk.

Die uit een' zuiv're deugd zyn zinnen
Onkreukbaar door oprechtheid leiden laat,
Zal, daar bedrog den handel ſtyft met raad,
Geen groote ſchatten over winnen.

LXXIV.

Als alle hoop verlooren ſchynt, is de uitkomſt dikwils naby.

Bezwyk niet, vroome ziel, ik zie uw vreugd herboren,
En u wel haaſt van rampſpoed vry;
Want God is met zyn hulp naby
Als't oog geen uitkomſt ziet, en alles ſchynt verloren.

LXXV.

Die wel doet behoeft niets te vreezen.

Al woed de blixem, wind en donder,
Al is natuur in baarensnood,
Al keert de waereld bovenſt' onder,
Die wel doet, vreeſt voor ramp noch dood.

LXXVI.

Geen nutter ſpiegel voor de hoogmoed en hovaardy, dan een verzameling van doodsbeenderen.

Ziet daar, hovaardigen, omhangen met juwelen,
Ziet daar, hoogmoedigen, met wind van waan vervult,
Deez' ſpiegel van geraamte en holle bekkeneelen,
Toont dat gy ook eerlang tot ſtof verändren zult.

LXXVII.

Die zyn' morgenſtond verwaarlooſt zal zelden een' voorſpoedigen dag hebben.

Ô Schoone morgenſtond,
Die goud draagt in uw mond!
Die niet met u getrouw vol vlyt wil waaken,
Zal zelden hier de vrucht van voorſpoed ſmaaken.

LXXVIII.

Tuſſchen zonde en dwaaling is groot onderſcheid.

De zonde is een vrywillig kwaad,
Maar dwaaling kan uit goede mening ſpruiten;
Dies laat ons uit geen' geeſtelyken haat
Een onvoorzichtig oordeel uitten.

LXXIX.

Dronkenſchap brengt menig ten val.

Gelukkig is hy, die u ſchuwt en haat,
Ô Dronkenſchap! die 't al verſlind en zegen derft,
Want die u mint, volbrengt een heilloos kwaad,
Waar door, helaas! 't verſtand, de ziel, en 't ligchaam ſterft.

LXXX.

Een yverlooze geeſt is walgelyk voor God.

Ô Menſch! hebt gy u wys en wel beraaden,
Sla hand aan 't werk, zyt vuurig in uw' loop,
Steeds aangezet door vreugd, geloof en hoop.
De Godheid walgt van yverlooze daaden.

LXXXI.

Onrechtvaardige aanſlagen zullen zelden wel gelukken.

Een aanſlag, hoe door konſt beleid,
Gebouwt op onrechtvaardigheid,
Word nooit gevolgt van 's Hemels zegen.
Ô Waereld! wil dit overwegen.

LXXXII.

Kuisheid is een onwaardeerbaare eerkroon voor de Jeugd.

Ô Kuisheid! ſchoonſte kroon en luiſter van de jeugd!
Hoe heerlyk blinkt uw weêrglans in Gods oogen!
Maar ach! waar vind men u? waar woont gy eedle deugd?
Of zyt gy reets ten hemel ingevlogen?

LXXXIII.

De waarheid word wel beſtreden, maar nooit overwonnen.

Ô Bygeloof! Ô nyd, bedrog en logentaal!
Beſtormt de waarheid vry, al moet zy hier wat lyden,
Geen nood, uw' damp verdwynt voor 't flikkren van haar ſtraal,
Zy overwint in 't einde, en zegepraalt na 't ſtryden.

LXXXIV.

De vreeze Gods overwint de vreeze voor hel en dood.

Sta pal, godvruchte ziel, in 't nypen van de nood,
Laat in het hevigſt' van uw lyden,
De deugd kloekmoedig voor u ſtryden;
Want vreeze Gods verwint de vreeze voor de dood.

LXXXV.

Gelyk de zeegolven door den wind bewogen worden, zo woeden de ongeregelde hertstogten door de begeerte.

Gelyk de zee met onbetemb're vloeden,
Door ſtorm op ſtorm, gevaarlyk ſlaat aan 't woeden,
Zo word elk hertstogt ook geſlingert en ontroert,
Wanneer begeerte tot de zonde haar vervoert.

LXXXVI.

Yver en geloof zyn de vleugelen van 't gebed.

Het rein gebed vliegt ſchielyk naar Gods troon
Op vleug'len van geloof, en yverige zuchten,
En brengt de ziel het ryk genadeloon,
Den voorſmaak van 't genot der eedle hemelvruchten.

LXXXVII.

Kwaadſpreekenheid is een groote zonde.

Kwaadſprekenheid, de grond en bron van kwaade daaden,
Word ſteeds van 't vroom gemoed en God op 't hoogſt'
Gelukkig is hy, die zyn ſpraaklid dan beſnoeit, (verfoeit!
En nooit iets ſpreekt dat hem en anderen kan ſchaden.

LXXXVIII.

Het is de beſte en aangenaamſte uitſpanning die nooit wroeging baart.

Indien ge uw' geeſt, na d' afgeſloofden laſt,
Verkwikken wilt, verkies dan met genoegen,
Ô Menſch! 't vermaak dat eenen chriſten paſt;
Verheug u, maar bewaar het hert voor wroegen.

LXXXIX.

Vleiëry is een peſt der zeden.

Ô Vleiëry! o peſt der zeden!
Ach! bleeft ge in 't hof alleen, maar gy zyt overäl;
Wys is hy die uw toverreden
Geen ingang geeft: want zy brengt menig menſch ten val.

XC.

Nieuwsgierigheid brengt menig in ongeluk.

Hoe menig raakt in ongeval en ſmert
Door de ydle drift van zyn nieuwsgierig hert!
Dies, wilt ge, Ô menſch! dat ſchynvermaak bedwingen,
Blyf by u zelf, en red uw eigen dingen.

XCI.

Die zyn ziel voor 't vermaak der zonde op prys ſtelt, doet een rampzalige koopmanſchap.

Die hier zyn ziel, dat onwaardeerbaar pand,
Verkoopt voor 't ſchynvermaak van welluſt, ſchat en ſtaaten,
Verlieſt zyn deel in 't eeuwig Vaderland:
Helaas! Ô menſch! wie moet de zonde dan niet haaten?

XCII.

Het is gevaarlyk met wraakzuchtige menſchen om te gaan.

Beledig niet: want hy die zich wil wreeken,
Zal 't nooit aan tyd, aan moed noch liſt ontbreken,
Om onverwagt de hand aan u te ſlaan;
Dies doet uw beſt om dat gevaar te ontgaan.

XCIII.

Niemand is zo deugdzaam, of hy zou noch beter kunnen weezen.

Men denke nooit, ik heb genoeg bedreven;
Een' chriſten moet ſteeds vordren in dit leven,
Van deugd tot deugd, en noch kwam hy, helaas! te kort,
Wierd hy met Gods genade in 't hert niet overſtort.

XCIV.

Niets kan de brand van Gods gramſchap beter uitbluſſen, dan een waar en ſpoedig berouw.

O Zondaars! leert Gods roede kuſſen,
Door zuivre boete en waare trouw!
Niets kan zyn gramſchap beter bluſſen,
Dan deugd en ſpoedig naberouw.

XCV.

Geveinsdheid is de baarmoeder van duizend gruwelen.

Gemaskerde afgodin, van menig aangebeden,
Wie moet niet yzen voor de gruwlen die gy baart?
Nooit heeft de godsvrucht meer dan van uw liſt geleden;
Uw ſchyn is heilig, maar uw daad van deugd ontaard.

XCVI.

Een oprecht hert heeft een afkeer van logentaal.

Een zuiver hert zal ſiddren voor de logen,
Die moeder van bedrog en eigenbaat,
Die menig heeft doen vallen uit zyn' ſtaat:
Ach! had zy noch geen minnaars, en vermogen!

XCVII.

Die al te haaſtig is, loopt dikwils zyn geluk voorby.

Voorzichtigheid, verzeld met wys beleid,
Is nodig om een' welſtand te verkiezen;
Maar hy, die door zyn drift vol ſpoorloosheid
Te haaſtig loopt, zal zyn geluk verliezen.

XCVIII.

Die zyn woorden altoos op een ſchaal weegt, leeft veilig en voorzichtig.

Hy, die hier niet meer ſpreekt en zwygt als't nodig is,
En op een effen ſchaal zyn woorden weet te weegen,
Leeft vry en veilig in deeze eeuw der duiſternis!
Die wysheid word altoos gevolgt van 's Hemels zegen.

XCIX.

Die eenen goeden raad verwerpt, verlieſt eenen dierbaaren ſchat.

Die hier, door eigen waan verblind,
Alleen zyn dwaaze keur bemint,
En goeden raad ſteeds ſtelt ter zyden,
Wat moet hy niet al ſchade lyden!

C.

Die wrevlig over zyn' ſtaat klaagt, beſchuldigt
God van onrechtvaardigheid.

Uw wrevel is ten hoogſten top geſtegen,
Ondankbre, indien gy mort, en wenſcht om beter ſtaat!
Helaas! hoe vreeze ik, dat u eindlyk eens Gods haat
Zal treffen, nu gy walgt van zynen zegen!

ZEDE-SPREUKEN.

DERDE HONDERD.

I.

Hy haat zich zelf, die zyn gezondheid misbruikt.

Dwaas is hy, die door welluſt aangedreven,
Den beſten ſchat misbruikt van't dierbaar leven.

II.

Die zyn tong voor een angel en muittrompet gebruikt is haatelyk by vrienden en vyanden.

Hy die, in plaats van vriendſchap aan te kweeken,
Zyn tong verhuurt tot twiſt, tot muiten en verraad,
Baant hier een' weg voor duizend zielgebreken,
En haalt ſteeds op zyn' hals den algemeenen haat.

III.

Het allernodigſt' word dikwils minſt betracht.

Helaas! hoe kan't u wel vergaan,
Die hier met wind van ydlen waan,
En weelde zyt vernoegt, 't geen niet dan ramp kan baaren,
Terwyl gy 't nodig Een, de waare deugd, laat vaaren.

IV.

De eerbaare ſchaamte draagt de ſchoonſte roozen.

Geen bloempriëel draagt ſchooner kleur van roozen,
Dan die op 't aangezicht van de eedle ſchaamte bloozen:
Maar ach! zy is reeds ſchaamrood weg gevlugt;
Om dat men ſchaamteloos de deugd verried en tucht.

V.

Een edelmoedige ziel ſchept meer behaagen in 't geeven dan in 't ontfangen.

De winſt van 's waerelds overvloed,
Is voor het eedele gemoed
Niet waardiger, dan dat zy 't vrolyk wech mag geeven,
Om dat zy niets waardeert dan 't eeuwig zalig leven.

VI.

Die altyd ſtyf op zyn ſtuk ſtaat word menigmaal bedrogen.

Styfzinnige aart, op eigen raad gezet;
Die zy verblind ſteeds opvolgt als een wet,
Word dikwils tot haar ongeluk bedrogen.
Een buigzaam hert is dierbaar in Gods oogen.

VII.

Die met bedrog omgaat, bedriegt zichzelf.

Die met bedrog zyn' handel zoekt te ſtyven,
Om in 't bezit van ſchat en ſtaat te blyven,
En zonder ſchrik voor 't oordeel zweert en liegt;
Denkt niet hoe hy zyn arme ziel bedriegt.

VIII.

Schoon een dobbelaar de geheele waereld kon winnen, noch zou hy meer verliezen.

Hy die, door 't dobbelſpel,
Den weg baant naar de hel,
Verlieſt, hoe veel hy ook mag winnen,
Zyn ziel, zyn tyd, verſtand en zinnen.

IX.

Geluk en ongeluk worden zelden recht gewaardeert.

Ach! wierd de tegenſpoed en voorſpoed recht gewogen,
Men zou zo ligt niet vreezen voor den druk,
Noch vrolyk zyn om 's waerelds waangeluk:
Maar ach! dat ſchynſchoon blinkt ons al te ſterk in de oogen.

X.

Die 't met God durft waagen, gaat altoos veilig en zeker.

Men hoort de waereld dikwils klaagen,
Hoe de ontrouw menig menſch in ſchade brengt en druk,
Maar die zyn heil met God durft waagen,
Heeft een' verzekeraar van 't eeuwige geluk.

XI.

In de ſchoonſte ligchaamen woonen dikwils de afſchuwelykſte zielen.

Ô Abſaloms van onze dagen!
Hoe dikwils ſchuilt 'er een' afſchuwelyken geeſt,
Een zondig monſter in uw ligchaam, ſchoon van leeſt;
't Geen nooit uw' Schepper kan behaagen.

XII.

De waereld is het ſtrydperk voor een' chriſten:

De waereld is uw loopbaan, om te ſtryden,
Ô Vroome ziel! verwagt hier ruſt noch vreugd;
Want namaals zult ge u eens in God verblyden;
Daar is het loon van onbevlekte deugd.

XIII.

Die de zon van Gods geheimeniſſen door beſpiegelingen te na komt, kon 'er ligt door verteert worden.

Vermeetele, laat af, zyt met het licht te vreden
Van't zaligmakend woord, gegrondveſt op de reden;
Want die de zon van Gods verborgenheid braveert,
Helaas! hoe ſchielyk word hy van dien gloed verteert?

XIV.

Die de waereld verlaat om in eenzaame woeſtenyën te woonen, beneemt zichzelf het middel om zyn licht van godsvrucht aan de waereld te vertoonen.

Wat voorbeeld kunt ge in eene boſchwoeſtyn
Van hulp en trooſt, van liefde en waare godsvrugt geeven?
ô Menſch! zult gy een licht der waereld zyn,
Moet gy niet by 't gediert' maar onder menſchen leeven?

XV.

Die wel wil, gelukt het nimmer kwalyk.

Hef ſteeds uw hert om hoog, o menſch! zyt niet verlegen!
Die wil all' wat God wil, ontbreekt het nooit aan zegen.

XVI.

Die zynen pligt van dag tot dag verſchuift, word dikwils van de dood verraſt.

Helaas! waarom uw' pligt van dag tot dag verſchoven?
Waak op, of 't ſterflot zal u van uw' ſchat berooven.

Die

XVII.

Die kleen is by zichzelf, is groot by God.

Hoe veilig duikt een neêrgeboogen plant?
Zo buigt ook 't nedrig hert, hoe 't ieder ook mag hoonen;
Hoe laager hier, hoe hooger eens Gods hand
De waare ootmoedigheid in 't eeuwig ryk zal kroonen.

XVIII.

Geen laſtiger gezelſchap, dan verwaande en hoog-moedige menſchen.

Wat is 't een laſt met menſchen om te gaan,
Die door hoogmoedige gedachten,
Niets blaazen dan veel wind van ydle waan;
Waar door ze een ander ſteeds verächten,

XIX

Die God oprecht vreeſt, zal nooit voor den haat van de waereld vreezen.

Die hier zyn' Schepper vreeſt door een godvruchtig leven,
Zal nimmer voor 't geweld van 's waerelds plaagen beeven.

XX

Hoe meer gaven, hoe grooter verantwoording.

Ô Menſch! maak nooit een afgod van uw gaven,
Maar wil uw' roem door nedrigheid begraven;
Denk op die ſpreuk, geprent in 't heilig blad;
„Geef rekenſchap van myn' genadeſchat.

XXI.

De deugd is de beſte adeldom.

Waar vind men eedler aart alom,
Dan die de deugd kan geeven?
Hy zwyg' dan van zyn adeldom,
Die godloos is van leeven.

XXII.

Die buigzaam voor de reden is, word van God bemint.

Hoe dierbaar is die ziel by God,
Die zacht van aart, hoe zeer beſpot,
Hoe vinnig ook beſtreden,
Zich buigt naar deugd en reden.

XXIII.

't Onſchuldig lyden is bitter, maar heilzaam.

't Valt hart voor hem, die ſmert en ongelyk
Onſchuldig moet bezuchten,
Maar heilzaam zyn de vruchten,
Hier in 't gemoed, hierna in 't zalig ryk.

XXIV.

Gelyk de ziel het ligchaam overtreft, zo verr' gaan ook de hemelſche de aardſche welluſten te boven.

Gelyk de ziel het ligchaam overtreft
In weezen en in werking, zo verheft
Zich ook het heil der vroomen na dit leven,
By 't ſlyk, dat ons de waereld maar kan geeven.

XXV.

Hoe haast verandert hier het lagchen in weenen?

Gy die nooit weet van tegenspoed en druk
Betrouw niet op den weerhaan van 't geluk,
Maar denk steeds, schoon de zon van weelde u heeft beschenen,
Hoe haast het lagchen kan veranderen in weenen.

XXVI.

Indien de mensch leeft daar hy lieft, hoe gelukkig is hy dan, die God tot zyn voorwerp verkoren heeft.

Zo 't waar is dat men leeft in 't geen men lieft en acht;
Gelukkig is hy dan, die steeds zyn pligt betracht,
En 't Opperwezen tot zyn eenig voorwerp kiest!
Dus wint hy alles, schoon hy alles hier verliest.

XXVII.

Een openhertige inborst word nooit door 't vehyn van schynheiligheid besmet.

Die openhertig in zyn daaden
Zich door 't bedrog niet laat verraaden,
Maar leeft naar 't voorschrift van Gods wet,
Word door de schyndeugd nooit besmet.

XXVIII.

De beledigde is gelukkiger dan den belediger.

Die hier beledigt is, en zonder wraak kan lyden,
Behaalt meer voordeel, dan zyn vyand, in het stryden.

XXIX.

De tyd van bekeering heeft na de dood uitgedient.

Wat iemand ook door waangeloof mag zeggen,
De tyd van zuivering is na de dood voorby:
Gelyk de boom hier valt zo blyft hy leggen:
Men redd' zich dan bytyds uit 's waerelds ſlaverny.

XXX.

Elk heeft genoeg aan zyn eigen akker te wieden.

Gy die uw' evenmenſch durft hoonen,
Door 't ziften van zyn doen met hert en mond,
Word wys, en blyf tot uwent woonen,
Daar valt genoeg te wieden op uw' grond.

XXXI.

In de uiterſte nood niet te bezwyken, is de grootſte proef van ſtandvaſtigheid.

Zy zyn 't die hier den prys van heldenmoed behaalen,
Die in den hoogſten nood niet buiten 't heilſpoor dwaalen.

XXXII.

De nyd volgt de deugd, gelyk de ſchaduw de zon.

Hy die in 's levens oogenblikken,
Door deugd zyn driften overwon;
Moet voor de zwarte nyd niet ſchrikken;
Zy is de ſchaduw van zyn zon.

XXXIII.

Deugdzaame kinderen zyn ſchaarſe juweelen.

Schaars is het edel goud, ſchaars zyn de dierbre ſteenen,
Daar de eigenbaat zich met de hoogmoed in verheugt,
Noch ſchaarſer zyn, het geen veel' oudren moeſt doen wee-
De kindren, opgevoed in deftigheid en deugd. (nen,

XXXIV.

Menigvuldige woorden dringen dikwils den ſpreeker buiten 't ſpoor der waarheid.

Gy die tot walgens toe veel woorden zaait, hoe vlug
Ze ook vliegen uit uw mond, zy dringen u te rug
Van 't ſpoor der waarheid af: want die hier veel wil ſpree-
Zal 't aan geen laſterſtof of logentaal ontbreeken. (ken,

XXXV.

't Verſtand dwaalt ligt van 't ſpoor, als 't van de deugd niet geleid word.

Wanneer 't verſtand de deugd verlaat,
Dan word het ligt door eigenbaat
Verleid, en van het ſpoor gedreven,
De kruisweg naar het eeuwig leven.

XXXVI.

Door eigenbaat word het zaad van alle goede zeden verſtikt.

De baatzucht, die noch wet erkent noch reden,
Verſtikt het zaad van alle goede zeden.

XXXVII.

Het knaagend naberouw is de onafſcheidelyke gezellinne van de zonde.

Het kwaad is naauwelyks bedreven,
Of 't hert, helaas! zit ſtadig in de prang,
Door 't knaagen van de wreedſte boezemſlang:
Wie moet niet voor de zonde beeven!

XXXVIII.

Die zichzelf hoog acht is niet vry van afgodery.

Gy die u zelf door ydele eer beſchouwt.
En voor uw beeld een ſchandlyk outer bouwt,
Zwyg van het heidendom, hoe boos ook en bedorven,
Wyl hier de afgodendienſt in u niet is geſtorven.

XXXIX.

Heilige aandacht rukt de ziel uit de waereld.

ô Heilige aandacht, ſtille ruſt,
Die 's waerelds weelde en ſtaatzucht bluſt,
Gy rukt de ziel om hoog door uw vermogen,
Die naaulyks weet waar zy is heen gevlogen.

XL.

Die zyn hert voor de behoeftigen ſluit, kon de deur des hemels voor hem wel geſloten vinden.

Gy die door gierigheid word in de deugd geſluit,
En huis en hert voor uw' bedrukten broeder ſluit;
Ja met verwyt en ſchemp hem noch voor 't hoofd durft ſloo-
Zie toe, gy vind de deur des hemels ligt geſloten. (ten;

Die

XLI.

Die zorgeloos in een zee van weelde zwemt, is dikwils na aan zynen val.

Die aan de weelde zich vertaſt,
En deugd en eer heeft buiten 't hert geſloten,
Word dikwils door de dood verraſt,
Eer hy, helaas! zyn' welluſt heeft genoten.

XLII.

Die 't zeil van zyn' ſtaat in eenen ſtorm van tegenſpoed niet wil ſtryken, loopt groot gevaar van om te gypen.

Stryk, ſtryk het topzeil van uw' ſtaat,
In 's waerelds zee van overdaad,
Eer 's leevens kiel word ſchielyk omgeſlagen,
In eenen ſtorm van tegenſpoed en plaagen.

XLIII.

Alle menſchen willen gaarne zalig worden, maar de meeſte ſchrikken voor den kruisweg.

Elk wenſcht naar 't eeuwig zielgeluk,
Maar ach! 't zyn weinigen die naar den hemel ſtreeven;
Zy vreezen voor den weg van druk,
Om dat zy 't hert aan ſchat en welluſt overgeeven.

XLIV.

Die de eene zonde door de andere wil verdooven, giet oli in 't vuur van zyn elende.

Die valſche trooſt omhelſt in 't ſchuldig hert,
Giet oli in de vlammen van zyn ſmert:
Want nooit komt hy zyn' ramp en ongeluk te boven,
Die de eene zonde tracht door de andre te verdooven.

XLV.

Het lyden van de vroomen is een waare proef van Gods liefde.

Zo God, in plaats van vreugd, u ramp en droefheid zend,
't Is zeker dat hy u zyn liefde waardig kent:
Want, om u van de weelde en welluſt af te maanen,
Voert hy de ziel om hoog op eene wolk van traanen.

XLVI.

Een oprecht vrolyk hert leeft zonder kommer.

Wyk waereldling, uw vreugd is zonder ruſt,
Maar 't deugdzaam hert leeft vrolyk onder 't lommer
Van 's Hemels gunſt, hoe 't gaan mag, zonder kommer,
Waarom? 't gemoed is van geen kwaad bewuſt.

XLVII.

Een vroome ziel ontmoet, in alles wat haar voorkomt, een honigbeek van leering.

Een vroome ziel kan hier uit kwaad en goed,
Uit vreugd en ſmert, uit voor-en tegenſpoed,
Ja uit de ſnoodſte boezemvlekken,
Een honigbeek van leering trekken.

XLVIII.

Menig doorreiſt de waereld met vermaak, zonder op de hemel-reis te denken.

Die hier zyn hert te vaſt laat aan de waereld kleeven,
Terwyl hy die doorreiſt met vreugd,
Hoe weinig denkt hy aan de reis naar 't eeuwig leven,
Op 't ſpoor van onbevlekte deugd!

XLIX.

Die waant vroom genoeg te zyn, zal nooit vroom worden.

Ô Menſch! verheug u niet te vroeg!
Gy zyt, hoe vroom gy ook meugt weezen,
Zo lang gy leeft nooit vroom genoeg;
Laat dan uw ziel van waan geneezen.

L.

De berg van hoogmoed verhindert de ſtraalen van de zon der genade.

Wat klaagt gy ſteeds, ô menſch! van leed en ongeval,
Gy wederſtaat Gods gunſt, tot onherſtelbre ſchade,
Maak eerſt den berg van waan en hoogmoed tot een dal
Van ootmoed: want die ſtuit de ſtraalen der genade.

LI.

't Is veel beter de waereld met blydſchap te verlaaten, dan 'er met pyn afgeſcheurt te worden.

Gelukkig is hy die zyn hert
Niet vaſt genagelt heeft aan welluſt, ſchat en ſtaaten;
Dus kan hy vrolyk, zonder ſmert,
De waereld door de dood, om 't eeuwig ryk, verlaaten.

LII.

Overdaad heeft meer menſchen om doen komen dan hongersnood.

Men ziet hier duizenden door dertle welluſt ſneeven,
Daar naaulyks één door hongersnood vergaat.
Helaas! myn ziel, ſchrik dan voor overdaad,
Die 't zondig hert verſteekt van 't eeuwig zalig leven.

LIII.

Waereldſche voorwerpen zyn groote hinderpaalen voor een aandachtige ziel.

't Godvruchtig hert, in aandacht opgetoogen, (gen,
Word nooit door de eenzaamheid uit zynen ſtand bewoo-
Maar 's waerelds voorwerp is de grootſte hinderpaal:
Deez' damp verdooft dien goddelyken ſtraal.

LIV.

Hy heeft niet veel geld van noden, die meeſter is van zyn begeerte.

Die zyn begeerte door de maatigheid kan dooden,
Heeft niet veel ſchatten tot zyn onderhoud van noden.

LV.

De heidenen maakten meer werk van 't aanbidden der natuurlyke zon, dan veele chriſtenen van de zon der gerechtigheid.

Het blinde heidendom, hoe ſpoorloos ook aan 't dwaalen,
Aanbad met beter hert den glans van 's waerelds licht,
Dan veele chriſtenen de flikkerende ſtraalen
Van Gods genadezon, zo nut voor 't zielgezicht.

LVI.

Veele redeneeren meer van de geſteltenis van den hemel, dan over de middelen om 'er in te geraaken.

Wat zyn 'er veel' die hier den hemelweg vergeeten,
Terwyl zy bezig zyn den hemel af te meeten,
Door dwaaze ſtellingen, gegrond op ydelheid;
Zo word de waereld, eer zy 't denkt, door waan verleid.

De

LVII.

De Judaskuſſen hebben met dien verrader de waereld noch niet verlaaten.

Ô Schyndeugd! die met godsvrucht ſpot,
Ach! waart gy met Iskariot
In 't duiſter graf gebleven,
Men zou als englen leeven.

LVIII.

De Goddelyke natuur moet aangebeden, maar niet naaukeurig onderzogt worden.

Ô Nietige aardworm, wyk, 't betaamt u niet te viſſen
In de onafmeetbre zee van Gods geheimeniſſen,
Dies onderzoek zyn wil en wet, niet zyn natuur;
Veel' hebben zich gezengt aan dat verboden vuur.

LIX.

De zon van godsvrucht kan haaren luiſter door den nevel van laſter nooit verliezen.

Geen laſterdamp kan ooit de zon van deugd verdooven;
Haar ſtraalen zyn te ſterk van gloed,
Daar hoon en ſmaad voor zwichten moet; (ven.
Dies heft zy ſteeds vol glans het hoofd met vreugd naar bo-

LX.

De middelweg tuſſchen gierigheid en overdaad word zelden bewandelt.

De zon van godsvrucht word door overdaad verduiſtert,
Of 't hert door baatzucht, als een dienſtbre ſlaaf, gekluiſtert.
't Zyn weinigen, helaas! die 't heilzaam middelpad
Betreeden, 't geen de ziel geleid naar Vredeſtad.

LXI.

De boom van dronkenſchap draagt rampzalige vruchten.

Ô Snoode dronkenſchap! die door u word verleid,
Verlieſt gezondheid, ſchat, verſtand en zaligheid.

LXII.

De deugd is gelyk de kamomil, die allergeurigſt riekt, wanneer zy word betreeden.

De kamomilgeur ſtygt op 't lieffelykſt naar boven;
Wanneer men haer vertrapt, vertreed,
Zo riekt de deugd in laſt en leed, (ven.
Op 't aangenaamſt voor God, wanneer zy word verſcho-

LXIII.

Hy is dwaas die zyn gaven aanbid.

Al wat gy hebt heeft God in u geplant;
Wat roemt gy dan op gaaven en verſtand?
Die wys is zal hier nooit met leengoed praalen:
Want hy die 't gaf, kan 't ſchielyk wederhaalen.

LXIV.

Wat baat hem de vryheid van zyn vaderland, die een ſlaaf van de zonde is?

Wat baat, helaas! de vryheid van een' ſlaat,
De vryheid van den godsdienſt en 't geweten;
Wanneer het hert van zonde zwanger gaat,
En bind zich vaſt aan die onzichtbre keeten?

Die

LXV.

Die weduwen en weezen bedriegt, haalt een zwaar oordeel op zynen hals.

Meest heeft hy voor Gods wraak te vreezen,
Die door bedrog zyn staaten bouwt
Op't zweet van weduwen en weezen,
Die hem zo dierbaar zyn vertrouwt.

LXVI.

Aalmoessen zyn wisselbrieven op den hemel, die de almagtige God heeft aangenomen, na den vervaldag van de dood, met een onwaardeerbaare winst te betaalen.

Strooi uit mildaadig hert, dat nooit uw yver zwicht'
Om de armen wel te onthaalen;
God zal u dat verschot, in't eeuwigduurend licht,
Met dubble winst betaalen.

LXVII.

Wysheid word door geen geld gekogt, maar door opmerking en naarstigheit verkreegen.

Weg dwaaze met uw goud, de wysheid word gezocht
Door deugd en naarstigheid, maar om geen geld gekogt.

LXVIII.

Een ryke dwaas is een ezel met goud belaaden.

O Dwaas! die met een ydle pracht
Op schatten roemt die nooit verzaaden;
Gy zyt, hoe hoog gy word geächt,
Een ezeldier met goud belaaden.

LXIX.

Die den tyd niet afwagt, plukt onrype vruchten.

't Is waar dat ons elk uur ontglyd,
En traagheid baart veele ongelukken,
Maar die meer haaſt maakt dan de tyd,
Zal ook geen rype vruchten plukken.

LXX.

Die 't hooren en onderzoeken van Gods wet verſmaad, heeft niet veel achting voor de eeuwige gelukzaligheid.

Die 't leezen en het hooren van Gods wet
Verſmaaden durft, en dus zyn ziel beſmet,
Door ydle waan en hoogmoed aangedreven,
Wat achting heeft hy doch voor 't eeuwig leeven?

LXXI.

Die in de chriſtelyke loopbaan den moed verlieſt; zal zelden overwinnen.

Niet in 't begin, maar aan het einde van het perk,
Zyn kroonen opgehangen.
Ô Chriſten ſtryder! houd u moedig, kloek en ſterk,
Wilt gy uw deel ontfangen.

LXXII.

Die hier den wyn onmatig inzwelgt, kon namaals wel vergeefs om een droppel water wenſchen.

Ach! zou 't den Schepper zich niet belgen,
Ô Menſch! dat gy den wyn onmaatig in durft zwelgen?
Voer vry de welluſt hoog in top,
Miſſchien wenſcht gy vergeefs noch om een waterdrop.

Ge-

LXXIII.

Geduurige uitſpanningen verwilderen de zinnen.

't Geöorloft zoet word walglyk door 't genieten;
De grootſte vreugd moet eindelyk verdrieten;
Verluſtig u, maar hou 't gemoed ſteeds vry.
Gewoonte word allengs een ſlaverny.

LXXIV.

Die kleene zonden weinig acht, loopt groot gevaar om tot de grootſte te vervallen.

Gelyk een vonk een' zwaaren brand kan baaren,
Zo ſtaat hy bloot voor duizend zielgevaaren,
Die met de ſtraf der minſte misdaad ſpot.
Geen zonde is kleen by d' allerhoogſten God.

LXXV.

Onverzoenlykheid is gruwelyk voor God.

't Verſtaalt gemoed, vervreemt van mededoogen;
Verhit door wraak, 't geen in 't verſchil
Nooit naar verzoening hooren wil,
Is ſtrafbaar, ja affchuwlyk in Gods oogen.

LXXVI.

Zwaarmoedige gedachten zyn donkere wolken die de zon van blydſchap benevelen.

Laat all' de wolken van zwaarmoedigheid verdwynen.
Zo zal de zon van vreugd uw treurig hert beſchynen.

LXXVII.

Die een ander wil verbeteren, moet van zich zelf eerſt beginnen.

Zal ooit uw raad tot nut en voordeel ſtrekken,
Opdat men ſlinkſche paden myd;
Toon eerſt dat gy een voorbeeld zyt,
Door 't zuivren van uw eigen boezemvlekken.

LXXVIII.

Het welbewuſt geweten ſlaapt geruſter op de aarde, dan 't wroegend hert op een bed van roozen.

Een vroome ziel leeft vrolyk en gezond,
Zy ſlaapt geruſt, al legt zy op den grond;
Daar hy, helaas! die zondigt, zonder bloozen,
Een pynbank vind zelfs op een bed van roozen.

LXXIX.

Een vinnige pen doet meer ſchade aan de ziel, dan een ſcherp zwaard.

Het oorlogszwaard, hoe gruwzaam en verwoed,
Heeft zo veel wreedheid niet tot zielverderf bedreven,
Dan eene pen, gedoopt in gal en roet.
Ach! was 'er nooit, of meer tot liefde en ruſt, geſchreven.

LXXX.

Ongewoonte en misverſtand zyn vruchtbaare baarmoeders van verkeerde oordeelen.

Door ongewoonte en misverſtand
Zal menig iets tot ſchade en onruſt openbaaren;
Dies neem de wysheid by de hand;
Dus kunt gy beſt, ô menſch! uw tong en hert bewaaren.

LXXXI.

Die de eedle paerel der vryheid van 't geweten mag behouden, behoort over geen ſchattingen te klaagen.

Nooit heeft hy reden óm van ſchattingen te klaagen,
Die 't vry gebruik bezit van godsdienſt en gemoed;
Onëdel is hy, die hier tegen mort en wroet,
Die de eiſch van de Overheid voldoet, zal God behaagen.

LXXXII.

De grootſte woede ontſtaat dikwils uit verkeerden yver.

Wie kan een' Staat of Kerk voor ongeval behoeden,
Als d'yver raakt door haat en onverſtand aan 't woeden?

LXXXIII.

Een vonk van argwaan kan 't vuur van gramſchap haaſt ontſteeken.

Sluit, ſluit, ô menſch! ſteeds d'argwaan buiten 't hert,
Eer zy de ziel vermoord met ſmert op ſmert;
Zy is de vonk die 't vuur van gramſchap aan kan ſteeken;
Die bron-aâr van de wraak en duizend zielgebreken.

LXXXIV.

Het aardſche vaderland komt veelen zo behaaglyk voor, dat zy weinig naar 't hemelſche verlangen.

ô! Hoe gevaarlyk is 't op voorſpoed te vertrouwen!
Door haar wil hier de menſch ſteeds tabernakels bouwen.
Door haar word waereld-liefde in 't hert zó vaſt geplant,
Dat menig naaulyks denkt om 't eeuwig vaderland.

LXXXV.

De ſlaverny van 't ligchaam is laſtig, maar die van de ziel veel ſchadelyker.

'k Beken, de ſlaverny van 't lichaam valt hier zwaar,
Doch de onſchuld kan 't gemoed vertroosten in dat lyden:
Maar, ach! de ziel loopt in haar banden meer gevaar,
Omdat men deze prang door deugd heeft konnen myden.

LXXXVI.

Het waereldlyke zwaard is een verkeerd werktuig tot beſcherming van den godsdienſt.

Laat Mahomets geſlagt zyn' godsdienſt met het zwaard
Verdedigen, maar die 't livrei van Chriſtus draagen,
Beſchermen 't Kruisgeloof door weldoen, zacht van aart:
Ach! dat die hemelweg wat meer wierd ingeſlagen!

LXXXVII.

De waereldlyke oorlog is gruwelyk, maar de ſtryd tegen de zonde noodzakelyk.

Hoe ſtreng ook de oorlog is verboden,
Noch moet een Chriſten, als een held,
Kloekmoedig zyn, in 't geeſtlyk veld,
Om de ouden menſch aan 't kruis te dooden,

LXXXVIII.

Die God en zyn geweten tot getuigen van zyn onſchuld heeft, kan zich beſt met zwygen verdedigen.

Hoe vrolyk kan hy 't leed vergeeten,
Als God en 't welbewuſt geweten,
Getuigen van zyn onſchuld zyn;
Hy zwygt, en lagcht met ſmaad en pyn.

LXXXIX.

Die laſtert en gaarne hoort laſteren, is by God even ſtrafbaar.

De laſteraar zal eens zyn ſtraf ontfangen;
En zy, die naar zyn logentaal verlangen:
Dies zoekt gy hier, ô menſch! bekwaame ſtof,
Gebruik uw tong en ooren tot Gods lof.

XC.

Hy voed een doodelyke ſlang, die de afgunſt in zynen boezem draagt.

Die de afgunſt in zyn' boezem draagt,
Word van een wreede ſlang geknaagt,
Die hem ſteeds kwynen doet en zuchten.
ô Nyd! wat baart gy wrange vruchten!

XCI.

De ſchempzucht geeft dikwils aanleiding tot toorn en doodſlag.

't Is gruwlyk zich met ſchemptaal te bemoejen,
Waardoor de vonk van gramſchap raakt aan't gloejen,
Die haaſt tot haat en doodſlag overſlaat:
Myn ziel, maak u nooit ſchuldig aan dat kwaad.

XCII.

Die zyn tong kan bedwingen, is grooter overwinnaar dan hy die ſteden bemagtigt.

Men kroont een' oorlogsheld, die ſteden kan beſpringen,
Met zang en ſpel, met zegen en geluk;
Maar hy die, hoe gehoont, zyn ſpraaklid kan bedwingen,
Toont van zyn' moed veel grooter meeſterſtuk.

XCIII.

Hy is gelukkig die met zyn' eigen dienſt te vreden is.

Zich zelf te dienen door 't beſnoejen van zyn luſt
Tot weelde en overdaad, baart veel gemak en ruſt.

XCIV.

Die niet leeren wil, zal nooit wys worden.

Die zich door hoogmoed laat regeeren,
Blyft, hoe verwaant, ſteeds op den laagſten trap
Van waare deugd en nutte wetenſchap:
Nooit word hy wys, die nooit wil leeren.

XCV.

Een goede opvoeding is de zielſpys voor de jeugd.

De pracht en overdaad zyn zaaken
Die kindren ongelukkig maaken;
Maar raad en voorgang tot de deugd,
Is rechte zielſpys voor de jeugd.

XCVI.

Die onderwys verwerpt, dwaalt van 't ſpoor der deugd.

Helaas! hoe menig gaat verlooren,
Die door hartnekkigheid,
Of dertle luſt verleid,
Naar raad noch onderwys wil hooren?

XCVII.

Door goedwilligheid volbrengt men zyn' pligt
met gemak en vrolykheid.

Goedwilligheid maakt zwaare laſten ligt.
Dies doet, ô menſch! met vrolykheid uw' pligt.

XCVIII.

De martelaaren van de zonde lyden zwaarder plaagen, dan die van de deugd.

Al moet een vroome ziel veel ſmert en ſmaad verdragen,
Geen nood! de boosheid heeft maar magt op vleeſch en
Maar ach! een martelaar der zonde voelt de plaagen (bloed:
Van 't ligchaam niet alleen, maar doodlykſt in 't gemoed.

XCIX.

Die al zegt wat hy wil, moet dikwils hooren
't geen hem niet behaagt.

Laat u de klapzucht nooit bekooren,
Om al te zeggen wat gy wilt:
Want die een ander ſteeds bedilt,
Moet hooren 't geen hy niet wil hooren.

C.

Die geen kwaad aan zyn' evenmenſch beſpeurt,
moet 'er geen kwaad van denken.

Laat nooit uw ſpraaklid zyn gereed,
Om iemands eer te krenken,
Zo gy van hem geen ondeugd weet,
Wil 't beſt ook van hem denken.

ZEDE-SPREUKEN.

VIERDE HONDERD.

I.

Begeerte zoekt haar geluk vergeefs, maar de genoegzaamheid vind het in een' oogenblik.

Begeerte mag van trap tot trap,
Vergeefs naar 't doelwit ſchieten;
Genoegzaamheid kan met één ſtap
Haar hertenwenſch genieten.

II.

De pylen van boosheid ſtuiten vruchteloos af op 't ſchild van lydzaamheid.

Schep moed, ô vroome ziel! laat vry de haat beſluiten
Al wat zy kan, tot nadeel van uw ruſt;
Het vuur van ramp word door geduld gebluſt;
Op 't ſchild van lydzaamheid kan ſmert en ſmaad afſtuiten.

III.

Niemant gaat verlooren dan door zyn eigen ſchuld.

De zonde, ô menſch! is eene vryë daad;
Zeg daarom nooit ik ben daar toe geboren:
De goede God heeft nimmer deel aan 't kwaad;
Die zondigt, gaat door eigen ſchuld verlooren.

IV.

Als de ſchaamte vertrekt, zal de eer haaſt volgen.

Een ſchandelyke drift in 't kwaad,
Die niets ontziet, baart doodelyke vruchten,
Want als de ſchaamte 't hert verlaat,
Moet deugd en eer voor dertle welluſt vlugten.

't Zyn

V.

't Zyn ongelukkige menſchen die zich aan dertele gezelſchappen verſlaaven.

Helaas! ô menſch! rampzalig is uw' ſtaat,
Wanneer ge uw deugd en deftigheid verlaat,
En u gewent, op dertle weeldefeeſten,
Aan 't zot geklap van ſchadelyke geeſten.

VI.

God haat de zonde, maar niet den boetvaardigen zondaar.

Gods liefde kan den zondaar niet vergeeten,
Als hy, geraakt in 't overtuigt geweeten,
Een affchrik heeft van zyn bedreven kwaad,
En tot zyn heil op goede wegen gaat.

VII.

Die gaarne redentwiſt over de Godlyke verborgenheid heeft de Godlyke waarheid niet lief.

't Is de aart niet van een vroom en vredelievend chriſten,
Om Gods verborgenheid ſteeds ſcherp te redentwiſten;
Zyn woord ſpreekt klaar, 't geen 't goed beveelt en 't kwaad (verbied;
Maar ach! de waereld acht de naakte waarheid niet.

VIII.

Men moet de goede werken noodzakelyk betrachten, maar nooit waanen dat men den hemel daar door verdient.

De godsvrucht is ons als een voorwaarde opgedragen;
Want die haar niet bemint zal nimmer God behaagen;
Doch nooit verdient zy iets van 't eeuwigduurend goed;
Dien ſchat ſchenkt zyn genade, om Chriſtus dierbaar bloed.

IX.

Die een kleen gevoelen van zichzelf heeft, zal niemand onheus bejegenen.

O! Die door nedrigheid zichzelf hier kleen kan achten,
Zal zich, hoe zeer gehoont, voor ſcherpe woorden wagten;
't Is alles honigzoet, 't zy ook met wien hy ſpreekt;
Beklaaglyk is 't, dat ons die hoofddeugd meeſt ontbreekt.

X.

God is wel barmhertig, maar hy is ook rechtvaardig.

God toont zyn gunſt, om ons van zwakheid te geneezen,
Maar zyn rechtvaardigheid, om hem oprecht te vreezen.

XI.

Oogendienaars zyn bedekte verraders.

Schynheilige oogendienſt, verfoeilyk zielverraad,
Rampzalig hy die door uw vleitaal word bewogen,
Uw krokodil-geſchrei, 't geen meeſt in ſchyn beſtaat,
Heeft menig tot zyn ſchade onweetende bedrogen.

XII.

Die met ernſt aan zyn duiſter huis van zeven voeten denkt, zal zich nooit aan pracht en welluſt vergaapen.

Wie ſtaat niet van zyn pracht en welluſt af?
Wien luſt het noch om ſchat en ſtaat te wroeten?
Wanneer hy denkt met ernſt aan 't aklig graf,
Die kuil des doods, dat huis van zeven voeten.

XIII.

God is de maaker van 's waerelds uurwerk, welks raderen hy door de natuur doet beweegen.

Natuur beweegt, op 't Goddelyk bevel,
Het uurwerk van dit waereldlyk geſtel;
Dus is zy 't niet die alles heeft gegeeven,
Maar God alleen, de bron van 't eeuwig leeven.

XIV.

Deugdzaame menſchen zyn Gods lievelingen en uitverkoornen.

Geen menſch is tot de zaligheid geboren,
Dan die de deugd heeft tot zyn' ſchat verkooren;
Die is alleen een lieveling van God,
Een erfgenaam van 't zalig heilgenot.

XV.

Die de zon van waarheid met dampen van ſchadelyke gevoelens bezwalkt, bedroeft veele vreedzaame zielen.

Rampzalig is hy, die de zuivre zon der waarheid,
Door damp van bygeloof verhindert in haar klaarheid:
Hy kwetſt Gods majeſteit, terwyl hy 't vreedzaam hert
Bedroeft, en ſteeds zyn ziel bezwaart met ſmert op ſmert.

XVI.

Die zyn ruſt buiten God zoekt, zal ze nooit vinden.

Zoek vry, ô menſch! uw heil en toeverlaat
Aan welluſt, pracht en rykdom, eer en ſtaat;
Vergeefs, helaas! is all' uw onderwinden,
Want buiten God is vreugd noch ruſt te vinden.

XVII.

De Godlyke wraak komt langſaam, doch zeker.

Beef, zondaar, die met vreugd uw ziel vermoord;
God is een ſtrenge wreeker;
Al gaan zyn wraak en ſtraf hier langzaam voort;
Zy treffen eindlyk zeker.

XVIII.

De kwaade gewoonte is de grootſte tiran.

Indien gewoonte u eens heeft overmant,
Om onbeſchaamt in gruwelen te leeven,
Zo hebt gy aan den grootſten dwingeland
Uw ruſt, uw ziel en vryheid wech gegeeven.

XIX.

Kinderen die over haare dertelheid niet beſtraft worden, gaan dikwils lagchende naar 't verderf.

Hoe menig kind loopt vrolyk naar de hel,
Door aards vermaak en dertel weeldeſpel!
Ô Ouderen! die dus uw krooſt laat doolen,
Ziet toe, de wacht is u van God bevolen.

XX.

Die zyn eigen gebreken naaukeurig onderzoekt, zal een ander niet ligt beriſpen.

Die zyn gebreken ſtelt te boek,
Van werken, woorden en gedachten,
Zal, na 't naaukeurig onderzoek,
Zich wel van 't bits beriſpen wachten.

XXI.

't Is edelmoediger zyn vyanden door weldoen, dan door wapenen te overwinnen.

Het weldoen is een onverwinbaar wapen,
Want die zich wreekt door liefde en goed onthaal,
Nooit mist hem een gewenschte zegepraal;
Wie zou op zulk een schild niet veilig slaapen?

XXII.

Hy is gelukkig die zyn gedachten beteugelt: want niemand doet kwaad of hy zal 't eerst denken.

Wilt gy in 's waerelds weelde-stroom
Uw dierbre ziel niet krenken?
Hou uw gedachten steeds in toom;
Kwaad doen spruit uit kwaad denken.

XXIII.

Hoe vroeger een vroome ziel de waereld door de dood verlaat, hoe langer haar hemel zal duuren.

Hoe vroeger hier het vroom gemoed
Zyn sterflot moet bezuuren,
Hoe langer 't algenoegzaam goed
In 't hemelryk zal duuren.

XXIV.

Een christen ontroert zich niet over de waereldsche veranderingen, want hy is een borger van den hemel.

Wie vreest hier voor gevaar, wie wenst om 's waerelds schat,
Die 't borgerschap bezit van Sions Vredestad?

De

XXV.

De oogen zyn venſters van 't hert, waar door de begeerte binnen ſluipt.

Begeerte ſluipt in 't hert door de oogen;
Dies ſluit, ô menſch! die venſters dicht,
Ontſluitze liever voor het licht
Van deugd, zo word gy niet bedrogen.

XXVI.

Als de ouderen hunne kinderen in de deugd niet voorgaan, dan verlieſt de tucht haar kracht.

Wanneer de vader zich in ſpel en drank verloopt,
De moeder haar ontzag en eer voor luſt verkoopt,
Dan miſt de tucht haar kracht; dies wilt gy leſſen geven,
ô Oudren! gaat uw krooſt eerſt voor met wel te leeven.

XXVII.

Die zyn geeſtelyke rekeningen met Godt door bekeeringe alle dagen ſluit, zal in den dag des doods geen' verwerden ſtaat na laten.

Die hier den zielſtaat van zyn daaden alle dagen
Met God vereffent door 't gebed,
En eenen wandel, zonder ſmet,
Zal in het uur des doods van geen verwerring klaagen.

XXVIII.

Hy is tot de uitterſte rampzaligheid vervallen, die de ſtem van 't geweten geen gehoor wil geeven.

Helaas! wat raad, wat hoop voor hem,
Die de onbedriegelyke ſtem
Van zyn geweten niet wil hooren;
Ach! was die zondaar nooit geboren.

XXIX.

Het geduurig genot van de zonde walgt, maar de gemeenzaamheid met de deugd baart geduurige blydſchap.

De dertle welluſt walgt door 't ſtadige genieten,
Maar 't zielvermaak van waare deugd,
Die voorſmaak van de hemelvreugd,
Kan nooit een vroome ziel, hoe zeer gehoont, verdrieten.

XXX.

't Geluk van de goddeloozen eindigt, maar dat van de vroomen begint met de dood.

ô Zondaar! boet uw luſt, uw deel is in dit leven,
De dood ſnyd all' uw ruſt en blydſchap af;
Maar, vroome ziel, wanneer gy daalt in 't graf,
Dan word uw zielgeluk by God in top verheven.

XXXI.

Is 'er iets dat magtig is, om ons tot de deugd aan te noopen, 't is 't bezit van de eeuwige gelukzaligheid, voor een getrouwe godsdienſt van weinige jaaren.

ô Eeuwigheid! ô vreugd! die ſteeds zal duuren,
Wie zou om u geen dienſt van weinige uuren,
Naar Gods bevel, verrichten tot de dood,
Elk kiez' voor 't ſlyk dan 't dierbaar zielkleinood.

XXXII.

't Gebed is de geeſtelyke ladder Jacobs, waar langs de ziel ten hemel klimt.

Word gy, ô vroome ziel! beſtreden,
Of miſt gy hier Gods hulp, en raad en vreugd,
Klim, klim ten Hemel, door gebeden,
De ladder op van onbevlekte deugd.

XXXIII.

Hy rukt de krachtigſte zuil der godsdienſt om, die de zonde voor geen wezenlyke miſdaad houd.

Die zondigt door zyn keur, met eigen wil en raad,
Helaas! o menſch! is dat geen wezenlyke daad?
Dan is het uit, dus keert men alles 't onderſt' boven;
Rampzalig zyn ze die aan zulk een leer gelooven.

XXXIV.

Daar 't geloof onder de rede moet buigen, verlieſt de godsdienſt zyn kragt.

Indien 't geloof moet voor de rede buigen,
Wat zal men van Gods wonderen getuigen;
Die reden en natuur te boven gaan;
O Menſch! bedrieg u niet door zulk een waan.

XXXV.

De dagen van ramp en druk eindigen zo wel, als de uuren van vrolykheid.

Hou moed, godvruchte ziel! uw dagen vliegen heenen;
Die gy verſlyten moet in tegenſpoed en druk,
Zo wel als de uuren van all's waerelds waangeluk;
Gy zult eens lagchen als uw zielverdrukkers weenen.

XXXVI.

Terwyl de zonde in huis gaat, ſtaat het berouw dikwils voor de deur.

Gy die u in den weeldeſtrik verwert,
Helaas! wat vreugd geeft zulks toch aan uw zielen?
Wyl 't naberouw ſteeds knaagt, met ſmert op ſmert,
En volgt terſtond de miſdaad op de hielen.

Daar

XXXVII.

Daar is niet betreurenswaardiger, dan de zonde.

Onze oogen zyn tot weenen al te vaardig,
Om aardsch verlies van rykdom, staat en bloed:
De zonde alleen is hier betreurenswaardig,
Waar door de ziel voor eeuwig sterven moet.

XXXVIII.

Het zout van verdrukkinge bewaart de ziel voor 't verderf.

Och! dat de mensch de tegenspoed recht kende,
Dien eedlen schat, dat overdierbaar zout,
't Geen hier de ziel steeds voor verderf behoud,
Hy schuwde haast de zonde en haar elende.

XXXIX.

Eergierige menschen verkoopen haar rust voor wind.

Eergierig mensch! hoe zyt gy zo verblind,
Dat gy uw vreugd en rust verkoopt voor wind?

XL.

't Is beter geen verstand te hebben, dan die eedele gaave te misbruiken.

Ach! had hy nooit de dierbre schat
Van 't eedele verstand gehad,
Die, 't voor de zonde te doen duiken,
Nooit tot zyn zielsheil wil gebruiken;

God

XLI.

God heeft meer behaagen in dankbaare vrolykheid, dan in naare droefgeestigheid.

De dankbre vrolykheid zal God veel meer behaagen,
Dan naare droefheid, die niet anders doet dan klaagen.

XLII.

Die zyn' nood aan de waereld klaagt om geholpen te worden, vind zich dikwils bedrogen.

In voorspoed kan de waereld ons wel vinden;
Maar smeekt men haar om bystand in den nood,
Dan kentze ons niet, dan is zy voor ons dood;
ô Tegenspoed! helaas! waar zyn uw vrinden?

XLIII.

In groote steden, daar alles om geld te koop is; loopt de ziel groot gevaar.

In groote steden, daar de schaamte is uitgevlogen,
Daar 't all' om geld te koopen is,
Loopt in deez' eeuw der duisternis,
De ziel gevaar, om door de lust te zyn bedrogen.

XLIV.

't Is beter schade te lyden, dan zyn rust door rechtsgedingen te verliezen.

Wie lyd niet liever schade, als zyne ziel te plaagen,
Door vreeze en hoop, door argwaan spyt en wraak?
Dus word de rust gestoort in haar vermaak:
Geen rechtsgeding kan ooit een vroome ziel behaagen.

XLV.

Hy is 't geld niet nut, die 't niet wel weet te gebruiken.

Men kan van 't blinkend goud geen goede vrucht verwagten
Als 't langs den ſtroom van welluſt heene vloeit,
Door de overdaad, die 't door verkwiſting niet wil achten,
Ook niet als 't door de baatzucht word geboeit.

XLVI.

Tuſſchen kwaad doen, en kwaad wenſchen, is weinig onderſcheid.

Bemint ge uw waar geluk, ô menſch!
Onthoud u van een' kwaaden wenſch,
Want die zal niet veel minder ſchaaden
Voor 't Godlyk recht, dan kwaade daaden.

XLVII.

Die nooit begint, zal nooit eindigen.

Want vreeſt ge, ô menſch! voor de aanvang van uw zaaken?
Die nooit begint, zal nooit ten einde raaken.

XLVIII.

Gewigtige zaaken vereiſſen een langzaam overleg, doch een ſpoedige uitvoering.

Die wys is, zal zich lang beraaden;
Maar ſpoedig weezen in zyn daaden;
Daar 't dwaas gemoed, of haaſtig iets beſluit,
Of 't voert zyn werk of niet, of langzaam uit.

XLIX.

De kanker van de zonde is door geen heelzalf van valſchen trooſt te geneezen.

Geen heelzalf kan het ingekankerd kwaad,
Geen valſche trooſt, het zondig hert geneezen;
't Berouw, ô menſch! en God oprecht te vreezen,
Is voor die ziekte en kwaal de beſte raad.

L.

Die den raad van God en 't welbewuſt gemoed, opvolgt, word nooit bedrogen.

ô! Die zyn' God ſteeds houd voor oogen,
En de eiſch van 't welbewuſt gemoed,
Geduurig naar zyn magt voldoet,
Word, hoe 't ook gaan mag, nooit bedrogen.

LI.

Het weldoen vind dikwils een onverwagte beloo-ning.

Waar ook een vroome ziel mag vlugten,
De weldaad die zy heeft betoont,
Word dikwils onverwagt betoont,
In ſpyt van hem die haar doet zuchten.

LII.

Die overäl van den godsdienſt ſpreekt, beſmet dikwils die eedele paerel.

De paerel van den godsdienſt word beſmet,
Wanneer men daar ligtvaardig meê wil leeven;
Het ſpreeken, en het hooren van Gods wet,
Eiſcht tyd en plaats, indien 't ooit vrucht zal geeven.

LIII.

Die met goede gedachten omgaat, heeft een vermaakelyk gezelschap.

Wie zou't gezelschap van de waereld niet verächten,
Die opgetogen in den geest,
Een voorsmaak proeft van 't eeuwig feest?
Waar van hy vrolyk zingt en spreekt met zyn gedachten.

LIV.

't Geruft gemoed is veilig, al viel het groote vat van de waereld in duigen.

't Mag alles hier door storm verkeeren;
't Heeläl verzink vry in een' gloed;
Geen nood, het onbevlekt gemoed
Slaapt veilig, wyl het niets kan deeren.

LV.

't Vertrouwen op de waereld is een zwakke rietstaf.

Wilt ge op't geluk der waereld u vertrouwen,
Verdoolde ziel, zo steunt gy op een staf van riet;
Die grond is veel te zwak om op te bouwen,
Zy stort u in een' poel van jammer en verdriet.

LVI.

Die zich na den tyd weet te schikken, ontgaat veel moeilykheid.

Die hier den tyd wat toe wil geeven,
En't hert vooräf bereid
Tot vrede en lydzaamheid,
Zal steeds geruft en vrolyk leeven.

LVII.

't Ontbreekt den hervormden godsdienst mede aan geene Pauzen en Cardinaalen.

Men heeft vergeefs het bygeloof verlaaten,
Wanneer men door de hoogmoed op den trap
Wil ſteig'ren van het geeſtlyk meeſterſchap;
't Hervormen kan niet zonder ootmoed baaten.

LVIII.

Toen de ſtaat- en geldzucht ter kerke inſloop, moeſt de waare godzaligheid verhuizen.

Moeſt gy, door ſtaat en geldzucht in te haalen,
Ô Zuiv're Kerk! de flikkerende ſtraalen
Verliezen van de waare heiligheid?
Keer weder, eer ge uw' val te laat beſchreit.

LIX.

Daar is niet gruwelyker, dan Gods naam aan te roepen over een geeſtelyke bediening, die reeds onder de hand beſloten is.

Ach! moet Gods naam dan tot een ſpot verſtrekken,
Zelfs in zyn' tempel, door een looze kuipery?
Ô Kerkdienſt! hangt ge ook af van ſtaatzuchts ſlaverny?
Wie yſt niet van die gruwelyke vlekken?

LX.

In voorſpoed vind men veele belyders, maar weinige beleevers, van den chriſtelyken godsdienſt.

Op Thabor word den Heiland wel beleden;
Maar om met hem den Kruisberg op te treden,
Naar 't zalig ryk, daar God zyn wooning houd,
Wil niemand aan; doch dat 's de proef op 't goud.

Nie-

LXI.

Niemand is een oogenblik verzekert van zyn leeven.

Helaas! wie kan naar ſchat en ſtaaten ſtreeven?
Wie zondigen, ontbloot van ſchaamte en ſchrik,
Die overdenkt, dat hy geen oogenblik
Verzekert is van 't wiſſelvallig leven?

LXII.

Hoe beter hier, hoe traager naar boven.

Ontſlaat de ziel van 't ydele gewemel;
Hoe vaſter hier, hoe traager naar den hemel.

LXIII.

Men moet onderſcheid maaken, met wien, op wat plaats, en op welken tyd men ſpreekt.

De wysheid, daar niets aan ontbreekt,
Maakt onderſcheid met wien zy ſpreekt,
En let op plaats en tyden,
Om 't zielverderf te mydeu.

LXIV.

Hy heeft niet veel achting voor Gods eer, die een nodige waarheid, uit vreeze voor den haat van de waereld, verzwygt.

Hy die, uit vrees voor 's waerelds ſmaad en ſmert,
De waarheid zwygt, heeft geen godsdienſtig hert,
Geen moed, om voor Gods eer den ſtryd te waagen;
Wie moet hem, die zo laf is, niet beklaagen?

LXV.

Hoe zou hy voor 't martelvuur beſtaan, die hier geen onheus woord kan verdragen.

Die door de oploopende natuur,
Op 't minſte woord zyn vyand uit wil daagen,
Helaas! hoe zou hy 't martelvuur
Van een' tiran, tot 's Hemels eer verdragen?

LXVI.

Die een geheim ontdekt, is den naam van vriend onwaardig.

Die hier veel gunſt en vriendſchap heeft genoten,
En een geheim, hem toevertrouwt, ontdekt,
Word billyk uit de vriendenrei geſlοten,
Eer de ontrouw van zyn' aart elks hert bevlekt.

LXVII.

Die eenen bekeerden zondaar om zyn voorgaande misdaaden haat, is geen oprecht chriſten.

O Liefdeloos gemoed! zult gy uw' broeder haaten?
Geeft zyn bekeering u geen vreugd?
Daar d' Englenrei zich om verheugt;
Waak op, eer ge in den nood word van uw' God verlaaten.

LXVIII.

Die de Goddelyke wet en wonderwerken in twyfel trekt, legt den grond van ongodiſtery.

Eerſt om Gods wet en wonderen te twiſten,
Dan twyfflen, of 't onfeilbaar woord
Wel waarheid zy; dus gaat men voort,
Tot dat men word volſlagen ongodiſten.

LXIX.

De volſtrekte wil om kwaad te doen, geld by God zo veel als de daad.

De wil tot boosheid, is by God
Zo kwaad en ſtrafbaar als 't genot,
Ô Menſch! van ſchandlyke euveldaaden;
Bewaar uw ziel dan voor 't verraaden.

LXX.

Bittere woorden zyn als ſcherpe vlymen, die de ziel doorſnyden.

Geen zwaard, hoe ſcherp van punt, treft ooit met dieper ſmert,
Dan een gevlymde tong, voor 't edelmoedig hert, (
Die op den wetſteen van de wraakzucht is geſlepen:
Ach! had de waereld nooit zich aan dat kwaad vergrepen.

LXXI.

Een gezonde ziel kan de harde ſpyze van ſmaad en ſmert, ja zelfs de dood verdraagen.

't Gezond gemoed, dat hier de ziektens is ontvloden,
Van zonden, die de ziel en 't ligchaam kunnen dooden,
Staat pal in 't nypen van den druk,
En vind in 't ſterflot zyn geluk.

LXXII.

Die hier met het heilige ſpot, kon namaals wel eeuwig beſpot worden.

Gy die u door de waan in ſlaap laat wiegen,
En met de deugd en godsdienſt ſpot en lagcht,
Beef voor de ſtraf van d'onweêrſtaanbre Magt,
Die nooit zich laat beſpotten of bedriegen.

LXXIII.

De gelddorst van een' gierigaart, is door geen zee van vloeibaar goud te lessen.

Ô Geldzucht! als gy 't hert hebt ingenomen,
Vergeefs is dan een zee van goude stroomen;
Hy sterft van dorst, in 't midden van 't genot,
Die op uw glans rampzalig is verzot.

LXXIV.

Menig bedroeft zich meer om een aardsche nederlaag, dan over 't verlies van de deugd.

Hoe menig laat een klank van droefheid hooren,
Wanneer de Staat een' veldslag heeft verlooren;
Maar word de deugd tot zielverderf verjaagd,
Die schade word van weinigen beklaagt.

LXXV.

Door 't ongeloof wreekt men zich op zynen vyand, maar door 't geloof beveelt men de wraak aan God.

Door 't ongeloof raakt ligt de wraak aan 't branden,
Om met geweld zyn vyand aan te randen;
Maar door 't geloof beveelt men, zacht en stil,
De wraak aan Gode, en rust steeds in zyn wil.

LXXVI

Die een kwaade gewoonte huisvest, raakt ze niet ligt kwyt.

Die door gewoonte 't kwaad heeft ingezogen,
Maakt dien tiran zo magtig van vermogen,
Dat hy het hert tot eigendom verkiest,
Waar door de ziel haar eeuwig heil verliest.

LXXVII.

Kwaade gezelschappen zyn pesten voor de jeugd.

Het pestvuur kan den mensch van 't leeven wel berooven,
Doch 't heeft geen kracht op waare deugd;
Maar 't kwaad gezelschap, 't geen de jeugd
Verleid, vermoort de ziel, die 't ligchaam gaat te boven.

LXXVIII.

Die in alle dingen zichzelf zoekt, kon zichzelf wel verliezen.

Die steeds door de eigenbaat in 't onvernoegd gemoed,
Voor de eigenzelfheid waakt, en niemand voordeel doet,
Kon ligt, uit onbedacht en roekeloos verkiezen,
Zichzelf, dat is zyn ziel, door zulk een wacht verliezen.

LXXIX.

Achterklap is een gruwelyke zonde.

De roofzucht tracht alleen naar goed en bloed,
Maar de achterklap, te gruwzaam en verwoed,
Zou eer en deugd, veel waardiger dan 't leven,
Indien zy kon, met vreugd den doodsteek geeven.

LXXX.

Geen reukwerk is voor God zo aangenaam, dan dankbaarheid.

Niets, dat de Godheid meer geviel,
Dan 't reukwerk van een dankb're ziel,
Die zelfs in tegenspoed bedoven
Haar' naam met vrolykheid kan looven.

LXXXI.

Tuſſchen deugd en zonde is geen middelweg.

Gy moet de zonde of deugd verkiezen,
De hemel winnen of verliezen;
Doet dan uw keur met overleg,
Want nimmer vind ge een' middelweg.

LXXXII.

Het ſmertelyk gevoel van den angel van 't geweten, gaat het genot van de zondige welluſt te boven.

Hoe zeer 't genot van welluſt u behaagt,
Ô Waereldling! om rampſpoed te verdooven;
De boezemſlang, die 't hert inwendig knaagt,
Gaat door haar ſmert al de ydle vreugd te boven.

LXXXIII.

't Zyn eedele zielen, die afkeerig zyn van vleiën en pluimſtryken.

Een eedle ziel verächt de vleiëry,
En walgt van zulk een ſnoode ſlaverny;
De hoogmoed mag hier hoon en ſmaad uit zuigen;
Geen Mordachai zal ooit voor Haman buigen.

LXXXIV.

't Zyn dikwils de gelukkigſte, die men voor de rampzaligſte reekent.

Verſchoven zielen, die als vreemdelingen zwerven,
Ja, die van elk verächt, het nodig voedſel derven,
Een ſpot en tydverdryf voor menig waerelds kind,
Zyn dikwils meeſt van God, die hoogmoed haat, bemind.

Nie-

LXXXV.

Niemand is gelukkiger, dan die de oeffening der godzaligheid voor zyn liefſte uitſpanning houd.

Wyk waereld, met uw ſchyngeluk en weelde,
Die door 't genot Lukullus zelf verveelde;
Hy, die zig in godzaligheid verheugt,
Smaakt dag op dag ſteeds nieuwe ruſt en vreugd.

LXXXVI.

Oprechte vriendſchap is ſchaars, en dikwils minſt onder bloedverwanten.

Ô Vriendſchap! dierbaar pand, Ô ſtut en zout van 't leven;
De vreemdeling bezoekt u noch wel onder 't kruis;
Maar ach! de bloedverwant, door afgunſt aangedreven,
Verächt uw' ſchat, en ſtoot u dikwils uit zyn huis.

LXXXVII.

Die de waereld affterft, eer hy ſterft, komt de dood eenigzins voor.

Vlugt niet uit ſchrik, maar wil de dood ontmoeten,
Door 't ſterven van de zonde, eer 't ligchaam ſterft:
't Verlangen naar een' ſchat, die nooit verderft,
Kan 't zwaarſte leed met vrolykheid verzoeten.

LXXXVIII.

De meeſte menſchen worden verleid door verkeerde denkbeelden.

Het denkbeeld om de waereld te beminnen,
Verleid den menſch door ydlen waan,
Die als een nevel moet vergaan;
Men leg dan toe om 't hoogſte goed te winnen.

LXXXIX.

Veele menſchen zyn oorzaak van hun ongeluk.

Beſchuldig God noch menſch van uw bedreven kwaad,
Maar zoek in 't wroegende geweten,
Hoe gy uw pligt zelfs hebt vergeeten,
En zuiver door berouw die ſchandlyke euveldaad.

XC.

Niets te vreezen, is roekeloos, maar alles te vreezen, is laf.

Die alles vreeſt, vertoond een laf gemoed,
Maar die niets vreeſt, kan nooit zyn ziel bewaaren
Voor liſt, bedrog, verleiding en gevaaren,
Dies is de maat in alle dingen goed.

XCI.

Een wys vernuft ſpreekt dingtaal met weinige woorden.

't Gezwets en 't ydele geklap,
Is recht bekwaam om elks geduld te moorden;
Doch 't is der dwaazen eigenſchap;
Een' ſchrandren geeſt zegt veel met weinig woorden.

XCII.

Menſchen die de maat van hunne maag niet weeten, mogen wel van de wiskunſt zwygen.

Meet vry den hemel af, en zoek naar roem en gunſten;
't Is dwaas, zo gy de maat noch van uw maag niet weet,
En pligt en menſchlykheid door overdaad vergeet;
De goude maatigheid is moeder van de kunſten.

XCIII.

Gods overältegenwoordigheid is niet te ontvlugten.

Vlugt vry aan 's waerelds einde in onderäardſche kuilen;
't Geweeten zweepe u voort door boſſchen, berg en dal;
ô Zondaars! 'tis vergeefs, want God is overäl;
Gy kunt de Alweetenheid onmogelyk ontſchuilen.

XCIV.

Menig menſch is gelyk de ſlypſteen, die een ander ſcherp maakt maar zelf ſtomp blyft.

De ſlypſteen ſcherpt het ſtaal, maar blyft zelfs ſtomp en bot;
Een zinnebeeld van hem die elk tot deugd wil raaden,
Terwyl hy door zyn aart op zondigen verzot, (den.
Den wolf in 't ſchaapsvel kleed, en walgt van vroome daa-

XCV.

Verwyten en tergen zyn ſnoode zonden, die veel ongeluk baaren.

Gy, die door hoon, door tergen en verwyten,
Uw' vyand ſteeds tracht in het hert te byten,
Zie toe, de wraak, die menig brengt ten val,
Verraad uw ziel, vol roet en bittre gal.

XCVI.

Een vloeker ſpeelt roekeloos met zyn ziel.

Waarom, o menſch! uw tong gewent tot gruwzaam vloeken?
Kunt gy geen' andren troost in nood en rampſpoed zoeken?
Gy ſchend Gods majeſteit, helaas! door waan verblind;
Rampzalige, laat af, eer de afgrond u verſlind.

Onge-

XCVII.

Ongezoute woorden zyn walgelyk voor lekkere ooren.

Niets laſtiger voor lekkere ooren,
Dan lang geteem en laffe taal te hooren;
Hy zwyg' dan vry voor eeuwig ſtil,
Die zyn geſprek met zout niet kneeden wil.

XCVIII.

Die veel zweert word dikwils minſt gelooft.

Indien uw woord in uw geſchil
Van ja of neen, niet gelden wil;
Wie zal geloof ſlaan aan uw eeden,
Waar door de waarheid word beſtreden?

XCIX.

't Is ligt zich in een zaak in te wikkelen, maar bezwaarlyk om daar uit te raaken.

Men wikkel zich nooit diep in 's waerelds zaaken;
Het is geen konſt daar in, maar uit te raaken.

C.

't Is gevaarlyk iemand om zyn kwaad gedrag te veröordeelen, naardien hy zich in dat zelve uur kan bekeert hebben.

't Is liefdeloos, ô menſch! uw 's naaſtens kwaad te melden;
Ai vonnis niet, want God zal eens elks werk vergelden,
En hy die hier zo ſcherp van u geoordeelt word
Heeft mooglyk reeds een vloed door waar berouw geſtort.

ZEDE-SPREUKEN.

VYFDE HONDERD.

I.

Die op den weg der deugd ſtil ſtaat, gaat te rug.

Gelyk men tegen ſtroom geduurig op moet roejen,
Of 't vaartuig dryft te rug, of op een' lagerwal,
Zo moet men dag op dag in deugd en godsvrucht groejen,
In's waerelds zee, daar 't ſtormt van ramp en ongeval.

II.

Tydelyke rampen zyn plaagen voor de godlozen, maar zegeningen voor de vroomen.

De deugd word wel van God geſlagen,
Doch tot haar heil, door wys beleid!
Maar 't godloos hert gevoelt de plaagen
Eerſt hier, en dan in de eeuwigheid.

III.

Men behoort zo net boek van zyn geweten, dan van zyn' ſtaat te houden.

Een handelaar, die 't ſchryven heeft vergeeten,
Gaat achter uit ontbloot van hulp en raad;
Maar hy, die 't boek nooit ſluit van zyn geweeten,
Verächtert in zyn' geeſtelyken ſtaat,

IV.

Een goedwillige en buigzaame ziel is dierbaar in Gods oogen.

Geen diamant blinkt ſchooner in Gods oogen,
Dan 't buigzaam hert vol liefde en mededoogen,
Maar ach! hoe ſchaars die ſchat zich vinden laat,
Getuigt deeze eeuw, vol wraakzucht, nyd en haat.

't Is

V.

't Is edelmoediger niet te zondigen, dan zich van de zonde te bekeeren.

't Is loflyk door berouw van zonde zich te ontslaan;
Maar hy die nimmer valt hoeft nooit weêr op te staan.

VI.

Nooit kan de wraakzucht tegen de lydzaamheid bestaan.

De bitze wraak zal hem vergeefs belaagen,
Die vrolyk, zonder schuld,
Met willeloos geduld,
De smert en smaad kan lyden en verdraagen.

VII.

Hy doet de ziel veel te kort, die alles aan 't ligchaam geeft.

Gy die, door weelde en hoogmoed aangeport,
Niet anders denkt, dan 't ligchaam te behaagen,
Helaas! gy doet uw arme ziel te kort,
Die u eerlang voor 't Opperrecht zal dagen.

VIII.

Hy steelt zonder zich te bezondigen die gierig op zyn tyd is.

Geldgierigheid, een' aart der snooden,
Is elk naar de Oude en Nieuwe wet verboden;
Maar vrekheid op den tyd, dat dierbaar goed,
Staat altoos vry aan 't vroom gemoed.

IX.

Wy moeten de waereld verlaaten, eer zy ons verlaat.

Die 's waerelds keten breekt eer hem de dood verraft;
Kan in het ſterfuur, vry van kommer, leed en laſt,
Naar 't zalig Sion ſtreeven,
De bron van vreugd en leven.

X.

Die te veel vreeſt, verhaaſt dikwils zyn ongeluk.

De heldenmoed raakt dikwils uit den druk,
Maar laffe vrees verhaaſt haar ongeluk.

XI.

Eigenbaat is een tiran over vrienden en vyanden.

De tiranny van Eigenbaat
Doet vriend en vyand vlugten,
Dies zoek by haar geen trooſt en raad,
Zy lagcht met ſmert en zuchten.

XII.

Daar is niets in de waereld, of men kan 'er een goed gebruik van maaken.

Een goed gebruik van 's waerelds ſtaat en zaaken,
Is nut, en 't ſtaat aan ieder vry;
Men wagt' zich maar van ſlaverny;
't Misbruik alleen kan ons rampzalig maaken.

XIII.

Een voorgeziene ramp treft zo fel niet, dan een ſchielyk ongeluk.

Een voorgeziene druk
Treft nooit zo diep door vrees in 't herte,
Dan 't ſchielyk ongeluk,
Door overſtelping van de ſmerte.

XIV.

Haat en doodſlag zyn by God even gruwlyk.

Ach! die met ernſt en ſtilheid in gedachten
Eens overwoog, hoe God de bitſe haat
Niet minder acht dan moord, ja 't grootſte kwaad,
Hoe zou hy zich voor zulk een gruwel wachten.

XV.

Hy is niet wys, die alles wil weeten.

Niets kan den menſch hier meer bedriegen,
Dan 't vlug verſtand, wanneer 't door dwaazen raad
Wil boven 't perk der rede vliegen;
De wetenſchap heeft ook haar middelmaat.

XVI.

De waarheid heeft geen blanketſel van bewimpeling van nooden.

De logen, die de deugd verzaakt,
Zal zich met ſchyn van deugd bedekken,
Maar zuivre waarheid blyft liefſt naakt,
Waarom? zy heeft geen boezemvlekken.

XVII.

De logen is altyd met zichzelf verlegen, maar de waarheid nooit.

De logen moet, door 't wroegende gemoed,
Steeds met bedrog verzeld gaan op haar wegen,
Maar waarheid, ſchoon haar niemand byſtand doet,
Is, hoe gehaat, nooit met zichzelf verlegen.

XVIII.

Die niet wikt eer hy waagt, loopt dikwils in zyn ongeluk.

Die eer hy waagt, te waanwys, nooit wil weegen,
Loopt in zyn ramp, door dwaas beleid;
Maar hy, die door voorzichtigheid
Zyn handel meet, word ſteeds gekroont met zegen.

XIX.

Die zonder wettige rede zich van zyn evenmenſch afzondert, is niet vry van hoogmoed en ſchynheiligheid.

Gy, die uw' evenmenſch ſteeds ſchuwt en dus verſmaad,
Ja onrein acht gelyk de ſnoode Farizeeuwen,
Toont dikwils hoe uw hert van hoogmoed zwanger gaat,
Doch 't ſchrander oog ontdekt in 't ſchaapsvel d'aart der leeuwen.

XX.

Die 't verſtand door onderzoek te veel vergt, kan 't ligt verliezen.

't Verſtand kan ligt zyn waarde en luiſter miſſen,
Door 't onderzoek van Gods geheimeniſſen;
Dies verg, ô menſch! door weetzucht, niet te veel
De krachten van dat edel zieljuweel.

XXI.

Hy is voorzichtig, die de waarheid op zyn' tyd ſpreekt.

De tong, die voor de zuivre waarheid ſtryd,
Moet door 't verſtand haar werking wel beſeffen;
Het ſpreeken en het zwygen heeft zyn' tyd;
Wys is hy die hier in de maat kan treffen.

XXII.

Niemand heeft reden om zyn Overheid te laſteren.

De Koningen zyn aardſche goden,
Dies is de muitzucht ons verboden,
Ja zelfs het laſtren en verſchil;
Gehoorzaame aart duikt zacht en ſtil.

XXIII.

Hoogmoedige menſchen hebben weinig ruſt.

De hoogmoed kan geen ramp gedoogen;
't Genoegen word door ydle waan gebluſt,
En 't ongelyk te zwaar gewoogen,
Dies geeft hy zyn bezitters weinig ruſt.

XXIV.

De beſtendigſte vermaakelykheden zyn de beſte.

Wat tragt gy naar verboden luſt,
Gy moet, ô menſch! dat zoet te veel bezuuren,
Zoek, tot uw zaligheid en ruſt,
't Vermaak van deugd, 't geen de eeuwen zal verduuren.

XXV.

Vroome zielen zyn de kabinetten van de Godlyke ſchatten.

De Godheid ſluit haar beſte ſchatten
In 't kabinet van 't vroom gemoed,
Dit kan geen waereldling bevatten,
Die als een mol in de aarde wroet.

XXVI.

Een vrolyk gemoed is de welluſt van 't leeven.

ô Zondaars! die u in de waereld ſteeds verheugt,
Hoe ſlibbrig is uw ſtaat, vol ſmert en ongenoegen;
Maar 't vroom gemoed vind in zichzelf een bron van vreugd,
Die door geen rampſpoed kan verminderen en wroegen.

XXVII.

Alle waereldſche glori is maar rook en damp by de hemelſche heerlykheid.

Die eens in 't nieuw Jeruſalem zal woonen;
Daar ieder poort een dierbre paerel is,
Acht 's waereld's roem, van goud, geſteente en kroonen,
Niets dan wat rook, wat damp en duiſternis.

XXVIII.

De ſmert is zo gevoelig voor 't ligchaam niet, dan hoon en ſmaad voor de ziel.

De ſmert van harde ſlagen,
Die 't ligchaam moet verdragen,
Is niet zo zwaar, dan bittre gal en roet,
Van hoon en ſmaad, voor 't edele gemoed.

XXIX.

De deugd word van de waereld vergeefs gelaſtert en verdoemt, want zy heeft God tot haar' beſchermer.

Vergeefs word hier een deugdzaam menſch verraaden,
Verdoemt, verächt, beſpot, in ramp en nood,
God kent zyn hert, en kroont zyn vroome daaden,
Niet hier altoos, maar zeker na de dood.

XXX.

Een kloekmoedige ziel komt veele rampen te boven.

Kleinmoedigheid houd nimmer op van vreezen,
Maar 't kloek gemoed ſtantvaſtig in den druk.
Slaat hand aan 't werk, en grypt naar zyn geluk;
Dus kan hy 't hert van ramp en nood geneezen.

XXXI.

't Beklaagen van iemands ongeluk is natuurlyk, maar de behulpzaame hand te bieden is chriſtelyk.

Het is natuurlyk dat ge uw's naaſtens nood beklaagt.
Maar wilt ge een chriſten zyn, en doen dat God behaagt,
Zoo moet uw raad, uw hert en geld ſteeds vaardig weezen,
Om hem van tegenſpoed door liefde te geneezen.

XXXII.

De godloozen ſidderen voor een ſchaduw, maar de vroomen hebben alle vreeze overwonnen.

De zondaar zal ſteeds voor een ſchaduw beeven,
Maar 't vroom gemoed vreeſt ramp noch nood,
Zelfs in de kaaken van de dood,
Dat voorrecht is de deugd alleen gegeeven.

XXXIII.

Veele menſchen ſchryven 't aangedaane leed in 't ſtaal, maar 't weldoen in 't zand.

Het weldoen word in 't zand geſchreeven,
Maar 't leed in 't ſtaal: ô bittre wraak!
Wat hebt ge al gruwelen bedreven?
Hoe ſtrafbaar is u uw ſchynvermaak?

XXXIV.

Geen monſters zyn zo fel in 't woeden, dan ongeregelde hertstogten.

Wie wierd zo fel van monſters ooit bevogten,
Dan d'armen menſch van zyn verwoede togten,
Waar door zyn ziel verſcheurt word, dag op dag,
Die trooſt nog ruſt, helaas! gebeuren mag.

XXXV.

Die zichzelf niets gunt, heeft voor een ander niets over.

Zou hy, die midden in het goud,
Zyn ligchaam naaulyks onderhoud,
Iets aan een ander overlaaten?
Eer vind men paerlen langs de ſtraaten.

XXXVI.

Kwaade voorbeelden hebben duizenden bedorven.

Gy die hier kerk en huis en ſtaaten wilt regeeren,
Uw leſſen zyn vergeefs, uw tucht is ydle waan,
Zo gy de deugd niet volgt, die ge andren tracht te leeren,
De val van Salomon deed duizenden vergaan.

XXXVII.

Hy heeft geen achting voor de deugd, die't geld boven de eer verheft.

Die de eer verächten, en ſteeds voor den Mammon knielen,
Wat werking kan de deugd toch hebben op die zielen?

XXXVIII.

Een vreedzaame ziel word door geen' ſtorm van onruſt bewoogen.

't Mag alles bulderen en raazen,
Geen waereldſtorm van tegenſpoed,
Geen nyd, hoe gruwzaam en verwoed,
Kan 't vroom en vreedzaam hert verbaazen.

XXXIX.

Die zich jong tot de deugd gewent, zal 'er in den ouderdom meer en meer op verlieven.

Leer, leer in 't bloejen van uw jeugd,
Verboden luſt beſnoejen,
Zo zal de liefde tot de deugd,
Steeds met de jaaren groejen.

XL.

God zal wel zorg voor onzen welſtand draagen, indien wy maar getrouw zyn in onzen pligt.

Ô Menſch! bewaar uw ziel voor doolen,
Laat dan de zorg aan God' bevolen,
Voor alles wat u nodig is,
Hy ſchept ſteeds licht uit duiſternis.

XLI.

Waereldſche welluſt neemt af, maar de geeſtelyke groeit met de jaaren.

De welluſt die de waereld geeft,
Gaat haaſt voorby, en walgt door 't veel genieten,
Maar hy die hier godzalig leeft,
Bezit een vreugd, die nimmer zal verdrieten.

XLII.

Uitſtel van bekeering heeft menig bedrogen.

Ach! had hy noch den tyd in zyn vermogen,
Die hier de deugd verſchuift van dag tot dag,
Maar neen, de dood kan ſchielyk met een' ſlag
Hem treffen; dus vond menig zich bedrogen.

XLIII

De ſchandelykheid van de zonde behoort 'er ons zo wel af te ſchrikken, dan haar ſchadelykheid.

De ſchande, die door 't zondigen ontſtaat,
Behoort een eerlyk hert van boosheid af te wenden,
Zo wel als 't kwaad gevolg, van rampen en ellenden,
Maar ach! wie vraagt de wysheid hier om raad?

XLIV.

Die de zonde met zyn gemoed toeſtemt, heeft ze reeds bedreeven.

Die eens het kwaad heeft voorgenomen,
Schoon tyd en plaats hem ſteeds belet,
Om tot zyn euveldaad te komen,
Is reeds veroordeeld door Gods wet.

XLV.

Wy behooren een lange geheugenis van weldaaden, maar een korte van ongelyk te hebben.

De weldaad moet in ons geheugen blyven,
Op dat de erkentenis haar pligten niet vergeet,
Maar 't ongelyk moet elk in 't water ſchryven,
Eer de onverzoenbre wraak tot gruwlen is gereed.

XLVI.

Verhevene gedagten vliegen de waereld uit het oog.

't Is een verheven ziel niet waardig, dat zy 't oog
Laat zweeven langs het ſlyk der aarde,
Zy vliegt naar Gods paleis en zoekt haar' ſchat om hoog,
Die niemand ooit begreep naar waarde.

XLVII.

Die op de Goddelyke bermhertigheid zondigt, ſtelt zyn ziel in groot gevaar.

Die zondigt op de hemelſche genade,
Die hem met zegen overſtort,
Doet Gods rechtvaardigheid te kort,
En waagt zyn ziel tot onherſtelbre ſchade.

XLVIII.

Als de rede geen plaats gegeeven word, dan is 't beter te zwygen, dan zich te veräntwoorden.

Hy die hier tot zyn onſchuld word beledigt,
Daar rede word verbannen en verjaagt,
Doet beter dat hy zwygt, dan zich verdedigt;
Wel hem die 't kruis ſteeds met geduld verdraagt.

Die

XLIX.

Die de geoorlofde welluſt te vuurig bemint, gaat ligt tot de ongeöorlofde over.

Die, door een kitteling van ſmaak,
De vrucht van't onverboôn vermaak
Hier al te gretig af wil plukken,
Laat zich tot zonde ligt verrukken.

L.

Wreevelige menſchen maaken zich meer gevreeſt, dan bemint.

Een wreevele aart, die elk verſlind
Door bitsheid zonder meededoogen,
Steeds trots op gaven en vermogen,
Word wel gevreeſt, maar nooit bemind.

LI.

Ootmoedige geleerdheid word ſchaars gevonden.

Geleerdheid heeft haar kroon verlooren,
Toen zy Ootmoedigheid verſtiet,
Die nu wil naar haar leſſen hooren,
Krygt baſt voor pit, meeſt anders niet.

LII.

Zorgelooze zondaars leeven in een doodelyke ruſt.

Die met een afgebrand gewiſſe,
Leeft zorgeloos in dertle luſt,
Verwagt, na zulk een valſche ruſt,
De doodelykſte duiſterniſſe.

LIII.

Die niet hoog klimt, zal nooit laag daalen.

Die zyne vlugt naar hoogheid wil bepaalen,
En nooit den trans van eigenbaat betreed,
Maar laag by de aarde al 's waerelds pracht vergeet,
Zal nimmer in een' poel van rampen daalen.

LIV.

Eenvoudige menſchen ſpreeken dikwils dingtaal, daar de geleerden voor zwygen moeten.

Oprechte eenvoudigheid
Verſtomt wel 't brein, bezwalkt door ydle waan,
Dat voor geleerd en ſchrander door wil gaan,
Door dingtaal vol beleid.

LV.

Die zichzelf kan verheugen, behoeft het vermaak niet verre te zoeken.

De waereld mag in dertle ſmaak,
Zichzelf, verzeld met laſt en zorg vergeeten;
Een vroome ziel put haar vermaak
Steeds uit de bron van 't welbewuſt geweten.

LVI.

Beſcheidenheid is een voortreffelyke deugd.

Die zich naar ieders aart kan voegen;
Niet door bedrog, maar deugd en wys beleid,
Om elk tot zielvrucht te vernoegen,
Bezit een' ſchat vol glans en heerlykheid.

De

LVII.

De dood is voor een vroom menſch zo bitter niet, dan voor een' ſtaatzuchtigen 't verlies van zyne ampten.

't Hoogmoedig hert, door ſtaatzucht ingenomen,
Zal erger voor 't verlies van ampten ſchroomen,
Dan 't vroom gemoed voor 't naadren van de dood,
Die hem verloſt uit alle ramp en nood.

LVIII.

Niemand is zo rampzalig dan hy, die voor zich zelf moet vlugten.

Ô Zondaar! vlie vry over berg en dal,
Voor't wroegend hert, 't geen u ſteeds knaagen zal;
Gy kunt, helaas! dien vyand niet ontvlugten;
Dit zyn, Ô zonde! uw doodelyke vruchten.

LIX.

Niemand wreekt zich veiliger dan met weldoen.

Hem paſt een' kroon van ſtarren op zyn hoofd,
Die 't vuur van wraak door weldoen bluſt en dooft;
Laat andren vry van eedle daaden zwygen;
Die zich dus wreekt, zal 's leevens kroon verkrygen.

LX.

Menig ſpant een' ſtrik voor een ander daar hy zelfs in gevangen word.

Bedrieglyk hert, verheug, verheug u niet te ras,
Span vry uw ſtrikken om de onnoozelheid te vangen;
Maar ach! men hoeft niet lang te raaden, wie hy was,
Die aan zyn' eigen galg tot ſmaad wierd opgehangen.

Gods

LXI.

Gods beſcherming over de vroomen is meeſt onzichtbaar voor de godloozen.

Ô Waereldling! die met de vroomen ſpot,
Hoe onbewuſt zyt gy van 't heerlyk lot,
't Geen zy bezitten door de gunſt van 't Alvermogen;
Doch dat geluk blyft ſteeds verborgen voor uw oogen.

LXII.

Het leeven van een ſchynheilige kan 't onderzoek niet verdragen.

De waarheids zon ontdekt de liſt,
Van 't hert, met ſchyn van deugd verniſt,
't Geen 't onderzoek niet kan verdragen;
Wel hem, die vry is van haar laagen.

LXIII.

Wat zullen ons alle konſten baten, indien wy de konſt van welleeven verächten.

Wat ooit een ryk vernuft, een welbedreven geeſt,
Te voorſchyn bragt, is God nooit aangenaam geweeſt,
Wanneer het hert niet wierd door deugd om hoog geheven,
Geen konſt kan haalen by de konſt van wel te leeven.

LXIV.

Die hier de aarde voor den hemel kieſt, zal namaals geen reden van klagen hebben, als God hem den hemel weigert.

Twee hemelen wil God niet aan de menſchen geeven;
Elk zie dan toe hoe hy hier handelt met zyn leeven,
Want die hier d' aardſchen ſchat voor zynen hemel kieſt;
Hoeft niet te klaagen, als hy de eeuwige verlieſt.

Veele

LXV.

Veele naamchriſtenen offeren hunne zielen aan de afgoden van goud en zilver op.

De Godsdienſt leed nooit ergerlyker blaam,
Dan chriſtenen te dulden met den naam,
Die daaglyks voor den gouden mammon knielen;
En dus, in ſchyn van deugd, van God vervielen.

LXVI.

De waereld mag laſteren en ſchelden, maar de opperſte Hartekenner zal alles oordeelen.

Al word de deugd gehoont, beſchimpt, beſpot,
Geen nood, zy ziet reeds door 't geloof, hoe God
Elks daaden eens rechtvaardig zal vergelden;
Dies kreunt zy zich aan laſteren noch ſchelden.

LXVII.

't Zyn Gods lievelingen, die hier veel om de waarheid lyden.

Die wonderſpreuk klinkt onverwagt in de ooren
Van hem, die in de weelde zich verblyd,
Dat hy, die hier meeſt om de waarheid lyd,
Meeſt word van God bemint en uitverkoren.

LXVIII.

Lydzaamheid is de ziel van 't Chriſtendom.

Het Chriſtendom, helaas! legt reeds op 't ſterven,
Nu zy haar ziel, de lydzaamheid, moet derven:
Want, wat men hoort, 't zy waar men komt en gaat,
't Is niet dan ſchemp, verwyting, wraak en haat.

't Ver-

LXIX.

't Vermaak van de zonde is dikwils verdweenen, eer't genooten is.

Gelyk het vuurwerk in de lucht
Zich naau laat zien, of 't is verdweenen,
Zo ſchielyk vliegt de welluſt heenen,
Eer ze ons 't genot geeft van haar vrucht.

LXX.

Gevaaren en tegenſpoeden leeren vuurig bidden.

Men denkt gantſch flaauw in 's waerelds overvloed
Aan God en deugd, maar word men hier beſtreden
Van nood, gebrek, gevaar en tegenſpoed,
Dan zoekt men hem door vuurige gebeden.

LXXI.

Die den behoeftigen verkort, haalt een ſchrikkelyk oordeel op zyn' hals.

Waarom uw mede-menſch, die niets bezit dan gy
Hem ſchuldig zyt, verkort? door zulk een tiranny,
Die tot den hemel ſchreeuwt, gaat menig ziel verlooren;
't Zyn deugdzaame armen die van God zyn uitverkooren.

LXXII.

All' 's waerelds pracht en praal zal in den ondergang van de waereld maar brandſtof weezen.

Gy die verzot op aards belang,
Paleizen bouwt, door trotsheid opgerezen,
Helaas! in 's waerelds ondergang
Zal al uw pracht en praal maar brandſtof weezen.

't Zyn

LXXIII.

't Zyn liefdelooze en ongodvruchtige menſchen, die zich verheugen over de gebreken van hunne evennaaſten.

Hy heeft een kwaad en liefdeloos geweten,
Die zorgeloos om's naaſtens misdaad lagcht;
Maar ach! die't ſchaap laat leggen in de gracht,
Word wel van God, wanneer hy dwaalt, vergeeten.

LXXIV.

Die verre van de waereld ſchynt afgeſcheiden te weezen, ſteekt 'er dikwils midden in.

Hoe menig zwelt van haat en wraak,
Van nyd, en zucht tot hooge ſtaaten,
Ja koeſtert zich in dertle ſmaak,
Wiens kleed de waereld ſchynt te haaten.

LXXV.

De alweetende God ſchept geen behaagen in gefronſte voorhoofden, en ſchynheilige gebaarden, maar in oprechte herten.

't Gefronſt gelaat vol ſchyn, en 't zuchten buiten nood,
't Geen God wel eer in d'oude en nieuwe wet verbood,
Leert elk die zwarte gryns, vol gruw'len, af te trekken,
En 't hert te zuiveren van ſchandelyke vlekken.

LXXVI.

Hovaardige en lekkere menſchen verliezen meeſt by den ondergang van de waereldſche voorſpoed.

Een lekkre tong en een hovaardig hert,
Verliezen meeſt, wanneer de voorſpoed is vervlogen:
Men denk' met welk een dwang en bittre ſmert,
De ziel 't gebrek en ſmaad, helaas! dan moet gedogen.

LXXVII.

Hy is gelukkig die met geene ſchatten overlaaden is.

Wel zalig hy, die hier niet veel bezit,
En naar den tyd zich vrolyk weet te voegen,
Want rykdom heeft meeſt welluſt tot haar wit,
Die 't hert verheugt, doch zelden zonder wroegen.

LXXVIII.

Hy heeft geen' deugdzaamen aart die alles ten kwaaden duid.

Hy heeft van deugd en liefde nooit geweeten,
Die 's naaſtens ſchuld ten ergſten af wil meeten:
Men dek' dan 't kwaad, zo veel als 't lyden mag,
Opdat het niet door ons kome aan den dag.

LXXIX.

't Zyn ontaarde menſchen, die vermaak ſcheppen om het twiſtvuur aan te blaaazen.

Die tegen reden en natuur,
Het vuur van twiſt, dat heilloos vuur,
Steeds aanblaaſt, om de vrede te verjaagen,
Haalt op zyn' hals een reeks van zwaare plaagen.

LXXX.

Ongeloof is de moeder van veele ondeugden.

De ſlaaffche zorg, de vreeze en ongenoegen,
Ondankbaarheid, en ſpyt, en angſtig wroegen,
Een morrende aart, voor raad en reden doof,
Zyn dochters van 't hartnekkig ongeloof.

LXXXI.

Het zyn rampzalige ouderen die hunne kinderen aan de zonde opofferen.

Schrikt, ſchrikt voor uw rampzalig lot,
O Oudren! die uw krooſt met welbehaagen,
Niet volgens uwe pligt aan God,
Maar aan de zonde en hel ſteeds op doet dragen.

LXXXII.

God ſchept meer behaagen in eenvoudige deugd dan ſpitsvindige geleerdheid.

Oprechte deugd, die ſlinkſche ſtreeken myd,
Vaart door geloof en liefde naar den hemel,
Terwyl 't vernuft, door ſcherpe pennenſtryd,
Meeſt hangen blyft in zyn verwert gewemel.

LXXXIII.

Verſtand is goed, maar godvruchtigheid beter.

't Verſtand loopt groot gevaar van dwaalen,
Ja zelfs van afval als 't door hoogmoed word verleid,
Maar godsvrucht die zich laat bepaalen
Door ootmoed, proeft een ſchets van 's hemels heerlykheid.

LXXXIV.

Het betrachten van onzen pligt behoort alzo vermaakelyk te zyn dan de uitſpanningen van den geeſt.

Die hier zyn' pligt zo wel met blydſchap doet,
Als zich na zynen luſt onzondig te verkwikken,
Bezit een vry en welgeſteld gemoed,
Dat voor geen dienſt, hoe zwaar en moeilyk, ooit zal ſchrikken.

LXXXV.

Die de huwlyksvoorwaarde van heiligheid en deugd niet wil ondertekenen, zal nooit de bruid van Jesus worden.

Zyt gy in 't heilverbond verheugd
ô Mensch! om als de bruid van Jesus steeds te leven,
De voorwaarde is dat gy de deugd
Betrachten moet, of hy zal u een scheidbrief geeven.

LXXXVI.

De Jalouzy zoekt het geen ze vreest te vinden.

De Jalouzy moet nooit uw oog verblinden,
Gehuwde man en vrouw;
Al twyffelt ge aan elks trouw,
Zoek nooit het geen ge vreest te zullen vinden.

LXXXVII.

Die buigzaam voor de reden is word van veelen bemint.

De vrede is 't allerwaardste goed;
Wie moet hem dan niet eeren en beminnen,
Die buigzaam voor de rede, en zacht van zinnen,
Dien schat omhelst in 't vroom gemoed.

LXXXVIII.

Die zorgeloos in een zee van weelde zwemt, is dikwils naast aan zyn' val.

Wanneer men veilig waant te wezen,
In dertelheid en zorgelooze lust,
Dan heeft men voor zyn' val te vreezen.
Der boozen lamp word schielyk uitgeblust.

Menig

LXXXIX.

Menig bemoeit zich zo veel met een ander dat hy zichzelf vergeet.

Hoe menig zal zyn eigen huis ontvlieden
Om 't zielenveld van anderen te wieden,
Door ſcherpe taal, beriſpingzucht en raad,
Terwyl hy zelf op kwaade wegen gaat.

XC.

Menig verkieſt de tegenwoordige welluſt voor de toekomende gelukzaligheid.

Het tegenwoordig goed blinkt hem te ſchoon in de oogen
Die niets waardeert dan 't geen men hoort, en ziet en ſmaakt;
Voor hem is 't eeuwig heil van krachteloos vermogen.
Ach! dat de menſch zo ligt zyn waar geluk verzaakt.

XCI.

Menig dwaalt van 't ſpoor der deugd by gebrek van tucht en goed onderwys.

Die 't onderwys en 's Heeren tuchtroê haat
Door eigen ſchuld, vervalt van 't ſpoor der zeden,
Geen wonder is 't dat God hem dan verlaat,
Die nooit den weg naar Sion wil betreden.

XCII.

Door goedwilligheid volbrengt men zynen pligt met gemak en vrolykheid.

Het nodige dat hier volbragt moet zyn
Zal eene vroome ziel met vrolykheid verrichten!
Goedwilligheid ontlaſt haar van de pyn
Des ongeduld's, dies moet all' 't ongenoegen zwichten.

XCIII.

Die 't in alles naar zynen wenſch gaat, is dik wil naaſt aan zyn verderf.

Die zich te veel om 't aards geluk verheugd,
Hy ſpiegle zich aan Loths en Noächs tydgenooten,
'Zy wierden in het midden van hun vreugd
Met zwavelvuur verbrand, met water overgooten.

XCIV.

Die zynen tyd om wel te doen verwaarlooſt, ſtelt zyn ziel in groot gevaar.

Ach zaagt ge, ô menſch! uw zielverderf voor oogen
Door 'troekloos ſpillen van uw' onwaardeerbren tyd.
Dat morgen heeft veel duizenden bedrogen!
Ziet dat ge u heden dan in 't nodig weldoen kwyt.

XCV.

Hoe menig maakt een hemel van deze wiſſelvallige aarde.

Verboden vreugd te gretig ingezwolgen,
Verkieſt een dwaas voor 't hoogſte goed;
Dies vraagt hy naar geen hemel die zal volgen,
Als hy zyn aardſche welluſt boet.

XCVI.

De voorſpoed ſmaakt beſt als ze met wat tegenſpoed getempert is.

Het zoet getempert met wat zuur
Is allerminlykſt' voor natuur;
Zo ſmaakt de voorſpoed voor 't gemoed
Ook beſt gemengt met tegenſpoed.

XCVII.

Die niet gelooft dat den onboetvaardigen zondaar eeuwig geſtraft zal worden, wat reden heeft hy dan te gelooven dat de vroomen eeuwig geluk-zalig zullen wezen?

Kan hy gelooven aan der vroomen eeuwig leven,
Die 't eeuwig ſtraflot der godloozen niet gelooft?
Rampzalig is hy, die de Godſpraak dus verdooft,
Wyl beider eeuwigheid daar ſtaat op 't klaarſt' beſchreven.

XCVIII.

Niemand roeme op zyn deugd: want de allervroom-ſte komt noch veel te kort.

Die op zyn deugden roemt heeft reeds de deugd verzaakt:
Want zonder nedrigheid moet godsvrucht haaſtverdwynen.
't Is voor den vroomſten zelfs ſteeds nodig dat hy waakt;
Dies laat het dwaallicht van de waan ons nooit beſchynen.

XCIX.

Die zich naar den tyd weet te ſchikken ontgaat veel moeilykheid.

't Is 't minſte deel niet van de waare wysheid,
Zich ſteeds te ſchikken naar den tyd,
Waar door men veel gevaaren myd:
't Verſtand weet hoe, en waar de beſte prys leid.

C.

Bittere woorden zyn als ſcherpe vlymen die de ziel doorſnyden.

Gods oordeel zal alleen niet over daaden gaan
Die gruwlyk zyn, maar zelfs ook over harde woorden.
Helaas! hoe zal hy in die vierſchaar dan beſtaan,
Die tracht met zyne tong de zielen te vermoorden?

ZEDE-SPREUKEN.

ZESDE HONDERD.

I.

Zal 'er in 't nieuw Jeruſalem niets ingaan dat onrein is, hekaas wat ſchrikkelyk oordeel zal 'er dan over de onbekeerde hoereerders en overſpeelers gevelt worden.

Ach overſpeelers en hoereerders! ſtaakt uw luſt.
Bekeert u, wilt uw drift betoomen:
Want in 't Jeruſalem, der vroomen trooſt en ruſt,
Zal nimmer iets beſmetlyks komen.

II.

Hy dient een groot tiran die een ſlaaf van de mode is.

Hoe bind hy zich vrywillig aan een keten
Van duizend ſchakels, die een ſlaaf is van den waan;
Gelukkig hy die nimmer heeft geweeten
Hoe duur de wufte mode een dertle ziel moet ſtaan.

III.

Een vraag naar de welſtand van de ziel word by veelen voor een belediging opgenomen.

Vraagt iemand naar de welſtand van 't gemoed,
Hoedikwils word zulks voor verſmaadheid opgenomen
Van hem, die waant dat hy hier niets misdoet: (men.
Maar in dit ſtuk moeſt elk nooit voor die zielzorg ſchro-

Scherpe

IV.

Scherpe bejegeningen ſtryden tegen den aart van 't Chriſtendom.

Die bits van aart, door haat, of wraak of nyd,
Gelyk een hond ſteeds vinnig van zich byt
Om 't zacht gemoed te wonden,
In hem word nooit het merk van 't Chriſtendom gevonden.

V.

Die uit vrees voor hoon en ſmaad laf hertig zwygt daar 't nodig is te ſpreeken, ſtelt zyn ziel in groot gevaar.

Hoe menig zwygt uit vrees voor 's waerelds hoon en ſmaad,
Daar 't nodig is vry uit te ſpreken,
Tot zuivering der zielgebreken;
Hoe kan hy ruſten die 't geweten dus verraad?

VI.

God heeft ons door 't bloed zyn 's Zoons vrygekogt; dies zyn wy geen meeſters van ons zelven.

O Vrygekogte door uw 's Heilands dierbaar bloed!
Gy zyt uw's zelfs niet, en gy durft den meeſter ſpeelen;
Laat toch geen valſche hoop uw dwaaze zinnen ſtreelen.
Die hier de zonde dient verlieſt het eeuwig goed.

VII.

Deugd zonder verſtand is beter dan verſtand zonder deugd.

Oprechte deugd bezit ten minſten noch een hert
Dat zuiver is, ſchoon haar 't verſtand hier mogt ontbreken:
Maar mist verſtand de deugd, wie overweegt de ſmert
Daar 't zich door zonde in werpt, en eeuwig in blyft ſteeken?

VIII.

De menſchſtaat onder geen anderk waad noodlotdan
dat hy zichzelf door de zonde op zyn hals haalt.

Bevind ge, ô menſch! in 't hert iets kwaads,
Schuif nooit uw zonden, die vrywillig zyn bedreven,
Op Gods beſluit, maar wil voor 't uitterſte oordeel beven;
Hier heeft geen heidenſch noodlot plaats.

IX.

By veelen is 'er niemand dan God dien men met on-
dankbaarheid mag vergelden, zonder zyn ach-
ting te verliezen.

Men laakt de ondankbaarheid om dat ze onze eer en achting
By elk verkort: maar als men God ſteeds door betrachting
Van alle gruwlen hoont, dat 's een erkentenis
Aan Belial: die zegt dat zulks geöorloft is.

X.

De eeuwige ſtraf der onboetvaardige zondaars is,
behalven hunne verdiende ſchuld, ook een gevolg
van de onſterflykheid hunner zielen.

De Godheid heeft de ziel onſterfelyk geſchapen;
Dies moet des zondaars ſtraf ook onverganklyk zyn,
Dit lyd geen tegenſpraak, en 't leert ons aan de ſchyn
Van valſche hoop zich hier niet roekloos te vergaapen.

XI.

Hoe weinig word de wetenſchap met een goed ge-
drag beäntwoord.

't Is edelmoedig veel tot nut te willen weeten;
't Is goed te ſtygen naar der wysheids hoogſte trap,
Wierd maar godvruchtigheid, de beſte wetenſchap,
Helaas! tot veeler val niet zorgeloos vergeeten.

De

XII.

De zuivere deugd moet zwichten voor de geblankette waereld.

Helaas! hoe menig word verleid
Door hoogmoed, eigenbaat, en welluſt, liſt en logen.
ô Onbeſproken deugd! ô waare eenvoudigheid!
Waar is uw luiſter heen gevlogen.

XIII.

Alle vroomen zullen zalig worden, maar de allergodvruchtigſte zal de allerblinkenſte kroon genieten.

Wien luſt het niet, op't ſpoor van ongeveinſde deugd,
Zyn naaſten ſteeds voorby te ſtreven:
Want in het eeuwig zalig leven
Geniet de vroomſte ziel de grootſte hemelvreugd.

XIV.

Hoe weinig denkt men in voorſpoed aan de hand die ons zegent.

Men kent, helaas! geen Oppermagt
Die ons all' 't geen wy hier bezitten heeft gegeven!
't Is eigewysheid, eige kracht,
Waar aan de voorſpoed word by veelen toegeſchreven.

XV.

Wenſcht niet te vuurig naar, noch vreeſt niet te angſtig voor uw ſterfdag.

Wenſcht nooit uit ongeduld naar 't graf,
Noch wilt daar voor niet angſtig beeven;
Maar wagt, door een godvruchtig leeven,
Den dag des doods bezadigd af.

Hoe

XVI.

Hoe weinig denkt men in tegenſpoed aan de hand die ons tuchtigt.

Hoe tracht men naar de wraak; hoe barſt men uit in klagten,
Als God door tegenſpoed de zielwond wil verzachten;
Men noemt het ſtraf, maar 't is een zegen in den druk.
Ô Menſch! hoe weinig kent ge uzelf en uw geluk.

XVII.

De nutte en nodigſte waarheid is gemakkelykſt' te bevatten.

Hoe menig ſuft met zielsverdriet,
En ſtaröogt op 't geheim dat ruſt noch heil kan geeven;
Maar die uit beter oogen ziet
Betracht het nodig Een, 't welk duidlykſt' is beſchreven.

XVIII.

Die zyn woord minder acht dan ſchrift en zegel is trouweloos.

Die hier zyn woord min acht dan ſchrift en zegel,
Daar liſt en boosheid ſamenſpant,
Verbreekt en ſchend den welgeſchikten regel
Die 't menſchdom houd in kracht en ſtand.

XIX.

Menig beklaagt hem die in 't water verdronken is, terwyl hy zichzelf dagelyks in de wyn verdrinkt.

Beklaagt gy hem die in het water is verdronken,
Die mooglyk zonder ſchuld tot deeze ramp verviel.
Rampzalig menſch! beklaag veelëer uw arme ziel,
Indien gy daaglyks in een' wynplas legt verzonken.

Een

XX.

Een welluſtige vraat graaft zyn graf met zyn tanden.

Het ſterflot volgt hem op de hielen
Die 't graf door ſlempery reeds met zyn tanden graaft.
Hoe ongelukkig zyn die zielen
Die aan de lekkerny en 't braſſen zyn verſlaaft!

XXI.

Die 't paard van weelde den ruimen teugel viert, raakt 'er ligt mede aan 't hollen.

Het weeldepaard den toom te vieren, wulps en ſtout,
Heeft menig deerlyk om doen komen;
Wel hem die hier zichzelf in voorſpoed ſteeds mistrouwt,
Om zyne driften te betoomen.

XXII.

Hy doet groot voordeel aan zyn ligchaam en ziel, die zich maatig en eerlyk gedraagt.

Zy die de onmaatigheid en ontucht ſteeds verzaaken,
Bezitten in 't gemoed een paradys van vreugd,
Waar in de ziel zich met het ligchaam kan vermaaken.
Ô Hoe beminlyk, hoe voordeelig is de deugd!

XXIII.

Ruime gevoelens van de goddelyke genade maaken dikwils groote ruimtens in 't geweten om de zonde te huisveſten.

Hoe ſchielyk ſluipt de zonde in 't zorgeloos gemoed,
Die daar veel ruimte vind, indien men Gods genade
Te ruim wil meeten tot zyn onherſtelbre ſchade;
Hy erft die gunſt alleen die hier zyn' pligt voldoet.

XXIV.

Zich aan één enkele zonde te verſlaaven verſteekt ons van de eeuwige gelukzaligheid.

Gelyk één deugd ons niet kan in den hemel brengen,
Zo ſluit één zonde ons uit het nieuw Jeruſalem;
God walgt van hem die 't goed wil met het kwaad vermen-
Men hoor' met hert en oor dan naar de Orakelſtem. (gen;

XXV.

Hy heeft een verkeert denkbeeld van de Godheid die waant dat de uiterlyke godsdienſt alleen genoeg is om de zaligheid te verkrygen.

Indien de godsdienſt ſlegts in 't uitterlyk beſtaat,
Dan kan een' huichelaar, hoe ſnood, een' chriſten weezen,
Maar die geveinsdheid is't die God op 't vinnigſt' haat;
Hy eiſcht een zuiver hert dat hem oprecht wil vreezen.

XXVI.

De bekeering heeft na de dood uitgedient.

De dood verſlint de tyd, die nimmer weêr zal komen,
Schoon duizendmaal herwenſcht in weelde en overvloed;
Nu in die tyd is 't dat men zich bekeeren moet:
Wie durft na 't ſterflot dan van eene zuivring droomen?

XXVII.

Geen tyd is de onze dan de tegenwoordige.

't Vervloogene oogenblik is niet in onze magt,
Ook niet het geen men noch verwacht:
Wat 's dan ons eigendom der dierbaarſte aller ſchatten?
Een ſtip. Wien luſt het noch tot boosheid uit te ſpatten?

XXVIII.

Wy komen zo zeer niet in de waereld om dezelve
te genieten als om die te overwinnen.

God ſchiep ons niet om hier de waereld te beminnen,
Als't wenſch'lykſt' heil, ô neen! al te eêl is onzen ſtand:
Wy moeten door 't geloof de waereld overwinnen,
Als koningen van 't hert, en 't eeuwig vaderland.

XXIX.

De goederen overleeven den vrek, maar een' ver-
kwiſter overleeft de goederen.

De vrek, die nimmer heeft genoeg;
Sterft van gebrek en moet zyn ſchatten overgeeven,
Maar een' verkwiſter, die te vroeg
Zyn geld verteert, moet ſteeds in druk en armoê leven.

XXX.

Een vrywillig offer van milddaadigheid in 't leven
behaagt God beter als een gedwongen gift op
't ſterfbedde.

Verwacht geen vruchten van uw mildheid als ge ſterft,
Die offerhande kan uw Schepper minſt behaagen;
Dies wenſcht ge naar een' ſchat die roeſt noch mot ver-
Strooi, ſtrooi uw gaaven uit in uw gezonde dagen. (derft,

XXXI.

De deugd kan ons niet voor 't ſterven bewaaren,
maar zy kan ons leeven verlengen, en eeuwig ge-
lukkig maaken.

't Godvruchtig hert ſtaat bloot, zo wel als d'aardstiran,
Voor 't ſterflot; elk moet aan den dood zyn' tol betaalen;
Maar't is de deugd alleen, die 't leven rekken kan,
En overvoeren naar de dierbre hemelzaalen.

XXXII.

Wy moeten in den hemel wandelen eer wy in den hemel komen.

De hemel word alleen gegeven
Aan hun die door de deugd ſteeds in den hemel leven;
Die dan met Enoch niet wil wandlen met zyn God,
Verwacht vergeefs dat zalig lot.

XXXIII.

Zyn de benaamingen van een onuitbluſſelyk vuur en een nimmerſtervende worm ſlegts verbeeldingen van de ſtraf der verdoemden, hoe ſchrikkelyk moet de ſtraf zelfs dan zyn?

Wie moet niet voor de zonde als voor een ſlang ſteeds vlug-
Die aan een'boezemſlang gedenkt, en't eeuwig vuur? (ten,
Dat ſlegts maar ſchetſen zyn der doodelyke vruchten,
Die 't onboetvaardig hert moet proeven uur op uur.

XXXIV.

De waereld geeft geen wezenlyke blydſchap: want ze is ſlegts een ledig toonneel dat een zwierige vertooning maakt.

Word iets met recht by een toonneelſpel vergeleeken,
Het is de waereld met vernis van ſchyn beverft;
Wat is hy toch die haar om't waangeluk komt ſmeeken?
Een' Tantalus die ſteeds van dorſt en honger ſterft.

XXXV.

De goddelyke Wysheid weet beſt wat voor ons beſt is.

Die u eens ſchiep zal zorg voor uwen welſtand dragen,
Indien ge uw pligt betracht; dat dan uw vrees verdwyn';
Wil toch door 't ongeloof, ô menſch! uw ziel niet waagen:
De Alweetenheid weet beſt wat voor u beſt zal zyn.

De

XXXVI.

De vroomen zyn meest bekommert over hunne zielen.

De waereldling mag hier met angst voor Mammon knielen,
Tot 's ligchaams lust en pracht, vol zorgen bang en naar;
De vroomen zyn hier meest bekommert voor hun zielen,
Om die door godsvrucht te bevryden van 't gevaar.

XXXVII.

Tegenspoeden maaken de beste wysgeeren.

Gy die met tegenspoed en rampen steeds moet stryden,
Beklaag uw'stand niet: want Gods tuchtroê maakt u wys.
Hy is geleerdst die weet dat hier door christlyk lyden
Den weg gebaant word naar het zalig Paradys.

XXXVIII.

Niemand kan zonder een oprecht geloof gelukkig leeven, noch met vertroosting sterven.

Rampzalig hy, het zy hy leeft of sterft,
Die 't waar geloof, door deugd bekrachtigt; derft;
Hy mag zich hier in dertle luit verblyden,
Zulks zal hem voor Gods oordeel niet bevryden.

XXXIX.

Hy is den hemel niet waardig die deszelfs waardy uit Gods woord niet wil leeren kennen.

Die 't onvergangbaar heil uit Gods onfeilbre bladen
Niet kennen wil, en dus met zynen godsdienst spot;
Zal nimmer deelen in dat zalige genot:
Want God versmaad hun die Hem hoonen en versmaaden.

XL.

Het overtollige is geen luſt, maar een laſt voor de natuur.

Ach wierd ge eens wys om ruſt en maatigheid te leeren
Van't onvernuftig vee dat niets dan nooddruft mint!
Hoe haalt, ô dertle! zou uw druk in vreugd verkeeren:
Maar't dwaallicht van den waan heeft u't verſtandverblind.

XLI.

Wy zyn reizigers, en ons leven is een reis naar de eeuwigheid.

Men bouw' hier ſlegts een hut, geen prachtig rykspaleis,
Op eenen vreemden grond die zinken moet ten leſten:
Want wy zyn reizigers, en 't leven is een reis
Naar de eeuwigheid, daar wy onz' hoop op moeten veſten.

XLII.

Niemand is gelukkiger dan hy die wil all' wat God wil.

De zondaar mag voor duizend plaagen beeven;
Die hier, gelaaten, vroom en ſtil,
All' wil wat zynen Schepper wil,
Ontbreekt het nooit aan een gelukkig leven.

XLIII.

Daar is geen grooter kwaad dan dat onder ſchyn van goed gepleegt word.

Schynheiligheid, hoe vroom zy ſchynt voor elk te weezen,
Heeft in Gods oordeel voor de zwaarſte ſtraf te vreezen;
Men doet geen grooter kwaad dan onder ſchyn van goed;
Dies ſluit dat monſterdier, ô menſch! uit uw gemoed.

Een

LXIV.

Een godvruchtige ziel is een vyandin van alle pracht en gerucht.

't Godvruchtig hert kan pracht noch vleiëry behaagen;
Het ſchuwt de liſt en laagen
Van de eerzucht, en al wat hier zweemt naar hovaardy.
Het vroom gemoed is vry.

XLV.

Laat u nooit vaſt maaken aan 't geen ge niet behouden kunt.

O Vaſtgenagelde aan uw welluſt, ſchat en ſtaaten!
Gy moet dat driemanſchap haaſt door de dood verlaaten;
Dies ſchei van 't aardſche eer gy 'er word van afgeſcheurt,
En met een Ezau uw verlies vergeefs betreurt.

XLVI.

't Verſtand ademt niet dan verderf, indien het niet met de deugd gepaart is.

't Vernuft laat zich door reden niet betoomen,
Als godsvrucht nimmer met zyn werking ſamenſpant.
De gruwlen, die de waereld overſtroomen,
Zyn meeſt geſprooten uit het deugdeloos verſtand.

XLVII.

Veele klaagen over rampſpoedige en harde tyden maar weinige over harde en onbekeerlyke herten.

Hoe menig zucht en treurt met ſmert,
Als God om belt wil ons bezoekt met harde tyden;
Maar 't hard en onbekeerlyk hert (lyden.
Word nooit beklaagt, helaas! ſchoon 't eeuwig ſtraf moet

XLVIII.

Die het uiterſte recht van zyn naaſten afvordert, is geen heer, maar een' ſlaaf van de gerechtigheid.

't Onbuigzaam hert 't geen 't recht op 't ſtrengſt wil vord'ren maakt
Zichzelf een' ſlaaf van 't recht, en vyand van zyn vrinden:
Toegeevenheid die't recht wel buigt, doch nooit verzaakt,
Weet zielen aan elkaêr door liefde te verbinden.

XLIX.

Droeg ieder menſch maar zorg voor eene ziel, de gantſche waereld zou zalig worden.

Ons word niet opgelegt voor andren in te ſtaan,
Maar om onze eige ziel door godsvrucht te bewaaren,
Met 'sHemels hulp en kracht; wierd zulks maar ſlegts gedaan,
Het gantſche menſchdom zou met vreugd ten hemel vaaren.

L.

Die zich met logentaal behelpt verlieſt zyn eer en Gods gunſt.

Die hier een' ſlaaf is van de logen,
Dat kwaad, zo gruwlyk als gemeen,
Verlieſt zyn achting niet alleen,
Maar ook de gunſt van 't Alvermogen.

LI.

't Is beter nooit dan zonder voorbereiding te bidden.

Wil nimmer de Oppermajeſteit
Genaaken met uw offer van gebeden,
Ten zy ge u hebt voor af bereid
Tot waar berouw en ongeveinsde zeden.

De

LII.

De eerzucht en de nieuwsgierigheid zyn geeſſels van de ziel.

't Zyn de eerzucht en nieuwsgierigheid
Die hier de ziel veel rampen doen verdragen,
Wanneer zy, door de waan misleid,
Gehoor geeft aan die beulen met hun plaagen.

LIII.

De ryken hebben geen reden tot hoogmoed, om dat zy de armen van noden hebben.

Hoekomt ge, ô ryken! dus door hoogmoed ingenomen,
Dat gy behoeftigen om hunnen ſtand veracht?
Want zonder hen kunt gy uw nooddruft niet bekomen,
Veel min het voedſel van uw overdaad en pracht.

LIV.

Een verſtandig en godvruchtig man heeft niets verlooren, indien hy zichzelf behouden heeft.

Behoud een deugdzaam en verſtandig man zichzelf,
Dan miſt hy niets, al viel het hemelſche gewelf,
Al wierd het waereldrond uit zynen vorm gedreven:
Want zyn' gelukſtand word bewaart in 't eeuwig leven.

LV.

God is hier zo zeer geen rechter als een regeerder van de waereld.

De Schepper is hier een regeerder van 't heel-al,
Dies duld zyn wysheid 'tkwaad waar voor de vroomen vreezen;
Doch namaals zal hy een' onzydig' rechter weezen,
Die ieders werk met loon of ſtraf vergelden zal.

LVI.

Droefheid ſpruit meeſt uit ongenoegen, maar waare blydſchap uit een dankbaar gemoed.

Wat hebben we dat wy niet eerſt van God onfingen,
En zou zyn gunſt ons dan verſtrekken tot een ſmert?
Men dryv' de droefheid uit met haar bekommeringen.
En offre tot zyn dienſt een bly en dankbaar hert.

LVII.

Hoe laager de ziel door ootmoedigheid duikt, hoe ze minder voor 't onweêr der ſtaatzucht heeft te vreezen.

Duik, duik myn ziel: want waare ootmoedigheid,
Staat nimmer bloot voor bulderende winden
Van ſtaatzucht, die 't hovaardig hert verleid.
In nedrigheid is ruſt en vreugd te vinden.

LVIII.

Die ryk van woorden is, heeft dikwils een arm oordeel.

Wat zyn 'er veelen die veel ydle woorden zaajen,
Waar door zy ſchraale vruchten maajen.
Om dat hun oordeel by gebrek van oordeel ſterft,
Nadien het wysheids voedſel derft.

LIX.

Gelyk de ſmert van 't ſteeken der By de ſmaak van de honig overtreft, zo gaat het gevoel des angels van 't geweten 't genot van de zondige welluſt te boven.

Gelyk de ſteek des angels van de By
De honigſmaak gevoelig doet vergeeten,
Zo vinnig treft de prikkel van 't geweten
In 't midden van de weelde en lekkerny.

De

LX.

De vroomſte worden meeſt gelaſtert.

Word gy gelaſtert van boosäardigen en ſnooden,
Het ſtrekke, ô vroome ziel! u tot geen ergernis,
Zulks is een voorrecht dat de godsvrucht eigen is:
De Heiland zelfs wierd ſteeds geſchandvlekt van de Joden.

LXI.

De zonde is de oorſpronk van alle onruſt en rampzaligheid.

Wanneer het hert door euveldaaden wroegt,
Dan leeft een' koning zelfs nooit vreedzaam en vernoegt;
Die boezemſlang ziet huttenaan noch hoven, (ven.
Zy laat zich door geen' klank van ſchynvermaak verdoo-

LXII.

De godsvrucht is de bron-ader van alle ruſt en gelukzaligheid.

Wanneer het hert door godsvrucht nimmer wroegt,
Dan leeft een Iris zelfs gelukkig en vernoegt,
Al word hy ſteeds verdrukt, veracht, verſchoven.
De waereld zinke in ramp, niets kan zyn vreugd verdooven.

LXIII.

De waare ootmoedigheid verwacht de grootſte hoogheid.

Ach dat de waereld u, ô nedrigheid! recht kende,
Hoe zou zy yzen voor haar dertelheid en pragt!
De hoogmoed ſtort allengs in de allerdiepſte elende,
Wyl zy de hoogſte ſtaat en heerlykheid verwacht.

LXIV.

Die naar wraak tracht over't geledene ongelyk is geen oprecht chriſten.

Staat gy naar wraak, wanneer ge om weldoen lyd,
Het is een blyk, ô menſch! dat gy geen' chriſten zyt.
Wat ſchaad de hoon, als God en ons geweten
Getuigen zyn dat wy ons hebben wel gekweten.

LXV.

ô! Hoe goed is God dat hy door de bittre drank van tegenſpoed onze zielen van den eeuwigen dood wil bevryden.

Hoe goed is God dat hy door lyden hoon en ſmaad
Den menſch uit zyn verderf wil trekken;
En wil men weeten of dat middel zeker gaat,
Manaſſes voorbeeld kan't ontdekken.

LXVI.

't Is beter dat men van een deugdzaam menſch dan van de gantſche booze waereld geprezen word.

ô Dwaaze menſch! waer toe vol angſt te vreezen,
Dat hier uw roem niet zal door ieder zyn verbreid?
't Is beter van één Sokrates geprezen,
Dan van veel' tongen, die onheilig zyn, gevleit.

LXVII.

De trappen der ſtaatzucht zyn gevaarlyk te beklimmen.

Bemint ge, ô menſch! uw ziels-en ligchaams heil,
Dat toch de ſtaatzucht u niet vange in haare ſtrikken,
Haar trappen zyn veel te aaklig en te ſteil:
Sejanus val behoorde elk daar van af te ſchrikken.

Die

LXVIII.

Die eenen kwaaden raad aan Vorſten geeft, bewerkt dikwils zyn eigen val.

Men geeve nimmer, hoe gevergt, een' kwaaden raad
Aan Vorſten, ſteeds geneigt de onnooſlen aan te randen,
Waar door men 't offer word van hun verborgen haat:
Perillus moeſt dus in zyn' koopren ſtier verbranden.

LXIX.

Wie leeft hier veiliger en vrolyker als een' vergeeten borger.

Die, in zyn ſtil vertrek gezeten,
't Gewoel ontwykt, en nimmer zich bemoeit
Met ſtaatsbelang, of daar m' in klapzucht groeit;
Vergeet met vreugd die hem vergeeten.

LXX.

Hy verlieſt alles die zyn ziel verlieſt.

O Dwaas! die door de zonde uw beſte pand durft haaten,
Waar door ge zorgloos ſtort in 't eeuwig ongeval;
U kan geen waereldwinſt, geen ſchat en welluſt baaten:
Want die zyn ziel verlieſt, helaas! verlieſt het all'.

LXXI.

Veele die voor chriſtenen doorgaan hebben 't denkbeeld van 't Chriſtendom verlooren.

Het waare denkbeeld van het chriſtendom is 't leeven
Naar Jeſus wet geſchikt, die dan zich overgeeven
Aan ſnoode driften zyn ſlegts chriſtenen in ſchyn,
Schoon zy ſteeds waanen dat zy Chriſtus leeden zyn.

LXXII.

Hoewel 't niet zeker is dat men in deezen nacht
zal ſterven, 't is echter mogelyk.

Wie zou naar ſchatten en verboden welluſt jaagen,
Die met bedaartheid overdacht,
Dat God hem door den dood deez' nacht
Kan met den ryken dwaas voor zynen rechtbank daagen?

LXXIII.

Gods heiligdom met een onheilig hert te naderen
is een gruwelyke zonde.

Hy ſchrikk' vry voor Gods wraak die 't heiligdom des Heeren
Durft nad'ren met een hert, dat zich niet wil bekeeren,
Die dus moetwillig met zyn Schepper ſpot, vergaêrt
Eẹn' ſchat van gramſchap die een eeuwig onheil baart.

LXXIV.

't Zyn laage en vuige zielen, die hunne gewetens
om geſchenken te koop dragen.

Geen edelmoedigheid, geen deugd is ooit te vinden,
By hem, hoe hoog hy is van ſtaat,
Die de onwaardeerb're ziel verraad
Om Mammon, aan wiens dienſt zich duizenden verbinden.

LXXV.

Geen uiterlyke hervorming kan baaten als 't hert
niet hervormt is.

Is 't hert niet van berouw gezuivert, en door werken
Van waare deugd hervormt, dan baat geen kerkgebaar,
Geen godsdienſtoeffning van den grootſten yveraar;
Geen ſchynverbeetring kan 't gemoed in nood verſterken.

Zo

LXXVI

Zo weinig als een' erfgenaam zich aan den eenvoudigenſtyl van zyn voordeelig teſtament ſtoot, zo weinig behooren wy ons aan den ongeblanketten ſtyl der H: Schrift te ſtooten.

Gelyk m'op 't voordeel meer dan op den ſchryfſtyl let
Van 't teſtament, zo is 't ook met Gods woord gelegen;
Men zie zo zeer niet of het çierlyk zy en net
Als op de waarheid, op elks pligt en 's Hemels zegen.

LXXVII.

Veelen komen naaulyks uit de kerk of ze gaan in 't midden van de ydele waereld.

Hoe dikwils word Gods les, die 's morgens is gehoort,
Eer 't avond is, in wyn en braſſery verſmoort,
Of in de geldkiſt door de gierigheid begraven:
Is 't mooglyk dat men dus zich kan aan 't aardſch verſlaven?

LXXVIII.

Niemand leeft door 't geloof, die door 't plegen van de zonde aen Gods eigenſchappen niet gelooft.

Gelooft men vaſt dat God alweetend is, en goed,
Almagtig, wys en trouw: hoe kan men dan noch kleeven
Aan welluſt en bedrog en 's waerelds overvloed?
Die dus beſtaat kan door 't geloof onmoog'lyk leeven.

LXXIX.

Wysheid zonder de goddelyke waarheid is dwaasheid.

Al had men all' 't geheim van hemel, zee en aarde,
En de afgrond door 't verſtand tot in den grond bevat,
Die wysheid was by God maar dwaas, en niets van waarde,
Indien men waarheid, dat is godsvrucht, niet bezat.

LXXX.

't Beklag over 't verlies van geheugenis in 't geeſtelyke, beſtaat gemeenlyk meer in ſchyn dan in waarheid.

Daar 't hert naar trekt word nooit vergeeten;
Dies als men zo veel zucht voor 't hemelſche over had
Dan over de aardſche pracht en ſchat,
Men zou van zwakheid in 't geheugen nimmer weeten.

LXXXI.

Die zich tot traagheid gewent zal nooit voorſpoedig zyn.

Die loom en traag, door yverloosheid,
Den moed laat zinken, gaat ligt over tot de boosheid;
Men zy dan werkzaam en getrouw,
Eer de armoede ons bekruipt met ſmert en naberouw.

LXXXII.

In de kerk hooren wy onzen pligt om dezelve buiten de kerk te betrachten.

Waant niet dat in de kerk door 't hooren van Gods wet
Uw godsdienſt word voldaan, ô neen: daar leert ge uw pligOm die in uw beroep geſtadig te verrichten; (ten
Men leez' en hoor' dan, maar men leeve ook onbeſmet.

LXXXIII.

By veelen hebben de meeſtbiedende altoos recht, terwyl de armen meeſt ongelyk lyden.

't Is in de rechtzaal niet alleen dat de arme lyd,
Terwyl de ryken door de Mammon zegepraalen,
Maar overäl: want die zyn' ſchuld niet kan betaalen,
Raakt dikwils zonder ſchuld zyn recht en achting kwyt.

Geen

LXXXIV.

Geen vruchten willen omtrent de goudmynen groejen, om dat de grond daar te hard en te koud is.

Hoe paſt deez' ſpreuk op u, ô nooitverzaadbre vrekken!
Wiêr hertengrond te koud voor 't mededogen is;
Ja in wiêr zielen nooit geen vruchten zyn te ontdekken,
Van heiligheid, maar wel van 't werk der duiſternis.

LXXXV.

De tegenſpoed maakt de deugd wakker, om haar pligt te betrachten.

De deugd wort aangenoopt met ſpooren,
En uit haar ſlaap door tegenſpoed gewekt,
Om naar Gods raad met vrucht te hooren,
Wyl zy 't gemoed van 't aardſch ten hemel trekt.

LXXXVI.

Een' waar chriſten houd geen goederen voor de zyne die hem kunnen ontnomen worden.

Beroof een' chriſten van zyn goederen en ſtaaten;
Beſluit zyn vryheid in een' kerker van verdriet;
Ja geef hem over aan tirannen die hem haaten,
All' wat vergangbaar is houd hy voor 't zyne niet.

LXXXVII.

Die niet meer van de waereld verwacht dan ze geeven kan, zal 'er zyn hert niet aan hangen.

De waereld geeft niets goeds, hoe ſchoon ze ſchynt te wezen:
Want zy bezit ſlegts yd'len waan;
Men hang 'er 't hert dan nimmer aan.
Wie kan van diſtelen ooit druiventroſſen leezen?

Een

LXXXVIII.

Een oprecht christen heeft op de reis naar den hemel zyn hert reets vooruit gezonden.

Elk zend zyn hert vooruit daar zyne schatten woonen,
Een waereldling naar welluſt, goud en ſtaat,
Een christen naar het heil dat nooit vergaat,
Terwyl hy reist met vreugd naar de onvergangbre troonen.

LXXXIX.

Door veel met menſchen te verkeeren verlieſt men den omgang met God.

Die hier door roekeloos verkiezen
Zich noodeloos gewent met menſchen om te gaan,
Wiêr ſamenſpreeking meeſt beſtaat in dwaaze waan,
Zal de omgang met Gods geeſt verliezen.

XC.

Ontmoeten ons meer doornen dan roozen, het is een klaar bewys dat wy op den rechten weg zyn.

O Wandelaar! verſlaauw niet op uw reis
Al treed gy meeſt op ſcherpe doornen,
Het is den weg die de uitverkoornen
In 't einde brengt in 't eeuwig rykspaleis.

XCI.

Die altoos dankbaar aan God is, bezit zyn ziel in een onwankelbaare geruſtheid.

Die ſteeds door dankbaarheid, beſtaande in waare deugd,
Zyn' God met hart en mond wil looven,
Geniet een ruſt die hem in 't zwaarſte kruis verheugd:
Wie kan hem van dien ſchat berooven?

XCII.

Een vreedzaame en goedäardige ziel is gelyk een heldre ſpiegel waar in God zyn vriendelyk aanſchyn laat lichten.

De Godheid laat zyn vriendlyk aanſchyn ſtraalen
In 't ſpiegelglas van 't hert dat vreedzaam is en goed,
Daar wil alleen haar licht van gunſt in daalen,
Nadien ze een afkeer heeft van 't fier en trots gemoed.

XCIII.

Men moet zoo wel zorg voor ons ſterven dan voor ons leven dragen.

Dat ieder ſteeds met ernſt zyn' vlyt betoon'
Om by 't welleeven ook 't welſterven te betrachten,
Wil hy met zekerheid de hemelvreugd verwachten;
Aan 't einde van de loopbaan hangt de kroon.

XCIV.

Die geſtadig aan de dood denkt zal niet veel omſlag in de waereld maaken.

All' de overtolligheid van bezigheên en ſtaaten,
Van ſchatten zorg en laſt moet zulk een ziel ſteeds haaten,
Die dag aan dag de dood, die haar reeds wenkt, verwacht,
Zy is 't die 't aardſch met vreugd om 't hemelſche verächt.

XCV.

Welluſtige menſchen hooren niet dan met ſiddering van de dood ſpreeken.

Is ooit de dood een koning der verſchrikking
Daar 't hert voor ſiddert, yſt en beeft,
't Is hem bewuſt die daaglyks leeft
In dertle weelde en zoudige verkwikking.

Me-

XCVI.

Menig word van de dood overvallen als hy 'er minſt aan denkt.

Helaas! wie meld de ſchrik en wanhoop die het hert
Van hem doorknaagt, wanneer hy in zyn weelde en brallen
Op 't onvoorzienſte word van 't ſterflot overvallen!
Men waak' dan om geen deel te erlangen van die ſmert.

XCVII.

Beneemt de dood zyn prikkel zo zal hy u nooit kunnen deeren.

Die eens de dood zyn prikkel heeft ontnomen,
Met's Hemels hulp, zal nooit voor 't ſterflot ſchroomen:
Vraagt gy myn ziel wat zulk een prikkel is?
Het is de zonde, een werk der duiſternis.

XCVIII.

Die zich bekeert wyl hy gezond is, kan op zyn ſterfbedde de ziel geruſt aan God beveelen.

Die zynen zielſtaat in gezondheid door bekeering
Met God vereffent heeft, beveelt, geruſt en ſtil,
Den geeſt, wanneer hy ſterft, aan 's Almagts wyzen wil:
Niets is, ô waanwys menſch! zo nodig dan deez' leering.

XCIX.

Hoe aangenaam moet de dood voor hem zyn die geduurig met God gewandelt heeft?

Geen waereld overkropt van ſchatten, eer en luſt,
Kan de aardsgezinde menſch meer ſtreelen met behaagen,
Dan 't ſterflot eene ziel van weldoen ſteeds bewuſt,
't Geen haar naar 't eeuwig heil vol vreugd zal over dragen.

C.

In't laatſte Oordeel zullen kunſt noch uiterlyke
gaaven, maar godzaligheid gelden.
De Aardsrechter zal, ô menſch! in d'oordeeldag niet vraagen
Naar kunſten wetenſchap, maar hoe ge uw' dierb'ren tyd
Hebt uitgekogt om hem voor alles te behaagen:
Want niemand word gekroond dan hy die wettig ſtryd.

EINDE.

HONDERD

SCHRIFTUURLYKE

BEDENKINGEN.

SCHRIFTUURLYKE BEDENKINGEN

C. Philips inv. et fecit 1735.

HONDERD SCHRIFTUURLYKE BEDENKINGEN.

I.

Over GENESIS V: vers 24.

Henoch dan wandelde met God, en hy was niet meer: want God nam hem weg.

In't midden van een waereld vol gebreken
Te leven zonder ſmet,
Zyn' God in geeſt en waarheid aan te ſpreken,
Naar de innerlyke wet,
Indrukbaar in 't gemoed van elk geſchreven,
Bragt Henoch buiten ſmert
Van't ſterflot, door't geloof naar 't eeuwig leven.
Zo waardig is het hert
Dat deugdzaam blyft in 't oog van't Opperwezen.
Men leer' met diep ontzag
Dien Schepper dan beminnen, eeren, vreezen:
Hy is't die't all' vermag:
Men wagte zich zorgvuldig voor bezwyken,
Want deze onze eeuw vol liſt,
Behoeft voor de eeuw van Henoch niet te wyken
In ontucht, haat en twiſt,
Bedrog en weelde, en duizend ſnoode vonden:
Men laate dan de ziel
Nooit kleeven aan het pek der minſte zonden,
Daar menig door verviel.

Bleef Henoch vroom by 't ſchemerlicht der reden,
Wat wederhoud u, om
Te blinken als een licht van zuivre zeden?
Gelukkig Chriſtendom,
Beſcheenen van de middagzonneſtraalen
Der wetten van Gods zoon,
Kon Henoch in het ſtrydperk zegepraalen;
Het ſtaat u ruim zo ſchoon.
Wierd Henoch in den hemel opgenomen,
Voor 's waerelds watervloed,
Wy zullen ook voor 't laatſte vuur niet ſchroomen,
Dat de aarde eens in een' gloed
Zal zetten, in den jongſten dag der dagen.
O Driemaal zalig hy,
Die dan Gods wet betracht heeft met behaagen,
Met Henoch, om ſteeds vry
Van leed en laſt, gelyk een zon te blinken.
Hier moet de waan van 's waerelds vreugd verzinken.

II.

Over GENESIS XVIII: vers 25.

Zou de Rechter der gantſche aarde geen recht doen?

Zou's waerelds Rechter, op zyn hemeltroon gezeten,
Rechtvaardigheid vergeeten?
En zou de boosheid hier geruſt haar plaats bekleên,
'Tot 's waerelds einde? Ô neen.
Laat aardstirannen met Gods wetten, tegen reden
De onnozelheid vertreden,
En waanen dat het Oog, 't welk ieders hert doorziet,
Hun gruwlen nooit beſpied:
Laat vry verdrukkeren van weduwen en weezen
Voor recht noch vierſchaar vreezen,
Door geldzucht die, hoe veel ze ook ſchraapt 't zy ſpade of (vroeg,
Nooit zegt: Ik heb genoeg:
Laat afgunſt, haat, bedrog, en wraak, de meeſter ſpeelen,
En duizend plaagen teelen,
Tot kwetſing van de deugd, die in haar zwaarſte ſtryd
Steeds hoopt, en zwygt, en lyd:
Geen nood, Rechtvaardigheid, men ſtell' haar perk nog palen,
Weet hen wel te agterhaalen,
Op wolle zoolen in het midden van hun woên,
Om ſpoedig recht te doen:
Zulks is, om maar van één uit duizenden te ſpreeken,
Aan Belſazar gebleeken,
Die, als hy onbedacht niet aan zyn vonnis dacht,
In 't hof wierd omgebracht. (pen,
Maar ſchoon het heilig recht, met weegſchaal, doek en wa-
Hier altoos ſchynt te ſlaapen,

't Zal eens ontwaaken in dien grooten oordeeldag,
Om dan met eenen ſlag
't Hartnekkig ongeloof, met zyne ontäarde telgen,
Zelfs daar't de vroomen zien, voor eeuwig te verdelgen.

III.

Over GENESIS XXIX: vers 20.

Alzo diende Jaçob om Rachel zeven jaaren : en die waren in zyn oogen als eenige dagen, om dat hy ze lief had.

Wat hertstogt kan toch haalen by de liefde
Die Jacobs hert doorgriefde?
Zyn ſchoonſte Nicht was all' zyn luſt en vreugd;
Om haar kon hy verheugd
Den zwaarſten laſt van Labans wrevel dragen;
Geen bulderende onweêrvlaagen,
Geen ſcherpe koude in 't midden van de nacht,
Op zyne lammrenwagt;
Geen hitte, die de middagzonneſtraalen
Doen lynrecht nederdaalen,
Verveelden hem door de onuitblusbre min
Tot zyne zielsvriendin.
ô Zeven jaar! waar zyt ge heengevloogen?
Gy waart ſlegts in zyn oogen
Als dagen, die gezwinder als 't gety'
Der ſtroomen gaan voorby.
Myn ziel, wat moet gy uit dit voorbeeld leeren?
Om God voor alles te eeren,
Te dienen uit een vry en zuiver hert,
In vrolykheid en ſinert;
Kan Iſaaks zoon een aardſche ſchoonheid minnen,
En zoud gy uwe zinnen
Niet ſtellen op den ſchoonſten Bruidegom,
Geducht, gevreeſt alom,
Dien de aarde noch den hemel kan bevatten?
Die onvergangbre ſchatten

Voor u bewaart, indien ge, flegts getrouw,
Hem zonder naberouw
Door heiligheid beminnen wilt en achten.
Waar kan men niet naar trachten
Wanneer die liefde ons ingenomen heeft,
En door all' de aadren zweeft?
Zy is't die ons de waereld doet mishaagen,
En 't kruis geduldig dragen;
Zy vreeft voor ftaal, noch vuur, noch ftorm, noch nood;
Ze is fterker dan de dood;
Zy juigcht van vreugd als waereldlingen fchreiën;
Zy kan zich fteeds vermeiën
Met haar Beminde in d'allerzwaarften druk.
O Wenfchelyk geluk!
O Dierbaar heil dat niemand zich verbeeldde!
Dus zwemt de geeft in weelde
Door wedermin van 't alderhoogfte Goed,
Waar in 't verlieft gemoed
Elk jaar ziet als een oogenblik vervlogen,
Tot dat het Alvermogen
Haar door de dood zyn voorpaleis ontfluit,
Om zyn geliefde Bruid
Naar 't Koningryk der glori te geleiden,
Daar 't feeft nooit weet van fcheiden.
De weg, myn ziel, naar die volmaakte vreugd,
Is haat tot zonde, en liefde tot de deugd.

IV.

Over LEVITICUS X: vers 1 en 2.

En de zoonen Aärons, Nadab en Abihu namen een ieder zyn wierookvat, en deden vuur daar in, en leiden het reukwerk daar op, en bragten vreemd vuur voor het aangezicht des Heeren, het welk hy hen niet geboden had;

Toen ging een vuur uit van het aangezichte des Heeren, en verteerdeze, en zy ſtorven voor het aangezicht des Heeren.

Vermeetle Nadab, ai laat af:
Abihu, ſtaak uw onderwinden,
Of is 't wat groots voor u, de ſtraf
Van 's Hemels vuur door 't vuur te vinden,
't Verboden' vuur, 't geen ge op 't altaar
Te roekeloos hebt aangeſteeken?
Of dekt uw ampt u voor 't gevaar?
Ô Neen: de Godheid ziet in 't wreeken
Noch ſtaaten nog perſoonen aan,
Wanneer haar wraakvlam raakt aan 't branden.
Daar daalt ze (Ach had ge u nog beraên!)
Met eenen gloed die de offerhande
En de offeraars, Ô ramp! verteert:
Uw vader Aron toont door 't zuchten
Hoe hem uw ſtraf van binnen deert.
Helaas! wie kan Gods hand ontvluchten?
Beleefden wy het zalig uur,
Ô Prieſters! door uw ſchuld verſlagen,
Dat met uw vuur, all' 't vreemde vuur

Was uitgebluſt in onze dagen;
Maar ach! 't word feller aangeſtookt;
Men weert het heilig vuur van 't outer,
Daar 't wierook van de hoogmoed ſmookt.
Veel' offeraars, door moetwil ſtouter,
Gebruiken 't vreemde vuur van twiſt,
Van overdaad en zelfsbelangen,
Van ontucht, nyd, bedrog en liſt,
Om ieder in hun' ſtrik te vangen;
Zo moet het hertältaar alom
Een' gloed vol helſche ſtank gedogen,
Ja dikwils in Gods heiligdom:
Maar 't onweêrſtaanbaar Alvermogen
Zal eindlyk, door zyn hemelvlam
Die u verteerde, all' de offeraaren,
Hoeryk, hoe adelyk van ſtam,
Doen vol van ſchrik naar d' afgrond vaaren,
Daar 't vuur ſteeds onuitblusbaar blaakt.
Gelukkig hy, die, onbezweken,
Verboden vuuren ſteeds verzaakt,
En 't outer zuivert van gebreken
Door eenen gloed van zuivre deugd,
En yver voor den naam des Heeren;
Hy zal in de onbedenkbre vreugd
By God en de Engelen verkeeren,
Daar 't vuur van ongeſtoorde ruſt
En heerlykheid nooit word gebluſt.

V.

Over NUMERI XXIII: vers 10.

Myn ziele ſterve den dood der oprechten, en myn uiterſte zy gelyk het zyne.

Ô Bileam! uw wenſch is goed,
Maar wenſchen doet geen heil beërven;
Hy, die der vroomen dood wil ſterven,
Moet eerſt, uit een oprecht gemoed,
Met werken, woorden en gedachten,
Gods wil, zo lang hy leeft betrachten.
Wat zyn 'er veel' die hier geruſt
Zich roekeloos dat heil belooven,
Die't licht van godsvrucht ſteeds verdooven,
Die baaden in verboden luſt,
In onrecht, afgunſt, wraak en logen?
Wie word niet met uw' ſtand bewogen,
Verdwaalde zielen? die dit ſpoor
Tot uw verderf zyt ingeſlagen,
En dus uw zaligheid durft waagen!
Geeft, geeft aan wysheids raad gehoor:
Zy zal u heilig leeren leeven,
Om veilig naar dien ſchat te ſtreeven;
De dood der zonden, voor uw dood
Moet voorgaan; haat dan ſteeds het kwaade;
Zo zult gy eens door Gods genade,
Gevoert uit alle ramp en nood,
Ontlaſt van ſmerten en verdrieten,
Het leeven, dat nooit ſterft, genieten.

VI.

Over JOSUA XXIV: vers. 15.

Aangaande my en myn huis, wy zullen den Heer dienen.

Ô Josuä! zo dapper in den ſtryd
Als krachtig van geloof
Op d' Almagt, die gy voor uw' Heer belyd:
Schoon Iſraël ſteeds doof
Voor 's Hemels ſtem, verblind en ongetrouw,
De afgoden eeren wou,
Wat u belangt, gy neemt een vaſt beſluit,
Door leed nog laſt geſtuit,
Dien God, de bron des levens, 't hoogſte goed,
Uit een oprecht gemoed
Te dienen met uw deugdzaam huisgezin,
Ô Kracht van godsvruchts min!
Ô Baak van deugd! ô edelmoedig hert!
Nooit in den ſtrik verwert
Van twyffeling, hoe bly en wel te vreên
Stapt ge over alles heen
Dat u in uw geloof verhindren kan?
Waarom ge ook Kanaän
Bezitten zult, een erf voor u bewaart,
En Kaleb, vroom van aart.
Ach! wou men u dus volgen, braave held,
In 't midden van 't geweld,
Bedrog en liſt, en ſnoode afgodery;
Maar neen: de ziel, hoe vry
Geſchapen door het ongeſchape Licht,
Vergeet, helaas! haar pligt;
Zy draagt haar dienſt, door een' verkeerden raad,
Aan welluſt, ſchat en ſtaat,

Veel

Veel liever op dan aan de Almogenheid.
O Dwaasheid waard beſchreit!
Ondankbre, die dus blind en onbedacht
De Bron des heils verächt:
Maar zalig die, hoe weinig in getal,
In vreugde en ongeval
Met Joſuä beſluiten om voortaan
Hem ſteeds ten dienſt te ſtaan,
Die alles ſchiep en alles onderhoud,
Ja ieders hert beſchouwt;
Schoon elk dan wou, door dwaaze waan verleid;
Die Oppermajeſteit
Verlaaten met het wrevlig Iſraël;
Zy ſtaan naar Gods bevel
Steeds pal gelyk een' rots, tot dat de dood
Hen vry van alle nood
Eens overvoert naar 't Kanaän van ruſt;
En onbedenkbre luſt,
Daar eeuwige verzadiging van vreugd
Den zaligen verheugt.

VII.

Over I SAMUEL III vers: 12 en 13.

Te dien zelven dage zal ik verwekken over Eli alles wat ik tegen zyn huis geſproken heb, ik zal het beginnen en voleinden:

Want ik heb hem te kennen gegeeven dat ik zyn huis richten zal tot in eeuwigheid, om der ongerechtigheids wille die hy geweeten heeft: want als zyne zonen haar hebben vervloekt gemaakt, zo heeft hy ze niet eens zuur aangezien.

Ach Eli, Eli, welk een oordeel
Hebt ge op uw' hals gehaalt!
Wat gaf, helaas! u grooter voordeel,
Hem, die't heel-al beſtraalt,
Die u den Efod heeft geſchonken,
Dat prieſterlyk genot,
Waar in gy ſteeds hebt uitgeblonken
Gelyk een' aardſchen God,
Of uw ontäarde en dertle zoonen,
Schandvlekken van den ſtaat?
Gy liet door hen de Godheid hoonen,
Helaas! om dat gy 't kwaad
Niet dorſt beſtraffen van die ſnooden;
Verbaſtert van natuur,
Verächters van Gods heilgeboden:
Wat ſtond die liefde u duur?
Toen 's Hemels wraak u op de hielen
Vervolgde en ſtak naar 't hert,
Wanneer ge uw telgen zaagt vernielen;
Ja toen, gy tot uw ſmert,

De

De heilige ark, uw' trooſt, moeſt derven
Door 't vyandlyk geweld,
't Geen u op 't onvoorzienſt' deed ſterven;
Daar lag uw' ſtam gevëlt
Om nimmer 't hoofd weêr op te ſteken.
Hoe leert u deze ſtraf,
O Oudren, om de zielgebreken
Van 't krooſt dat God u gaf
In hun geboorte ſteeds te ſmooren!
Opdat door ſlappe tucht
De ziel niet eeuwig gaat verlooren:
Laat geen verboden vrucht
Van pracht en weelde hem beſmetten
Met hun vergiftig ſap;
Leert hem, uit de Euangeliwetten,
Het vorſtlyk Prieſterſchap
Meer dan de waereld na te jaagen;
Om 't offer van zyn hert
Aan Jeſus zuiver op te dragen;
Dan zult ge vry van ſmert
De dierbaare ark van 't rein gewiſſe
Behouden, 't ga hoe 't ga:
Dat vry de Vorſt der duiſternuiſſe
Den toon des oorlogs ſla,
Om met dat pand te zegepraalen,
Hy heeft geen Hophni's voor;
Noch Pineaſſen die verdwaalen
Van 't waare deugdenſpoor,
Die zyne ſlaverny beminnen,
Voor raad en reden doof,
Maar helden, die ſteeds overwinnen
Door 't heilſchild van 't geloof;
Met zulke telgen zult ge blinken,
Als de aarde met haar praal

Zal in een zee van vuur verdrinken,
In 's Hemels bruiloftszaal
Verzelt van blyde feestgenooten,
Daar tyd en dood zyn uitgesloten.

VIII.

Over 1 SAMUEL XV: vers 22.

Ziet gehoorzaamen is beter dan ſlagtöffer.

GOd eiſchte, ô dwaaze zoon van Kis!
Geen vet van ram en ſchapen
Uit Agags heir op d'offerdiſch:
Hoe koſt ge u dan vergapen
Aan's Konings ſchoonheid, en dien buit;
Om Hem te wederſtreeven?
Dat eigenwillig raadsbeſluit
Stond u op kroon en leven.
Zo gaat het noch met uw beleid,
ô Saüls onzer dagen:
De beſte pligt, gehoorzaamheid,
Om God te behaagen,
Word ſlegts bewimpelt, tot zyn hoon,
Met ſchyn van offerhande,
Nooit, als het waardigſte, geboôn;
Doch, tot uw ſchade en ſchande;
Uw waan van godsdienſt is niets waard,
Wyl de Agag van uw zonden,
Die gy moeſt dooden, word geſpaart;
Dus word Gods eer geſchonden
Door uw verbaſterde eigenwil,
Die wetten volgt noch reden.
't Eenvoudig hert dat zacht en ſtil,
Met zuchten en gebeden
Zyn' grooten Schepper valt te voet,
En't geen hy heeft bevolen
Steeds vaardig naar vermogen doet,
Zal nooit van't heilſpoor dooleh.

Maar gy, die tot uw 's naaſtens leed,
Tot ſmaad van 't Opperwezen,
Den wreeden wolf in 't ſchaapsvel kleed,
En durft hier zonder vreezen
Den roof van 's waerelds Amalek,
Hoe ſtreng verboôn, verkiezen,
Zult eens met Saül, door gebrek
Van deugd, Gods gunſt verliezen.
Men zy dan vroom, nooit eigenwys.
De godsvrucht ſtrykt alleen den prys.

IX.

Over HIOB II: vers 10.

Zouden wy het goede van God ontfangen, en het kwaade niet ontfangen?

Gods naam met blyde klanken
In voorſpoed en geluk
En zegening te danken,
Is goed, maar Hem in druk
En tegenſpoed te pryzen,
Hoe zeer beklemt, benert,
Is 't werk van waare wyzen,
Geſprooten uit een hert
Dat los van 't aardſch gewemel,
Daar menig op vertrouwt,
De ſchatten van den hemel
Reeds door 't geloof beſchouwt.
By zulke zonneſtraalen
Van heil in 't vroom gemoed,
Moet all' wat groots is daalen:
Dat onwaardeerbaar goed
Weet hen zo ſterk te trekken,
Dat zelfs de wreedſte dood
Hen kan tot vreugd verſtrekken;
Zy vreezen ramp nog nood,
Door God alleen te vreezen,
Die alles paalen ſtelt:
Zy kunnen dankbaar weezen
Als elk in traanen ſmelt,
Als alles moet verzinken
In 't alleruitterſte uur;

De waereld mag verdrinken
In eene zee van vuur;
Zy zullen zegevieren
Met eeuwige laurieren.

X.

Over HIOB XIII; vers 15.

Ziet zo by my doodde, zoude ik niet hoopen?

Wanneer men 's Hemels panden
Van voorſpoed heeft in handen,
  Dan valt het hier niet zwaar
De Godheid te vertrouwen,
En op zyn gunſt te bouwen;
  Maar midden in 't gevaar
Van 't alderhevigſt woeden
Der felſte tegenſpoeden,
  Geruſt en onbezwaart,
Zo wel in dood als leven,
Zyn' Schepper aan te kleeven
  Spruit uit een' helden-aart,
Die over goude trappen
Van kroonen heen kan ſtappen,
  Waar voor een Cezar moet
Met Alexander wyken:
Laat anderen bezwyken,
  Die eed'le ziel vol gloed,
Van yver, nooit te dooven,
Komt al haar leed te boven;
  Om dat ze 't all' in God,
Niets in het aardſch kan vinden;
Zy laat haar niet verblinden,
  Schoon ieder met haar ſpot,
Maar vliegt uit dit gewemel,
Voor 't ſterflot, reeds ten hemel
  Op vleugelen van hoop,
Van liefde en vaſt vertrouwen,

Van waar zy kan beſchouwen,
Hoe in den ommeloop
Van 's waerelds rad, de menſchen
Meeſt naar een ſchaduw wenſchen,
Een rook, een' damp, een niet;
Terwyl zy, hoe beſtreeden,
Steeds met haar lot te vreden,
De kroon voor oogen ziet,
Welks luiſter nooit zal ſterven:
De deugd zal 't all' beërven.

XI.

Over HIOB XXVIII: vers 28.

Ziet de vreeze des Heeren is de wysheid, en van't kwaade te wyken is't verstand.

Waereldwysheid en geleerdheid,
Dikwils zwanger van verkeertheid,
Die de herssens streelt, maar't hert
Nimmer raakt tot troost in smert,
Is afschuw'lyk in Gods oogen;
Maar een ziel die naar vermogen
Hem steeds vreest met diep ontzag,
En steeds tracht, van dag tot dag,
Af te wyken van het kwaade,
Door den staf van zyn genade
Aan te grypen, tot een stut
Die hem voor gevaar beschut;
Die door ongeveinsden wandel
Recht- en weldoet in zyn' handel;
Die godsdienstig van gemoed,
Matig is in overvloed;
Die voor wroeging nooit zal schrikken;
Heil en onheil weet te wikken,
Weet te schatten op hun prys:
Zulk een' noemt de Godspraak wys,
Schoon hy nimmer wierd bescheenen
Door de glanssen van Athenen;
Schoon hy in een ryk of stad
Nimmer Hoogeschool betrad.
Laat dan niemand zich bedriegen;
Men behoeft niet hoog te vliegen
Om de wysheid, 't dierbaarst pand;
Waare godsvrucht is verstand.

XII.

Over PSALM IV: vers 6.

Offert offerhanden der gerechtigheid, en vertrouwt op den Heere.

Die op een' grondveſt, bros van aart,
Een vaſt geſtigt doet bouwen,
Zulks zal hem haaſt berouwen
Wanneer hy ziet zyn hoog gevaart'
Door ſtorm en onweêrvlaagen ſloopen;
Zo legt m' ook roekeloos
In 't hert, geveinſd en boos,
Een' grondſlag voor 't gebouw van hoope
Op 's hemels goedheid en genaê,
Een vrucht alleen voor vroomen
Die hunne drift betoomen;
Wie dan geruſt, bevryd van ſchaê,
Vertrouwen wil op 's Almagts zegen,
Dat onwaardeerbaar goed,
Hy offere eerſt een gemoed
Dat ſteeds tot godsvrucht is genegen,
Op 't hert-altaar, ontlaſt van ſmet:
Want zonder reine zeden
Word hier vergeefs gebeden,
Vergeefs gehoort naar Jeſus wet,
En plegtigheden waargenomen;
Die dus Gods heilverbond
Durft nemen in zyn' mond,
Heeft voor de zwaarſte ſtraf te ſchromen,
Hoe veel hy 's Hemels eer verbrei',
Hoe vaſt hy ook mag hoopen:
„ Doe, Heere, doe ons open;

Sprak eens de dwaaze Maagdenrei,
Door waan van godsdienſt aangedreven,
Maar't was vergeefs geklopt;
Die't oor dan nimmer ſtopt
Voor Gods bevel, maar ſteeds met beeven
Zyn zaligheid bewerkt, die zal
Zyn' grondveſt nooit zien ſpatten;
Die zal eens all' de ſchatten
Der heilgenade, als't ganſch heel-al
Zyn pracht en praal moet derven,
In 't eeuwig ryk beërven.

XIII.

Over PSALM IV: vers 8.

Gy hebt vreugde in myn herte gegeeven, meer dan ter tyd, als haar koorn en haar moſt vermenigvuldigt zyn.

„ ô Overdaad van alle lekkerny!
„ ô Overvloed van goederen en ſtaaten!
„ Waar op ik my ſteeds veilig kan verlaaten;
„ Wat heerlykheid, wat welluſt haalt hier by?
Dus dunkt my laat zich de Aardsgezindheid hooren,
Maar was zy eens van mynen ſtand bewuſt,
En wiſt zy van myn vrolykheid en ruſt,
Die zou haar meer dan 's waerelds vreugd bekooren.
Myn blydſchap, op een' vaſter grond gebouwt,
Heerſcht in de ziel, die ſtraal van 't eeuwig Wezen;
Dies heeft ze nooit voor ramp of druk te vreezen,
Verlaat u vry op 't opgeſtapelt goud,
ô Waereldling! daar ge alles voor kunt koopen:
Maar ach! 't ſtaat veeg voor roofzucht, ſtorm en brand,
Of ſlibbrig in een ongetrouwe hand:
Dus ziet men vaak die ſtad der ſterkte ſloopen.
Verheug u in bevordering van ſtaat;
Maar wie kan in die waterbel vol winden,
Die haaſt verdwynt, ooit waar genoegen vinden,
Vermits ze word gevolgt van nyd en haat?
Laat dertle luſt en weelde uw hert behaagen;
Maar wie verfoeit haar wrange vruchten niet
Van ſchande, ſmert, en wroegend zielverdriet,
Ja eene reeks van ongeneesbre plaagen?
Behalven dat dit alles met de dood
Verdwynt, het geen uw hert ſteeds moeſt doen beeven:

Gantſch anders is de welluſt van myn leeven,
Die voor gevaar, verandering, noch nood,
Noch wroegingen, noch't ſterflot heeft te duchten:
Al rukt de ramp de waereld uit haar' vorm.
Zy houd ſteeds ſtand in d'allerzwaarſten ſtorm;
Zy is een boom des levens, ryk van vruchten,
Een vrede, die 't verſtand te boven gaat,
Een weelde, door 't vernuft nooit af te meeten;
Een bruiloftsfeeſt in 't welbewuſt geweeten.
Ô Eeuwig heil! ô wenſchelykſte ſtaat!
Wie zou om u all' 't aardſche niet verzaaken,
En zich door deugd dien ſchat niet eigen maaken?

XIV.

Over PSAM XXVII: vers 1.

De Heere is myn licht en myn heil, voor wien zoude ik vreezen? De Heere is myn levenskracht, voor wien zoude ik vervaart zyn?

Die Jesus door 't geloof heeft aangenomen
Voor zyne sterkte, en die zyn pligt
Naar zyne magt getrouw verricht,
Waar zal hy op deeze aarde toch voor schroomen?
Hy word in's Heeren hand bewaart,
Daar geen geweld hem immer uit zal rukken;
Laat elk hem vry versmaaden en verdrukken:
Het alvernielend oorlogszwaard
Valle op hem aan met gantsche legermagten;
De woedende afgunst vell' haar speer;
De gramschap trekk' het moordgeweer
Om onvermoeid naar zyn verderf te trachten;
De blixemstraal, die angst verwekt,
En schrik en vrees, zett' zyn verblyf in koolen;
De nood doe hem in woestenyën doolen;
Het laage land werde overdekt
Met golf op golf van hooge watervloeden,
Die ieder dreigen met den dood;
't Gebergte loeje in baarensnood,
En barste en kraak', door ongestuimig woeden;
Waar door natuur uit haare vorm
Geslingert word, en schynt den geest te geeven,
Door trekkingen, door schuddingen, en beeven,
Als was 't in d' allerlaatsten storm:
Dit alles, hoe afgrysselyk in de oogen
Van waereldlingen, trots en fier,

Bemin-

Beminnaars flegts van aardſch plaizier,
Heeft op een ziel vol godsvrucht geen vermogen;
't Schampt af op 't welbewuſt gemoed;
Dat hoog vertrek is veilig voor de plaagen,
Waar in zy beſt haar' Schepper kan behaagen,
Die haar beſtraald, verkwikt en voed
Met eene ſmaak der eeuwige banketten,
Wiêr zoetheid nimmer zal vergaan;
Dies ziet zy onverſchillig aan,
't Geen 't zondig hert doet ſiddren en ontzetten.
ô Zalig hy! die door de ſtem
Van 't heilig woord gehoorzaam te beleeven,
Zyn dierbaar pand aan God wil overgeeven,
Om 't in het nieuw Jeruſalem
Met hemelglans verheerlykt weêr te vinden.
Ach! liet men zich hier nooit door waan verblinden.

XV.

Over PSALM XXXVII: vers 16.

Het weinige dat de rechtvaardige heeft is beter dan den overvloed veeler godloozen.

Die hier in een' geringen ſtaat
Zyn kleen bezit, verkregen zonder wroeging,
Gebruikt met vreugd en waare hertsvernoeging;
Geniet, hoe zeer van elk verſmaad,
Meer voordeel dan een' rykaart die veel ſchatten
Door onrechtvaardigheid en liſt
Heeft opgeſtapelt in zyn kiſt:
Dit kan geen brein een 's waereldlings bevatten,
En echter ruſt het op den grond
Van waarheid, die zich nimmer laat bedriegen:
Hoe vaak zal 't geld, dus ingeſchraapt, vervliegen;
Hoe dikwils heeft den avondſtond
Hem zien vertreên, die 's morgens zat te praalen
In 't goud met opgeblaazen waan,
Als of hy eeuwig zou beſtaan,
En zyne zon van voorſpoed nimmer daalen;
Hoe dikwils heeft hy in de ſmaak
Der welluſt, die geen ziel-angſt doet vergeeten,
De ſlang gevoelt van 't knaagende geweten;
Hoe menigmaal word zyn vermaak
Door ſchrik geſtoort, die hem van een doet ſcheuren;
Die hy voor all' zyn overvloed,
Daar hy zo lang om heeft gewroet,
Wel derven wou, indien 't hem mogt gebeuren.
ô Mammons ſlaaf! wat helpt uw' ſchat
En zyne vrucht door ſnood bedrog verkregen,
Verſteeken van den goddelyken zegen?

Gy zoud, had gy die nooit gehad,
Gelukkiger, en mooglyk vroomer weezen:
Maar gy die, met uw ſober lot
Te vreên, ſteeds dankbaar zyt aan Gód
Met hert en mond, door hem oprecht te vreezen,
Hoe zalig is uw' levensſtand!
Gy ſlaapt geruſt, door angſt noch zorg gedreven;
Geen kommer doet u voor verandring beeven.
Wie zou, die dus door 's Hemels hand
Beveiligt is, 't genot van hem benyden,
Dien de overvloed doet duizend dooden lyden.

XVI.

Over PSALM XXXVIII: vers 10.

Heere, voor u is alle myn begeerte.

Wech waereld met uw' ſchyn;
Dat vry uw' glans uit myn gezicht verdwyn';
Gy kunt my niet behaagen,
Nadien ge in 't ſtof verzinkt:
Iets anders is 't dat in myne oogen blinkt,
Waarom ik 't all' wil waagen;
Myn Jeſus is dien ſchat,
Met woorden noch gedachten ooit bevat,
Waar by dees zichtbaare aarde
Met all' haar weelde en pracht,
Hoe dierbaar van een' waereldling geächt,
Is van geringe waarde;
Als hy me ſlegts belonkt,
En myne ziel door zyne min ontvonkt,
Dan proef ik in myn herte
Een ſchets van 't hoogſte goed;
Dan ſmelt ik in een' lieffelyken gloed,
Die hoon en ſmaad en ſmerte
Door zyne kracht verteert;
Ja ſchoon 't heel al word in een' klomp verkeert,
Noch zal 't gemoed niet vreezen
Al dreigt de dood en 't graf,
Nu hy myn trooſt, myn toevlucht, vreugd en ſlaf
Op 't ſmalle pad wil wezen.
Myn Jeſus, all' myn luſt,
Gy zyt het daar myn hoop alleen op ruſt;
Gy zyt alleen myn leven,
Ja all' wat ik begeer.

Be-

Begeef my niet, ô goedertieren Heer!
Ik zal u nooit begeven.
Trek my, ik loop u na:
Want nevens u, hoe 't hier ook valle of ſta,
Geluſt me op 't aards gewemel
Geen heilgenot, ô neen:
Hoe ſchoon voor 't oog, hoe vol bekoorlykheên,
Ja zelfs niet in den hemel:
Verſterkt me dan, verkwik me in 't kruis, en geef
Dat ik altoos in U verſmelte en leef.

XVII.

Over PSALM XXXIX: vers 8.

En nu, wat verwagt ik, ô Heere? myn hoope die is op u.

Nadien myn vlugge levens-tyd
Vaſt hene vliegt met raſſe ſchreden,
Ja dag op dag word afgeſneden;
Nadien 'er niets dan druk en ſtryd
Op deeze waereld word gevonden,
't Zy tot beproeving voor 't gemoed,
Dat naar zyn magt uw wil voldoet,
Het zy tot ſtraf voor zwaare zonden,
Wanneer men met uw goedheid ſpot.
Hoe kan ik dan op drifzand bouwen,
Of op een ſchaduwbeeld vertrouwen?
ô Neen: myn hoop op u, ô God!
Is all' myn ſterkte in 't vlugtig leven,
Die woeſte en ongeſtuime zee;
Myn trooſt in druk en hertewee;
Dat anker zal my nooit begeven,
Hoe fel de ſtorm-orkaanen ſlaan,
Indien ik 't zelfs niet laat ontſlippen,
Door 't zondigen met hert en lippen,
Verleid door opgeblaazen waan.
Myn God, wil my van 't aardſch dan trekken,
Op dat die hoop in 't heiligdom
Des hemels vaſt gehegt, alom
My ſteeds mag tot een' ſchild verſtrekken;
Een' helm der zaligheid, een licht
Van trooſt in 's waerelds duiſterniſſe,
Een zielbanket in 't goed gewiſſe,

Daar all' wat welluſt heet voor zwicht;
Zoo tart ik alle ramp en plaagen;
Zoo vraag ik hier naar ſmaad noch hoon;
Zoo wil ik om geen konings kroon
Myn ſchat verwiſſelen of waagen,
Het leeven vlieg' vry als een' droom
Voorby met all' zyn ſmert en weelde!
De welluſt, die ſteeds dood'lyk ſtreelde,
Vervloej' gelyk een' waterſtroom.
De waereld mag in vuur verdrinken!
Die u, ô God! door deeze hoop
Omhelſt in zynen levensloop,
Zal als een zon voor eeuwig blinken,
Daar zy door u, oneindig Al,
In heilgenot verandren zal.

XVIII.

Over PSALM L: vers 18 en 19.

Indien gy een dief ziet, zo loopt gy met hem, en uw deel is met de overſpeelers; uwen mond ſlaat gy in't kwaade, en uw tong koppelt bedrog.

Hoe menig gaat hier noodloos om
Met onrechtvaardigen en vrekken!
Hoe menig zal een vriend verſtrekken,
In dit verbaſtert Chriſtendom,
Van overſpeelers en hoereerders,
Van dronkaarts, en die hier zich vry
Steeds baaden in de braſſery,
Van vloekers, laſteraars en zweerders.
Helaas! wat volgt hier anders uit
Dan zielvenynen in te zuigen
Van hen die voor den Satan buigen?
Dus word godvruchtigheid geſtuit
Door kwaade ſamenſpraak, en 't hooren
Van dertle reên, waar door het hert
Allengs word in een' ſtrik verwert,
Daar 't door verleiding in moet ſmooren.
ô Blinde! zorg'loos op uw wacht,
Indien gy, door den waan verbolgen,
Hem, die noch blinder is, wilt volgen,
Zo ſtort ge beide in eene gracht
Om eens rampzalig te verdrinken.
Keer dan, ô dwaaze! keer te rug,

De

De zonde is als een glaaze brug,
Die, hoe hy in elks oog mag blinken,
Een' weg des doods verſtrekt; dies waak,
En tracht naar 't eeuwig zielvermaak.

XIX.

Over PSALM LI: vers 19.

Een gebroken en verſlagen hert zult gy, ô God! niet verächten.

Geen offer gold, naar eiſch van de oude Wet,
Dan onverminkt, gezond en zonder ſmet;
Niets onreins mogt door Levi's offeraaren
Op levensſtraf gebragt zyn voor de altaaren
Des grooten Gods, die zuiver, zonder vlek,
Geen ſchaduw kent van 't allerminſt gebrek.
„ Ach Heer! (dus zou een' zondaar kunnen denken)
„ Die 't ganſch heel-al doet ſiddren op uw wenken,
„ Hoe kan ik voor uw heilig recht beſtaan?
„ Wee my! ik moet, elendige, vergaan,
„ Nadien ik u geen offer op kan dragen,
„ Dan 't geen, helaas! uw oogen moet mishaagen;
„ Een offer uitgeteert en gantſch verminkt,
„ Dat walgelyk vol etterbuilen ſtinkt;
„ Dat offer, van uw gunſt, met recht, verſteken,
„ Is myne ziel, een gaſthuis vol gebreken,
„ Ondankbaar voor uw gunſt, en ongetrouw.
ô Moedelooze! is anders uw berouw
Oprecht, en hebt ge een afkeer van het kwaade,
Zo werp u vry in d' arm van Gods genade;
Uw offerhande is van een' andren aart.
't Verlooren ſchaap is God zo lief en waard,
Dat hy 't ſteeds op zyn ſchoudren t' huis wil dragen
Indien 't ſlegts in zyn' hertred ſchept behaagen;
Hy is 't die gaarn het krank gemoed geneeſt:
Ja de offergeur van een' verſlagen geeſt,
En 't hert gekneuſt, gebroken en gebogen

Tot waare deugd, riekt liefflykſt' voor zyne oogen;
Dat offer is ſteeds voor hem aangenaam:
Dat zich uw ziel dan om haar' pligt niet ſchaam':
Want Chriſtus heeft de zondaars aangenomen;
Om hen is hy in 't jammerdal gekomen,
Om hen leed hy den kruisdood vol van ſmaad;
Ja hy blyft ſteeds hunn' voorſpraak, hulp en raad,
Als Middelaar aan 's Vaders rechte zyde,
Dat dan vooräl geen wanhoop u beſtryde,
Geen droefheid u beſtelp'; zyt gy te zwak,
Verlegene, beladen met uw pak,
Werp vry uw' laſt voor zyne voeten neder,
Zo zal hy u beminnelyk en teder
Omhelzen, tot uw zaligheid en ruſt.
Die dus den Zoon, van God gezonden, kuſt,
Zal de erffenis uit 's Vaders hand ontfangen.
ô Offergeur daar de englen naar verlangen,
Ontſteeken in 't geheiligd wierookvat!
Wat ram, wat ſchaap kan haalen by uw' ſchat?
Wat zondaar laat zich van die hoop verſteken,
En om dien prys het ſteenen hert niet breken,
Niet kneuzen door den hamer van Gods woord?
Wie word niet tot bekeering aangeſpoort?
Ja wie zal hier niet alles onderwinden,
Om 's levens weg door heiligheid te vinden?

XX.

Over PSALM LXVI: vers. 6.

Had ik naar ongerechtigheid gezien met myn herte, de Heere zoude niet gehoort hebben.

Het onbezoedelt Opperwezen
Eiſcht dank-en bedetoon,
Uit zuivre herten die hem vreezen:
Gy dan, die zyt gewoon
U aan uw driften te verſlaaven,
Behoed u voor 't gevaar:
Legt nooit die geeſtlyke offergaaven
Op 't zondig hert-altaar;
Denkt aan Abihu en zyn' broeder,
Die door 't verboden vuur
Verſlonden zyn van d' Albehoeder:
Wat ſtond die dienſt hen duur,
Door eene ſtoute roekeloosheid:
God heeft een' gruwel van
Gebeên uit eene ziel vol boosheid,
Zulks is in Kanaän
Aan Iſraël zo vaak gebleken.
Wil iemand dan met vrucht
Den Schepper om verhooring ſmeeken,
Hy dryv' den trek en zucht
Tot zondigen eerſt uit zyn herte;
Hy kniel', door waar berouw
Geraakt, om zyne droeve ſmerte,
En trachte vroom en trouw
Te leven, zonder af te wyken;
Dan zal hem 't hoogſte Goed

Met ſchatten van genaê verryken,
Naar ligchaam en gemoed:
De zondaars zal hy nooit verhooren:
Elk wagt' zich dan voor 's Almagts tooren.

XXI.

Over PSALM LXXIII: vers 28.

Maar my aangaande, het is my goed naby God te wezen.

Laat elk, verblind in ſlaverny,
Geen zonde ontzien,
En door de ſnoodſte hoerery
Gods oog ontvliên,
Schoon 't nimmermeer te ontvlieden is:
Wat my belangt:
Ik vlie voor 't werk der duiſternis
't Geen 't hert ſteeds prangt;
Maar 't is my goed, d' Alzegenaar
Naby te zyn;
Met hem valt my geen laſt te zwaar
In ſmaad of pyn;
By zyn genot is me alle vreugd
Slegts damp en rook:
Die Hem omhelſt, door waare deugd,
Omhelſt hy ook,
En gaat gemeenzaam met hem om
Door ſamenſpraak;
Hy voert hem in zyn heiligdom,
Daar 't zielvermaak
Een ſchets verſtrekt van 't hoogſte goed:
Hier moet de waan
Van 's waerelds weelde en overvloed
Tot ſtof vergaan.
O Uitvloed van genade! geef
Me U zelf, opdat

Ik ſteeds in u verſmelte en leef,
Myn 'sherten ſchat,
Totdat ge my omhelzen zult
Door uwe min
Daar 't all' met glori is vervult,
Eeuw uſt eeuw in.

XXII.

Over PSALM XC: vers 12.

Leert ons alzoo onze dagen tellen, dat wy een wys herte bekomen.

Laat nooit myn ziel zich kwellen
Myn God, met ydel weeten.
Leer my myn dagen tellen,
Laat my myn uuren meeten,
Ja ieder tydſtip weegen
In onvervalſchte ſchaalen,
Om't goede ſteeds te pleegen,
Om nooit van't ſpoor te dwaalen;
Laat doch geen angſt, geen zorgen;
Geen weelde my verleiden:
Want mooglyk moet ik morgen
Van deeze waereld ſcheiden,
Om voor uw hoogſte vierſchaar
Of loon of ſtraf te ontfangen.
Ach is de tyd zoo dierbaar!
Wie durft dan't hert noch hangen
Aan welluſt, ſchat en ſtaaten,
Die elk, na weinige uuren,
Moet door de dood verlaaten?
Wie bouwt noch trotſche muuren?
Wie telt noch goude ſchyven?
Wie ſtapelt nog zyn waaren,
Als of hy hier zal blyven?
Ô Telkunſt vol gevaaren,
Die niet by God zal gelden,
Als hy voor ieders oogen
Elks vonnis eens zal melden!

Wie word dan niet bewoogen
Om door de nutſte telling,
Naar 's Hemels welbehaagen
Zich vry te zien van kwelling;
Die zulks in zyne dagen
Met ernſt wil onderwinden,
Zal de onvergangbre ſchatten
Voor hem ontelbaar vinden.
Wie kan dat heil bevatten?
Men telle dan met oordeel,
Om 't allergrootſte voordeel.

XXIII.

Over PSALM C: vers 2.

Dient den Heere met blydſchap.

Zy dwaalen die de waare Godsdienſt ſtellen
In een bedrukt gelaat,
In hier zichzelf zwaarmoedig ſteeds te kwellen;
Dat brengt de ziel in ſtaat
Om God allengs door ſchyndeugd te verächten;
Dat's eigenwilligheid,
Die uit haar' aart ſteeds naar iets vreemds zal trachten:
Hy wil met vrolykheid
Gehoorzaamt zyn, dit heeft hy elk bevolen.
De geeſtelyke vreugd
Doet niemand ooit van 't ſpoor der waarheid doolen;
Zy is het die de deugd
Verſterkt, en çiert met heerlykheid en luiſter;
Zo ſtraalt zy met haar licht,
Door nevelen en damp van 't zondig duiſter:
ô! Die door haar zyn' pligt
Getrouw voldoet, vrywillig met genoegen,
Bezit een Paradys
Der ſchoonſte vrucht van welluſt zonder wroegen.
Wat is hy ryk en wys,
Die vrolyk knielt voor 't zachte juk des Heeren,
En op zyn woord vertrouwt?
Zyn' Schepper dus te dienen, is regeeren,
Wanneer men 't wel beſchouwt;
Hier is geen' laſt te moeilyk om te dragen:
De Godsdienſt maakt ons vry
Van ketenen, van banden en van plaagen;
Men kent geen ſlaverny

In

In de onderwerping van die bron en ader
Der eeuwige overvloed;
Men dient zo zeer geen' Meester als een Vader,
Die ons bewaakt, behoed
En namaals ons een koningryk wil geeven,
Daar't all' maar stof by is.
Wie wil dan noch, door dwaasheid aangedreven,
De Vorst der duisternis,
Die wreede heer zyn diensten op gaan dragen,
Die lyf en ziel verslind!
Wie kan het juk der waereld noch behaagen,
Waar by men niets meer wint
Dan ydelheid en wroeging tot belooning?
Of wil men, gantsch ontaard,
Het dertel vleesch verkiezen tot zyn' koning:
Maar is hy wel bewaart
Die zich door een verrader laat bedriegen?
Men schuwe dit gespan
Van Heeren, die 't gemoed in slaap doen wiegen,
Met haat en affchrik dan.
Die heil begeert, en vry wil zyn van smerte,
Hy diene God steeds met een vrolyk herte.

XXIV.

Over PSALM CXII: vers 4.

Den oprechten gaat het licht op in de duisterniſſe.

Hoe edel, hoe bevallig is de deugd!
Schoon onbekent voor de oogen
Van hem die in 't vermogen
Van eer en ſchat en welluſt zich verheugd;
Die haar omhelſt in 't herte
Voor de afgodin der waereld, de ydle waan,
Blyft als een rots, hoe 't ga, onwrikbaar ſtaan
In 't midden vau de ſmerte;
Die haar bemint, word ſteeds bemint van God:
Wie kan iets hooger wenſchen,
Schoon hy by alle menſchen
Ten doel moeſt ſtaan, voor ſchemp, voor hoon en ſpot?
Wat ramp wat ongeval,
Wat wreede dood zou hy toch kunnen vreezen,
Die word beſchermt van 't eeuwig Opperwezen!
Die God heeft, heeft het all';
Die God bezit in 't onbevlekt gewiſſe,
En daar zyn' tempel ſtigt,
Geniet het ſchoonſte licht
Van blydſchap in de diepſte duiſterniſſe;
Daar God de ziel onthaalt
Op englenſpys, daar word all' 't aardſch gewemel,
Ja zelfs de hel herſchapen in een hemel,
Daar ſteeds een heilzon ſtraalt
Van zachte ruſt, van heerlykheid en luiſter:
Want die door waare deugd
Zich in zyn God verheugt,

Zo

Lacht in de prang van boei en band en kluister
ô Blinde waereldling!
Zo zich die ſchoone eens voor uw oog vertoonde,
En zaagt gy hoe zy 't hert met ſchatten kroonde,
Hoe nietig, hoe gering
Zou all' uw roem gelyk een' damp vervliegen,
Die gy verheft in top!
Waak uit uw' doodſlaap op.
Laat u niet meer door valſchen waan bedriegen;
Ruk eens hem 't masker af,
Zo zult ge haaſt voor 't gruwzaam monſter yzen,
En d' ouden menſch in 't kort ter dood verwyzen,
En delven hem in 't graf.
Die dus zich werpt in d' arm van Gods genade,
Die bron van overvloed,
Verächt, om 't hoogſte goed,
All' 't aardſch als miſt, als rook, als drek en ſchade.

XXV.

Over PSALM CXXVI: vers 5.

Die met traanen zaajen, zullen met gejuich maajen.

Strooi, ſtrooi uw zaad, godvruchtig hert,
Laat dierbre traanen vloejen,
Zy zullen na veel leed en ſmert
Uw heil eens op doen groejen,
Zyn't anders traanen van berouw,
Of uitgeperſte ſtroomen
Door booze menſchen zonder trouw,
Verdrukkers van de vromen,
Om wiens ontaarde tiranny
Uw oogen overloopen.
Schep moed, uw Oogſtmaand is naby:
Wil op verloffing hoopen:
'k Voorzie reeds dat ge voor één traan,
Die gy bedroeft liet zaajen.
In de akker van uw levens baan,
Zult duizend vruchten maajen
Van vreugd, die nooit geëindigd word,
Daar God de dierbre plaſſen,
Zo overvloedig uitgeſtort:
Van de oogen af zal waſſen
Voor 't oog van 't rot, dat wreed en vuig,
U drukte met veel plaagen,
Dat, wyl gy zingt met bly gejuich,
Zyn ſtraf zal moeten draagen
O Zuivre druppels! dierbaar nat!
O Paerelen die de englen,
Als eenen onwaardeerbren ſchat,
Om hunne halzen ſtrenglen!
Ach! wie verkieſt, ſchoon vol verdriet,
Voor 't weeldehof, het klaaghuis niet.

XXVI.

Over PSALM CXLVI: vers 9.

De Heere bewaart de vreemdelingen.

Gy die bedrukt moet zwerven
Verdreven uit uw vaderland,
  En ieders hulp moet derven,
Schept moed, Gods onverwinbre hand
  Zal u alom bewaaren,
En door zyn onweêrſtaanbre kracht
  Bevryden voor gevaaren,
Schoon elk u hoont, beſchimpt, verächt;
  Vergader hier ſlegts vruchten
Van godsvrucht in een zuiver hert,
  Zo zult ge nimmer zuchten
Door wanhoop in uw ramp en ſmert,
  Hoe verr' gy ook meugt dwaalen;
Gods heilzon, aller vroomen hoop,
  Zal ſteeds uw ziel beſtraalen;
Zy zal u in uw' levensloop
  Met haare vleuglen dekken!
Al jaagt men u van ſtad tot ſtad,
  Haar' glans zal met u trekken,
Zo kunt gy overäl uw' ſchat
  Als Bïäs by u dragen.
O Trooſt in menig zuuren ſtap!
  Waar door gy zyt ontſlagen,
In 't midden van uw ballingſchap,
  Van hertzeer, zorg en kommer,
Van angſt, voor alle ſmaad en ſchaê;
  Dus kunt gy onder 't lommer
Van de eeuwigduurende genaê

In veiligheid vernachten,
En met een welbewuſt gemoed
Uw vaderland verwachten,
Dat nooit als 't aardſch gelyk een' vloed
Zal heen en weder dryven,
Maar dat in volle heerlykheid
Zal onbeweeglyk blyven,
Daar zult gy, die nu zucht en ſchreit;
Als koningen regeeren,
Voor 't aangezicht des Heeren.

XXVII.

Over SPREUKEN II: vers 10 en 11.

Als de wysheid in uw herte zal gekomen zyn, en
de wetenſchap voor uwe ziele lieflyk zal zyn,
Zo zal de bedachtzaamheid over u de wacht houden:
de verſtandigheid zal u behoeden.

Gelukkig die de tempel van 't gemoed
Voor wysheid heeft ontſlooten,
En om den ſchat van 't onvergangbaar goed
De waereld wil verſtooten
Met all' haar praal, die eindlyk moet vergaan!
Wat onruſt kan hem deeren,
Die haar in 't hert, ontlaſt van ydlen waan,
Laat onbepaalt regeeren?
Die zich allengs, door haare zachte tucht,
Gewent aan 't zelfverzaaken?
ô! Zulk een ziel kan ſteeds de zoetſte vrucht
Van haar begeerte ſmaaken,
De heilvrucht van 't rechtzinnige verſtand
In goddelyke dingen,
Die nimmer hem doen wyken uit zyn' ſtand
Door beurtverwiſſelingen
Van kryg en vreê, van voorſpoed en den druk,
Van kalmte en onweêrvlaagen:
Bedachtzaamheid bewaakt zyn zielgeluk
Voor heimelyke laagen,
Die nimmer zich door d' opgepronkten ſchyn
Van godsvrucht laat bedriegen,
Die duizenden door haar bedekt venyn
Geruſt in ſlaap doet wiegen;
Zo word het hert, bebolwerkt door Gods kracht,

Wanneer 't op vaſte gronden,
De wysheid mint, de dwaasheid ſteeds verächt,
Die voedſter van de zonden:
Laat andren zich dan in hun goud begraven,
Of om een' ydlen damp
Van waereldſche eer ſteeds woelen, rennen, draaven,
Nooit vry van angſt en ramp;
Laat anderen hun dierbaar pand beſmetten
Door welluſt, ſtreng verboôn,
Op prachtige en verleidende banketten,
Daar de ontucht ſtygt ten troon;
Tracht gy myn ziel naar wysheids lekkernyë,
Die nimmer wroeging baart,
Naar hemelſche eer, bevryd van dwinglandyë,
Naar 't goud voor u bewaart
In Gods paleis, daar ge eeuwig dan zult blinken,
Als de aarde eens in een' vuurgloed zal verdrinken.

XXVIII.

Over SPREUKEN X: vers 9.

Wie in oprechtigheid wandelt, wandelt zeker.

Die ſteeds zyn handel af wil meeten
Naar 't richtſnoer van 't oprecht geweten,
Door heilzaam overleg,
Verlicht van wysheids zonneſtraalen,
Zal nimmer roekeloos verdwaalen
Op een' verkeerden weg
Die uitloopt naar de helſche poelen:
Laat andren vry op wegen doelen
Die ſteil en aaklig zyn,
Om geld-en ſtaatzucht na te jaagen,
En dus hun dierbre zielen waagen;
Hy ſchuwt die valſche ſchyn,
Om niet te drinken uit hun beker;
Dus wandelt hy geruſt en zeker
Op 't ſmal, dog veilig pad;
Dies ſteekt hy, hoe veracht, verſchoven,
Het hoofd met vrolykheid naar boven,
Staröogende op dien ſchat
Die Jeſus houd in zyn bewaaring.
Wat waereldſtorm, wat zielsbezwaaring
Hem hier ontmoeten mag,
Hy leeft in waare vergenoeging:
Waarom? zyn hert weet van geen wroeging;
Zyn nacht ſtrekt hem een dag
Van vrolykheid, hoe naar en duiſter;
Zyn glans, vol heerlykheid en luiſter,
Straalt door de dampen heen

Van laſter, afgunſt, haat en logen;
Zyn' rots van deugd blyft onbewogen,
Schoon duizendmaal beſtreên,
Ja in de golven ſchier begraven;
Zo ſtreeft hy naar de ſchoone haven
Van 't eeuwige geluk:
Om daar zyn welluſt te genieten.
Myn ziel, zou 't u dan noch verdrieten
Den zeekren weg van druk
Naar uw vermogen te betreden,
Om eindelooze zaligheden?

XXIX.

Over SPREUKEN XIV: vers 9.

Elk dwaas zal de ſchuld verbloemen.

Geen monſter is zo gruwzaam in Gods oogen
  Als zulk een menſch die hoogmoed kweekt in 't hert,
En, door die drift te jammerlyk bedrogen,
  Vergif gebruikt tot heeling van zyn ſmert:
Dat is zyn zonde, ô dwaasheid! te verbloemen
  Voor Hem die elks gedachten kent en weet.
Wat zyn 'er veel' die op hun ſchande roemen,
  En waanen dat hun nooit het minſte leed
Van d' Oppermagt, die 't all' vermag, zal treffen?
  Dees legt de ſchuld op zyn geſteltenis;
Een ander zal zich roekeloos verheffen
  Op Gods beſluit dat (zegt hy) de oorzaak is
Dat hy volſtrekt tot kwaaddoen is geboren;
  Dies hoe hy hier zyn ziel ook mag verraên,
Nooit zal hy in de ſnoodſte gruwlen ſmooren:
  Want Chriſtus heeft die ook voor hem voldaan;
Dees ſchuift het op de waereldſche verleiding;
  Die op den laſt van ramp en tegenſpoed;
Een ander maakt noch vreemder voorbereiding
  Tot valſche ruſt voor 't overtuigt gemoed,
Hy zondigt op dat 's Hemels heilgenade
  Te grooter zich voor elk vertoonen mag;
Zo tracht men tot zyn onherſtelbre ſchade
  (ô Jammerſtaat! die nimmer weêrga zag)
De gruwelen met vygeblaên te dekken
  Voor 't alziende Oog; zoo leeft men zorgloos heen,
En niemand laat zich uit dien doodſlaap wekken.
  Waar vind men nu een droeve Magdaleen,
Beladen met haar' laſt voor Jeſus voeten,

Die

Die zy verfoeit en en innerlyk beſchreit?
Waar zal men nu een' Jeſſes zoon ontmoeten,
Die, wars als hy, van pracht en heerlykheid,
Zyn misdaad zal in 't openbaar belyden?
Men zoekt vergeefs een' Petrus, die vol ſchaamt',
Vol ſchrik en angſt de zondezaal zal myden.
ô Dwaasheid die geen chriſtenen betaamt!
Hoe hebt ge elks hert door hoogmoed ingenomen?
Want wie, helaas! is van zyn ketens vry.
Myn ziel bemint gy 't eeuwig heil der vroomen,
Vergaap u niet aan zulk een ſlaverny;
Toon waar berouw; leg ſteeds uw boezem open;
Beſchrei uw zonde uit een boetvaardig hert,
Eer 't ſnood venyn is dieper ingekropen;
Doch laat vooräl in 't nypen van de ſmert
Ootmoedigheid altoos uw voorſpraak weezen:
Want zonder haar zal God u nooit geneezen.

XXX.

Over SPREUKEN XVIII: vers 1.

Die zich afzonderd tracht na wat begeerlyks: hy vermengt zich in alle beſtendige wysheid:

Veel' zullen naar 't gezelſchap trachten,
't Zy in hun huis,
Of in een kluis
By vreemden, om daar halve nachten
De dierbaare uuren te beſteden
In dwaas beleid,
Of dertelheid
Die nimmer wetten kent of reden:
Maar zalig hy die 't kan ontbeeren;
Die hier zyn' tyd
Veel liever ſlyt
Daar hem geen zielvenyn kan deeren,
In't ſtil vertrek uit 's waerelds oogen,
Daar hy alleen,
Steeds wel te vreên
De wondren van Gods alvermogen
Beſpieglen kan;
Niet dat hy van
De menſchen ſcheid om 't licht te dooven
Van kunde en deugd,
Of zich van vreugd,
Van trooſt en hulp en raad te ontrooven,
In eene cel of wilderniſſe:
Maar dat hy vry
Van huichlaary,
Door aandrang van zyn vroom gewiſſe,
Zich kan afzondren om de zinnen

Te voeren naar
Der englen schaar;
Een ander mag de schyn beminnen
Van vreugd, die 't aardsche alleen kan geeven,
Hy smaakt het pit
Van 't rykst bezit,
De voorsmaak van 't oneindig leeven,
Door eene wysheid, die bestendig
Zyn druk verzoet,
Schoon ieder woed:
De waereld agt' hem vry elendig
Als in een' kerker opgeslooten
Van zielsverdriet,
Zy kent het niet
Waarom hy 't byzyn van de grooten,
Ja zelfs van Vorsten kan verachten;
Zy heeft de schat
Nooit recht bevat,
Die hem door heilige gedachten,
En hemelsche bespiegelingen
In de eenzaamheid
Word toebereid,
Wech waereld vol veranderingen!
Wech diamanten en robynen!
Wech staf en kroon!
Uw schemerschoon
Moet by zyn' glans als rook verdwynen;
Hier zal hy voor geen plaagen schrikken;
Hy blyft in staat
Schoon 't all' vergaat.
O Driemaal zalige oogenblikken,
Steeds uitgekogt, hoe onwaardeerlyk.
Zyt gy voor hem,
Die hier Gods stem
Gehoorzaamt! niets is zo begeerlyk.
Wat kan toch by de wysheid haalen?

Die

Die voor haar licht
Een tempel ſtigt,
Word ſteeds beſcheenen van de ſtraalen
Der godlyke eer:
Wat wenſcht hy meer?

XXXI.

Over SPREUKEN XXVIII: vers 14.

Welgelukzalig is de menſch die geduurig vreeſt.

Myn ziel wilt gy gelukkig weezen,
Leer ſteeds uw grooten Schepper vreezen
Met innerlyk ontzag,
Door 't houden van zyn heilgeboden,
Ja vreeſt hem die de ziel kan dooden
Zo veel uw kracht vermag,
Niet ſlaafs voor ſtraf gelyk de boozen,
Die hier zichzelf verroekeloozen,
Maar als een deugdzaam kind
Dat vreeſt zyn vader te mishaagen,
Schoon 't zich ſteeds loflyk heeft gedragen;
Door zulk een' aart bemint
Men dat aanbidlyk Opperwezen.
ô Heilig! ô gelukkig vreezen!
't Geen alle vrees verjaagt
Voor de allervreeſlykſte aardstirannen;
Ja laat vry alles ſamenſpannen
Wat drukt, en hoont en plaagt
Om maatſchappyën te vernielen,
Het hecht niet op die eedle zielen,
Die 't onverganklyk zout,
Van 's Heeren vrees in 't hert beſluiten,
't Geen hen van binnen en van buiten
Steeds voor 't verderf behoud
Van 't zondig kwaad, ligt aangenomen
Van zulken die hier nimmer ſchroomen,
Maar in hun valſche ruſt,

Te diep voor hun gezicht verborgen,
Steeds zeggen: vrede zonder zorgen.
Verzot op dwaaze luſt.
Myn ziel, dient dan uw God met beeven
Om zonder vrees voor ſtraf te leeven,
Zo zult ge zonneklaar
Beſchouwen waar uw hoogſte prys leid;
Die vreeze is 't beſte deel der wysheid,
Die u in all' 't gevaar
Verlichten zal om nooit te dwaalen,
En u doen heugchlyk zegepraalen,
Na rampſpoed, dood en tyd,
In 't zalig hof vol hemelweelden
Met geen gedachten te verbeelden,
Daar niemand ooit iets lyd,
Daar nimmer vrees, maar vreugd zal woonen,
Op onvergankelyke troonen.

XXXII.

Over PREDIKER VIII: vers 11.

Om dat niet haaſtelyk het oordeel over de booze daad geſchied, daarom is 't herte van de kinderen der menſchen in hen vol om kwaad te doen.

Die 't hert eens heeft ontſloten
Voor 't allerminſte kwaad
't Geen 't Opperwezen haat,
Zyn ſchuld zal haaſt vergrooten
Als 't doodlyk zielvenyn
Hem komt allengs bekruipen,
Door 't dikwils binnen ſluipen,
Byzonder als de ſchyn
Hem ſteeds bedriegt door logen,
Als of de Godheid niet
Elks daaden hoort en ziet,
Om dat haar Alvermogen
De ſtrafpyl niet terſtond
Laat van de wraakboog vliegen;
Dit doet hem ſteelen, liegen,
En vloeken op dien grond;
Dit dryft hem aan tot boosheid
Op ieder oogenblik,
Zelfs zonder ſchaamte en ſchrik;
Dus voert hy zyn godloosheid
'Ten allerhoogſten top,
Door duizend euveldaaden
Die lyf en ziel verraden;
Hy vreeſt voor beul noch ſtrop,
Noch aardſch nog hemelſch oordeel:
Maar ach, rampzalig menſch!

Misbruik vry naar uw wenſch
Gods gunſt in ſchyn van voordeel;
Gewis, Rechtvaardigheid
Zal in haar plicht niet doolen;
Zy treed op wolle zoolen
Reeds nader, en bereid
De ſtraf naar uw verdienſte,
Ligt in uw grootſt vermaak;
Zy oeffent meeſt haar wraak
Vol ſchriks op't onvoorzienſte;
Doch ſchoon ze u hier den ſlag
Niet geeft, om wyze reden,
Zy zal haar ampt bekleeden
In d'uitterſt' Oordeeldag
Als ze u voor 't recht zal daagen
En in de helſche poel
Met ſmertelyk gevoel
U zal voor eeuwig plaagen.
Men yze voor dien ſtaat,
En 't zondig ſamenrotten,
God laat zich niet beſpotten;
Hy kent en weegt elks daad.
Die dan in't vleeſch wil zaajen
Zal niet dan rampen maajen.

XXXIII.

Over PREDIKER X: vers 20.

Het geld verantwoord alles.

Wat ſtaat 'er voor de kracht van 't geld?
Voor Mammon daaglyks aangebeden.
Die, 't zy door laagen of geweld,
Zich meeſter maakt van deugd en zeden.
Wat zet die ſnoode afgodery
Een deur voor alle gruwlen open?
Men ga nu Rome ſlegts voorby,
Daar elk zyn zaligheid kan koopen:
(Dus zegt men daar door waan verblind,
Die niemand voor gevaar doet ſchroomen.)
't Hervormde Chriſtendom bemint
Die flikkerglans zo wel als Romen;
't Legt ruim zo liſtig, door de kunſt,
Die pleiſter op de boezemvlekken.
Elk ſmeekt om Afgod Mammons gunſt.
Wat kan het goud niet all' bedekken?
Dat muntmetaal, hoe doof en ſtom,
Doet een' verwaanden dingtaal ſpreeken
Van wysheid, ſchoon hy, los en dom,
Ten ſpot verſtrekt zelfs voor de leeken.
't Veräntwoord alles, ja 't herſchept
En maakt alle euveldaên tot zeden.
„ ô Menſch! indien ge 't geld ſlegts hebt,
„ Dan zyt ge vol bevalligheden;
„ Uw ontucht is welleevenheid,
„ Uw gierigheid is zuinig ſpaaren,
„ Uw' loſſen handel, wys beleid,
„ Bedrog, het uwe te bewaaren
„ En 't huis behoorlyk voor te ſtaan.

„ Vaar voort dan tot myn dienſt te draaven :
„. Want zonder geld moet elk vergaan.
Dus ſpreekt de Mammon tot zyn ſlaaven;
Maar wat getuigt het Godlyk woord?
Dat zy, die 't goud voor alles achten,
Haaſt worden in een' ſtrik verſmoort,
En dikwils tegen hun gedachten,
Die ſtem vernemen: „ ô Gy dwaas!
„ Deeze is den laatſten dag uw 's levens;
„ Dies valt, ô nietig wormen-aas!
„ Uw blydſchap en verwagting tevens;
„ Verantwoord dan uw ſchuld door 't geld;
„ Laat Mammon dan uw ziel bevryden,
„ Wanneer uw vonnis word geveld,
„ En gy gedoemt tot eindloos lyden,
Afgodendienaars, dit's uw lot.
Wie kan twee Heeren dienſt bewyzen?
Die dan het goud verkieſt voor God,
Zal tot zyn rampſpoed eens verryzen.
Wys is hy dan die dat metaal
Beheerſcht, en nooit zich laat regeeren
Van zulk een haaſtvergangbre praal;
Dus kan men beſt zyn' Schepper eeren.
Myn ziel zyt gy verlieft op goud,
Streef naar die ſtad van goud gebouwt.

XXXIV.

Over JESAIÄS V: vers 22.

Wee den geenen die helden zyn om wyn te drinken.

Gy die geen andre heldendaaden
In 's levensloop betracht,
Dan, 't zy by dag of nacht,
Uw dierlyk lichaam te overlaaden
Tot walgens toe met wyn,
Om ſteeds door 't overdaadig zwelgen
(Zou't zich de Alzegenaar niet belgen)
De ziel door dat venyn
Voor duizend rampen bloot te ſtellen
Als in een levend graf.
Ach dacht gy aan de ſtraf
En 't yſlyk wee dat u zal knellen,
Door de onweêrſtaanbre hand!
Ik zie de wreede beul reeds naadren,
Die ſpieren, zenuwen en aadren,
Ja zelfs uw ingewand
In eenen gloed van vuur zalzetten,
Dat nimmer word gebluſt,
't Welk ſteeds uw vreugd en ruſt
Met uw gezondheid zal verpletten,
Terwyl ge, half verrot,
De ſmaad moet by uw ſmert verdragen;
Doch dit 's de minſte van uw plaagen,
Ja ſlegts een ſchets van 't lot
Dat u in 't uitterſte uur zal treffen.
My dunkt ik hoor deez' klagt
Uit wanhoop voortgebragt:
„ Kan ik het vonnis wel beſeffen,

„ Door 't wroegende gemoed
„ My aangezegt? Ik ben verlooren.
„ Ach was ik nimmermeer gebooren!
„ Wat baat my d' overvloed
„ Van wyn die ik heb ingegooten
„ Door kiesche lekkerny.
„ Waar zyt ge nu die my
„ Verzelt hebt, dertle lustgenooten?
„ Ach elk keert my den nek,
„ En ieder weigert my verkwikking:
„ 'k Beef voor den koning der verschrikking.
„ Wie jaagt my? 'k ly gebrek
„ Aan eenen waterdrop, en echter
„ Zulks mag my heden niet
„ Gebeuren in 't verdriet.
„ Zie daar dien vreesselyken Rechter,
„ Hy daagt my voor zyn troon;
„ Zie hoe zyn oogen op my blaaken.
„ Gaap afgrond: zwelg my in uw kaaken.
„ Ik ly reeds duizend doôn
„ In eenen dood. Daar zink ik heenen
„ Naar aller boozen erf
„ In 't eeuwige verderf,
„ Om steeds te knarssen en te weenen.
Wie moet de dronkenschap
Niet schuwen om dat yslyk oordeel!
Men nuttig', tot zyn rust en voordeel,
Dan 't edel druivensap
Naar rede, dan zal 't ons verkwikken,
En nimmer voor Gods toorn doen schrikken.

XXXV.

Over JESAIÄS LV: vers 6.

Zoekt den Heere terwyl hy te vinden is, roept hem aan terwyl hy naby is.

Niets is zo dierbaar, dan de tyd,
Niets waardiger dan 't eeuwig Opperwezen,
Niets nodiger dan hem oprecht te vreezen,
In 't jammerdal vol druk en ſtryd:
Want zonder Hem is all' ons heil verlooren.
Dit alles zet ons krachtig aan
Om yvrig naar dien ſchat te ſtaan,
Met naar de les van Amos zoon te hooren;
Men zoek' Hem dan, men ſpoor hem naar,
Maar laat u niet door 't ongeloof verblinden;
Hy is niet dan door 't waar geloof te vinden;
Men zoek' hem dan: maar hoe, en waar?
Niet met een hert geſtadig ingenomen
Door zucht tot welluſt, geld en ſtaat,
Maar met een ziel die 't kwaaddoen haat,
En telkens tracht haar driften te betoomen,
Die ſteeds, door waar berouw geraakt,
Haar ſchuld erkent met traanen en gebeden,
Met opzet om de paden te betreden
Daar elk in waare godsvrucht blaakt;
Men zoek' Hem, maar niet by het zaad der boozen,
Daar Belial zyn zetel houd,
Noch by de klank van 't blinkend goud,
Daar duizenden hun ziel verroekeloozen;
Niet daar ſteeds de overdaad en pracht
Te zorgeloos word ingeſchikt by menſchen,
Die diep in 't aardſch noch dwaas naar 't hemelſch wenſchen;
Niet daar men God verſmaad, veracht,

Door nooit zyn wet te hooren of te leezen;
Niet in een borgerlyke fleur,
Noch door een' eigen Godsdienfts keur;
Nooit vind hy Hem die dus hem nooit wil vreezen:
Maar die hem waarlyk zoekt, die vind
Hem niet alleen in 't hoog' maar ook in 't laage
Van een verbryzeld hert dat zucht
Om de eeuwige genadevrucht,
Uit liefde om Hem voor alles te behaagen,
Tot zulken zegt hy: „ Zoekt met vlyt
„ Myn aangezicht door deugd, ô welbeminden!
„ Zo zult ge my met all' het myne vinden;
Maar zoekt my eer de vlugge tyd
„ Eer 't morgen is u fchielyk word benomen:
„ Want na de dood geld pligt noch deugd;
„ Dies zoekt my in uw lentejeugd,
„ Eer tot uw ramp de kwaade dagen komen;
„ Ja zoekt my met volftandigheid,
„ Zo zal ik hier uw' laft en leed verzoeten,
„ En u hier na als koningen begroeten,
„ In 't eeuwig ryk voor hen bereid
„ Die zich in voor- en tegenfpoed verkloeken,
„ Om my alleen door heiligheid te zoeken.

XXXVI.

Over JESAIÄS LVII: vers 20.

De godloozen zyn als eene voortgedrevene zee; want die kan niet ruſten, en haare wateren werpen ſlyk en modder op.

Gelyk de woeſte zee
Geen haven kent noch reê,
Door ſtormörkaanen voortgedreeven,
Wiens zwalpend pekelnat,
Geen' onwaardeerbren ſchat
Maar niets dan modder op kan geeven;
Zoo vind ook 't godloos hert
Geen ruſt in zyne ſmert,
Het word geſlingert door de golven
Van 't ongeruſt gemoed
Met angſt en ſchrik gevoed,
Waar door het dikwils word bedolven
In d'afgrond bang en naar,
Van 't uiterſte gevaar,
Die 't ſlyk van gruwlyke euveldaaden
Opwerpt voor elks gezicht,
Voor heen bedekt voor 't licht;
Zo word men tegen dank verraaden.
Geen voorzorg helpt als God
Bedrog en liſt beſpot;
Zo ziet men 't walglyk ſchuim der ſchande,
Door zulk een' ſtormgeweld,
Voor elk ten toon geſtelt.
De zondaar, die ſteeds ſamenſpande
Met zielverraders, ziet
Hoe 't oogmerk hem ontſchiet,

Om't kwaad in 't heimelyk te pleegen;
Ach! dat hy nu noch wou
Door heilzaam naberouw
Een' hertred doen op beter wegen!
Maar neen: zyn hert, eerſt boos,
Word nu ook ſchaamteloos;
Niets kan zyn driften meer betoomen;
Hy holt door waan verblind:
De golven, van den wind
Der ſpyt en wanhoop aangeblaazen,
Verdelgen zyne kiel;
Nu koſt het lyf en ziel.
Men ſpiegle zich dan aan die dwaazen;
Men zoek' zyn ruſt en vreugd
In God door waare deugd.

XXXVII.

XXXVII.

Over JESAIÄS LVII: vers 21.

De godloozen, zeid myn God, hebben geene vrede.

De Alöudheid wiſt een tafereel te maalen
Van eenen moederbeul,
Die nergens trooſt of heul
Na't gruwlyk feit kon vinden voor zyn kwaalen;
Het razernyrot wierd
Door Jupiter op't monſter los gelaaten,
Dat joeg hem met zyn zweepen uit zyn ſtaaten,
Ten prooi voor't ongediert,
Waar door hy zwierf aan onbekende kuſten,
Verſchrikt, geplaagt alom
Van't wraakgodinnendom,
Dat hem geen uur, geen oogenblik liet ruſten.
ô Zinnebeeld van't hert
Eens zondaars, by Oreſtes vergeleken!
Om dat hy God tracht naar de kroon te ſteeken,
Waarom hy voor zyn ſmert
Ook nimmer trooſt, noch vreugd, noch ruſt kan vinden
In't dreigende gevaar:
Geen wraakgodinnen, maar
Des Hemels toorn die alles kan verſlinden,
Doet hem het bange zweet
Uitparſſen zelfs door't ritslen van de blaad'ren.
Hoe durft hy voor dat Opperwezen naad'ren
Om hulp in't minſte leed,
Nadien hy eerſt den vrede dorſt verbreeken;
Vergeefs ſmeekt hy om raad
By menſchen die hy haat,
Waar voor zy hem van zyne ruſt verſteeken:

Maar

Maar, ach! wie meld de ſchrik
En nypende angſt van 't wroegende geweten,
Waar van hy word op 't pynelykſt' gebeten?
Dat ieder oogenblik
Hem, waar hy gaat, doet duizend dooden ſterven
Eer hy voor 't ſterven vreeſt;
Met recht ſpreekt dan Gods geeſt:
„Die godloos is moet heil en vrede derven.
Men ſpiegle zich aan 't lot
Van deez' verharde en roekelooze zielen,
Die door hunn' ſchuld uit 's Hemels gunſt vervielen;
Men diene en vreeze God
Door waare deugd, zo zal men nimmer vreezen
Voor onruſt, maar altoos gelukkig wezen.

XXXVIII.

XXXVIII.

Over JEREMIAS IX: vers 24.

Maar die zich beroemt, beroeme zich hier in dat hy verſtaat en my kent; dat ik de Heere ben, doende weldadigheid, recht en gerechtigheid op der aarden: want in die dingen heb ik luſt, ſpreekt de Heere.

Myn ziel zyt gy op roem geſtelt;
Zyt gy met glori ingenomen,
Verlaat dan 's waerelds valſche droomen:
Laat andren op hun ſtaat en geld,
En kracht en dwaaze wysheid boogen,
Verlieft op elks loftuitery,
Die opgepronkte ſlaverny;
Uw' roem zy, dat ge 't Alvermogen
In zyne wetten kent, en raad,
Door 't wandelen op zyne wegen;
Die roem gaat ſteeds verzeld met zegen.
Die d' Almagt tot zyn toeverlaat
Bezitten mag, wat kan hem hind'ren?
Hy roemt in God, en God in hem;
Wanneer hy luiſtert naar zyn ſtem;
Niets kan zyn glori hier vermindren;
Al valt de boosheid op hem aan
Met vloeken, hoonen, laſterſchriften,
Hy lagcht met die verkeerde driften:
Want nimmer kan zyn' roem vergaan,
En nooit tot hooger voorwerp ſtygen
Dan tot die aller vreugden Bron;
Die nimmer eindigt, nooit begon;
Dies wreekt hy zich met vrolyk zwygen,

En juigcht in nood en ongeval,
Tot dat (wat kan hy beter wenſchen)
God eens voor engelen en menſchen
Hem met deez' loffpraak roemen zal:
„Gy die my ſteeds hebt willen eeren
„Getrouwe dienſtknecht, die uw tyd
„Hebt aan myn glori toegewyd;
„Gaat eeuwig in de vreugd uw's Heeren,
„Tot ſpyt der boozen, die hunn' lof
„Steeds ſtelden in wat damp en ſtof.

XXXIX.

Over MICHAS VI: vers 9.

Hoort de roede en wie ze beſtelt heeft.

Waar 't oog zich keert of wend,
Gods hand word nooit erkent,
Of zelden in 't uitgieten der phioolen
Van zyn getergde wraak,
Die ieder als een baak
Elk waarſchuwt om van't heilſpoor nooit te dooleri.
De peſt en d' oorlogsgloed,
De ſtorm en watervloed,
Aardbeevingen, orkaanen, blixem, donder,
Plasregens, droogtens, brand,
Zyn roeden in Gods hand,
Om 't algemeen, of ieder in 't byzonder
Te ſtraffen, als de maat
Is opgevuld van 't kwaad,
Te roekeloos voor 't alziende Oog bedreven
Door trotſch' en ydlen waan:
Maar ach! wie merkt zulks aan
Om d' Almagt in dit ſtuk zyn' eer te geeven?
Men ſchryft elk ſtrenge roê
Een middelöorzaak toe,
Terwyl, helaas! de Godheid word vergeeten;
En 't zondig zelfsbelang
Gaat dus geruſt zyn gang,
In wederwil van 't overtuigt geweeten:
Maar gy, die, dus verblind,
Gods plaagen in den wind
Durft ſlaan, en u door hovaardy verheffen
Op ſchatten en gezag,

Hoe

Hoe zal in d' Oordeeldag
De zwaarſte plaag van's Hemels hand u treffen,
Ach, ſpiegel u, myn hert,
Aan die nadenkbre ſmert!
Zie ſteeds op God, wanneer zyn geeſſelroede
U vaderlyk kaſtyd:
Blyf vroom in druk en ſtryd,
Zo ſtrekt elk plaag, hoe fel, u ſteeds ten goede,
Tot dat ge in't einde uw' prys
Ontfangt in 't Paradys.

XL.

Over SIRACH XIII: vers 9.

Wacht u dat gy niet verleid word door uw gedachten.

'tIs niet genoeg met woorden en met werken,
Te blyven in de perken
Van heiligheid, men moet ook met gedachten
Naar waare godsdienst trachten;
Ja zo men die niet wil in 't hert betoomen,
Is 't met ons omgekomen:
Want denken legt den grond van kwaade daaden
Die lyf en ziel verraaden;
Nadien geen menſch, hoe dwaas, het kwaad zal plegen
Voor 't ernſtig overwegen:
Men denk dan, wyl de ziel niets doet dan denken,
Aan 't geen ons nooit kan krenken;
Men denke aan God, aan deugd en 't eeuwig leven,
En all' wat heil kan geeven;
Dat denken zal ons wyzen tot de pligten,
Hier nodig te verrichten;
Dat denken zal ons zedig leeren ſpreeken,
Tot zuiv'ring der gebreken;
Dat denken voert, ganſch los van 't aardſch gewemel,
Het deugdzaam hert ten hemel;
Tot dat de ziel en 't ligchaam, eens ontſlagen
Van alle waereldplaagen,
Steeds denken zullen in 't genot der weelde,
Dat niemand zich verbeeldde.
ô Bron van vreugd! ô heilige gedachten!
Wilt in myn ziel tot veiligheid vernachten.

XLI.

Over SIRACH XIII: vers 24.

Wanneer een ryke beweegt word, zo word hy van zyne vrienden onderſtut: maar wanneer een arme valt, zo word hy daar en boven van zyne vrienden verſtooten.

Helaas! waar is Rechtvaardigheid gebleven?
De ryke word geſtut,
En voor den val beſchut,
Schoon hy veel kwaads door hoogmoed heeft bedreven;
Zyn ſchuld word ſteeds geſmoort:
Men acht hem hoog: hy word van elk geprezen:
Men ſtelt hem in zyn ſtaaten als voor deezen;
Dus word hy aangeſpoort
Om ſprong op ſprong tot 's naaſtens druk te waagen,
Gelyk men dikwils ziet
Met hertzeer en verdriet:
Maar de arme, die zich eerlyk heeft gedragen,
Word, als hy valt, vertreên,
En ſmaadlyk uit elks ommegang geſloten,
Ja deerlyk van zyn vrienden zelfs verſtooten;
Men lagcht met zyn geween;
Men durft hem noch met ſchemp en laſter hoonen.
Hy ſmeekt vergeefs om raad,
Schoon hy door ramp vergaat.
Wat waereld is 't, helaas! die wy bewoonen,
Daar de ondeugd word in top
Verheven, om de vroomen te verſlinden?
Waar zal de deugd in 't einde een ſchuilplaats vinden?
Maar ſchort uw oordeel op,

Myn ziel, deeze aarde is 't Paradys der boozen,
Hun toegestaan van God;
Zy hebben 't voor hun lot,
Door blinde drift, vrywillig uitgekoozen;
Maar 't eeuwige geluk
Is weggelegt voor die Gods wet beminnen,
En door 't geloof de waereld overwinnen,
Moet hen dan ramp en druk,
Om weldoens wil, hun lot en deel, ontmoeten,
Wat nood? het loon zal de arbeid eens verzoeten.

XLII.

Over SIRACH XIV: vers 21.

Zalig is de man die met wysheid betracht het geene eerlyk is.

Wat geniet hy niet al vreugd
Die de deugd,
In zyn handel houd voor oogen?
En de wysheid, hoe't ook gaat,
Vraagt om raad:
Zulk een rots blyft onbewogen
In een zee van tegenſpoed:
't Vry gemoed
Wil geen goude boejens draagen,
Door bedrog en liſt geſmeed;
't Zwoegt noch zweet
Om de prikkel na te jaagen,
Die de ziel voor eeuwig ſteekt;
't Vleit noch ſmeekt
Slaaffch om gunſt: die ſnoode ſtreeken
Haat het met volkomen haat;
Maar het laat
Goede waaren dingtaal ſpreeken,
Nooit door zucht tot gierigheid
Loos verleid;
Nooit naar overvloed begeerlyk;
Dus betragt het, wys en vroom,
Zonder ſchoom,
All' wat lofflyk is en eerlyk;
't Word dus ſteeds met liefde onthaalt,
En beſtraalt
Door de zon van Gods genade,

Die't verrykt, vertrooſt, verlicht,
Dies't nooit zwicht
Door de vrees voor ramp of ſchade:
Waereld vol bedriegery!
Waart ge ook vry
Van bedekte en ſnoode vonden,
Nimmer wierd het koopgeloof
Door uw roof
Tot 's Lands ondergang geſchonden.

XLIII.

Over SIRACH XIV: vers 21.

Zalig is de man die met zyn verſtand van heilige dingen ſpreekt.

Waar toe is doch't verſtand van God gegeeven,
Die eedle gaave en paerel van 't gemoed?
Is't om verwaand door 't ſtarrendak te zweeven,
Om roekeloos het allerhoogſte Goed
Te kennen, te beſpieglen in zyn weezen?
Of is 't om hier door nuttelooze kunſt
En vindingen van elk te zyn gepreezen?
Of is het om, door zucht tot ſtaat, de gunſt
Der grooten in de hoven te verkrygen?
Of kreeg men 't om, ten dienſt van de eigenbaat,
Naar 't blinkend goud te wroeten en te hygen,
Door valſch bedrog, door liſt en ſnood verraad?
ô Neen: hy was veel beter nooit gebooren,
Die dus 't verſtand misbruikt tot hoon van God,
Om eeuwig door zyn ſchuld te gaan verlooren;
Maar zalig hy die 't eindloos heilgenot
Beöogt, door dat juweel van dierbre waarde!
Die buiten drift, onzydig in de ſchaal
Van 't heilig recht, de hemel weegt en de aarde,
't Vermaak der deugd, en 's waerelds ydle praal,
Om 't beſte deel, de godsvrucht, te verkiezen:
Die dus 't verſtand gebruikt naar 's Hemels raad,
Zal niets van 't zyne in 's waerelds val verliezen,
Zyn' ſchat, in 't hert verzegelt, blyft in ſtaat;
ô Zulk een ziel kan naau haar tong bedwingen,
De waare tolk van 't onbevlekt gemoed,

Om vrolyk ſteeds tot 's Almagts lof te zingen.
Zy ſmelt als in een' onuitblusbren gloed
Van liefde tot Gods heilige bevelen,
't Verſtand vertoond die ſpiegel zonder ſmet
Voor 't geeſtlyk oog om haar met vreugd te ſtreelen,
Dies ſpreekt ze niets als van die liefdewet,
Uit de overvloed van 't hert, verlicht van boven;
't Verſtand beſchikt daar toe ſteeds plaats en tyd.
Mag zy haar God maar bidden, danken, looven,
In 't ſtil vertrek, daar waereld, haat en nyd,
En eigenwil, en vrees word uitgeſloten,
Dan word haar hert met blydſchap overgoten.

XLIV.

Over SIRACH XIX: vers 16.

Laat uw hert niet elk woord gelooven.

Wie word door 't ſpreekwoord niet bewogen:
Die ligt gelooft word ligt bedrogen?
Om door voorzichtigheid,
Die 't vroom gemoed bewaart voor ſmetten,
Op 't hooren van elks woord te letten
Met oordeel en beleid.
Wierd dit met yver waargenomen,
Wat laſter wierd niet voorgekomen?
Wat logen niet gemyd?
Wat achterklap niet uitgedreven?
Men leere dan omzichtig leeven
In deez' verwarden tyd,
Daar liefdeloosheid op den zetel
Geſtegen is, die, ſteeds vermetel,
Het ergſte liefſt gelooft,
Al zou de waarheid gaan verlooren,
Men hoor' dan met verſtandige ooren,
Nooit door den waan verdooft,
't Voor-oordeel en belang ſta buiten,
Dan kan men zonneklaar beſluiten
Wie hier gelooft moet zyn;
Dan laat men zich niet ligt verleiden;
Dan kan men waarheid onderſcheiden
Van liſt, bedrog en ſchyn.
O Menſch! verwagt ge uw heil van boven,
Laat nooit uw hert elk woord gelooven.

XLV.

Over SIRACH XXX: vers 16.

Daar is geen vreugd boven de blydſchap des herten.

Wat blydſchap kan de waereld geeven
Voor 't wroegend hert,
Dat ſteeds vol ſmert
Inwendig moet van doodſchrik beeven,
Zelfs in 't genot
Van rykdom, weelde en hooge ſtaaten,
Wyl 't, van de ruſt en trooſt verlaaten,
't Rampzalig lot
Van dood-angſt ſteeds moet met zich draagen?
Maar zalig hy,
Die los en vry
Van boej' en band, ontlaſt van plaagen,
Zyn blydſchap vind
In God en 't welbewuſt geweten:
Laat elk hem hoonen en vergeten;
Dat vry een wind,
Een' ſtorm-orkaan van ſmaad en ſmerte,
En ongeluk,
Hem dreige en drukk',
Geen nood, de welbron van zyn herte,
Doet ſtroom op ſtroom
Van welluſt en genade vloejen,
Om hem in 't lyden te beſproejen.
Ach woud ge vroom,
O Dwaaze waereldlingen leeven,
En ſteeds getrouw!

Gods

Gods goedheid zou
U ook dat waar genoegen geeven,
Waar by uw vreugd, hoe ſchoon ze ſchynt,
Elk tydſtip in 't verſchiet verdwynt.

XLVI.

XLVI.

Over SIRACH XXX: vers 16.

Daar is geen rykdom beter dan gezondheid des lig-chaams.

Gy die hier woelt en ſlaaft
En om uw nooddruft draaft,
Wil nooit uw' ſtand beklaagen,
Indien het hoogſte Goed
U, in uw' tegenſpoed,
Kroont met gezonde dagen.
Gezondheid zalft uw druk,
Ja zy verligt uw juk;
Laat vry een koning praalen
Met all' zyn toeverlaat,
Zyn' ſchat, zyn eer en ſtaat
Moet by uw rykdom daalen;
Zyn hoogſte blydſchap ſterft
Als hy uw pand ſlegts derft;
Dan haat hy 't geen hem ſtreelde,
Ja dan verlieſt hy 't all';
Zyn lekkerny is gal
In 't midden van zyn weelde,
Hoe zalig zyt gy dan,
Gezegende Ambagtsman!
Zo gy gezond meugd leeven.
Vermoeidheid geeft uw ruſt,
Door ſmert noch angſt gebluſt,
Die menig Vorſt doen beeven.
Wat geeft de zuiv're ſmaak
U all' gewenſcht vermaak,
Zelfs in geringe ſpyze,

Die u tot voedſel ſtrekt,
Schoon m'uwen diſch nooit dekt
Op eene uitheemſche wyze!
Gy zingt, als't hert niet wroegt,
Steeds vrolyk en vernoegt,
Bevryd van't ſlaafſch begeeren,
Dit houd u friſch in ſtand,
Gezondheid, dierbaar pand!
Wie kan uw' ſchat waardeeren.

XLVII.

Over SIRACH XXXI: vers 21.

Hoe weinig is genoeg voor een menſch die wel onderwezen is; hy hygt niet op zyn bedde; hy heeft eenen gezonden ſlaap met een matig ingewand; hy ſtaat 's morgens weder vroeg op, en zyn vernuft is by hem.

Gelukkig zyn die zielen
Die nimmermeer vervielen
Van 't heilzaam ſpoor der goude middelmaat;
Die ſpys, en drank en zorgen
Van d' avond tot den morgen
Gebruiken naar den goddelyken raad;
Die zich door reên laat leiden,
En van zyn' diſch kan ſcheiden
Zo fris als toen hy zich daar aan begaf.
Geen doodelyke rampen
Van opgeſtegen dampen,
Die menig vroeg doen daalen in het graf,
Bezwaaren hem, wiens zinnen
Nooit overdaad beminnen.
Zyn ſlaap word door geen binnenkryg geſtoort,
Ontſtaan in de ingewanden
Die door verhitting branden,
Waar door de ruſt rampzalig word vermoord;
Dus kan hy vroeg ontwaaken
Tot vord'ring zyner zaaken
Met vreugd, nadien hem niets tot laſt verſtrekt:
Geen wroeging doet hem beeven.
't Vernuft, ſteeds t' huis gebleven
Door 't licht van de ongeſchape Zon gewekt;
Voert zyne ziel naar boven,

Om

Om d' Almagt ſteeds te looven.
Genoegzaamheid plant dus een Paradys
In 't welbewuſt geweten,
Dat, ſchoon van elk vergeeten,
De zonde en deugd kan ſchatten op zyn' prys,
Door 't onbeneveld oordeel.
Wie is 'er die op voordeel,
Op ruſt, gemak en welluſt is gezet,
Door eedle zucht gedreven!
Hy leere matig leven
En vroom, naar eiſch van Jeſus liefdewet.
De matigheid geeft ſchatten
Die 't vleeſch niet kan bevatten;
Men proeft door haar, ſchoon ieder ons verſmaad,
Een voorſmaak van 't geluk dat nooit vergaat.

XLVIII.

Over SIRACH XXXIV : vers 23.

Hy dood zyne naaſten die hem zyne leeftogt beneemt.

De rovers zyn alleen niet ſchuldig
Aan deeze onmenſchlykheid,
Maar zulken ook, die hier zorgvuldig
Steeds waaken met beleid,
Niet vreezende voor d' Albehoeder,
Om met een' ſlinkſchen trek
Schynheilig hunn' verlegen broeder,
Al kwynt hy door gebrek,
Zyn ſoobre neering te onderkruipen,
En brengen hem in haat.
Hoe zal 't hen eens in de oogen druipen,
Die door dat doodlyk kwaad,
Ontbloot van liefde en mededoogen,
Zich meſten met het bloed,
Hun naaſten liſtig afgezogen,
Als 't afgebrand gemoed,
Dat hier in weelde en zorgeloosheid
Steeds zwom, eens met gevoel,
Voor eigenbaat, bedrog en boosheid,
In d'onuitblusbren poel
Een onvergangbre pyn zal lyden!
Men ſchrikk' voor zulk een lot;
Men gunne, om zulk een ſtraf te myden,
Zyn naaſten 't beſt genot;
Men breng' hem uit een zuiver herte
Het grootſte voordeel toe,

Tot

Tot balſem in zyn wond vol ſmerte.
Wel hem die, nimmer moê,
Verdrukten ſteeds wil hulp bewyzen,
Hy zal in heerlykheid verryzen.

XLIX.

Over SIRACH XLI: vers 1 en 2.

ô Dood! hoe bitter is uw gedachtenis voor een menſch die in vreede leeft by zyn goederen: voor een man die goede ruſt heeft, en dien het wel gaat in allen, en noch ſterk is om ſpyze te nemen.

Wat valt het ſterflot bang en hard,
Voor hem, die nooit van druk en ſmart,
Van ſmaad of rampſpoed heeft geweten!
Die nooit zyn dwaaze driften temt,
Maar in een zee van weelde zwemt,
En zich door hoogmoed durft vermeeten
Dat niemand waardiger dan hy
Geächt moet zyn! die los en vry
All' uitvoert wat zyn hert durft denken:
Ja dikwils boven ſtaat en macht,
Door overdaad en dertle pracht,
Wyl elk moet draaven op zyn wenken.
Helaas! wie meld de vrees en ſchrik,
Die in een' enklen oogenblik
Dien dag van blydſchap doen verkeeren
In eenen nacht van ongeluk,
En d' onbegrypelykſten druk,
Als hy, die 't all' wou overheeren,
Verraſt word door een' ſnellen dood.
My dunkt ik hoor hem in dien nood
Dus uit een ziel vol wanhoop klaagen:
„ Moet ik dan ſterven, moet myn vreugd
„ Vergaan, die my op 't hoogſt' verheugt,
„ Moet ik de welluſt van myn dagen „ Ver-

„ Verliezen? ach! moet ik 'er af,
„ En daalen in het duiſter graf?
„ Ô Neen, ik kan het niet gelooven:
„ Hoe! ſterven, ſterven; ſchriklyk woord,
„ Dat my door zynen klank vermoord!
„ Ô Schatten, praalgebouwen, hoven;
„ Ô Schuuren vol van overvloed,
„ Waarom ik heb geſlaaft, gewroet,
„ Moet ik u dan voor eeuwig derven!
„ Ô Wreede, Ô onverwagte ſlag
„ Die my doet yzen! waarom mag
„ Ik de aarde voor myn deel niet erven!
„ Maar 'k voel reeds hoe myn kracht verflaauwt,
„ Hoe 't klamme zweet myn hert benaauwt:
„ Ach! is dat ſcheiden? neen, 't is ſcheuren
„ Van 't geen myn ziel als 't waardſt' behaagt,
„ Terwyl de hertworm byt en knaagt.
„ Ô Ryken! wilt myn lot betreuren,
„ Ja laat myn ongeneesbre pyn
„ Voor u een zedeſpiegel zyn,
„ Om beter voor uw heil te waaken:
„ Bereid uw huis terwyl ge kunt,
„ En God u noch gezondheid gunt,
„ Door vleeſch en waereld te verzaaken:
„ Zo zult ge in 't alleruitterſte uur
„ Niet vreezen voor 't onblusbaar vuur.

L.

Over SIRACH XLI: vers 3.

ô Dood! uw oordeel is aangenaam voor een menſch die behoeftig is, en aan ſterkte afgenomen heeft.

De dood, die kelk vol roet en gal
Voor hun die vry van ongeval
In dertle weelde baden,
Is voor het afgepynt gemoed
Een honigbeek van 't wenſchlykſt' zoet,
Want hy die, overlaaden
Van rampſpoed, daaglyks zwoegt en zweet
En zwemt in eene zee van van leed,
Bezit een dood'lyk leven,
Waar in hy van gebrek ſchier ſterft,
Vermits hy 't nodig voedſel derft,
En noch voor ſmaad moet beeven,
Die altoos nevens de armoê gaat;
Wat kan hem beter in dien ſtaat
Dan 't ſterflot toch ontmoeten,
't Geen hem, als hy zyn' Schepper vreeſt,
Van all' zyn hoon en ſmert geneeſt
Dan is 't met all' zyn wroeten;
Om ſober onderhoud, gedaan;
Dan ziet hy 't graf met blydſchap aan,
Waar in hy ruſt zal vinden:
Dan ſpreekt hy in den laatſten nood:
„ ô Welkom, welkom zoete dood!
„ Gy zult my niet verſlinden,
„ Nadien gy in myn' druk en ſtryd
„ Al lang myn vriend geworden zyt,
Door ſteeds aan u te denken:

„ Door u word ik van 's waerelds haat,
„ Van ziekte en pyn, van laſt en ſmaad,
„ En all' wat my kon krenken
„ Ontſlagen in een' oogenblik:
„ Zyt welkom aller boozen ſchrik,
„ Die koningen doet beeven;
„ Door u zie ik myn kroon, myn prys,
„ Reeds hangen in het Paradys,
„ Die ſchets van 't eeuwig leven.
„ ô Zegenryke tegenſpoed!
„ Die my beſchut hebt voor den vloed
„ Der weelde, vol gevaaren:
„ Gelukkig is hy, die van God
„ Begunſtigt word met zulk een lot;
„ Gy kunt de ziel bewaaren,
„ Met 's Hemels byſtand, voor 't verderf,
„ Door 't wenſchen naar 't onſchatbaar erf.
„ Vermoeiden, ſtaakt uw klaagen;
„ De waereld ſpot' vry met uw' druk;
„ De weg naar 't opperſte geluk
„ Is lyden en verdragen;
„ Een' weg by hen ſteeds onbekent
„ Die aan de weelde zyn gewent.

LI.

Over MATTHEUS VII: vers 22 en 23.

Veele zullen ten dien dage tot my zeggen: Heere, Heere, hebben wy niet in uwen naam geprofeteert, en in uwen naam duivelen uitgeworpen, en in uwen naam veele krachten gedaan; en dan zal ik haar opentlyk aanzeggen: ik heb u nooit gekent, gaat weg van my gy die de ongerechtigheid werkt.

Helaas! waar kunt ge u op verlaaten,
Arglistig menſch;
Uw ſchyndeugd kan voor God niet baaten,
Schoon gy uw' wenſch
Bedoelt met ieder te bedriegen;
Schoon 't vroom gemoed
Zich door uw liſt in ſlaap laat wiegen,
Wyl 't u ontmoet,
Om u met eere en gunſt te kroonen;
Uw valſch gelaat,
Waar op de godsvrucht ſchynt te woonen,
Word ſteeds gehaat
Van Hem, die nieren kan doorgronden;
Dies pleeg geruſt,
In ſchyn van recht, de ſnoodſte zonden;
Boet vry uw luſt,
Ja wil in dertle weelde baden
Daar 't niemand ziet;
Toon, om de waereld te verraaden
Die u beſpied,
Het ſchaap in 't oog, den wolf in 't herte;
Zwyg, ly, verdraag,

Schroei uw gewiſſe, op dat zyn ſmerte
U hier niet plaag':
Preek dus, als van Gods geeſt gedreven,
Door ſchrift of ſpraak
Van zelfverzaaking, 't eeuwig leven,
Van 't zielvermaak;
Op dat me op u gelyk een heilig
't Gezicht ſteeds ſla;
Ja acht u zelf in 't ſterflot veilig,
Om Gods genaê
Als een verkoorne te verwerven;
Maar ach! hoe zult
Ge all' uw verwagting moeten derven,
Als all' uw ſchuld,
Hier meeſt bedekt voor iedere oogen,
Zal voor u ſtaan;
Wanneer de ſtem van 't Alvermogen
Deez' toon zal ſlaan:
„ Schynheiligen en onrechtwerkers,
„ Wykt van my af;
„ Gaat heen naar de onderäardſche kerkers,
„ Daar ge uwe ſtraf
„ In 't onuitblusbaar vuur zult vinden.
Wie leeft'er noch
Die zich door 't ſchynſchoon laat verblinden
Van 't valſch bedrog?
Myn ziel, wilt gy van zeden ſpreeken
Naar Gods bevel,
Vermy geveinsde en ſnoode ſtreeken;
Nathanaël,
Dat voorbeeld van oprechte trouwe,
Zy u een baak,
Op dat het hert zyn kracht behouwe,
En nooit de ſmaak
Verlieze van een goed gewiſſe;

Dat helder licht,
Van trooſt in 's waerelds duiſterniſſe,
Daar 't all' voor zwicht,
Zo zult ge eens, als de boozen beeven,
In onvergangbre blydſchap leeven.

LII.

Over MATTHEUS XI: vers 30.

Myn juk is zacht, en myn laſt is ligt.

Niets doet ons meer vertraagen
Op 't heilſpoor van ons eeuwige geluk,
Dan dat men waant dat Jeſus lieflyk juk
Te zwaar valt om te dragen,
Dat maakt ons loom en moedeloos en laf
In naare en donkre tyden,
Om voor Gods eer te ſtryden:
Maar neen: de wet die zyne gunſt ons gaf,
Door liefde aangedreven,
Die eindeloos voor 's menſchen welſtand blaakt,
Is, 't zy 't onszelfs, of God, of andren raakt,
Gemaklyk te beleeven:
Wat hy verbied ſtrekt zelfs natuur tot laſt,
En 't juk van zyn beveelen
Kan all' de zinnen ſtreelen;
Wie blyft dan aan des waerelds juk noch vaſt
Zo moeilyk in 't betrachten?
Zo vuig, zo ſlaafs, daar 't eedele gemoed
In ſlof en drek voor bukt en buigt. Wat goed,
Wat ruſt kan hy verwachten
In zulk een dienſt, een ſchets der ſlaverny
Die de eeuwen zal verduuren?
Men koop zyn vlugtige uuren
Dan uit, in deez' bedorven tyd; men vly'
Zich onder Jeſus wetten,
Die geeven ons een onvervalſchte ſmaak
Van 's levens zoet, en 't eeuwig zielvermaak,
Een blydſchap zonder ſmetten:
't Is waar, voor u die noch voor Mammon zwoegt,

En ſchept uw welbehaagen
In weelderige dagen,
Terwyl 't gemoed verëelt nooit ſchrikt of wroegt;
Voor u zyn deeze zeden
Ondragelyk, zo lang ge u niet bekeert,
Maar als ge, door berouw, uw heil begeert
Met traanen en gebeden,
Zo zal Gods geeſt, die 's waerelds geeſt in kracht
Te boven gaat, u helpen,
En all' uw wonden ſtelpen,
Wanneer gy haaſt bevinden zult hoe zacht,
Hoe lieffelyk de wegen
Van Jeſus zyn, hoe klaar voor 't zielgezicht.
Gewoonte maakt de zwaarſte dingen ligt.
Wel, zyt ge dan genegen
Om hier geruſt, hierna te zyn volmaakt,
Bewandel dan die paden
Door zuivre liefdedaaden;
Zo zult ge ſteeds, door Godlyk vuur geraakt,
Uw Heilands les herkaauwen in 't gemoed:
„ Myn laſt is ligt, myn juk is zoet.

LIII.

Over MARKUS XIII: vers 37.

Het geen ik u zegge dat zegge u allen, waakt.

O Menſch! houd toch geduurig wacht
Voor meer dan eenen vyand,
Die door des Hemels byſtand
En vlyt, moet t' onder zyn gebragt:
Zie daar het hoofd der geeſten,
Die door zyn liſt de ziel bekruipt,
En dikwils ſchielyk binnen ſluipt,
Zo wel op weeldefeeſten,
Als in de zwaarſte tegenſpoed,
Om u, door 't murmureeren
Van 't hoogſte goed te keeren,
Of in een zee van overvloed
Uw' God te doen vergeeten
Door zorgelooze dertelheid,
Dat gif met honig overſpreid,
Vol doodelyke beeten.
Zie daar de waereld met haar waan
En opgepronkt blanketſel,
Dat ſchaadlyk deugdbeletſel,
Reeds op 't bekoorlykſt' voor u ſtaan,
Om u uw ziel te ontrooven
Door welluſt, eer en ſchat. Ai waak;
Al wat zy heeft is ſchynvermaak;
Gy moet haar nooit gelooven,
Want zaagt gy haar eens naakt en bloot,
Gy zoud voor 't monſter gruwen,
En meer haar ſchaduw ſchuwen
Als de allervreeſſelykſte dood;

Maar

Maar 't waaken voor die peſten
Is niets, zo gy uw vleeſch niet dwingt,
Als 't over 't perk der reden ſpringt,
Dat binnen uwe veſten
Gemeenſchap met die Hydraas houd,
En, door verraderyë,
U eens in ſlavernyë
Zal voeren, als ge op haar betrouwt;
Wil u dan kloek verweeren,
Ja trek de wapenruſting aan,
Om veilig op uw wacht te ſtaan:
Zo zal de Geeſt des Heeren,
Die dat gevaarlyk driemanſchap
Te boven gaat in krachten,
Uw' zwaarſten laſt verzachten,
En doen u op den hoogſten trap
Der overwinning ſtygen,
Om, na de dood, voor 's Hemels troon
Het zalige genadeloon
Voor eeuwig te verkrygen:
Blyf dan ſtandvaſtig, houd u ſterk,
En overvloedig in Gods werk.

LIV.

Over LUKAS X: vers 41.

Martha, Martha: gy bekommert en ontruſt u over veele dingen.

Gy toont wel uw genegen hert,
ô Martha! om uw' Heer te onthalen;
Maar 't is in diepe zorg verwert,
Die u van 't heilſpoor af doet dwaalen;
Uw Heiland eiſcht geen aardſch genot,
Maar eene ziel, ontlaſt van kommer,
Die alles overgeeft aan God,
Om ſteeds te ruſten onder 't lommer
Van zyne gunſt, en 't zalig woord
In 't welbereid gemoed te ontfangen,
Door geenen waereldſtorm geſtoort.
Maar ach! dat nodig hertsverlangen
Ontbrak, ô Marthe! u niet alleen,
Noch zyn 'er duizenden van menſchen
Die daaglyks in uw voetſpoor treên;
Die woelen, draaven, zuchten, wenſchen,
Naar 't geen hier ſlegts het ligchaam raakt,
Al zou de ziel haar voedſel derven:
Maar gy, die in deez' vuurgloed blaakt,
Wat wint ge toch door all' uw zwerven?
Niets dan een ruſteloze geeſt,
Door doornen van bekommeringen
Alom gekwetſt, die altoos vreeſt
Voor droeve beurtverwiſſelingen;
Die uw geſtigt op welzand bouwt,
't Geen door den minſten ſtorm moet ſpatten,
Om dat ge nooit op God vertrouwt,

En

En 't aardſch verkieſt voor hemelſchatten,
Tot dat ge op 't laatſt', te ſpade wys,
In 't uitterſte uur vergeefs moet zuchten
Naar 't beſte deel, dien dierbren prys,
ô Wrange! ô doodelyke vruchten,
Van aardſche zorg te veel geviert!
Gelukkig hy die, warsvan weelde,
Zyn ziel met heiligheid verçiert;
De zon van vreugd, die nooit verveelde,
Zal hem beſtraalen met haar glans.
De deugd verkrygt den zegekrans.

LV.

Over LUKAS X: vers 42.

Maar één ding is nodig.

Wys is hy die naar wysheid ſtaat,
Geen wysheid die, door de aarde te verkiezen,
Den hemel met zyn ſchatten doet verliezen,
Die vleeſchlyk is, en haaſt vergaat;
Maar wysheid die van boven neêr komt daalen
In 't vroom en welgeſteld gemoed,
Die vreedſaam, zuiver is en goed:
O! Die in 't hert verlicht is door haar ſtraalen,
Weet hier een wyze keur te doen,
Om 't nodig één, de godsvrucht, te betragten,
Met werken, en met woorden en gedachten,
En 't eeuwig onheil te verhoên.
Laat anderen naar duizend dingen ſtreeven,
Door zorg, bekommering en liſt,
Door eigenbaat, geweld en twiſt,
Om hier in ſtaat en dertle luſt te leeven,
Een chriſten houd dat ding alleen,
't Geen nodig is, hoe 't hier mag gaan, voor oogen;
Dat één houd ſteeds zyn zinnen opgetogen;
Dat trooſt hem als hy word beſtreên;
Dat één kan hy geduurig met zich dragen,
't Zy in 't beroep hem opgeleid,
't Zy dat hy, in zyne eenzaamheid,
Den vluggen geeſt ontſpant in vryë dagen,
Die dan door 't nodig één beſchouwt,
Eén God, die 't all' beheerſcht in 's hemels tranſſen;
Eén zon die ryſt en daalt met haare glanſſen;
Eén Middelaar daar hy op bouwt;
Eén waar geloof om alles te overwinnen;

Eén

Eén ſtad die nimmer zal vergaan;
Eén ryk dat eeuwig zal beſtaan.
O Nodig één! wie moet u niet beminnen?
Want hoe men zich ook vleit en ſtreelt,
Die u verlieſt moet all' zyn heil verliezen.
Myn ziel, wil dan dat beſte deel verkiezen.
't Getal van één word nooit verdeelt;
Dies kan het ook hier nooit verwerring baaren.
Leer hier dan deezen dierbren ſchat,
Van waereldlingen nooit bevat,
Door eendragt in uw zuiver hert bewaaren?
Zo zal het nodig één, de deugd,
U voeren naar de hemelvreugd.

LVI.

Over LUKAS XVI: vers 2.

Geeft rekenſchap van uw Rentmeeſterſchap: want gy zult niet meer konnen Rentmeeſter zyn.

Ach! mogt deez' ſpreuk de herten raaken
Van hun, die hier in 't vuur van ontrouw blaaken,
Geruſt in hun bedriegery
En liit, het zy ze dienſtbaar zyn of vry:
Ach! mogt dees les hun zielen treffen,
Die nooit den nood der armen recht beſeffen,
Om dat hun have word gekaſt
Door hebzucht, of door overdaad verbraſt,
Verkwiſt in overtolligheden,
Door eene wet, die wetten kent noch reden:
Ach! wierd dees les van hem bedacht,
Die met zyn' tong zyn evenmenſch verächt
En hoont, die de achterklap en logen
En vleiëry heeft gretig ingezogen;
Van hem, wiens ſpraaklid 't edel pand,
De waarheid ſchend, de waereld ſteekt aan brand,
In plaats van de Oppermagt te looven,
En 't vuur van twiſt door wysheid uit te dooven:
Ach! trof dees wyze ſpreuk die ziel,
Die door den waan zo verr' van 't ſpoor verviel,
Dat hy de geeſtelyke gaaven
Door ledigheid, onächtzaam deed begraven,
Of die, 't zy in geſprek of ſchrift,
Opöfferde, door een verkeerde drift,
Aan eene waereld vol gebreken,
Met ſteeds van haar, doch nooit van God te ſpreeken;
Die zelden 't woord van Chriſtus tot
Zyn voorwerp neemt, om 't voorwerp niet van ſpot

Der waereldlingen ſteeds te weezen,
Die veelen meer dan de eeuwige Almagt vreezen.
Rampzaligen, te ſnood misleid!
Ach! weet ge niet, dat de Algenoegzaamheid
Die ſchatten u niet heeft gegeeven,
Op dat ge 'er zoud dus roekeloos meê leeven
Als eigen goedren, neen ô neen,
Gy hebt ze ſlegts één oogenblik te leen:
Want mooglyk eer de zon zal daalen,
Zal hy ze door het ſterflot weder haalen,
Met deeze ſtem: „ Geeft rekening
„ Van alles, 't geen uw hand van my ontfing;
„ Geef rekenſchap van uw bedryven.
„ Gy kunt voortaan geen rentemeeſter blyven.
Hoe menig zal met angſt en ſchrik,
Dus klaagen in het uitterſte oogenblik:
„ Wee my! waar moet ik niet voor beeven?
„ Had ik myn goud aan de armen wech gegeeven;
„ Had ik myn' onwaardeerbren tyd
„ De waereld niet, maar Gode toegewyd;
„ Had ik myn tong, myn hand, myne oogen
„ Toch onder 't juk van 's Heilands wet gebogen,
„ Ik had voor geene ſtraf gevreeſt:
„ Ach! had ik hier de gaaven van den geeſt
„ Steeds aangewent, tot 's naaſtens ſtichting,
„ En 's Hemels eer, wat blydſchap, wat verlichting,
„ Gevoelde ik niet in deezen nood,
„ Nu 'k worſtlen moet met d' eerſt' en tweeden dood!
„ ô Koſtelyke, ô waarde panden!
„ Die de Opperheer my heeft geſtelt in handen,
„ Hoe ſchandlyk heb ik u vertreên,
„ Verwaarlooſt, en als eigen aangebeên!
„ Wat helpt my nu 't gewaande voordeel?
„ Wat baat myn vreugd, nu ik voor 't godlyk oordeel
„ Gedagvaart ben? ô ramp! ô ſmert!

„ Ik

„ Ik voel de hel reeds in myn wroegend hert,
„ Door 't vuur van 's Hemels gramſchap blaaken.
„ Myn rekening is nimmer goed te maaken.
Myn ziel, leer hier met ſchrik toch uit,
Dat gy met God uw ſchuldboek daaglyks ſluit,
Door waare godsvrucht en gebeden,
Zo zal hy u, wanneer hy is getreden
Op zynen troon, tot de uitſpraak van elks recht,
Verklaaren voor een goed' en trouwen knecht.

LVII.

Over LUKAS XVII: vers 32.

Gedenkt aan de Vrouw van Loth.

Die eens zyn' hand heeft aan den ploeg geslagen
Der geestlyke akkerbouw,
Zyn werk zal nooit de Almagtige behaagen,
Indien hy ongetrouw
Zich rugwaards wend, naar wellust schat en staaten.
Die naar den hemel tracht,
Moet de aarde met haar goederen verlaaten.
Myn ziel, wilt ge u dan zacht
Bespiegelen in een doorluchtig voorbeeld,
Denk aan de Vrouw van Loth,
En hoe zy is van God op 't strengst' veröordeelt;
Om dat ze zyn gebod,
Van nooit naar Sodom om te zien, dorst schenden;
Zy wierd een' zoutpilaar;
't Versteende hert niet denkende aan de elenden
Van 't uitterste gevaar,
Moest in een' steen die duurzaam is verkeeren,
Op dat den naneef zou
Zyn pligten uit het schriklyk vonnis leeren
Van dees misleide vrouw,
Die 't hert te vast aan 't schynschoon had verbonden,
Terwyl een' zwavelgloed
Vier steden blaakte, om 't plegen van veel' zonden.
Ach! mogt nu elks gemoed
Zich spieglen in dat glas, om 't af te trekken
Van Sodoms dertle lust,
En hovaardy en duizend boezemvlekken!
Hoe vrolyk en gerust

Zou

Zou 't Soär van het welbewuſt geweten,
Hem doen Gomorrhaas val,
En Seboims, en Adamaas vergeten:
Maar ach! het ſlaapt hier all',
Men ſpot, helaas! genoegzaam met Gods plaagen;
Elk ziet verblind, en dom
En zorgeloos met blydſchap en behaagen
Naar 't waerelds Sodom om,
Schoon uitgeleid naar 't Soär van den hemel;
Zo Gods rechtvaardigheid
Die zelfde ſtraf, voor 't zondige gewemel,
Had in deeze eeuw bereid,
Wat zou men hier all' zoutpilaaren vinden.
Maar gy, die dus beſtaat,
Laat toch de waan uw oogen niet verblinden;
Verwerpt niet meer Gods raad
Tot uw verderf; wilt u met Hem verëenen,
Of 't zout van zyne wraak
Zal u wel niet veranderen in ſteenen,
Noch ſtellen tot een baak,
Maar in den gloed zelfs voor 't verderf bevryden,
Wanneer gy ſtervend leeft,
En levend ſterft in 't onvergangbaar lyden:
Schrikt voor dit lot, ja beeft;
Bewaart uw ziel door 't zout van zuivre zeden;
Vlucht uit dit Sodoma
Naar 't Soär van volmaakte zaligheden,
Waar in ge vry van ſchaê,
En, zonder in een' zoutſteen te verkeeren,
Steeds om zult zien naar uw gewenſcht begeeren.

LVIII.

Over LUKAS XVIII: vers 6, 7 en 8.

Hoort wat de onrechtvaardige Rechter zegt:
En zal God dan geen recht doen zyne uitverkoornen, die dag en nacht tot hem roepen, hoewel hy lankmoedig is over haar?
Ik zeg u dat hy hen haaſtelyk recht zal doen.

Hoe veel 't gebed by God vermag,
Uit een oprecht gewiſſe,
Stelt dees gelykeniſſe
Voor ieder in een' heldren dag.
Een arme Weduwvrouw,
Verkort, 't zy door geweld of laagen,
Komt zulks hier aan een' Rechter klaagen,
Die deugd bezat noch trouw;
Dies word zy van de hand gewezen,
Niet eens, maar menigmaal:
Maar zy, ſchoon door geen ſtraal
Van hoop verlicht, houd zonder vreezen
Om recht, by 't onregt aan,
Tot dat hy eindlyk wierd bewoogen,
Door godsvrucht niet, noch mededoogen,
Maar om van 't ſtout beſtaan
Diêr weduwvrouw te zyn ontſlagen,
Die door dat laſtig pleit,
En haar vrymoedigheid
Hem 't hoofd kwam breeken met haar klaagen.
„ Hoort wat deez Rechter zegt:
Sprak 's waarheids Mond, om elk te leeren:
„ Zou hy, die voor den Heer der Heeren
„ Zyn boezem open legt,

„ Dan

„ Dan geen verhooring ooit verwerven!
„ „ Zou zyn verkooren' ſchaar',
„ „ In lyden en gevaar
„ Voor eeuwig trooſt en byſtand derven,
„ „ Nadien zy dag en nacht,
„ Door zuchten, traanen en gebeden,
„ Maar boven al door zuivre zeden,
„ „ Getrouw ſtaan op hun wacht?
„ O Neen: hy zal ze in 't kort verhooren;
„ „ Zyn liefde lyd het niet,
„ „ Dat zy in hun verdriet
„ En ramp door droefheid zouden ſmooren.
„ Hoe trooſtlyk zyn deez' reên
Voor u, verdrukte op 't aardſch gewemel!
Klim dan den ladder op ten hemel,
Van vuurige gebeên;
Laat niets u in die yver ſtuiten
Door eene dwaaze keur;
Die ſleutel weet de deur
Van Gods verhoorzaal op te ſluiten;
Dees Vrouw zy u een baak,
Om, uit een onbevlekt geweten,
Die hoofdpligt nimmer te vergeeten:
Bid dan met ernſt, en waak
Door 't waar geloof en zuivre zeden;
Doch twyffel nooit aan 't lot
't Geen gy begeert van God,
Dat geeft eerſt klem aan uw gebeden;
Die dus zyn magt en wil
Erkent, is hoog by Hem in achting;
Die ſpreekt met David in verwachting:
„ Myn ziel tot God is ſtil,
„ Om dat myn heil van hem zal komen.
Bid dan ontlaſt van waan:
Hy zegt „ Roept my ſteeds aan
„ In tyd van nood, ai wilt niet ſchroomen,

„ Ik zal u uit uw' druk
„ Verloſſen, als 't myn tyd zal weezen,
„ Blyft ſlegts ſtandvaſtig zonder vreezen.
Wat is 't een groot geluk,
Die dus als vrienden en vertrouwden
In vrolykheid en ruſt,
Wanneer het hun maar luſt,
Hier mogen ſamenſpreeking houden
Met de Algenoegzaamheid!
Wat vreugd kan by de flikkerſtraalen
Der zon van zulk een blydſchap haalen!
Wie word dan noch verleid
Om zulk een pligt niet nodig te achten?
Neen, vroome zielen, neen;
Het is door uw gebeên,
Dat ge uw begeerte moet verwachten,
Indien ge u hier in kwyt,
Getrouw na 't godlyk welbehaagen,
Tot aan het einde van uw dagen,
Zo zult ge na deez' ſtryd
Met Jeſus eeuwig zegepraalen,
Daar niets 't genoegen kan bepaalen.

LIX.

Over LUKAS XX: vers 25.

Geeft den Keizer dat des Keizers is.

De uitdeelende Rechtvaardigheid
Verëischt dat elk zyn schulden moet betaalen
Aan ieder zonder onderscheid;
Maar ach! wat zyn 'er veel' die hier in dwaalen
Van 't heilspoor af, die niet alleen
Dat recht op reên gegrond moetwillig weig'ren
Aan de evennaalten in 't gemeen,
Maar ook die tot dien top van onrecht steigren,
Dat zy hunne Overheid den tol
Onthouden door bedekte en slinksche streeken;
Dus speelt den dwaazen mensch zyn rol
Door blinde waan, en meest in dees gebreken,
Die hy, helaas! geöorloft acht,
Niet denkende dat hy, die de aardsche goden
Verkort, ook de allerhoogste Macht
Versmaad, die in zyn wetten heeft geboden,
Op straffe van zyn ongenaê,
Den Keizer, all' wat hy ook eischt, te geeven;
Ja dat men in dit stuk, hoe 't ga,
Geen' aardstiran, hoe wreed, mag tegenstreeven,
Veel min een Overheid die vroom
En vaderlyk haar onderdaan laat woonen,
In vrede en vryheid zonder schroom.
Hoe kan men zich dan noch hartnekkig toonen
In 't weigeren van schot en lot?
Hoe word men dus van de eigenbaat bestreden,
Ja overheert? daar dit gebod
Gegrondvest is op billykheid en reden:
Want wil een' onderdaan den last

Van ſchattingen, hem opgelegd, niet dragen,
Waar zal hy, als hy word verraſt
Van d' oorlog met zyn vreeſſelyke piaagen,
Zich bergen? Want als 't geld ontbreekt,
Dan moet men haaſt een prooi zyn's vyands weezen.
Gy die noch in deez' dwaaling ſteekt,
Laat u door 't licht der waarheid toch geneezen;
Geef ſteeds gewillig, ja geef vry
Van ongeduld en redenlooze klagten;
Wacht u vooräl voor muitery,
Om door 's Lands ſchade uw voordeel te betrachten;
Dus ſteekt ge door de waan verblind
Uw Schepper in uw Overheid naar de oogen,
Die ſteeds rechtvaardigheid bemint;
Dies ſidder voor het eeuwig Alvermogen.
Gelyk een moeder, trouw van aart,
De vliegen van haar ſlaapend kind doet weeren,
Zo word een' Vorſt van God bewaart,
Ja ieder die geſchikt is tot regeeren;
Men kreuk' dan nimmer zyn gemoed;
Men denk' ſteeds dat de minſte ſluikeryë
Bedrog is, dat nooit voordeel doet;
Men redd' zich dan uit zulk een ſlavernyë
Door weldoen, recht en goed beleid;
Dus eert men beſt zyn Overheid.

LX.

Over LUKAS XX: vers 25.

Geeft Gode dat Godes is.

Die hier geruſt wil leeven
Moet elk het zyne geeven,
Dit word by veelen wel betracht
Zo verr' het ſlegts de zaaken
Van deeze waereld raaken:
Maar ach! om God word minſt gedacht,
Die elk tot deugd komt wekken;
Hem mag men 't zyne onttrekken,
Dat is ons hert, zyn eigendom,
Dat geeft men als een' roover
Aan zynen vyand over;
Dat mag men rockeloos alom,
Waar 't ons ſlegts luſt verdeelen;
Hier aan 't bedrieglyk ſtreelen
Der welluſt, 't werk der duiſternis;
Ginds aan de wreede ſlaatzucht;
Daar aan de onlesbre baatzucht,
En echter, 't is 't geen Godes is.
Ach wy miſleide zielen
Die dus van 't ſpoor vervielen!
Onthouden wy hem 't eigen goed,
Die alles heeft gegeeven,
Die ons het eeuwig leeven
Wil ſchenken met alle overvloed?
Laat ons deeze euveldaaden
Verfoejen, die verraaden;
Men rukk', door wederroovery,
Dat dierbaarſte aller panden

Met kracht uit 's vyands handen,
En geev' het, van zyn ketens vry,
Aan God dien 't toekomt weder;
Hy is 't die 't hert te teder
Bemint: hy wil niet dat het zou
Voor eeuwig gaan verlooren;
Hy heeft die gift verkooren,
En zouden wy dan, vroom en trouw,
Niet aan zyn gunst gedenken,
En hem dat pand niet schenken?
Ja, Opperzegenaar, ô ja!
Daar, zuiver het van vlekken,
Op dat het mag verstrekken
Een offer, waardig uw genaê,
Tot heeling onzer smerte:
„ Myn zoon geef my uw herte:
Dus spreekt uw' Geest op 't heilig blad;
Men weigere u dan nooit dien schat.

LXI.

Over LUKAS XXIV: vers 32.

En zy zeiden tot malkanderen: en was ons herte niet brandende in ons, als hy tot ons ſprak op den weg, en als hy ons de ſchriften opende?

ô Vroome wandelaars! hoe wierd uw ingewand
Ontſteeken door een' brand
Van godlyke yver, om de ſchriften na te ſpooren,
Die Jeſus u deed hooren!
Hoe wierd uw leerzaam hert getroffen door de kracht
Zyn's woords, dat heil aanbragt!
Gelukkigen, die zulk een' Leidsman had gevonden,
Die uw verdrukkingswonden,
Met wyn van trooſt genas, en 't duiſter zielgezicht
Beſtraalde met zyn licht.
Dus daalt de Heiland noch onzichtbaar met zyn zegen,
In 't hert, tot deugd genegen;
Dus ſpreekt hy door zyn' geeſt en liefdewet ons aan,
Op 's levens wandelpaên,
Indien we, nooit verleid door 't duivels looze treken,
Geduurig van Hem ſpreeken:
Want in 't oprecht gemoed, dat blaakt in zyne min,
Daar woont, daar leeft hy in.
Maar ach! waar is die vlam, die hemelgloed te vinden?
Waar zyn die godgezinden,
Wiêr herten branden voor den yver tot Godseer,
En 's waarheids zuivre leer?
Wiêr zielen gloejen om zich ernſtig te gewennen,
Het hoogſte goed te kennen?
Helaas! 't is koud of laauw in all' wat godsvrucht raakt,
Terwyl men hevig blaakt

En brand door 'tvuur van haat, onmatigheid en ſtaatzucht,
Van ontucht, nyd en baatzucht,
En toomelooze wraak, waar door 't geweten ſchroeit,
En 's Hemels gramſchap gloeit,
Om eens dat heilloos vuur door't helſche vuur te dooven.
Men kom dien ramp te boven
Door liefdevonken, en den brand van waare deugd,
Zo zal de vlam van vreugd
De ziel doen ſmelten in de zoetſte ruſten weelde,
Die nooit de zinnen ſtreelde
Van waereldlingen, ſlegts op ſlyk en draf verzot,
Tot dat we om hoog by God
Eens blaaken zullen als dengloed der Serafynen, (dwynen.
Waar by all' 't aardſche ſchoon moet in 't verſchiet ver-

LXII.

Over JOANNES I: vers 29.

Ziet het Lam Gods, dat de zonde der waereld wech neemt.

Ô Zuiver iam op 't zoen-altaar geslagt!
Gy hebt uw 's Vaders wil volbragt,
De zonde van 't gantsch menschdom wech genomen.
Ô Uitvloed van genadestroomen!
Ô Liefde! Ô onbegryplyk gunstbewys!
Men vond ze wel, die om den prys
Van ydele eer hier stierven voor hun vrinden:
Maar waar was iemand ooit te vinden,
Die 't leven voor doodvyanden verloor,
Op uw doorluchtig heldenspoor?
Ô Aardsverlosser! Ô getrouwe waaker!
Ô Middelaar! Ô Vredemaaker!
Hoe deerlyk was 't met onzen stand gestelt:
Wy lagen magteloos op 't veld,
Verworpen in ons bloed voor ieders oogen,
Toen gaaft gy ons uit mededoogen
Het leven niet alleen, maar maakte ons vry
Van 's duivels wreede slaverny;
Uw bloed heeft ons van schuld en straf ontslagen,
En zouden wy ons bloed niet waagen
In uwen dienst, tot een erkentenis
Voor 't heil 't geen onwaardeerbaar is?
Uw bloed, dat ons uit liefde vry deed koopen,
Ontsloot voor ons den Hemel open,
En zouden wy de deuren van 't gemoed
Noch sluiten voor den overvloed

Van

Van zegen, door dat bloed voor ons verworven?
Gy zyt aan 't ſchandig kruis geſtorven,
En zouden wy, nu gy 't ons hebt geboôn,
Den ouden menſch aan 't kruis niet doôn?
't Geluſte u als een weerloos lam te leeven,
Ja als een offerlam te ſneeven,
En zouden wy, als bokken, trots en wreed,
Ons wreeken, ſchoon ons 't ſcherpſte leed
Wierd aangedaan, of ons in ontucht baden,
Om ziel en ligchaam te verraaden?
Neen, zuiver Lam, wy volgen uwe ſtappen,
En deelen in uw eigenſchappen;
Uw' wil word ſteeds, verleen ons maar uw kracht,
Vrywillig, hoe 't ook ga, volbragt:
Wy willen zacht en ootmoed van u leeren,
En niets, dan 't geen gy wilt, begeeren,
Tot dat de dood, door u voor ons gedood,
Ons voert uit alle ramp en nood,
Wanneer wy met de hemelſche Ouderlingen,
Dees zegezang ſteeds zullen zingen:
„ Het heilig Lam, tot 's waerelds zoen geſlagt,
„ Zy ſchat en wysheid toegebragt,
„ En kracht, en eere, en heerlykheid, en dank.
ô Zalig hy! die deeze klank
Zal uitten, en vol blydſchap tevens hooren!
ô Eeuwigheid! gy kunt myn ziel bekooren.

LXIII.

Over JOANNES I: vers 48.

Jesus zag Nathanaël tot hem komen, en zeide van hem: ziet waarlyk een Israëliet; in welken geen bedrog is.

Nathanaël, oprechte ziël,
Die nimmer tot bedrog verviel!
Hoe blonk uw deugd in Jesus oogen!
Gelukkig die u volgt op 't spoor,
En nooit de waereld geeft gehoor,
Die steeds bedriegt en word bedrogen;
En hem verguist, verdrukt, bespot,
Die niet wil deelen in haar lot,
Om niet in haar verderf te deelen;
Dies ziet wel toe dat gy haar myd,
Nathanaëls van onzen tyd,
En wacht u voor 't bedriegchlyk streelen
Der zondige begeerlykheid,
Die menig tot bedrog verleid.
Blyft vroom in 't midden van de woede
Der huichelaaren, die in schyn
Van menschen, zielgedrochten zyn;
Zo strekt u alles hier ten goede;
Zo zal de Geest die sterker is
Dan die van 's waerelds duisternis,
U over hen doen zegepraalen.
Ô! Die, hoe zeer hy word verächt,
Oprecht en trouw zyn' pligt betracht
Word steeds bescheenen van de straalen
Van 't eeuwige genadelicht,
Daar all' het schynvermaak voor zwicht,

In 't hoog vertrek van 't rein geweten.
O Voorſmaak van der englen ſpys!
Wie zou om zulk een Paradys
Alle aardſche weelde niet vergeeten.

LXIV.

Over JOANNES V: vers 39.

Onderzoekt de ſchriften.

Die in den borgerlyken ſtaat
Zich aan zyn pligten zal gewennen,
Moet eerſt uit 's Heerſchers wetten kennen
Het onderſcheid van goed en kwaad:
Hoe leert men zulks? Door 't onderzoeken:
Dus leert men ook, door 's waarheids licht
Beſtraalt, zyn' geeſtelyken pligt
Uit de onvervalſchte orakelboeken;
Dus yordert men van trap tot trap,
Terwyl men leeft op 't aardſch gewemel,
In 't kennen van den weg ten hemel,
Ons onvergangbaar borgerſchap,
Om eeuwig in Gods gunſt te leven:
Maar ach! hoe ongemeen, hoe ſchaars
Vertoonen zich die yveraars!
Men word door 't onderzoek bedreven
In zaaken die ſlegts waerelds zyn;
Dees kent den grond der rechtsgedingen;
Die weet op maat en toon te zingen;
Die red de zieken uit hun pyn;
Dees is in ſtarrenkunde ervaaren,
En in natuurs verborgenheid;
Deez' weet niets dan van koopbeleid,
En 't wel vertieren van zyn waaren;
Dies leeſt hy, naar een' Wysgeers taal,
Slegts wiſſelbrieven en niets beters.
Rampzalig zyn die ſchrandre weeters,
Met all' hun waan van wysheids praal
Voor zich, hoe nut ze ook zyn voor veelen,

Indien zy in hun Heilands wet
Onkundig zyn, hoe ze onbeſmet
In 't eeuwig erfgoed zullen deelen.
o! Hoe gevaarlyk is dien ſtaat!
Want die dien weg niet weet moet doolen,
Of vallen in verborgen hoolen
Van zonde en doodlyk zielverraad;
Men onderzoeke dan de ſchriften
Van Jeſus, met zyn zeilgezicht;
Men ſluite 't oog nooit voor dat licht;
Dan kan men deugd van ondeugd ſchiften;
Dan leert men, door 't Alwys beleid,
De waereld uit het oog verliezen,
En 't hemelſch deel voor 't aardſch verkiezen;
Dan word men wys tot zaligheid;
Dan krygt men ſmaak in 't hooren, leezen
En onderhouden van Gods woord,
Een' ſchat die de Englenrei bekoort.
Gelukkig hy die 't Opperwezen
Dus zoekt en vind door 't onderzoek,
Zyn naam zal ſtaan in 's Levensboek.

LXV.

Over JOANNES VIII: vers 7.

Die van u lieden zonder zonde is, werpe den eerſten ſteen op haar.

Dit vonnis van de liefdelooze Joden,
Bewyſt hoe ſtreng ons 't oordeel is verboden.
Dees Vrouw, betigt van overſpel,
Deed hen niet eens gedenken aan hun zonden
Van huwlyksbreuk, zo menigmaal geſchonden;
Zy, die den God van Iſraël
Steeds hoonden door geduurige overſpeelen,
(Hoe weet de ſchyn 't verblind verſtand te ſtreelen!)
Vertoonen hier voor elk kwanswys
Hun heiligheid: maar Jeſus, die hun laagen
Ontdekte, wiſt hun herten te vertſaagen:
Want hy behaalde alleen den prys
In 't ſtrydperk met deez' woorden uit te ſpreken:
„ Die vry is van zyn zonden en gebreken,
„ Werp op dees vrouw den eerſten ſteen:
Dit dachten zy niet uit zyn' mond te hooren;
Dit klonk hun als een' donderſlag in de ooren;
Zy gingen eindlyk ſchaamroood heen.
Ach! leerden we uit dit voorbeeld onze driften,
Eerſt in de zeef der wysheid wel te ziften,
Eer 't ſlibbrig ſpraaklid, los van toom,
Een vonnis ſprak van 's naaſtens euveldaaden,
Men zou zo ligt zich zelven niet verraaden;
Men liet zich door den ſnellen ſtroom
Der liefdloosheid niet roekeloos vervoeren,
Om 't hert, met druk belaên, noch meer te ontroeren.
O Wreede! o onmedoogende aart!

Hoe menig, dien men niet mag eerbaar noemen,
Zal andren om hun dronkenſchap verdoemen;
Hy, die zyn geld uit vrekheid ſpaart,
Zal 't vonnis van de ſlemperyzucht vellen;
Zy die van haat, van nyd en wraakzucht zwellen,
Zyn dikwils allereërſt gereed
Om op de pracht en hovaardy te ſmaalen;
Dus durft m', op 't ſpoor der Joôn, van 't heilſpoor
Terwyl men 't nodigſte vergeet. (dwaalen,
Gelukkig hy, die yvrig op de wacht ſtaat,
En boven al op zyn gebreken acht ſlaat,
Ja d' eigen hof hier zuiver houd,
Door 't onkruid met zyn wortel uit te roejen,
Zo zal hy zich met andren niet bemoejen,
En als zyn oog iets kwaads beſchouwt
Aan d' evenmenſch, zal hy 't gebrek wel haaten,
Doch 't oordeel aan Gods wysheid over laaten;
Dus zal hy, door zyn rekklykheid,
De waereld aan zyn' eedlen aart verbinden,
En namaals een genadig Rechter vinden,
Wanneer het Opperſte beleid
Barmhertigheid met eeuwige eer zal kroonen,
In 't zalig ryk op onvergangbre troonen.

LXVI.

Over JOANNES IX: vers 31.

Wy weeten dat God de zondaars niet hoort, maar zo iemand godvruchtig is en zynen wil doet, dien hoort hy.

Dees blinde zag met arends oogen;
Zyn zielgezicht,
Door 't godlyk licht
Beſtraalt van Jeſus alvermogen,
Ontdekte klaar
Door 't ſchaapsvel heen, den aart der leeuwen,
In 't hert der trotſche Phariſeeuwen,
Die hun gevaar
Van blindheid nooit beſeffen konden
Door zorgloosheid,
Die 't hert verleid,
Zy bleven dus in hunne zonden;
Dies ſprak hy vry,
Dat God den zondaar nooit wil hooren,
Maar hem die 't kwaad heeft afgezworen,
De ſlaverny
Van vleeſch en waereld is ontſprongen,
En in de deugd
Zyn hoogſte vreugd
Vrywillig ſtelt en ongedwongen.
Hoe wyſt die baak
Ons naar de ſchoone hemelhaven,
Wyl de aardſche golven ons begraven;
Dat elk dan waak';
Men taſt niet langer als de blinden,
Nu 't licht noch ſtraalt;

Men trachte, eer 't daalt,
Den weg naar vredeſtad te vinden;
Zo zal Gods geeſt
Ons veilig naar Gods troon geleiden,
Daar de eeuwigheid niet weet van ſcheiden.
Wel hem die vreeſt,
En d' Almagt ſteeds door godsvrucht nadert,
Voor hem is 't hoogſte Goed vergadert.

LXVII.

Over JOANNES XV: vers 8.

Hier in is myn Vader verheerlykt, dat gy veel vrucht draagt.

Geen boom, hoe fris en ſchoon
Van ſtam, van blad en kroon,
Zal ooit een hovenier behaagen,
Indien hy nimmer vrucht wil dragen;
Zo gaat het ook met hem,
Die ſlegts met mond en ſtem
Den loffpraak geeft aan 't Opperwezen,
En denkt dus, zonder hem te vreezen,
In zyne gunſt te ſtaan;
Deez' opgeblazen' waan
Verleid veel zorgelooze zielen,
Die in een poel van ramp vervielen
Door lichtgeloovigheid:
Men zy dan ſteeds bereid
De Godheid met zyn hert te danken:
Want door die opgeheven klanken
Wil zy verheerlykt zyn:
Maar die haar hier door ſchyn
Bedriegen wil, zal eeuwig zuchten;
Men offre dan aan haar de vruchten
Van onbevlekte deugd;
Die dankpligt baart een vreugd
Die 's waerelds welluſt gaat te boven.
O! Die zyn' Schepper dus wil looven
Uit een oprecht gemoed,
Geeft eere aan 't hoogſte Goed;
Zo hoog is zulks by hem in achting.

Men houde dan deez' pligtbetrachting,
Op dat men ernſtig waak',
Steeds voor zyn zielverraaak;
Zo zullen we eens in 't ryk der vroomen,
Aan 's levens dierbre waterſtroomen,
In d' onverwelkbren hof
Vol heerlykheid en lof,
Daar niets de blydſchap zal bedwingen,
Het eeuwig Halleluja zingen.

LXVIII.

Over ROMEINEN I: vers 16.

Ik ſchaame my het Evangeli van Chriſtus niet.

De onëedle ſchaamte, ô Kruisgezant!
Weêrhield u niet om Jeſus te belyden;
Gy hebt zyn godsdienſt voortgeplant,
Die kracht van God, tot eeuwig zielsverblyden;
Ge ontzaagt noch hoon, noch ſmaad, noch ſmert,
De waereld moeſt voor u in 't ſtrydperk wyken,
Tot dat, ô moedigheld! uw hert
Te Rome met de zegekroon ging ſtryken.
Maar ach! wie volgt u op dien weg,
Om deeze ſchaamte en blooheid te overwinnen,
En, na een heilzaam overleg,
De deugd alleen voor alles te beminnen?
Wie ſtapt nu over laſter heen,
En hoon en ſpot, om de euangelipaden
Met luſt en yver te betreên,
Tot 's Hemels eer, door zuivre liefdedaaden?
Hoe menig ſchaamt zich om de pligt
Der matigheid in weelde te betrachten;
Hoe menig ſchaamt zich voor het licht
Der waarheid, om dat veel' haar glans verächten;
Men ſchaamt zich 't goede in ſpraak of ſchrift,
Omdat men vreeſt de waereld te mishaagen,
Die, door een ſchadelyke drift,
Een toets verſtrekt, in deeze booze dagen,
Voor veelen in hun levenswyz';
Zy word, niet God tot rechter uitverkooren;
Men bid haar aan om lof en prys,
Ja niemand durft die Afgodin verſtooren;

Dus

Dus word ze ontzien, uit vrees voor ſtraf;
Dus tracht men ſteeds in haare gunſt te blyven.
Ô Chriſten! leg uw' eernaam af,
Of wil deez ſchaamte uit uw gemoed verdryven,
Door eedler ſchaamte, om ſteeds met kracht
Door alles wat kan hindren heen te ſtreeven;
Verwin, met hulp van de Oppermagt,
De waereld, door 't geloof en 't deugdzaam leven;
Ja maak dus, als een dapper oorlogsheld,
Het hemelryk u eigen door geweld.

LXIX.

Over ROMEINEN XVI: vers 19.

Ik wil dat gy wys zyt in het goede, doch onnozel in het kwaade.

Wie leeft 'er die dees wyze les wil leeren?
O Groote Kruisgezant!
Men tracht, helaas! die ſpreuk gantſch om te keeren,
Nadien men 't vlug verſtand
Steeds ſpitſt om zich aan gruwlen te gewennen;
Elk is een' Salomon
In vindingen, om 't kwaade wel te kennen;
Dees weet de heldre zon
Der waarheid met veel logens te bedekken;
Een ander kent de kunſt,
Om 's naaſtens ſchat door liſt tot zich te trekken;
Dees ſcherpt, om 's waerelds gunſt,
't Vernuft door ſchyn, door buigen, vleiën, ſmeeken;
Ginds ſtryd men om den prys,
Wie ſchranderſt is in 't pleegen der gebreken;
Dus zyn ze in 't kwaade wys:
Maar vraag hen eens naar 't goede, naar de zeden,
Geen dier is ooit zo dom;
Dan kennen zy noch godsdienſt, noch gebeden,
Dan zyn ze doof en ſtom,
Om dat ze nooit in Jeſus wetboek leezen;
Dit doet hen 't eeuwig goed
Verſmaaden, en voor 't oordeel nimmer vreezen
In voor- en tegenſpoed:
Maar gy, myn ziel, wil voor die gruwlen yzen,
Met all' hun valſche vreugd;
Vermeng u nooit met zulke dwaaze wyzen;

Word ſchrander in de deugd,
En 's Heeren wet, om Gode te behaagen,
Die wysheid ſpant de kroon;
Bezwyk niet, ſchoon ge een' zwaaren laſt moet dragen
Van ſchemp, van ſmaad en hoon,
Wanneer m' u acht als een verſtandelooze,
Die nooit zyn' waereld kent:
Wat nood? denk ſteeds: de waereld legt in 't booze:
Want als het rad eens wend,
En 't ſterflot doet hun levensbloem verſlenſchen,
Dan zal hun' vluggen geeſt
Vergeefs naar uw gewaande dwaasheid wenſchen;
Dies ſtreef maar onbevreeſt,
Dooor luſt en laſt, door lof en laſter heenen,
Tot dat ge eens met Gods wysheid zult verëenen.

LXX.

Over I CORINTHEN III: vers 22 en 23.

Zy zyn alle uwe; doch gy zyt Chriſti.

Geloovigen, die uw geloof
Door deugd behoed voor 's vyands roof,
Hoe dierbaar is uw Gods genade!
Niets kan u hier tot ramp en ſchade
Gedyën, hoe 't ook ſtormt alom.
De waereld is uw eigendom;
Het zichtbaar en 't onzichtbaar leven
Is u uit enk'le gunſt gegeeven,
Ja zelfs de dood, die u een pad
Verſtrekt naar Sions vredeſtad;
Doch gy hebt zulk een dierb're zegen
Niet vry, maar op beding verkregen.
Het is all' uwe, maar gy zyt
Ten dienſt van Chriſtus ingewyd,
Om hem te volgen op zyn treden;
Hy is uw hoofd, gy zyt zyn leden:
Maar als gy hem een ſcheidbrief geeft,
En met de dert'le waereld leeft,
Zo zult ge, door dat dwaas verkiezen,
All' 't uwe, en zyne gunſt verliezen.
Wie wierd van Gods genade zon
Zo ſchoon beſtraalt als Salomon?
En echter is hy afgeweken,
Ja zo, dat nimmer taal of teken
Van zyn bekeering is gehoort,
Hoe verr' gezocht of nageſpoort:
Is dan die wyze Vorſt gevallen
Door afgodsdienſt, door moedig brallen,

Door

Door ontucht, dat verboôn vermaak,
Het ſtrekke u tot een heldre baak,
Dat zelfs de beſte uit Gods genade
Vervallen kan tot ramp en ſchade.
Hy dwaalt die luſt in zonde ſchept.
Houd dan zorgvuldig dat gy hebt,
Op dat uw kroon niet word genomen;
Van dien belaager aller vroomen.

LXXI.

Over I CORINTHEN VI: vers 18.

Vlied de hoererye.

Ik vrees met recht voor Noächs watervloed;
Ik ducht met reên voor Sodoms zwavelgloed,
Om dat de hoereryë,
Op 't ſtrengſt' verboôn, in de oude en nieuwe Wet;
Nu, als weleer, veel zielen heeft beſmet.
ô Snoode ſlavernyë!
Daar elk byna, ſchoon 't hert is overtuigt,
Door wroegingen, vrywillig onder buigt.
Hoe wiegt de zorgeloosheid
Den menſch in ſlaap, die, op dat kwaad verzot,
Met zaligheid, met ſchaamte en achting ſpot,
In 't midden van zyn boosheid!
ô Gy! die dus de wetten van natuur
En godsdienſt ſchend, dacht ge eens aan 't eeuwig vuur,
Door uwe vlam ontſteeken,
Uw ſtraf, indien ge u niet bekeert, hoe zou
De onzuivre gloed door traanen van berouw,
Als met geheele beeken,
(Dus zegt myn hoop) op 't ſpoedigſt' zyn gebluſt;
Maar ach! zo lang die doodelyke ruſt
U geene ſmert doet voelen,
Die u met ernſt eens in 't geweten taſt,
Is 't uit, als u een ſnelle dood verraſt,
En werpt in helſche poelen.
ô Vroomen! die uw zuiver hert bewaart,
Om wien Gods wraak miſſchien dees Landſtreek ſpaart,
In dertle luſt verzonken,
Vlied voor dees peſt, 't verderf van menig ſtam,

Laat toch 't venyn van dees onkuiſche vlam
Uw boezem niet ontvonken.
Houd aan in deugd; houd aan in uw gebeên,
Voor hun die dus Gods wetten overtreên,
Zo zult ge namaals blinken
In Salems ſtad veel ſchooner dan den dag,
Daar niets onreins, niets kwaads in komen mag,
Als Gods bazuin zal klinken
In 't uitterſte uur, om elk tot ſtraf en loon
Voor zonde en deugd, te dagen voor zyn' troon.

LXXII.

Over I CORINTHEN VII: vers 31.

De gedaante deezer waereld gaat voorby.

Hoe haaſt is 's waerelds ramp
En vreugd gelyk een' damp
Voorby gevloogen!
Wat is 't dat ons hier ſtreelt?
Een ſchim, een ſchaduwbeeld,
Dat uit onze oogen
Verdwynt, zelfs in 't genot
En ſtelt elks hoop ten ſpot.
Wat zyn 't dan dwaazen
Die aan dat zwak geſtel,
Die ydle waterbel,
Zich ſteeds veraäzen:
Die op dit aardſch toonneel,
Wat rol hen valt ten deel,
Hunn' welſtand bouwen,
Terwyl de dood hun pracht
En eigenbaat belagcht,
En 't waanvertrouwen
Doet zinken, door 't gordyn
Te ſchuiven voor de ſchyn,
En liit en logen.
Helaas! hoe menig ziel,
Die zorgeloos verviel,
Word dus bedrogen,
En in 't verderf gebragt!
Wy zien 't, maar 't heeft geen kracht
Op ons gewiſſe.

Gewoonte, aan kwaad 't te ſterk,
Vervoert ons tot dat werk
Der duiſterniſſe.
Wy zien 't en, ziende blind,
Vergaapen we ons aan wind.

LXXIII.

LXXIII.

Over 2 CORINTHEN III: vers 12.

Dewyle wy dan zodanige hoope hebben, zo gebruiken wy veele vrymoedigheid in 't ſpreeken.

't Herborene gemoed,
Dat ſteeds Gods wil naar zyn vermogen doet,
Waar door 't het eeuwig leven,
In hoop reeds in bezitting is gegeeven,
Is vol vrymoedigheid,
Om door de kracht van 't Opperſte beleid
Geſterkt, de zuivre waarheid
Te zetten in een' heldren dag van klaarheid;
Dies ſpreekt het zonder ſchroom
Vry uit, om elk uit 's waerelds ydlen droom
Met ernſt te doen ontwaaken,
Door godsvrucht, liefde, en lyden en verzaaken,
En 't yverig gebed:
Het zwicht niet ſchoon 't de boosheid eene ſmet
Van laſter aan wil wryven,
Op dat haar werk altoos bedekt mag blyven
Als in een duiſter graf;
O Neen: het ſpoelt die vuile vlekken af
In 't ongekreukt geweten,
Het ruſt niet voor 't zich heeft naar magt gekweten,
Om elk dien dierbren ſchat
Der zaalge hoop, van weinigen bevat,
Die onvergangbre troonen,

Die bron van vreugd op 't heerlykſt' te vertoonen,
Daar 't all' voor wykt en duikt.
Gelukkig die zyn ſpraaklid dus gebruikt
Met wys beleid en oordeel:
Dus baart de tong geen ramp, maar eeuwig voordeel.

LXXIV.

Over IICORINTHEN IV: vers 3.

Doch indien ook ons Euangeli bedekt is, zo is het bedekt in de geene die verlooren gaan.

Voor hem, die willens blind wil weezen,
Is 't altoos nacht by 't ſchoonſte zonnelicht,
Door eigen ſchuld: ook is die menſch niet ligt
Van zyne kwaalen te geneezen,
Die 't middel ſteeds tot zyn herſtelling ſtuit;
Zo gaan de zondaars ook verlooren;
Niet dat ze zyn volſtrekt gebooren
Tot euveldaên, door 't goddelyk Beſluit;
Maar dat ze, door vrywillig dwaalen,
Gods roeping en verkiezing wederſtaan;
Dus is all' 't heil van Iſraël vergaan.
Voor zulken zyn de heldre ſtraalen
Der liefdewet onkenbaar en bedekt.
Wat baat hen 't bidden, dreigen, noopen,
Die ſteeds verhard niet willen loopen,
Als Jeſus hen met liefdekoorden trekt;
Dan is 't met alle raad ten ende;
Dan vlucht Gods geeſt, zo menigmaal verdrukt,
Uit een gemoed dat voor de zonde bukt,
En laat het over aan de elende
Die hier begint, en nooit geëindigt word:
Want God wil hen niet zalig maaken
Die hunne zaligheid verzaaken,

Dan deed hy zyn rechtvaardigheid te kort.
Men leere dan van dees verblinden,
Zich beter te bedienen van dien glans
Des lichts, die elk beſchynt van 's hemels trans,
Om 't nieuw Jeruſalem te vinden;
Men denke, op dat men voor de boosheid vlied',
God duld wel 't kwaad, maar hy bewerkt het niet.

LXXV.

Over I TIMOTHEUS IV: vers 7.

Oeffent u zelven tot Godzaligheid.

Een ander laat' zyn hert vrywillig doolen,
Met groot gevaar in 's waerelds oeffenſchoolen,
  Daar de ydelheid zich als meeſtres vertoont,
En voed den geeſt met draf van beuzelingen;
Tracht gy, myn ziel, naar eedler oeffeningen,
  Waar door men word met heerlykheid gekroont:
Gods woord is 't ſchool waar in ge uw les moet leezen;
't Geloof zal daar uw Leermeeſtreſſe weezen,
  't Geloof in God, en zyn' gezalfden Zoon;
Zy zal u eerſt haar' eigen' aart ontleden,
Eer ze u een kort begrip geeft van de zeden,
  En als zy die heeft in uw hert geplant,
Zo zal zy u doen aan de deugd gewennen;
Die deugd zal u Gods wegen leeren kennen,
  En 't eeuwig heil, door 't hemelſche verſtand,
Dat alles weet met oordeel te onderſcheiden;
Die kennis zal door wysheid u geleiden
  Tot maatigheid, dien onwaardeerbren ſchat,
Die welluſt temt, en 't misbruik af doet weeren,
Op dat de geeſt mag over 't vleeſch regeeren;
  Zy brengt u, als ge in 't eind zyt afgemat,
Van 't laſtig kruis vol ſmert en ſmaad te dragen,
Tot lydzaamheid, die de allerfelſte plaagen
  Verzachten kan, door willeloos geduld;
Laat toch die deugd u nimmermeer verveelen,
Zo zal 't gemoed wel haaſt met all' de deelen
  Der godsvrucht, die nooit wankelt, zyn vervult;
Zo zult ge met vermaak en welgevallen,

De broederliefde, en liefde tegen allen
Betrachten, 't zy tot 's levens onderhoud,
Het zy tot raad, gedienſtigheid of ſtichting.
Zie daar, myn ziel, uw nodige verrichting
In 't oeffenſchool van Jeſus wet ontvouwt.
Indien gy u nu kloek betoont, en moedig,
Om telkens in deez heilles overvloedig
Te vorderen, zo lang gy adem haalt,
Zo zal Gods geeſt uw kennis meer verlichten;
Zo zult ge uw pligt met vrolykheid verrichten.
En word hy, die hier meeſt zyn naarſtigheid
Getoont heeft, met een' dierbren prys beſchonken,
Om 't hert noch meer tot leerzaamheid te ontvonken,
O! Welk een prys word dan voor u bereid,
En ieder die ſtandvaſtig is gebleven,
In 't koningryk van Chriſtus, daar het leven
Vol zaligheid, van perk noch paalen weet:
Daar de oeffening van looven, pryzen, danken,
De hemel zal vervullen met haar klanken;
Daar lyf en ziel, met heerlykheid bekleed,
Verſmelten in de zuivre vreugdeſtroomen,
Door 't zien van God, dien toevlucht aller vroomen.

LXXVI.

Over I TIMOTHEUS VI: vers 6.

Doch de godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging.

Vernoegzaam menſch, te vreden met uw' ſtaat,
Hoe groot is uw geluk,
By hem die zwemt in weelde en overdaad,
En onder 't laſtig juk
Van zondige begeerte hygt en zwoegt,
Steeds wreevlig, nooit vernoegt,
Schoon rykdom, ſtaat en eer hem ſtreelt en vleit,
Door overtolligheid;
Terwyl gy, van die ſlaaffche boejens vry;
Zyn dertle lekkerny
Belagcht, en zegt voor ſoobre ſpys en drank
Uw' grooten Schepper dank,
Uit een verheugd en onbezwaart gemoed:
Of valt u de overvloed
Als toegift hier door 's Hemels gunſt ten deel,
Dat overtollig veel
Word nimmer heer, maar dienaar in uw hert,
Nooit in den ſtrik verwert
Van hebzucht, die de dwaazen ſteeds bekoort,
En menig ziel vermoord:
Gy deelt dien ſchat, naar 't Goddelyk beſluit,
Aan de armen vrolyk uit:
Dus ſtelt ge nooit het goud tot toeverlaat:
Dus dryft geen ſmert, of ſmaad,
Of hoon, u uit de haven van uw luſt,
Noch ſtoort uw zachte ruſt.
Wat koning die, met heerlykheid bekleed,

Op goude troonen treed,
Doch trilt van angſt, bezit dat zalig lot,
U toegevoegt van God?
Dus is (het zy men veel bezit of min)
De godsvrucht een gewin,
Een ſchets van 't heil in Sions vredeſtad,
Van geen vernuft, hoe ſchrander, ooit bevat.

LXXVII.

Over II TIMOTHEUS II: vers 19.

De Heere kent de geene die zyne zyn.

Dat vry uw angſt en druk verdwyne,
Godvruchtigen, die overäl verſmaad,
Ten doel moet ſtaan voor d'algemeenen haat:
Want God erkent u voor de zyne,
Schoon ge onbekent voor waereldlingen zyt,
Die buiten 't ſpoor der waarheid rennen,
En daarom uw geluk niet kennen.
Schept moed, uw ſchat is veilig voor de nyd;
De Almogende, de Heer der Heeren,
Onwinbaar door zyn hooggeduchte magt,
Die u, hoe zeer verſchoven en verächt,
Eens in zyn handpalm wou graveeren,
Zal u, hoe 't ga, beſchermen voor 't geweld
Der boozen die u onderdrukken:
Wie kan u uit zyn armen rukken,
Die zelfs den dood heeft door zyn' dood gevelt?
Hy zal alleen u niet begeeven,
Maar u, indien gy hem van herten vreeſt,
Beſchenken met de vruchten van zyn' geeſt,
Tot dat hy u in 't zalig leven
Bekroonen zal met de allerhoogſte vreugd,
Daar u nooit onheil aan zal treffen;
Wat brein kan ooit uw heil beſeffen?
Hoe menig is tot aan de ziel verheugt,
Wanneer hy by een vorſt of koning
Bekent mag zyn, door 't ydel eergenot;
Maar 't is gering by 't geen de groote God
U ſchenkt uit enkle gunſtbetooning;

Zingt dan, ja juigcht met Sions harpenaar:
„ Wat is de menſch, ſlegts ſtof en aarde,
„ Dat hy by u zo hoog van waarde,
„ Ja weinig minder dan der englenſchaar'
„ Gerekent word! wie kan 't bevatten?
„ Gy kroont hem ſteeds met eer en heerlykheid;
„ 't Bukt alles voor hem neêr, door uw beleid;
„ Gy ſtelt hem over all' de ſchatten
„ Der vruchtbaare aarde, en lucht, en zee, en meir.
„ Hoe heerlyk word, ô Heer! ô onze Heer!
„ Den lof uw 's naams van alle tongen,
„ Langs 't waereldrond alom gezongen.

LXXVIII.

Over II TIMOTHEUS II: vers 19.

Die den naam van Chriſtus noemt, ſta af van onge-
rechtigheid.

Geen Prins zal ooit met bedelaars verkeeren,
In 's Vaders magtig ryksgebied,
Zyn' hoogen eerſtand duld zulks niet,
En zoud gy, die van d' Opperheer der heeren
Tot kindren aangenomen zyt,
Die, door zyn' zoon, u tot dien ſtaat herbaarde,
Noch heulen met het ſnoodſte ſchuim der aarde,
De zonde, die de deugd beſtryd?
Neen, konings krooſt, neen dochteren en zoonen
Van Hem, die kroonen neemt en geeft,
Van Hem, daar 't all' voor ſchrikt en beeft,
Als hy een ſchets wil van zyn almagt toonen;
Zo gy den naam dan, door 't geloof,
Van Chriſtus noemt, dat's hem voor Heer belyden,
Sta af van 't kwaad, wilt zielverleiding myden,
Uw oog zy blind, uw oor zy doof
Voor de ydelheid, en 't vleiën der ſireenen:
Want ongelykheid van natuur
Baart haat; dus ziet men nooit het vuur
Met water, nooit het goed met kwaad verëenen.
Wilt dan in uwen hoogen ſtand,
Uw eernaam niet om draf en ſlyk begeeven:
Want God heeft u tot koningen verheven,
Hier, en in 't eeuwig vaderland;
Hier, om allengs de driften uwer zinnen,
Door 's Heeren geeſt die ſterker is,
Dan die des Vorſts der duiſternis,

Ja

Ja door 't geloof, de waereld te overwinnen;
Doch om hier na in Vredeſtad,
Daar 't zonnelicht van blydſchap nooit zal daalen,
Voor eeuwig met uw' Heer te zegepraalen;
Een vreugd, door 't brein nooit recht bevat.
Gelukkig zy, die nooit dat heil verliezen,
Door 't beſte deel, de godsvrucht te verkiezen.

LXXIX.

LXXIX.

Over II TIMOTHEUS IV: vers 10.

Demas heeft my verlaaten, hebbende de tegenwoordige waereld lief gekregen.

Indien, naar 't oordeel van de wyzen,
Het zwaarlt' hier 't zwaarſte weegen moet,
Wie kan dan zulke leeraars pryzen,
Die met een' Demas 't hoogſte goed
Verwerpen, en den dienſt des Heeren
Lafhartig wyzen van de hand,
Of traag en luſtloos zyn in 't leeren?
En dus het eeuwig vaderland,
Daar ze andren vuurig naar doen wenſchen,
Verſmaaden tot hun Heilands hoon;
Het zy ze aan de gunſt van menſchen
Verſlaaft zyn; 't zy ze om 't hoogſte loon
Hun broederſchap te ligt begeeven;
Het zy hun yver, al te ſterk
Door 't wroeten om dit aardſche leven,
Minſt doelt op 't welzyn van de kerk;
Dus word de waereld lief gekregen;
Dus preekt men zelden met het hert;
Dus hinkt men op verſcheiden wegen;
Dus raakt men in een' ſtrik verwert;
Dus laat men zich van 't heilſpoor dringen,
Omdat men niet, of ſluimrend waakt;
In 't kort, dus word men huurelingen,
Die, als de helſche wolf genaakt,
De ſchapen trouweloos verlaaten;
Dus vlugtte Demas om 't genot
Van welluſt, goederen en ſtaaten,

Verſchrikt voor 't chriſtlyk martellot,
Zyn goud kon nooit de proef verduuren,
't Was valſch van aart, in Chriſtus oog.
ô Wachters op ons Sions muuren!
Ach! dat zyn afval u bewoog,
(Ik ſpreek van u die Demas volgen)
Om pal te ſtaan op uwe wacht,
Eer 't geeſtlyk onweêr eens verbolgen,
Deez' dag verandert in een' nacht
Der dwinglandy van elks geweten!
Maakt u bytyds dan los van 't aardſch.
En gy, die u hebt wel gekweten,
En uw gedachten hemelwaards
Meeſt in uw dienſt hield opgetogen,
Blyft vroom, blyft yvrig en getrouw,
Gelyk een rotsſteen onbewogen;
Vaart voort in Chriſtus akkerbouw;
Houd aan, 't zy tydig of ontydig;
Straft, wederlegt, vertrooſt, vermaant,
Alſins met 's waerelds inzicht ſtrydig;
Als gy den weg dus hebt gebaant,
Zo zult ge eens vrolyk opwaards ſtreeven.
Maar 't zyn veel' leeraars niet alleen
Die om de waereld God begeeven,
Die Demaſſen zyn algemeen,
Ja elk byna is hier aan ſchuldig;
Laat ons met ernſt een' hertred doen;
Men waak' ſteeds voor de ziel zorgvuldig;
Zo zal de Alwysheid ons behoên;
Zo zal 't geloof, 't zy in wat tyden,
Met Demas nimmer ſchipbreuk lyden.

LXXX.

Over HEBREEN I: vers 14.

Zyn ze niet alle gedienſtige geeſten, die tot dienſt uitgezonden worden om der geenen wille die de zaligheid beërven zullen?

Benyd, ô deugdbetrachters!
Geen Ryksmonarch, die word behoed
Van vorſten, helden, kloek van moed;
Gods Englen zyn uw wachters;
De Cherubim en Serafyn,
Die u, naar Gods behaagen,
Steeds op de handen dragen,
Verkwikken u in nood en pyn,
Vertrooften u in 't lyden,
Verryken u met ſchat op ſchat,
Geleiden u naar Vrede ſtad;
Al word ge aan alle zyden
Beſchimpt om uw' godvruchten aart,
Geen nood, ai wilt niet ſchroomen;
Dit 's 't lot van alle vroomen;
Gy zyt en blyft ſteeds wel bewaart
Voor liſt, gevlei en woede,
Indien ge in 't ſtrydperk vaſt blyft ſtaan:
Laat dan de waereld vry vergaan,
Het ſtrekt u all' ten goede;
Uw wachters zullen na de dood,
Die u nooit zal ontroeren,

Uw zielen opwaarts voeren
Naar 't Paradys, in Abrams ſchoot.
Wie zou, om zulk bewaaken,
Zichzelf niet ſteeds verzaaken.

LXXXI.

Over HEBREEN II: vers 1.

Daarom moeten wy ons te meer houden aan het geene van ons geboort is, op dat wy niet t' eeniger tyd door en vloejen.

Beſluit vry 't dierbaar nat
In 't kriſtallyne vat,
't Loopt noch gevaar van wech te vloejen,
Door de allerkleenſte ſcheur;
Zo miſt de deugd haar geur,
Als 't hert, in 't ſchoonſte van haar bloejen,
Eén reet ſlegts open laat,
Waar door dien ſchat vergaat,
Door ongevoelig wech te loopen,
Terwyl de zonde ons ſtreelt.
Wat leert dit zinnebeeld?
Wat anders, dan om elk te noopen
Tot waakzaamheid en trouw?
Eer 't dwaaze naberouw
Ons, om 't verlies, doet hooploos zuchten,
Door een vergeefſche klagt:
Men ſta dan op de wacht,
Om 't eeuwige gevaar te ontvluchten;
Men houde zonder ſmet
Zich vaſt aan 's Heeren wet,
Van ons bedacht, gehoort, geleezen,
Door godsvrucht en gebeên;
Zo zal ons, hoe beſtreên,
Geen ongeval noch ramp doen vreezen.
Bewaar dit koſtlyk nat,

Myn ziel, dus dicht in 't vat
Van 't onbezoedelde gewiſſe,
Dat nooit iets kwaads gehengt:
Zo word het nooit geplengt
Door liſt des Vorſts der duiſterniſſe,
Maar door Gods hand behoed,
Tot dat dien dierbren vloed
Verëenigt word met 's levens ſtroomen,
In 't eeuwig koningryk der vroomen.

LXXXII.

Over HEBREEN IV: vers 9.

Daar blyft dan een ruſt over voor Gods volk.

De ruſt, na arbeid, ſmert en leed,
Na ſchrik, gevaar en beeven,
Is 't zoetſt' genot van 't leeven;
Dat weet hy, die van onruſt weet.
Wel hem dan die, na nachten
Van ongelukken en geklag,
Die zonneſchyn gebeuren mag,
Om 't lyden te verzachten;
Maar ach! waar zal een' chriſten heen?
Wat zal die onderwinden,
Om zyne ruſt te vinden?
Die hier geduurig word beſtreên
Van buiten en van binnen
Op zyne wacht, hoe trouw hy waakt;
Die ſteeds gehoont, belagcht, gelaakt,
Ja van zyn eigen zinnen
Beſtormt word door geweld en liſt,
Om, door een dwaas verkiezen,
Zyn' welſtand te verliezen:
't Is waar in 't midden van die twiſt
Vind hy in 't vroom geweten
Een ruſt, die 's waerelds ſchynvermaak
Te boven gaat: want door die ſmaak
Kan hy zyn ſmert vergeeten:
Maar telkens moet hy in 't geweer,
Om zyn verkeerde tochten,
Die ſnoode zielgedrochten,
Te wederſtaan tot 's Hemels eer,

Door 's Almagts raad en byſtand;
Zo dat zyn ruſt, door ſtryd op ſtryd,
Geſtoort word in deez' boozen tyd,
Totdat de laatſte vyand,
De dood, den geeſt gegeeven heeft,
Om niemand meer te krenken.
Hoe! (zal ligt iemand denken)
Moet dan een' chriſten die hier leeft
In een geduurig ſterven,
Door zo veel rampſpoed zonder ſchuld,
't Geen hy moet lyden met geduld,
Zyn ruſt en blydſchap derven?
ô Neen! na 't ſterflot volgt zyn ruſt,
En waare heilvreugd tevens,
Daar, met de lamp des levens
Der boozen, ook word uitgebluſt
Hun heil, om plaats te maaken
Voor d'onbegrypelykſten druk,
Terwyl de vroomen hun geluk
In 't Paradys dan ſmaaken,
Nooit van het ſterflyk hert bevat,
Nooit van 't verſtand begrepen,
Hoe ſchrander en geſlepen:
Dit is de ruſt, dit is den ſchat
Die over is gebleven
Voor hem, die nooit verleid door ſchyn,
De dingen zoekt die boven zyn.
ô Ruſt! ô zalig leven!
Wel hem, die, ſchoon hy 't aardſch verlieſt,
U voor zyn hoogſte goed verkieſt.

LXXXIII.

Over HEBREEN V: vers 12.

Gy, daar gy leeraars behoorde te zyn van wegen den tyd, hebt wederom van noode dat men u leere welke de eerſte beginſelen zyn der woorden Gods.

Wie zou met recht op 't onverſtand niet ſmaalen
Van hem, die reeds bejaart en grys,
Een kindrenles ging van den meeſter haalen,
Die door den tyd, volleert en wys
Aan anderen behoorde een les te geeven?
Zo ging't wel eer, zo gaat het noch
Met veelen die, in 't nodigſte onbedreeven,
Schoon ſnood en ſchrander in 't bedrog,
Steeds kindren zyn, al waar 't van honderd jaaren,
Gelyk de onfeilbre Godſpraak meld.
Helaas! hoe geeft ge u over aan gevaaren
Die dus inwendig zyt geſtelt!
Die jaar op jaar, in ledigheid verzopen,
Onkundig blyft van Jeſus wet;
Die zelden doet, of nooit den Bybel open,
Maar die ſlegts in uw pronkzaal zet,
Of in een' hoek ten roof voor ſtof en ſpinnen.
Is dat, door 't eedele verſtand,
De Inzettingen des Heeren te beminnen?
Verkreegt ge dan dat dierbaar pand,
Om, 't geen u niet geboôn is, te onderzoeken?
ô Neen: de Godheid ſchonk het u,
Op dat ge zoud uit zyn orakelboeken
De wysheid leeren, nimmer ſchuw
Om ieder in zyn pligten te onderwyzen.
Ach! moet de ſchaamte u niet het bloed,

(Zo gy ze hebt) in 't aangezicht doen ryzen,
Dat u de jeugd, met heldenmoed,
Alleen niet weet in 't perk voorby te draaven
Van de allernutſte wetenſchap,
Maar die, door 't wel gebruiken van haar gaaven,
Aan u, die op den laagſten trap
Gezeten zyt, 't beginſel noch moet leeren,
Het A. B. C van 't Godlyk woord?
Hoe laat gy u dus ſchandlyk overheeren
Door 't ongeloof, dat nimmer hoort
Naar wysheids raad, maar in onkunde dompelt,
Elk die het in zyn' ſtrik bezet,
Om onvoorziens te worden overrompelt!
Want die het licht van Jeſus wet
Niet kent, moet in de duiſternis verdwaalen,
En vallen in de diepe gracht
Van eindelooze en onherſtelbre kwaalen;
Verlaat die ſnoode dan, die tracht
Naar uw verderf, en vult in 't einde uw lampen
Met oli van 't verlicht verſtand,
Ontſteeken door 't geloof, dat u van rampen
Behoeden zal, en met de hand
Geleiden op den weg der zuivre waarheid,
Naar God, de bron van onbezwalkte klaarheid.

LXXXIV.

Over HEBREEN XII: vers 14.

Jaagt den vrede na met allen, en de heiligmaakinge, zonder welke niemand den Heere zien zal.

Wat ziet men minder plegen
Dan vreedzaamheid en deugd,
En echter zyn 't de wegen
Naar 't ryk van vrede en vreugd;
Geen andre zyn te vinden;
Men laat' zich dan door waan
Niet zorgeloos verblinden:
Want die de vredevaan
Niet met zich voert, en 't teeken
Van waare heiligheíd,
Is van all' 't goed verſteeken,
Den zaligen bereid.
Maar ach! wie wil bedenken
Wat tot zyn vrede dient?
Elk tracht zyn heil te krenken,
Met zich voor boezemvriend
Der onruſt te verklaaren:
Verdoolde, merkt ge niet
Dat zulks den dood moet baaren,
En 't eindeloos verdriet?
Ja zelfs, dat in dit leven,
De twiſt een hel vertoont,
Die lyf en ziel doet beeven!
Want daar dat monſter woont,
Moet heil en welvaart vlugten;
Omhels de vrede dan
Met all' haar dierbre vruchten;

Zy is een Kanaän
Van duizend zaligheden;
Jaag, ſtreef dan naar dien ſchat,
En alle zuivre zeden;
Zo zal, op 's godsvruchts pad,
U niets dan vreugd ontmoeten;
Schoon afgunſt, twiſt en haat
Uw luſthof om wou wroeten,
De hoogſte toeverlaat
Zal uw beſchermer weezen,
En u in 't jammerdal
Van ſchrik en angſt geneezen,
'Tot dat hy u eens zal
Met vredeölyven kroonen,
En in den ſchoonſten hof
Van Sions ſtad doen woonen,
Om daar altoos den lof
Des Vreêvorſts uit te galmen,
Verçiert met vredepalmen.

LXXXV.

Over HEBREEN XII: vers 17.

Want Esau vond geen plaats des berouws, hoewel hy dezelve met traanen zocht.

Niets komt den zondaar meer te stade
Dan Gods lankmoedigheid
Die zyn berouw verbeid;
Maar als hy de uuren der genade
Slaat roekloos in den wind,
't Zy dat hy de onwaardeerbre schatten,
Naar waarde in 't brein niet wil bevatten;
't Zy hy, door waan verblind,
Zich vleit dat hy daar in zal deelen,
Schoon 's waerelds moesgerecht,
Hoe haatelyk en slegt,
Hem noch de ziel op't zoetst' kan streelen,
Dan word, helaas! de deur
Van Gods barmhertigheid gesloten,
Voor Esau en zyn lustgenooten,
Die, door hun dwaaze keur,
Den spot met zyne goedheid dreven.
Schoon Isaaks zoon 't gezucht
Liet vliegen door de lucht,
De vader wou hem niets meer geeven,
Dan 't geen hy zelfs verkoor;
Schoon Esaus neeven, in deez' dagen,
Steeds handenwringen, schreiën, klaagen,
Zy krygen geen gehoor;
Godt heeft zyn zegen wechgegeeven
Aan Jakobs, vroom van aart,
Hem meerder lief en waard

Dan hun, die voor zyn woord nooit beeven;
Zy moeten zich den vloek,
De vrucht der boosheid, onderwerpen.
ô Voorbeeld! 't geen ons op moet ſcherpen
Tot naarſtig onderzoek,
Of wy 't verächtlyk moes noch minnen,
Van weelde en dertle vreugd;
Zo ja, laat dan de deugd
Die ſnoode driften overwinnen,
Door d'onverwinbren Geeſt,
Zo zal hy onze dagen rekken,
Tot dat hy ons eens vry van vlekken,
Op 't onvergangbaar feeſt
Geen waerelds moes, maar zielbanketten,
Die eeuwig duuren, voor zal zetten.

LXXXVI.

Over HEBREEN XIII: vers 14.

Wy hebben hier geen blyvende ſtad.

Gy die een leeme hut bewoont,
Wiens grondſlag legt in 't ſtof,
't Is ydel dat ge uw grootsheid toont
Op iets dat eer nog lof
Verdient: Ik meen all' 't klatergoud
Van 's waerelds ydlen waan,
Daar menig zyn geluk op bouwt.
Wat ſtad moet niet vergaan,
Die grond noch fondamenten heeft,
En door den minſten ſtorm,
Hoe zorgeloos m 'er ook in leeft,
Gerukt word uit zyn vorm?
Nu, all' 't verbodene is die ſtad
Die nooit beſtendig blyft,
Maar met zyn welluſt, eer en ſchat
Steeds heen en weder dryft,
Tot dat hy zinkt, 't zy door de dood,
Die ons zyn ſchyngenot
Beneemt, 't geen veelen brengt in nood,
't Zy door het wiſſellot
In d'Oordeeldag, als de aarde in 't vuur
Verdrinkt. ô Zalig hy!
Die dan, in 't leeven kort van duur,
Zich van die ſlaverny
Ontſlaat door waare deugd en trouw,
En denkt met zyn verſtand:

„ 'k Erken

„ 'k Erken dit wankele gebouw
„ Niet voor myn vaderland,
„ Noch 'k waag myn' geeſtelyken ſchat
„ Niet in een haaſt vergangb're ſtad.

LXXXVII.

LXXXVII.

Over HEBREEN XIII: vers 14.

Maar wy zoeken de toekomende.

Laat andren zich verkloeken
Om Mammons praal te zoeken,
Het blinkend ſlyk, in de een of de andre myn,
Of paerelen in 't vloejend kriſtallyn;
Een waare hemelborger
Is beter heilbezorger,
Die nimmer gaat door gierigheid op roof:
Hy zoekt en vind, met de oogen van 't geloof,
Een ſtad met goude muuren,
Die de eeuwen zal verduuren,
Gegrond op zespaar ſteenen, wiêr waardy
Onſchatbaar is; daar kan men altoos vry
Door paerlepoorten zweeven,
Daar 't Lam een licht zal geeven,
Welks flikkering de hemel overſchynt,
Waar by de glans der middagzon verdwynt
Voor elk die hem vertrouwde:
Ja 't geen nooit oog beſchouwde,
Het oor nooit hoorde, en 't vlug verſtand nooit dacht,
Word eindeloos, vol onbedenkbre pracht,
In deeze ſtad gevonden,
Daar alles ongeſchonden
Blyft onbeſmet en onverwelkt bewaart,
Voor hem die met zyn ziel ten hemel vaart
Door heilige gedachten,
En godsvrucht te betrachten,
Ô! Die dees ſtad met geeſtlyke oogen ziet,
Wat kwaad, wat luſt, wat laſt verzaakt hy niet?

Wat vraagt hy naar de waereld
Met ydlen waan bepaereld?
Een ſtad, die hoe ze in 't oog der dwaazen blinkt,
Eer zy verzinkt, reeds uur op uur verzinkt.
Laat alles vry verkeeren,
Niets zal zyn' welſtand deeren:
Want hy bezit die weêrgalooze ſtad
Reeds in zyn hert, wyl 't hert is by zyn' ſchat.

LXXXVIII.

Over HEBREEN XIII: vers 17.

Zyt uwe voorgangeren gehoorzaam, en zyt ze onderdanig: want zy waaken voor uwe zielen.

Gelyk den geeſt zich boven 't vleeſch verheft;
Gelyk de ziel het ligchaam overtreft,
Zo moet men hem meeſt achten en beminnen,
Die voor de ziel meer dan voor 't ligchaam waakt,
En, door een vonk van godlyk vuur geraakt,
De Hemel voor zyn broedren tracht te winnen.
Wegwyzers naar het nieuw Jeruſalem,
Gy zyt door uw verſtand, uw deugd en ſtem,
En naarſtigheid alle eer en achting waardig;
Gy zyt het die de zielſpys van 't gemoed
Recht voorſnyd, die ons laaft, verkwikt en voed;
Gy maakt ons door uw voorbeeld vlug en vaardig
Om moedig langs den ſmallen weg te treên?
Gy wekt ons op tot vuurige gebeên,
Gy trekt ons af van doodelyke paden;
Gy giet nu wyn, dan oli in de wond;
Dus maakt gy door Gods kracht de ziel gezond;
Door u kan zich het hongrig hert verzaaden,
Verluſtigen met honiglekkerny
Van 't heilig woord, om als een nyvre by
Te vliegen in all' de Euangeli-weiden;
Dus licht gy als een heldre fakkel voor,
Om ons allengs, op 's Heilands veilig ſpoor,
Naar de eeuwigheid der zaligen te leiden.
Maar ach! wat is by veelen toch uw loon?
Verguizing, leed, en laſter, haat en hoon;
't Vooröordeel, ſteeds met dwaasheid aangeſpannen,
Schiet boos en dom vergeefs naar waarheids wit,

Om dat den baſt hem meer behaagt dan 't pit;
Dus word voor u alle achting uitgebannen;
Uw leſſen, hoe zielroerend, zyn gering,
En laag en laf; uw minſte ſtruikeling
En zwakheid word voor doodſchuld opgenomen.
Maar waarom is uw leering hen tot laſt?
Om dat gy hen in hun geweten taſt,
Dat doet hen wel voor 't uitterſte oordeel ſchroomen,
Maar 't geeft op hun' verbaſterd' aart geen vrucht,
Waar door uw ziel zo dikwils weent en zucht;
Doch geeft den moed niet t' eenemaal verlooren,
Getrouwen, die nooit wankelt op uw wacht:
Vaart voort, geſterkt door Jeſus geeſt en kracht;
Daar zyn 'er noch die u met blydſchap hooren;
Daar zyn 'er noch die door uw' wyzen raad,
En liefde en zorg het euangelizaad
Met zachtmoed in 't gewillig hert ontfangen;
Welks vrucht gedy' tot hunne zaligheid,
Op dat zy, tot den overgang bereid,
Met u eerlang de hemelſche gezangen
Uitgalmen, daar men nimmer pligten leert:
Maar daar men ſteeds als koningen regeert.

LXXXIX.

LXXXIX.

Over JACOBUS I: vers 27.

De zuivere en onbevlekte godsdienst voor God en den Vader is deeze: weezen en weduwen bezoeken in hunne verdrukkinge, en zich zelven onbesmet bewaaren van de waereld.

Wat is de waare godsdienst toch?
Wat maakt een vroom en zuiver christen?
Onnut en waanwys redentwisten?
Of is 't vol Pharizeens bedrog
Schynheilig op de deugd te roemen,
Door zuchten, traanen en gebeên,
Met tong en lippen slegts alleen,
Terwyl de daaden 't hert verdoemen?
Of is 't om dat men 's Heeren wet
Veel hoort en leest, en steeds de pligten
Van 't heilig Nachtmaal gaat verrichten,
Schoon 't zondig kwaad de ziel besmet?
Of is 't om dat men in zyn handel
Zich wagt van onrust en geschil,
Maar borgerlyk, beleeft en stil
Vertoont een' onbesproken wandel,
Voor die geen hertekenners zyn,
Terwyl van d' avond tot den morgen
De ziel door hebzucht, morren, zorgen,
Steeds kwynt, ja door het snood venyn
Van haat en nyd word opgegeten?
Dit alles, zo men 't wel beziet,
Is de onvervalschte godsdienst niet,
Die woonen moet in 't rein geweten;
Die heerschen moet in 't zuiver hert.
Wat is dan godsdienst, mogt men vraagen?

't Is God te dienen met behaagen;
't Is de armen in hun nood en ſmert
Steeds wel te doen uit mededogen
En teed're liefde, 't zy wie 't zy;
't Is zich van 's waerelds ſlaverny,
Van welluſt, ſtaatzucht en vermogen
Te ontſlaan met Amrams braave zoon,
Die voor Egipte een ryk kon kiezen,
Dat nooit zyn luiſter zal verliezen;
't Is om, in ſpyt van ſmaad en hoon,
All' wat verleiden kan te haaten:
Ter liefde van de Almogendheid,
En 't heerlyk loon om hoog bereid.
Die dus hun eigenwil verlaaten
Bezitten 't onwaardeerbaar goed,
De waare godsdienſt in 't gemoed.

XC.

Over JACOBUS IV: vers 13, 14 en 15.

Wel aan nu, gy die zegt: wy zullen heden of morgen naar zulken ſtad reizen, en aldaar een jaar overbrengen, en koopmanſchap dryven, en winſt doen: Die gy niet weet wat morgen geſchieden zal: want hoedanig is uw leven? het is een damp die voor een weinig tyds gezien word, en daar na verdwynt. In plaats dat gy zoud zeggen: indien de Heere wil, en wy leven, zo zullen wy dit of dat doen.

Ô Nietig ſtof! wat neemt ge niet al voor
Tot koeſtering van 't broſſe leven,
Door zucht tot hoogmoed aangedreven?
Hoe dikwils holt uw hebzucht buiten 't ſpoor,
Als of gy niet alleen de tyd,
Maar ook de dood in huur had voor veel jaaren!
Wat woelt ge, en reiſt ge om ſchatten te vergaêren,
Wiêr vrucht de roeſt en mot verſlyt,
Terwyl uw' God word menigmaal vergeeten,
En nooit, of zelden raad gevraagt,
Of Hem uw' handel ook behaagt!
Dus word den mond van 't wroegende geweten
Geſtopt, ja dikwils afgebrand,
In 't dryven van verboden' koopmanſchappen.
Ô Baatzucht! waar kunt gy niet over ſtappen?
Maar ach! wie word niet met uw' ſtand,
Verdoolde menſch, tot in de ziel bewogen?
Wyl ge op een' rietſtaf u vertrouwt
Om dat uw leven, daar ge op bouwt,
Een ſchaduw is, een' rookdamp, haaſt vervlogen.

Hoe menig ziet, die 's morgens juicht,
Zyn levenszon met de avondzon verdwynen,
Die zich voor 't minſt noch duizend zonneſchynen
Beloofde, in 't hert nooit overtuigt
Van 't ſterflyk lot, ſchoon hy 'er veel' zag ſterven;
Dan is, ô onnadenkbre ſmert!
De ziel vol druk, de ſtaat verwert,
De hoop vergaan om hemelſchatten te erven.
Dit ſtrekke u allen tot een baak,
Die buiten 's lands van uw beroep moet leeven:
Wilt u altoos met God op reis begeeven:
Bid, dat hy voor uw welvaart waak':
Rechtvaardigheid zy 't doelwit uwer pooging;
Verricht niets dan 't geen Hem behaagt;
Ja koop, terwyl ge uw winſt bejaagt,
De paerelen, door beter heilbeöoging,
Van wysheid en oprechte deugd,
Om 't voordeel van de hooglte vreugd.

XCI.

Over I PETRUS V: vers 5.

Zyt met de ootmoedigheid bekleed.

Wat wind hy veel die de ydele eer verlieſt,
En voor 't gewaande een zeker heil verkieſt
Door nedrigheid, de moeder aller zeden!
Die willig duikt, verdraagt, en zwygt en lyd,
En hoogmoedsſtrik uit all' haar krachten myd:
Ô Paradys, Ô Hemel hier beneden
Voor hem die haar in 't zuiver hert ontfangt!
Zyn ziel word niet geketent noch geprangt
Door wetten, nooit in Jeſus wet gevonden,
Geſmeed door waan en ydle hovaardy;
Zy woont liefſt' in de laagte, ſtil en vry,
Daar houd ze wacht zelfs voor de minſte zonden;
Zy ſchuwt en haat het vleiënde geſtreel;
Hoe weinig ze ook bezit, zy acht het veel;
Dies loopt haar mond en hert van loffpraak over
Aan God, zelfs in de zwaarſte tegenſpoed;
Zy kent geen nyd om 's naaſtens overvloed;
Zy vreeſt voor hoon, verachting, ramp noch roover;
Zy ſchuwt de twiſt, die elk tot gruwlen preſt;
Zy bid voor 't heil van 't algemeenebeſt;
De wrok en wraak ſluit ze uit haar edel herte;
Een ander acht zy hoog, zichzelf gering;
Zy kreunt zich aan geen beurtverwiſſeling
Der ſtaaten, die 'er veelen plaagt met ſmerte.
Geruſt, verheugd, vernoegt en wel te vreên,
Stapt ze over weelde en ſchat en kroonen heen,
Haar minzaam' aart geeft dierbre hemelvruchten;
Zy is gelyk de zwangre korenhalm,

Die buigt en duikt; zy ſtrykt de zegepalm
Door lydzaamheid, daar hoogmoed voor moet vluchten;
Dus met het kleed van nedrigheid bedekt,
Dat in Gods oog een zielçieraad verſtrekt,
Geniet ze vrede en trooſt, zelfs in haar lyden.
Een ander pronk' met prachtige kleedy,
Dit kleed zet haar veel ſchooner luiſter by,
Een' luiſter daar zich de englen om verblyden.
ô Rein gewaad! hoe weinig kent men u!
Hoe is men voor uw zuivre glans zo ſchuw,
Daar gy nochtans het bruiloftskleed moet wezen
Voor ieder ziel? want zonder deeze praal
Heeft niemand deel aan 't koninglyk onthaal,
Maar aan de ſtraf, die ieder moeſt doen vreezen.
Die vry wil zyn van 't eeuwigduurend leed,
Hy zy ſteeds met de Ootmoedigheid bekleed.

XCII.

Over I JOANNES V: vers 4.

Dit is de overwinning die de waereld overwint, namelyk, ons geloof.

Die 't vaſt geloof aan 't eeuwigduurend goed,
Door Jeſus kruis en onwaardeerbaar bloed,
Uit enkle guniſt verkregen,
In 't hert omhelſt, vreeſt nimmer voor gevaar;
Geen' weg naar zulk een' ſchat valt hem te zwaar.
Wat moet hem niet beweegen?
Wat is 't dat hem in zyne drift belet,
Om, met dat ſchild en 't zwaard van Jeſus wet,
De waereld te overwinnen,
Zyn vyandin met all' haar klatergoud,
En ſchynvermaak, daar menig op vertrouwt
Door roekeloos beminnen?
Wel aan, myn ziel, waar toe meer tyd geſpilt?
Val moedig aan; zy ſiddert voor uw ſchild;
Zie haar ſlegts onder de oogen;
Bezwyk niet voor haar liſt en vleïery:
De grootſte Held ſtaat aan uw rechterzy',
Het eeuwig Alvermogen,
Die meer vermag dan all' haar oorlogsmagt;
Hy ſterkt uw arm; hy geeft uw leden kracht;
Hy doet u adem haalen
Door 't flikkeren van 's levens dierbre kroon:
Wie zou, om zulk een onwaardeerbaar loon,
Den moed noch laaten daalen,
Die aan dien ſchat en helper vaſt gelooft?
Maar zo men u van zulk een' ſchild berooft
Dat allernodigſt wapen,
Zo miſt gy ook uw' dappren held met een,

Door

Door eigen ſchuld, die voor u heeft geſtreên;
Ja door het los vergaapen
Aan 't waangenot, dat menig ziel verleid,
Verniſt met ſchyn van glans en heerlykheid,
Verlieſt ge uw kroon en leven;
Dies waak, en bid, en vaſt, en myd, en lyd,
Dat zal u, na het einde van den ſtryd,
De zegepraal eens geeven;
Bewaar dus 't ſchild van 't levendig geloof
Aan de erffenis der vroomen voor den roof,
Hoe elk ú mag belaagen,
Tot aan den dood, zo zult ge in 't eeuwig hof,
Den zegekrans genieten tot uw lof,
En al uw leed en plaagen
Verwiſſelt zien in onbedenkbre vreugd,
Daar geen geloof, maar liefde elks ziel verheugt.

XCIII.

Over III JOANNES : vers 4.

Ik heb geen meer blydſchap dan hier in, dat ik hoore dat myne kinderen in de waarheid wandelen.

Geliefde Apoſtel van Gods allerliefſten zoon!
Het was een paerel aan uw dierbre godsvruchtskroon,
Ja eene vreugd, waar door u 't lyden niet kon hind'ren,
Wanneer gy hooren mogt dat uw geliefde kindren
Steeds vorderden op 't ſpoor der waarheid na Gods ſtem:
Geen wonder, 't is den weg naar 't nieuw Jeruſalem.
O Vroome zielen! die gehaat word en verſchoven,
Wykt niet van deezen weg die u geleid naar boven;
Dringt ſteeds door de enge poort, hoe droevig 't vleeſch
't Begin is lyden, maar het einde is heerlykheid. (ook ſchreit,
De waereld mag zich op den breeden weg verblyden,
't Begin ſchynt heerlyk, maar het einde is eindloos lyden.
Nu, overweeg eens in 't onzydige gemoed,
't Zuur van een oogenblik by 't eeuwigduurend zoet,
Zo zult ge, zyt ge wys, het laatſt' voor 't eerſt verkiezen.
Die 't all' wil winnen moet hier alles eerſt verliezen.
Zo zal Gods geeſt in u, ontlaſt ge u ſlegts van waan,
De waereld doen vergaan, eer ze is door 't vuur vergaan.
Die met zyn heilig hert reeds wandelt in den hemel,
Vraagt weinig naar de luſt en laſt op 't aards gewemel.

XCIV.

Over JUDAS: vers 16.

Deeze zyn murmureerders, en klaagers over hunnen ſtaat.

Word ooit een misdaad ligt geächt,
By hen die nooit hun heil beöogen,
En allerzwaarſt by God gewogen,
't Is de onnatuurelykſte klagt,
Dat wreed en angſtig murmureeren,
Die ſnoode telg van 't ongeloof,
Die ſteeds voor raad en reden doof
Het Opperwezen durft braveeren:
Gy, die 't geloof dus hebt verzaakt,
Hoe durft uw tong zich wreevlig reppen?
De Godheid had u kunnen ſcheppen,
Die u heeft tot een menſch gemaakt,
Tot een der allerminſte dieren,
Altoos verſteeken van de hoop,
Om na een' korten levensloop
By God om hoog te zegevieren,
In 't ryk van onvergangbre vreugd;
Nu hebt gy deeze gunſt verkregen,
Den allerkoſtelykſten zegen,
Die 't vroom gemoed in ramp verheugt;
Zoud gy iets beters kunnen wenſchen,
Al moeſt ge kwynen jaar op jaar,
Door armoê, ziekte en doodsgevaar?
Wat mort ge dan, ondankbre menſchen,
Om een geringe tegenſpoed?
Want de Opperwysheid zend geen plaagen,
Die uwe zwakheid niet kan dragen;

Zy is 't die u beſchermt, behoed,
En ſteeds met blydſchap wil bekroonen;
Helaas! hoe mag 't u dan van 't hert,
Hem, die geneesheer van uw ſmert,
Dus trots door 't ongeloof te hoonen?
Ach! had Taddeus zoon geen reên,
Uw misdaad gruwelyk te noemen,
En u met andren te verdoemen,
Die Jeſus wetten overtreên
Door de allerſchandlykſte euveldaaden,
Die iemand ooit bedreven heeft,
Daar 't hert voor yſt, voor ſchrikt en beeft,
Die 't lichaam en de ziel verraaden,
Naar Henochs waare profecy
Van 't laatſte en onherroeplyk Oordeel?
Ach! waak dan op, erken uw voordeel,
Ontſlaat u van dees ſlaverny,
Door dankbaarheid en vergenoeging,
Die eedle dochters van 't geloof;
Zo zult ge vry van 's duivels roof
Uw' ſchat bezitten zonder wroeging,
Een altoos vrolyk voorgenot
Van 't grootſte heil, in 't zien van God.

XCV.

Over OPENBARINGE II: vers 2.

Ik weet uwe werken.

Ô Zondaars! vlucht vry over berg en dal;
Voldoet uw luſt in onderäarſche kuilen,
't Is all' vergeefs: want God is overäl;
Gy moogt door liſt het menſchlyk oog ontſchuilen,
Maar nooit het oog van zyne Alweetenheid,
Dat oog, 't welk hert en nieren kan doorgronden;
Schoon 't ongeloof uw dwaaze wil verleid,
Dat ſcherpziende oog beſchouwt op't klaarſt uw zonden;
Hy is't die niet alleen uw werken weet,
Maar ook het diepſt geheim van uw gedachten;
Dies hoe ge hem ſteeds zorgeloos vergeet,
En 't denkbeeld poogt hartnekkig te verächten
Van 't eenig Al, daar alles door beſtaat,
De boezemſlang van 't ongeruſt gewiſſe
Toont echter klaar dat gy u zelf verraad,
Door 't dwaalen op den weg der duiſterniſſe.
Die prikkel, hoe verſtompt door weelde en luſt,
Kwetſt u ſteeds in, en volgt u op de hielen;
Gy yſt 'er voor en beeft, en derft uw ruſt,
Wat kracht heeft toch die werking op uw zielen?
Is 't de Almagt niet, die 't ganſch heeläl regeert?
Ô Ja hy is 't, die kenner uwer herten:
Waakt dan eens op: want zo ge u niet bekeert,
Gewis zyn wraak zal u voor eeuwig ſmerten.
Maar gy, die hem bemint, en vreeſt en acht,
Hy kent, beſchouwt, en weet ook uwe werken;
Zyn alziend Oog houd over u de wacht,
Wat kan u meer in 't waar geloof verſterken?

Hy

Hy weet uw liefde, en lyden zonder ſchuld,
Hy kent uw deugd, uw rampen en gevaaren;
Volhard maar in uw godsvrucht en geduld,
Die kennis zal gewenſchte vruchten baaren
Van trooſt, van hoop, van hulp, van ruſt en vreugd:
Want hy die u als de appels zyner oogen
Op 't hoogſt bemint, zal u eens om uw deugd
Tot koningen van 't eeuwig ryk verhoogen;
Daar zult ge ſteeds uw Hertekenner zien,
En weeten wat geſchied, en zal geſchiên.

XCVI.

Over OPENBAARINGE III: vers 19.

Zo wie ik lief hebbe, die beſtraffe en kaſtyde ik.

Ô Zegenryke tegenſpoed!
Ach wierd uw' ſchat aan elks gemoed
Ontdekt, door wysheids zonneſtraalen!
Wierd elk in u Gods kracht gewaar,
Wie zou toch ſchrikken voor gevaar,
Wie zou hier noch van 't heilſpoor dwaalen?
Gy zyt een roede in 's Heeren hand,
Maar eene roede die 't verſtand
Verlicht, de wil ſteeds noopt met ſpooren,
Om lyf en zielverderf te ontvliên,
Den geeſt doet ernſtig opwaarts zien,
Om naar de Orakelſtem te hooren;
Gy zyt een' toom die 't hert bedwingt,
Als 't buiten perk der reden ſpringt;
Gy weet de ziel van 't aardſch te trekken;
Door u word God een ſtut, een ſtaf;
Gy ligt de zonde 't masker af,
Om 't yſlyk monſter klaar te ontdekken;
Gy heelt de doodelykſte wond;
Uw heilig bitter is gezond;
Gy kunt de ziel een weg doen baanen,
Bevryd van rovers, klip en zand,
Naar 't onvergangbaar vaderland,
Door eene zee van boetetraanen.
Ô Balſemgeur in 't grootſt verdriet!
De dwaaze waereld kent u niet;
Die baſtaard van Gods liefdegaaven
Zal nimmer deelen in uw' ſchat;

De

De Alwysheid laat hem in zyn ſtad
Der ſterkte in 't juk van Mammon ſlaaven.
Gy dan, die met verdrukking, ſmaad,
Met armoê, ziektens, nyd en haat
Moet worſtelen in uwe dagen,
Schept moed, en denkt in all' uw ſtryd,
Dat God uit liefde u dus kaſtyd;
Die heerſchen wil moet eerſt verdragen;
Ja denkt, op dat ge u wel bereid,
Aan Jeſus kruis en heerlykheid.

XCVII.

Over OPENBAARINGE III: vers 20.

Ziet ik ſta aan de deure, en ik kloppe.

Ô Menſch! wil toch met leerzaame ooren
Naar 't kloppen van uw' Heiland hooren;
Ontſluit de deur van 't hert,
Eer hy op 't laatſt', van wagten moede,
Vertrekt, en u met zyne roede
Op 't vinnigſt treft met ſmert,
Waar by geen doodſtraf op kan wegen:
Hoe dikwils klopt hy met zyn' zegen,
Met vrede en overvloed!
Hoe vaak ſlaat hy met harde ſlagen,
Van honger, peſt en oorlogsplaagen,
En wrange tegenſpoed,
Die 't hert in traanen doen verdrinken!
Hoe vaak doet hy de klopper klinken
Van 't zaligmaakend woord,
Door bidden, dreigen en vermaanen,
Om ons den weg ter deugd te baanen,
Naar 't onvergangbaar Oord,
Met geen gedachten af te meeten!
Hoe dikwils klopt hy door 't geweten
Aan 't hert met ſlag op ſlag,
Door kracht van yver aangedreven!
't Geen elk moeſt ſiddren doen en beeven,
Voor Hem, die 't all' vermag:
Maar neen: all' 't kloppen kan niet baaten;
Men heeft de waereld ingelaaten,
Die, met haar' ſleep van pracht,
Gehuisveſt is in 's herten wooning,

Te-

Terwyl, helaas! de Hemelkoning
Verſmaad word en verächt.
Is dan uw ſchuld zo hoog geſteigert,
Dat gy Gods zoon den ingang weigert,
Van 't hert, zyn eigendom?
Denkt eens hoe zuur 't u op zal breken,
Als gy hem ſteeds vergeefs zult ſmeeken,
Wanneer hy doof en ſtom
Voor uw geklag zyn oor zal ſtoppen,
Rampzaligen, maar dus eens kloppen:
„ Gaat weg: ik ken u niet;
„ Gy woud nooit naar myn klopping hooren,
„ Nu moed gy eeuwig gaan verlooren.
Ô Eindeloos verdriet!
Wie moet niet voor die klopper vreezen?
Myn ziel, wil dan toch wyzer weezen;
Doe, voor uw' Heer de deur
Op de eerſte klopping vaardig open,
Zo kunt gy alles van hem hoopen;
Zo zal hy met den geur
Van zyn genade uw ziel verkwikken;
Zo zult ge nooit voor rampſpoed ſchrikken;
Zo zal hy met den ſchat
Van 't hoogſte goed uw huis verçieren,
En ſteeds met u het voorfeeſt vieren
Van 't heil in Sions ſtad,
Daar geen geklop de vreugd zal ſtooren.
Ô Zalig hy die wel wil hooren.

XCVIII.

Over OPENBAARINGE XIV: vers 13.

Zalig zyn de dooden die in den Heere ſterven, van nu aan.

Elk wenſcht naar heil en zaligheid,
Zulks is ons aangebooren:
Wel hem die dan door wys beleid
Dien ſchat heeft uitverkooren,
Niet op deeze aarde, maar in 't licht
Van Sions hemelzalen,
Door 't wel betrachten van zyn' pligt;
Die ziel moet ſteeds verdwaalen
In haar beſpiegeling van 't ſchoon
Dat zy eens zal verwerven,
Na 't uitterſte oordeel voor Gods troon,
Daar 't leven nooit zal ſterven;
Dat trekt haar' geeſt ſteeds hoger op
Door wenſchen en verlangen;
Maar 't geen haar blydſchap voert in top,
Is, dat zy zal ontfangen
Een voorſmaak van dat zielbanket,
Zo dra zy is ontſlagen
Van 't vleeſch, dat pak, 't geen liefſt de wet
Der zonde na wil jaagen.
Wiſt hier de onſterffelyke ziel
Haar oorſpronk na te ſpeuren,
Daar zo veel leeds haar tegen hiel,
Wat zal haar niet gebeuren,
Wanneer zy in een ruimer lucht
Haer kerker is ontſprongen,
En angſt, gevaar en dood ontvlucht?
'k Behoef hier englen tongen

Om

Om 't heil te melden van haar' ſtaat;
Dus dunkt my kan ze denken:
„ Myn God myn trooſt, myn toeverlaat,
„ Komt gy my reeds beſchenken
„ Met onuitſpreekelyk vermaak?
„ Ik kan 't my niet verbeelden.
„ Proef ik zo vroeg de zuiv're ſmaak
„ Van uwe hemelweelden;
„ 't Is naau een oogenblik geleên
„ Dat ik van 't hevigſt' lyden
„ Noch op de waereld wierd beſtreên.
„ ô Zegepraal naar 't ſtryden!
„ ô Zon van heil, die na veel druk
„ My lieflyk komt beſchynen!
„ Waar voor all' 't aardſche waangeluk
„ Moet in 't verſchiet verdwynen.
„ ô Haven van myn vaderland!
„ Hier juigch ik met de reiën
„ Der zaligen; hier kan 't verſtand
„ Zich onbezwalkt vermeiën?
„ Hier ziet het dat het nimmer zag
„ In haar beſpiegelingen.
„ ô Dageraad van 's levens dag!
„ Hoe kan ik my bedwingen
„ Van vreugd in uwe ſtille ruſt,
„ Die vrolyke verwachting
„ Van 't hoogſte goed, myn wenſch, myn luſt,
„ Der vroomen rampsverzachting!
„ 'k Verſmelt in 't zalige genot
„ Van deeze voorſmaak, ô myn God.

XCIX.

Over OPENBAARINGE XX: vers 12.

En ik zag de dooden klein en groot ſtaande voor God, *en de boeken wierden geopent, en een ander boek wierd geopent dat des levens is, en de dooden wierden geöordeelt uit het geene in de boeken geſchreven was na hunne werken.*

De liefſte van de Apoſtelſchaar'
Des Heilands, om elk voor te lichten,
Wierd onder andere gezichten,
  Deez' ſchets ook in den geeſt gewaar,
Die ons hier geen verborgen zaaken
  Beſchryft, gelyk hy dikwils doet,
  Maar eene waarheid die 't gemoed
Van elk tot in den grond moet raaken.
  ô Menſchen kind'ren van deez' tyd!
't Zy ryk of arm, 't zy ſlaaf of koning,
Beſchouw met my toch deez' vertooning,
  Daar ge allen toe geroepen zyt.
De laatſte vierſchaar is geſpannen;
  Hier ſtaan de dooden kleen en groot,
  Die uit de zee, of 's aardryks ſchoot
Verrezen zyn, of door tirannen
  Tot ſtof vermaalt: Hier ſtaan ze voor
Den zetel van den Opperrechter,
Dien onbedrieglyk' Albeſlegter,
  Die 't hert, hoe liſtig door en door
Beſchouwt, daar niets is ingeſloopen,
  Hoe heim'lyk door bedrog geſmeed,

Dat

Dat zyne alweetenheid niet weet;
Daar leggen all' de Boeken open,
Waar in op 't netst' geschreven staat
Wat ieder in dit vluchtig leeven
Heeft nagelaten of bedreeven,
Het zy 't godvruchtig was, of kwaad;
Een ander open boek legt nevens
Deez' boeken, waar in staat geprent
Die Jesus voor de zynen kent,
Het boek des onvergangbren levens.
Daar spreekt de Rechter 't vonnis uit.
De vroomen klappen in hun handen,
Terwyl de boozen knarsetanden
Door 't onherroepelyk besluit.
O Christenen! dit zyn geen droomen,
Geen schim die door de hersens speelt,
Maar een waarachtig zinnebeeld
Van d' Oordeeldag, die eens zal komen:
Men doe dan eene wyze keur,
Niet morgen met gevaar, maar heden,
Eer ons de tyd word afgesneden.
De Rechter staat reeds voor de deur:
Hy komt, hy komt reeds op de wolken,
Die 't licht van zyne heerlykheid
All' de aarde en hemel overspreit,
Om alle menschen, alle volken
Of eeuwig pyn of eeuwig vreugd
Rechtvaardig naar elks werk te geeven;
Men eer' dien Rechter dan met beeven;
Men haat' het kwaad; men leeve in deugd;
Men denk' steeds aan dien schrik des Heeren,
Door waar berouw van uur tot uur,
Zo zal ons 't aangesteeken vuur
Van 's waerelds ondergang niet deeren;
Zo zullen wy uit Jesus mond,

Dat aangenaame vonnis hooren:
„ Komt hier, komt hier myn uitverkooren;
„ Bezit het Ryk voor 's waerelds grond
„ Voor u bereid; 'k zal u geleiden
„ Daar 't eeuwig heil nooit weet van ſcheiden.

C.

Over OPENBAARINGE XXII: vers 20.

Ja komt, Heere Jesus.

Geen' zeeman wenscht zo naar een haven;
Geen' huurling, die door 't lastig slaaven
Vermoeit is, zo naar rust,
Dan hy, die leeft naar Gods behaagen,
Naar 't eindigen van zyne dagen,
Om dat hy nooit zyn lust,
Nog waare blydschap heeft gevonden
In eene waereld vol van zonden:
Wat heeft hy niet all' stryd
Te voeren tegen zyne tochten,
Waar van hy steeds word aangevochten!
Hier tracht de bitse nyd,
Daar de achterklap zyn eer te ontrooven;
Ginds word hy om zyn deugd verschoven;
Hy deelt in ziekte, en pyn,
In ramp en armoê, met de boozen,
Die hier zichzelf verroekeloozen;
Hoe word hy door de schyn,
Om dat hy haar niet kent bedrogen!
Hoe menigmaal wend hy zyn oogen,
Om met den vroomen Loth,
's Lands gruwlen nimmer te beschouwen!
Hoe vaak smeekt hy in vast vertrouwen,
Uit all' zyn kracht aan God,
Om vry te zyn van 't doodlyk kwellen!
Die, om hem op de proef te stellen,
Zyn bede niet verhoort,
Terwyl hy zyne rust moet derven

Door haat en twiſt, die hem doen zwerven
In Kades aaklig oord:
't Is waar, zyn welbewuſt geweten,
Doet hem de meeſte ſmert vergeeten:
Maar 't bluſt den trek niet uit
Naar 't heil dat nimmer zal verſlenſchen,
Die hem in baarensnood doet wenſchen,
Door welgegrond beſluit,
Om zynen kerker eens te ontvluchten:
Geen wonder dat hy dan met zuchten
Steeds uitroept „ Komt, ô Heer!
„ Komt Jeſus, komt, ai komt ten leſte!
„ De ontbinding is my verr' het beſte,
„ Dit 's all' wat ik begeer:
„ Want buiten u, myn ſchat, myn waarde,
„ Is my den Hemel niets, noch de aarde.
„ ô! Hoe verlangt myn hert
„ Naar Sions onvergangbre zaalen:
„ Waar blyft de dood om my te haalen,
„ Te voeren daar geen ſmert,
„ Geen rouw nog rampſpoed is te ſchroomen?
„ Komt Heer ... ô Vreugd! ik voel hem komen.

EINDE.

G.E.

GEZANGEN.

GEZANGEN.

Leyd. inv. et fecit 1705.

GEZANGEN.

OP 'T BESCHOUWEN DES STARRENHEMELS.

Zang: Stemme:

Die door des waerelds woeſte baaren.

Het luſt my niet door 't waanwys weeten
En giſſingen op ſchyn geſtigt,
't Ontmeetbaar ſtargewelf te meeten,
Dat licht, beſtraalt van 't eeuwig licht.

Het luſt my niet die wonderwerken,
Zo onbegryplyk voor 't vernuft,
Met aardſche mylen af te perken,
Waar in de dwaaze wysheid ſuft.

Maar 't luſt my om die ſlonkerlichten
Te aanſchouwen voor wiêr glans en gloed
De ſchoonſte diamantſtraal zwichten,
En all' 't geſteente wyken moet.

Ja 't luſt my 't eeuwig Alvermogen,
Die alles ſchiep met hert en mond,
Uit all' myn krachten te verhoogen,
In deezen winterſch' avondſtond.

O Bron van heerlykheid en luiſter!
Hoe overdekt ge my met glans
Van trooſt en vreugd in 't eenzaam duiſter,
Door 't ſterk beſpieglen van uw trans!

Dien trans bezaait met tintelſtraalen,
Ontelbaar voor de telkunſt zelf,
Die flikk'rend op my nederdaalen,
En trekken 't hert naar 't hoog gewelf.

Wie zag ooit zulk een kunſtvertooning
Als dit geſpannen voettapyt
Van uwen troon, ô Hemelkoning!
Daar de Englenrei langs zweeft en ryd.

ô Hoogte! nimmer uit te denken,
Wy zien u klaar met onderſcheid,
En zonder ons gezicht te krenken.
ô Wonder van uw Albeleid!

Waarom ziet ſlegts ons oog langs d'aarde
Maar weinige uuren verr'? om dat
All' 's waerelds heil, gering van waarde,
Maar damp is by de hemelſchat.

Trek dan, ô God! elks ziel naar boven,
Op dat we, als 't zichtbre heen zal vlien,
En 't luchttapyt is weggeſchoven,
U, als gy zyt, ſteeds mogen zien.

Daar 't ſtarrenlicht voor 't Lam moet wyken,
Ja de allerſchoonſte zonneſchyn;
Daar honderdduizend koningryken
Met all' hun pracht maar ſtof by zyn.

HET GELUKKIG LEVEN.

Zang: Stemme:

Maakje klaar.

Ô Wat zoet! ô wat zoet!
Geniet hy, wiens gemoed,
Geruſt en wel te vreeden,
Godvruchtig, buigzaam, zacht en ſtil,
Steeds wil al wat zyn Schepper wil,
Hoe vinnig ook beſtreden.

't Blinkend goud, 't blinkend goud,
Daar menig op vertrouwt,
Is kleen by hem van waarde
By d' onuitſpreekelyken ſchat
En praal van Sions vredeſtad,
Veel ſchooner als all' de aarde.

Nimmer bluſt, nimmer bluſt
Hy door verboden luſt,
Het licht van Gods genade;
Hy myd dat heilloos zielvenyn,
Die bron van kwelling, laſt en pyn;
Dies wagt hy zich voor ſchade.

Eer en ſtaat, eer en ſtaat,
Bezwangert met verraad,
Kan hy vrywillig derven,
Wanneer hy ziet op 't heerlyk loon,
Die onverderfſelyke kroon,
Die waare deugd zal erven.

's Lands gevaar, 's lands gevaar,
't Geen menig bleek en naar,
Volſchrik en angſt doet klaagen,
Gaat hem hier naaulyks aan het hart:
Want hy die alle rampen tart,
Kan deeze ligt verdragen.

Lyd hy nood, lyd hy nood,
Hy legt zyn ziel ſteeds bloot
Voor God, ontlaſt van kommer,
Daar hy zich, door een vaſt geloof
Verſchuilen kan, bevryd van roof;
Waar vind hy beter lommer?

Elk ſaizoen, elk ſaizoen
Kan hem met vreugd voldoen:
Want waar hy gaat, hy vind 'er
Van dag tot dag ſteeds nieuwe ſtof
Van trooſt, van blydſchap en Gods lof,
't Zy 't zomer is of winter.

Zynen pligt, zynen pligt
Is altyd zacht en ligt,
Tot onderhoud van 't leeven;
't Geruſt en welgeſteld gemoed,
Maakt al zyn bitter honigzoet:
Kan dit de waereld geeven?

Als de zon, als de zon
Daalt in haar koele bron,
Verzoent hy door gebeden
En boete voor Gods troon zyn ſchuld,
En lyd zyn tuchtroê met geduld,
Met ſchaamte en reine zeeden.

Laat natuur, laat natuur,
Door donder, ſtorm en vuur,
Vry onderſt' boven keeren;
Dat ſmaad en laſter hem verdruk',
Het raakt hem niet: want zyn geluk
Is in de hand des Heeren.

Dus ziet hy, dus ziet hy,
Als van een hoogte, vry
Van lyf- en zielgevaaren,
De waereldlingen in een ſchip,
Daar de eene ſneuvelt op een klip
En de ander in de baaren.

OP DE VLUGGE TYD:

Zang: Stemme:

Waereld met uw ſchyn.

Ach! hoe vliegt de tyd
Als een ſchaduw heenen,
Voor hen die in ſtryd
En verdrukking weenen,
Ook voor het zorg'loos hert
Dat zich ſteeds ſtreelde,
In 's waerelds ſtrik verwert
Van dertle weelde!
Die nimmer hier wil leeren,
Schoon hy het daag'lyks ziet voor oogen,
Hoe ras 't geluk kan keeren,
Van veelen door de waan bedrogen.

Ach! hoe word die ſchat,
Nimmer af te meeten,
Zelden recht bevat,
Meeſt onnut verſleeten,
Of roekloos doorgebragt
In ſnoode daaden,
Die, ſchoon men 't weinig acht,
De ziel verraaden!
Tot dat die dwaaze menſchen
Vergeefs op d' oever van hun leeven,
Eén dierbaar uur herwenſchen,
Met zuchten, handgewring en beeven.

Zalig is hy dan,
In deez' booze dagen,
Die, zo veel hy kan,
Naar Gods welbehagen,
Dat koſtelyk kleinood
Beſteed in zaaken,
Die hem zelfs na de dood
Gelukkig maaken:
En gy, verdrukte vroomen,
Vertrooſt u: want die vlugge ſchreden
Doen 't heil ſteeds nader komen,
Daar gy naar rekhalſt met gebeden.

VEILIGE ARK.

Zang: Stemme:

Wie van de menſchen Heere.

Die veilig is gezeten
In d' ark van 't rein geweten,
Als Noäch in zyn kiſt,
Zal voor geen klip van twiſt,
Geen' vlaag van onruſt vreezen,
Hoe ſchielyk opgereezen,
Door Hem, die op zyn vaart,
Het roer in klem bewaart.

d'Orkaanen mogen ruiſchen;
De woeſte golven bruiſchen
Van nyd, geweld en haat,
Zyn God, zyn toeverlaat,
Die monſters kan betoomen,
Behoed hem op de ſtroomen,
Tot dat hy bergt zyn' ſchat
Op 't hemelſch Ararat!

Maar zy, die hier als zotten,
Met deeze heil-ark ſpotten,
Dien zal den ſtorm van waan
En trotsheid doen vergaan
In diepe zwavelpoelen;
Vergeefs is all' zyn woelen
Naar ruſt, waar hy ook zwerft,
Die dit gevaarte derft.

Myn ziel, wilt gy de haven
Bezeilen met uw gaaven,
Het is deez' ark der deugd,
Die u in 't ryk van vreugd,
Dat niemand kan beroeren,
Moet veilig overvoeren:
Want ieder, zonder haar,
Verdrinkt in 't zeegevaar.

NOODZAAKELYKHEID DER GOEDE WERKEN.

Zang: Stemme:

Looft myn ziel den Heer van boven.

God in 't weldoen na te volgen,
In dees waereld, hoe verbolgen,
Is ons in zyn wet bevolen,
Om van 't heilſpoor niet te doolen.

Nu, dien God, alle eere waardig,
Is ſteeds werkzaam, vlug en vaardig
Door zyn' geeſt; hy doet de ſtraalen
Van zyn gunſt op ieder daalen.

Gaf hy ons dan friſſe leden,
Schonk hy ons verſtand en reden,
Om die onwaardeerbre gaaven
In beſpiegling te begraven?

Heeft dien toevlucht aller vroomen
Ons tot kindren aangenomen,
Om geen kinderlyke plichten
In dit leven te verrichten?

Neen, myn ziel, gy moet ſteeds waaken,
Stryden en uzelf verzaaken;
Geeſtelyke goede werken
Zyn de chriſtelyke merken.

Die nooit arbeid zal niet eeten,
En zy die hun pligt vergeeten
In het akkerwerk des Heeren,
Zullen 't hemelſch Mann' ontbeeren:

Want de Godſpraak kan niet liegen,
Niemand laat zich dan bedriegen;
Zal 't geloof in 't herte leeven,
Godsvrucht moet daar blyk van geeven.

Menig zal die pligt wel doemen,
En u een werkheilig noemen;
Doch wil u hier in dan trooſten;
Dat uw' Heiland was den grootſten:

Die, naar 's Vaders welgevallen,
Altoos dienſt bewees aan allen,
Ja op de allerbeſte wyze:
Weldoen was zyn zoetſte ſpyze.

Daar toe heeft hy u herſchapen,
(Wil u aan geen ſchyn vergaapen)
Dat gy, tot zyn welbehaagen,
Vruchten van 't geloof moet dragen.

Maar men zal u ligt ontdekken:
Niemand kan, of God moet trekken;
Zulks is waar; doch als, op 't noopen,
Niemand hem ooit na wil loopen:

Want hy klopt en trekt geſtadig,
Kan men Hem, die zo genadig
Ieder roept, de ſchuld dan geeven,
Van ons ongehoorzaam leven?

Werk, myn ziel, dan trouw en wakker
Op den geeſtelyken akker,
Zonder vrees voor ramp en plaagen,
Hy zal u ſteeds onderſchraagen.

Kus dien zoon, van God gezonden,
Dus met weldoen; op die gronden
Kunt gy, met een vaſt vertrouwen,
Uw' gelukſtand veilig bouwen.

HEILVRUCHT DER OOTMOEDIGHEID.

Zang: Stemme:

Noch op myn lans nog zweerd.

Gelyk een laage hut
Beweegt word noch geſchud,
Als 't buldrend ſtormgeweld
De torens nedervelt;

Zo word ook 't nedrig hert
Bevryd van ramp en ſmert,
Als 's waerelds onweêr woed,
Op menſchen hoog van moed.

O! Die gewillig duikt,
En zyn begeerte fnuikt,
Naar Gods getrouwe raad,
Hoe zalig is zyn' ſtaat!

Hy weet van haat noch wraak;
Noch zucht tot ſchynvermaak;
Zyn vrolykheid en ruſt
Word nooit door nyd gebluſt.

Hy ſchrikt voor achterklap;
Die doodlyk' eigenſchap,
Daar menig door verviel,
Verbant hy uit zyn ziel.

Gewetens dwinglandy,
Geveinsde vleiëry,
En zucht tot eer vol ſtryd,
Zyn peſten die hy myd.

Zyn' geeſt ſtaat altoos pal
In ramp en ongeval,
Om dat hy God ſteeds vreeſt,
Die hem van angſt geneeſt.

Hy weegt zyn eigen ſchuld,
Waarom hy met geduld
Zyn naaſtens misdaad dekt,
Als't dien tot voordeel ſtrekt.

Schoon ieder hem vergeet,
Zulks baart hem ſmert noch leed,
Als hy, in hoon en ſpot,
Maar wel mag ſtaan by God.

Met wien hy ſpreekt gemeen,
In dankſpraak en gebeên,
Die hem ſteeds antwoord geeft;
Door 't woord dat eeuwig leeft.

Dus proeft hy, laag in 't ſtof,
Een ſchets van 't hemelhof,
Daar God hem, uit dit dal,
Als vorſt verhoogen zal.

ô Heer, myn toeverlaat!
Die hoogmoed wederſtaat,
Maak toch myn ziel bereid
Tot waare ootmoedigheid.

LOF DER MEDEDEELZAAMHEID.

Zang: Stemme:

De menſch in 't kwaad door kwaa gewoont' verdorven.

De goude ſpreuk in 't heiligdom gehangen:
„ 't Is zaliger te geeven dan 't ontfangen,
Komt hem, die aan den Mammon geeft gehoor,
Gantſch wonderlyk, ja ongeloofbaar voor.

Maar hy die denkt dat God hem heeft geſchapen,
Om nooit zich aan de waereld te vergaapen,
En 't lokäas van haar opgepronkte ſchyn,
Acht deeze ſpreuk gantſch redelyk te zyn.

Want die gelooft dat hy den ryken hemel
Bezitten zal, voor hem is 't aardſch gewemel,
Hoe hoog men 't ſchat, ſlegts ballaſt voor 't gemoed,
Waar van hy zich ontſlaat, om beter goed.

Niet om zyn geld met Krates in de baaren
Te werpen, noch het tot den dood te ſpaaren;
Maar om het wech te ſchenken, wyl men leeft,
Met billykheid, aan die 't van noden heeft.

Gelukkig hy, die dan den milden zegen,
Die hy van God ſlegts heeft ter leen verkregen,
Vrywillig kan verdeelen zonder ſmert,
Uit een vernoegd en mededoogend hert.

Want niemand is zo vrolyk aangezeten,
Op't bruiloftsfeeſt van 't welbewuſt geweten;
Dan hy, die by elk deugd, hoe hoog geächt,
Barmhertigheid heeft boven all' betracht.

Dus zweemt hy naar de milde Macedoonen;
Dus zal den aart van Hiob in hem woonen,
En Tabitha, tot weldoen ſteeds bereid,
Die ſpiegelen van mededeelzaamheid.

Dus zal hem God bewaaren voor 't verſchrikken
Des boozen tyds; dus zal hy hem verkwikken
Op 't krankbed, en verſterken in den druk,
Door 't voorgenot van 't eeuwige geluk.

Tot dat hy eens, door 't ſterflot opgenomen,
Gods hoogſte gunſt, in 't eeuwig ryk der vroomen,
Genieten zal, die 't oor niet heeft gehoort,
Noch 't oog gezien, noch 't hert ooit nageſpoort.

GENOEG IS MEER ALS VEEL.

Zang: Stemme:

Ach allerſchoonſte beeld!

Wat baat hier al 't gewoel?
Wat helpt het loopen, draaven,
Daar men ſtaat de nyd ten doel?
Daar men zwoegt,
Nooit vernoegt,
Om wat wind,
Die de zinnen ſteeds verblind,
Door 's waerelds klatergoud,
En 't ſchynſchoon van haar gaven,
Daar men tot zyn' ramp op bouwt.

Hoe weinig heeft natuur
Tot onderhoud van nooden;
Waarom maakt men 't leven zuur?
Daar 't vermaak,
Van de ſmaak
Niet beſtaat
In de pracht en overdaad,
Maar in vernoegzaamheid,
Die, vry en onverboden,
Steeds een nieuw onthaal bereid.

Elk wenſch dan vry en veel;
Elk ſtreef naer hooge ſtaaten,
Daar men dikwils 't beſte deel
De eed'le deugd,
Bron van vreugd,
By verlieſt,

Als het hert zichzelf verknieſt
Door 't ongeruſt gemoed,
Van hulp en trooſt verlaaten,
Zelfs in weelde en overvloed.

Gelukkig is hy dan,
Die altyd laag wil daalen,
En het hert, zo veel hy kan,
Trekt van 't aardſch
Hemelwaards,
Om een' ſchat,
Die geen waereldling bevat;
In zulk een hoog vertrek,
Verlicht met blyde ſtraalen,
Vreeſt hy nimmer voor gebrek.

Daar ſtaat een diſch gereed
Van alle zielbanketten,
Daar hy vry van laſt en leed,
Hoe verſmaad,
Word verzaad,
En geſtreeld
Met gezang dat nooit verveeld;
Een voorſmaak van die vreugd?
Die, eeuwig zonder ſmetten,
De Englen rei by God verheugd.

't GE-

'T GEBED IS ALTYD NUT EN NODIG.

Zang: ſtemme:

Wie zich ter booger ſchoole geeft.

Die 't bidden hier niet nodig acht,
Berooft de Godsdienſt van haar kracht:
Want God wil aangebeden zyn:
Is zulks niet waar, waarom in pyn
Naar hem gezucht, wiens mágt het hert
Ontlaſten kan van all' zyn ſmert?
Dit leert de wet zelfs van natuur,
In lydens- en verdrukkings-uur.

Maar beſt de zuivre Liefdewet;
Daar is het vuurige gebed
Een wezenlyke godsdienſtpligt,
Die dag op dag moet zyn verricht,
Om dat den menſch, die niets vermag
Uit zich, helaas! hier dag aan dag
Aan ziel en ligchaam veel ontbreekt,
En in Gods boek vol ſchulden ſteekt.

Maar (zegt men) wy zyn zo bevlekt,
En met gebreken overdekt,
Dat wy niet naadren durven voor
Gods troon: maar dit 's een ſcherpe ſpoor
Om des te vuuriger naar Hem
Te zuchten met zyn hert en ſtem:
Want wie, die zyne kwaal kent, gaat
By een geneesheer niet om raad?

Komt (zegt des waarheids Mond) tot my
Die zyt belaſt, ik maak u vry.
Die bid ontfangt. Dit is zyn woord.
Die dan naar dit gebod niet hoort,
En heeft 'er ſteeds een afkeer van,
Wat moet men denken van die man?
Dat hy verwaand, of zinneloos,
Volmaakt, ondankbaar is of boos.

Maar gy die dit bevel betracht,
En ſteeds uw nietheid kent en acht,
Beſef de kracht eens van 't Gebed,
Geſtaaft in de Euangeliwet:
Elias bad, de hemel ſloot
Zich toe in d' allerhoogſten nood:
Elias bad, de hemel ging
Weêr open tot elks zegening.

Bid dan, en waakt naar 's Heilands leer;
Beſtorm ſteeds door dat krygsgeweer
Gods heiligdom; toon kracht op kracht,
Tot dat Hy komt die gy verwacht,
Die u eens uit dit jammerdal
Gezaligt overbrengen zal,
Daar gy Hem, vry van ſtraf en ſchuld,
Voor bidden, eeuwig looven zult.

ZEGEN DER VOORSPOED.

Zang Stemme:

Heilgierig menſch, of *Hoogheids minnaar.*

Wel hem die, als hy is gezegend
Met ſchatten, niemand bits bejegend
Die min bezit dan hy,
Door hovaardy,
Maar die door beleid
En gemeenzaamheid,
Ongeveinſt met zachte zinnen,
Tracht ieders hert door deugd te winnen.

Die nooit voor Mammons beeld zal knielen
Met duizenden miſleide zielen;
Die 't goud zyn trooſt nooit noemt,
Noch daar op roemt;
Die ſteeds los en vry
Van die ſlaverny,
Nooit om 't geld zyn ruſt zal waagen,
Noch zyne ziel te koop doen dragen.

Hy dankt zyn' Schepper met vertrouwen:
Hy zal op hem zyn hoop ſteeds bouwen,
Niet op wat blinkend ſlyk;
't Vergankelyk,
Dat haaſt heene vliegt,
En hem meeſt bedriegt,
Die 't meeſt houd in waarde en achting,
Is 't voorwerp niet van zyn verwachting.

Hy heeft geen grooter vreugd in 't leeven,
Dan dat hy vrolyk wech mag geeven,
Van 't geen Gods gunst hem gaf,
Om dus een' staf
Voor elks hert te zyn,
Dat met ziekte en pyn,
Tegenspoed en ramp moet stryden,
Door waare liefde en medelyden.

Men denk' eens welk een' blyden hemel
Die ziel bezit op 't aardsch gewemel,
Die in haar' ruimen staat
Met raad en daad,
Elk wie 't zy verheugd.
ô! Wie meld de vreugd
Die haar alles doet vergeeten;
Op 't zielbanket van 't vroom geweten.

Maar zy verwacht noch grooter voordeel,
Daar haare mildheid tegen 't oordeel
Zal roemen, als haar God
Zyn heilgenot
Schenken zal, daar 't goud
Steeds zyn proef behoud,
In die stad die nooit zal zinken,
Maar schooner dan de zon zal blinken.

VLOEK DER VOORSPOED.

Zang: Stemme:

ô Grootheid van Gods liefd'! ô vaſten wyk der vroomen.

Uw geld zy u ten vloek en zielverderf beſchooren:
Liet Simon Petrus zich aan Simon Magus hooren,
Wanneer die waande dat Gods geeſt, der vroomen hoop,
In all' hun lyden, was voor muntmetaal te koop.

Maar ach! was deeze vloek met Magus toch geſtorven
In hen, die door Gods gunſt veel overvloed verworven,
Van ſchatten die, verblind, of worden aangebeên
Gelyk een' afgod, of door overdaad vertreên.

Hoe menigmaal verdooft men 't overtuigd geweten!
Hoe dikwils word de weg van maatigheid vergeeten,
Dat middelpad, waar langs men zorgelooze waan,
En nypende angſt en zorg op 't veiligſt' mis kan gaan!

Hier ziet m'een gierigaard om't geldſteeds zweeten, draaven,
Wiens gouddorſt, door geen zee van vloeibaar goud te laa-
Nooit zegt: ik heb genoeg: hy maakt een hemel van (ven,
Zyn aardſch, en denkt niet eens aan 't eeuwig Kanaän.

Dus zyn door de eigenbaat zyn zinnen ingenomen;
Schoon hy dat blinkend ſlyk door middlen heeft bekomen
Waar op de zaligheid ontzegt word, 't raakt hem niet,
Als zyn begeerte maar 't gewenſchte wit beſchiet.

Een ander, die ſteeds op den ryken vrek zal ſmaalen,
Treed door een andre drift de perken en de paalen

Der middelmaat voorby, die't muntmetaal niet acht,
Maar werpt het in een' poel door hovaardy en pracht.

Of ſpreekt tot zyne ziel: gy hebt genoeg vergadert,
Nu is het dat uw tyd van ruſt en blydſchap nadert.
Zyt vrolyk: vier den toom van dert'le lekkerny
Zo ruim als 't u behaagt; het ſtaat u alles vry.

Rampzaligen, die dus, langs twee verſcheide wegen,
Uw' Schepper ſteekt naar 't oog door 't misbruik van zyn (zegen:
Hoe haalt ge roekeloos, ô ſtaat vol ongevals! (
Door eigen ſchuld den vloek der voorſpoed op uw hals.

Een vloek, die t' zyner tyd (ach mogt ge noch beſeffen
Wat tot uw' welſtand diend) u zal voor eeuwig treffen,
Indien ge u niet bekeert; dies leeft ſteeds onbeſmet;
Gebruikt uw ſchatten naar het voorſchrift van Gods wet.

Laat toch 't behoeftig hert uw overvloed genieten
Terwyl gy leeft; want all' wat hier zal overſchieten, (vuur,
Hoe hoog men't ook waardeert, zal brandſtof zyn voor 't
Waar door de waereld zal vergaan in 't uiterſte uur.

ZEGEN DER TEGENSPOED.

Zang: Stemme:

Hoe lang, ach Heer!

Ô Tegenſpoed!
Ô Bittre kelk! voor hem die all' zyn luſt
Bepaalt aan de aarde,
Maar voor 't gemoed,
Dat door 't geloof op God zyn' Schepper ruſt,
Van dierbre waarde!
Hoe word het hert met blydſchap opgevult,
Als 't ſteeds door u met traanen zyne ſchuld
Erkent, en door een willeloos geduld
All' 't leed,
Hoe wreet,
Vergeet.

Door u verlaat
Een trotſche ziel haar hovaardy en pracht
En aardſchgezindheid;
Door u verſmaad
Zy 's waerelds eer, voorheen zo hoog geächt;
Zy kent haar blindheid,
Die voor haar in de voorſpoed bleef bedekt;
Nu zoekt ze in 't woord, dat haar een lamp verſtrekt,
Naar 't eeuwig heil, terwyl Gods geeſt haar trekt
Van 't ſlyk,
Naar 't Ryk,
Haar wyk.

Dus los gemaakt
Van't aardſch, en van haar zinlykheid gerukt,
Door 't Alvermogen,
Dat haar bewaakt,
Beſchouwt zy 't heil, van hem die God verdrukt,
Met beter oogen:
Nu dankt zy Hem die zo veel wondren werkt,
En haar vertrooſt, verlicht, behoed, verſterkt,
Ja die haar in zyn handpalm heeft gemerkt.
Geen ſmert
Benert
Haar hert.

Gy waereldling,
Die van het ſlyk uw hemel maakt, en leeft
Geruſt in weelde,
ô! Hoe gering,
Hoe los is 't heil dat u de welluſt geeft!
Daar ge u meê ſtreelde.
ô Baſtaardzoon van 't eeuwige geluk!
Onwaardig om van God door ramp en druk
Ontlaſt te zyn van uw onzichtbaar juk;
Gy mint,
Verblind,
Slegts wind.

VLOEK DER TEGENSPOED.

Zang: Stemme:

Al 't oud en 't zelfd' altyd zegt gy van goed.

Afzetſels van 't weêrbarſtig Jakobs zaad
En Korahs rot, die d' Almagt ſteeds durft tergen
Door ongeduld en 't morren om uw' ſtaat,
Waar zult g' u voor zyn gramſchap toch verbergen?

Gy zwelt van haat, ondankbaarheid en nyd;
Uw oog is boos, om dat Gods oog zo goed is
Dat hy door gunſt uw' evenmenſch verblyd,
Waar vind men ooit een dier dat zo verwoed is?

Uw tegenſpoed, hoe fel ze ook drukken mag,
Is minder dan uw ſnoode zielgebreken:
Wat reden hebt ge dan tot uw geklag,
Waar door ge u vind van hulp en troost verſteken?

Gaat eens met ernſt in 't overtuigt gemoed,
En overweeg uw ſpoorelooze wegen,
Zo zult ge zien dat gy noch overvloed
Van zegen hebt, doch overdiend, verkregen.

Maar ach! hoe dwaalt gy van uw heilſpoor af
Door Satans liſt, die u ſteeds blaaſt in d' ooren,
Dat ramp en druk Gods vloek is en zyn ſtraf,
Om u allengs tot wanhoop aan te ſpooren.

Dus wint hy veld in 't onvernoegzaam hert,
En port u aan tot vals bedrog, en logen,
En onrecht, tot ge, in zynen ſtrik verwert,
De vrees verlaat voor 't eeuwig Alvermogen.

Dan red men zich (dus noemt men 't) uit den nood,
't Zy rechts of ſlinks, al zou men 't eindlyk boeten
Met een' veracht' en ſchandelyken dood,
Daar erger dood eens op zal volgen moeten.

Helaas! of elk zich hier aan ſpieg'len wou,
En dat m', in plaats van 't angſtig murmureeren,
Steeds naarſtig was, en lydzaam, vroom en trouw,
En 't alziend' Oog elks toeſtand liet regeeren.

VERMAAKELYKE EENZAAMHEID.

Zang: Stemme:

Wel eertyds leefde hier een' ryke.

Ô Eenzaamheid, vermaak der hoven!
Wie moet uw' eed'len ſtand niet looven,
Wanneer hy in 't beplantte veld,
Door 't onbezoedelde geweeten,
Van geen angſtvalligheid gekweld,
't Gewoel der waereld kan vergeeten.

Als 't hert ten hemel is geheven,
En all' de dampen zyn verdreven
Van aardſchgezindheid, vrees en ſchrik,
Voor 't wentelen van 't rad der tyden,
Dan kan, op ieder oogenblik,
De ziel zich in haar' God verblyden.

Dan vlugt ze in vryheid uit haar' kerker,
En pryſt den grooten Wonderwerker,
Die zich vertoont in telg en blad;
Die vreugd, die ſteeds haar zinnen ſtreelde,
Verwiſſelt ze om geen' Kreſus ſchat,
Noch zielverderffelyke weelde.

Dus leert zy uit de keur der bloemen,
Die de Opperheerſchers wysheid roemen,
Hoe haaſt de ſchoone bloem der jeugd
Verſlenſt, vergaat in weinige uuren,
Wyl de Amarantbloem van de deugd,
De tyd en 't ſterflot zal verduuren.

Dus leert zy uit de wiſſelingen
Der Jaarſaizoenen, dat geen dingen
Beſtendig zyn, maer los van aart;
Dus wenſcht zy naar de fondamenten
Van Salems ſtad, om hoog bewaart;
Daar bloeit een onverwelkb're lente.

Dus ſmaakt zy, met haar lot te vreden,
't Banket van lofzang en gebeden,
En zou om zulk een lekkerny
't Onthaal der Koningen verächten,
Naardien ze hier, van onruſt vry,
In 's Hemels hoede kan vernachten.

Dus zal ze om geen gezelſchap wenſchen
Van wulpſche en roekelooze menſchen,
Die de aarde kiezen voor hun deel,
Wier herten zyn in 't ſlyk begraven
Van goudbegeerte, en ſteeds om veel',
Of dier verboden' welluſt draaven.

Ze is nooit alleen, hoe zeer verlaaten,
Al derft zy rykdom eer en ſtaaten,
Al treft haar ramp en ongeval,
Zy denkt: „ wat zou my kunnen deeren?
„ Die God geniet bezit het all'.
„ Wie kan myn dierbren ſchat waardeeren

TEGEN DE AARDSCHE OVERTOLLIGHEID.

Zang: Stemme:

Bewaart my God want ik betrouw.

Gelyk een' al te zwaaren laſt
Gevoelig drukt,
Zo word het ligchaam ook vermaſt,
Als 't hygt en bukt,
Al zwoegend onder 't wigtig pak
Van overvloed,
Die oorſprongk van veel ongemak,
Daar elk om wroet.

Ach arme menſch! wat voert u aan,
Om naar 't genot
Van 't overtollig veel te ſtaan?
Daar Gods gebod
Zulks tot uw veiligheid verbied,
Wyl menig ziel,
Door 't ſchynſchoon van dat ydel niet
Van 't ſpoor verviel.

Maar neen: de wysheid word verſmaad
Van 't wormenäas:
Begeerte geeft een' andren raad,
Om, dom en dwaas,
Zich te overkroppen met den wind
Van praal en pracht,
Die vreugd, en eer, en tyd verſlind,
Hoe hoog men ze acht.

Het

Het hert geſpannen in het juk
Van hooffſche zwier,
Draaft telkens naar zyn ongeluk,
Waar door het ſchier
Bezwykt, en nochtans rent het voort,
Tot dat het word
Door de overtolligheid verſmoort,
En neêrgeſtort.

Wat wint hy toch met all' 't gedruis
Van ſlyk en draf?
Niets dan een zevenvoetig huis,
En 't aaklig graf,
En namaals, vrees ik, eenen poel
Die eeuwig blaakt,
Indien hy zich niet van 't gewoel
Heeft los gemaakt.

Men ſpiegle zich met affchrik dan
Aan zulk een' ſtaat;
Men vraag begeerte, dien tiran,
Toch nooit om raad;
Men zy ſteeds met het minſt te vreên;
Dus word de ruſt,
En waare vreugd, gegrond op reên,
Nooit uitgebluſt.

Wie is 't die voor een vogel ſluit
De ruime lucht?
Wie is 't die hier de ziel ooit ſtuit,
In haare vlugt
Naar vredeſtad, wanneer ze vry
Van overvloed,
De boejens ſlaakt van ſlaverny,
Om 't hoogſte goed?

TEGEN

TEGEN DE AL TE KUNSTIGE SCHRYFZUCHT.

Zang: Stemme:

Het beſt heb ik verkooren.

Wat word 'er al geſchreven
Dat ſlegts de herſſens raakt,
Door ydele eer gedreven;
Men ſuft, men blokt, men waakt
In 't noodloos onderzoeken,
Zo 't noch niet erger gaat.
De waereld word vol boeken.
De Schryfzucht kent geen maat.

Maar ſtrekken ze tot ſtichting?
Van honderd naulyks een.
Waat baat dan die verrichting?
Is God daar meê te vreên?
Dus ſtelt men zyn talenten,
Die hy zo ryklyk geeft,
Op ſchadelyke renten,
Daar niemand nut van heeft.

De kunſt moet boven dryven
By veelen, al zou 't pit
Der vroomen eenig wit.
Niet dat ik kunſt wil wraaken;
Mits dat die dan vertrekt,
Als zy de kracht der zaaken
Ontzenuwt en bevlekt.

De kunſt, die hoog wil draaven,
Geeft ſlegts een pluim, een bloem
Aan weinig herſſenſlaaven,
Vernoegt met zulk een roem:
Maar 't zaaklyk daar en tegen
Geeft vrucht aan elk die 't leeſt,
En 't is verzeld met zegen
En blydſchap naar den geeſt.

Men volge dan het voorbeeld
Van Paulus, Gods gezant,
Die d' yd'le kunſt veröordeeld,
Die liever met verſtand
Vyf woorden wilde ſpreeken,
Dan duizenden, die 't hert
Van waare trooſt verſteeken
In kruis, in hoon en ſmert.

ONDERSCHEID TUSSCHEN VERWAANDE EN WAARE WYSHEID.

Zang: Stemme:

Hier tuſſchen zo gy lyden moet.

Waar word in d' ydle wetenſchap
Doch ruſt en trooſt gevonden?
Verſtrekt ze meeſt niet voor een trap
Tot ſchadelyke vonden?

Hoe veel' gaan hier voor wyzen door
Om de oogen te verblinden,
In welkers wandelweg geen ſpoor
Van godsvrucht is te vinden.

Ja dat die wysheid hier een' ſchat
Vergadert van gebreken,
Is klaar, indien men 't wel bevat,
Aan Salomon gebleeken.

Hy, die zo veel verſtand bezat,
Wierd eenen Godvergeeter.
Ach! had hy weiniger gehad,
't Was mooglyk voor hem beter.

Dies is hy, die veel weet, niet wys,
Hoe hoog men hem mag eeren:
Maar hy die alles op zyn prys
Kan weegen en waardeeren.

Die deugdzaam is, die in de ſchaal
Van 't onbeneveld oordeel,
Het hemelſch legt, en de aardſche praal,
Gezet op eeuwig voordeel:

Die dan omhelſt watvoor 't gemoed
Het meeſt is van waardyë,
Of vryheid, goud en 't hoogſte goed,
Of ſlyk en ſlavernyë.

Gewis, die de eerſte ſchat verkieſt,
Is wys, daar de and're zot is,
Om dat hy door zyn keur verlieſt
All' 't heil dat ſteeds in God is.

SCHANDELYKE AFGODERY.

Zang: Stemme:

Waare Ootmoed meeſt gebaart.

Ach hoe is het chriſtendom
Van zyn' Schepper afgeweeken!
Waar men komt, men hoort alom
Van afgodendienſten ſpreeken,
Daar het hert op is gezet,
Zelfs in weêrwil van zyn wet,
Die 't misbruik paalen zet.

d' Eene knielt voor 't goude beeld
Van begeerlykheid der oogen,
't Geen hy liefkooſt, vleit en ſtreelt;
Om door rykdom in vermogen
Uit te blinken, trots van moed,
Die all' Mammons overvloed
Houd voor zyn hoogſte goed.

d' Andre buigt zich, zonder vrees
Voor het allerſchrikklykſt oordeel,
Voor Begeerlykheid van 't vleeſch,
En ſtelt zyn geluk en voordeel
In onkuisheid, lekkerny,
Dronkenſchap en braſſery,
Te zorgeloos en vry.

Ginder valt men voor den troon
Van des levens grootsheid neder,
Om een groote of kleene kroon
Van gezag, terwyl men teder

Staatzucht als een' God onthaalt,
Om iets dat vaak 's morgens praalt,
Doch 's avonds ſchielyk daalt.

Chriſtenen die dus uw pligt
Durft verzaaken, en noch roemen
Op een eeuwig erf, hoe ligt
Kon u 't heidendom verdoemen
In dien dag die 't all' beflegt!
Beeft dan voor het godlyk recht,
Daar 't all' voor open legt.

Spiegel u aan zulk een' ſtaat,
O Myn ziel! door God te vreezen:
Stel Hem tot uw toeverlaat:
Bid Hem aan. Dat Opperwezen,
Dat zich door 't heelal verſpreid,
Zy alle eer en heerlykheid
Voor eeuwig uitgebreid.

DWAAZE KEUR.

Zang: Stemme:

Pſalm CXVIII.

Waar toe geſlaaft om 't geen dat niet is?
Dat 's eer en ſchat en dertle vreugd.
Waarom verwaarlooſt 't geen dat iet is,
Ja 't all' is, dat 's oprechte deugd?
ô Dwaaze keur van blinde menſchen,
Die hier ſlegts om wat rook en damp,
Het eeuwig heil om 't aardſch verwenſchen,
Tot eindeloos verdriet en ramp!

Helaas! wat kan de waereld geeven;
Niets dan elende, ſmert en druk,
Verzelt met onruſt, angſt en beeven,
In 't middenvan 't gewaand geluk,
Daar 't veel, hoe veel, geen vergenoeging,
Maar brandende begeerte baart
Naar meer, en eene ſlang wiens wroeging
Geen koning in zyn weelde ſpaart.

En ſtaat gy noch, ô zinneloozen!
Uw erfrecht af voor 't zalig ryk
Om zulk een ſchynvermaak der boozen?
Vergaapt gy u aan drek en ſlyk?
Verkieſt ge ſtof voor Salems ſtraaten,
Met goud en paerlen overvloert?
Hoe kunt ge u zelfs dus vinnig haaten!
Wat drift heeft u van 't ſpoor vervoert!

Ach keert te rug, verdoolde zielen!
Helaas! 't is hier zo haaſt gedaan;
Het ſterflot volgt u op de hielen.
Verlaat die doodelyke baan,
Die uitloopt op verderf en ſmerten,
En laat de deugd, die 't al verwint,
Altoos regeeren in uw herten,
Indien ge uw waar geluk bemint.

DOODELYKE RUST.

Zang: Stemme:

Wat roemt gy trotſche dwingeland.

De zoon van Amos ſprak het wee
Eens uit voor zulke zielen,
Die, in een zorgelooze vreê,
Allengs van 't ſpoor vervielen,
Der vreeze Gods, en hunnen pligt,
Door hoogmoed aangedreven,
Die noch voor wet noch rede zwicht,
Maar zondigt zonder beeven.

Maar ach! die doodelyke ruſt
Verblind noch veeler oogen;
Men ſlaat den doolweg in met luſt:
Hoe zeer men 't Alvermogen
Verongelykt, door ſnood beleid,
En duizend ſpoorloosheden,
Men is op zyn barmhertigheid
Getrooſt en wel te vreden.

Waarom? men acht zich ganſch verrykt,
En vry van zwaare zonden,
Schoon 't anders voor de Alwysheid blykt,
Die nieren kan doorgronden!
Men is voor hem verärmt en naakt,
Affchuwlyk in 't verborgen,
Ja waardig walglyk uitgebraakt;
Noch leeft men zonder zorgen.

Noch wil men uit die ſluimerdroom
Niet tot zyn heil ontwaaken;
Noch wil men in die weeldeſtroom,
Zich vleiën en vermaaken;
Tot dat Gods wraakſtem onverwacht,
Dus vreeslyk klinkt in d' ooren:
„ Gy hebt myn heilſtem ſteeds verächt,
„ Nu is uw ſtraf gebooren.

ô Menſch! ſtaa uit uw' doodſlaap op,
En leer uzelf recht kennen,
Eer 's Hemels gramſchap ryſt in top,
Dan zult g' u haaſt gewennen,
Tot waar berouw, door nedrigheid,
Zy zal u 't weldoen leeren:
Want zonder haar, hoe g' u ook vleit,
Kunt ge u nooit recht bekeeren.

TER VOORBEREIDING VAN 'T H: AVONDMAAL.

Zang: Stemme:

Waarom was het, ô myn ziele!

Op, myn ziel, de Feeſtdag nadert:
Hebt g' uw bruidsgewaad
En den toeſtel reeds vergadert?
Zyt ge wel in ſtaat
Voor 's Bruigoms oog te komen,
In 't midden van den rei,
En in 't gezicht der vroomen,
Bekleed met hun livrei?

Is het onderkleed voorhanden
Van Ootmoedigheid?
Zyn de gordels en de banden,
Reeds naar eiſch bereid,
Van liefde en waare vrede?
Als ook den wollen rok
Van zachte en reine zeden,
Eenvouwig, goed van vlok?

Is den witten mantel vaardig
Van het blank gemoed,
En het kleed, door ſchaarsheid waardig,
Van oprechte boet?
Hebt gy de dierbre keten
Van 't allerfynſte goud
Der wysheid niet vergeeten,
Daar Jeſus veel van houd?

En om 's Bruigoms hert te ſtreelen,
Moet gy u wel meeſt
Net verçieren met juweelen
Van een' ſtillen geeſt,
Die in elks oogen ſchittren,
Met eenen blyden ſtraal,
Die niemand zal verbittren
In 's Konings bruiloftszaal.

Wil uzelf toch niet verraaden
Door een ſtout beſtaan:
Wacht u, zonder dees çieraaden,
Naar het Feeſt te gaan;
Wil voor het vonnis beeven
Van dien onwaarden gaſt,
Die over wierd gegeeven
Aan d' onverdraagbren laſt.

Doch hebt gy ze niet volkomen,
Zie niet droevig om;
Wil voor geen afwyzing ſchroomen:
Want uw' Bruidegom,
Dien ſcherpen zieldoorgronder,
Ziet op de volgbre wil,
En 't zuiver hert byzonder;
Dies vrees voor geen verſchil.

Wil, zo veel ge kunt, ſlegts waaken,
Om dit bruiloftskleed
Vaardig en bereid te maaken,
Hy die alles weet,
Daar alles van moet daalen,
Zal dan ook, na zyn woord,
U als zyn Bruid onthaalen;
Dies treed maar moedig voort.

OP

OP HET VIEREN VAN HET H: AVONDMAAL.

Zang: Stemme:

Als een herder zyne ſchapen.

Dierbaarſte aller hooge feeſten;
Onwaardeerbaar zielbanket,
Door den Vader aller geeſten
Voor de vroomen opgezet,
Daar all' 't vette en 't ſchoon der aarde
Niets als rook en damp by zyn,
Wie begrypt, wie kent uw waarde?
Cherubim, en Serafyn
Dienen hier de Bruid van Jeſus,
Met den rykſten hemelſchat.
Zwicht vry, Salomon en Kreſus,
Nimmer heeft uw brein bevat,
't Geen Gods kindren hier genieten;
Heil dat onbedenkbaar is.
Wyn- en melk- en honigvlieten
Vloejen langs en op deez' diſch.

„ Eet myn vrienden, en word dronken:
(Zegt de Heer van 't bruiloftsfeeſt)
„ 't Word u al om niet geſchonken:
Ja, verheugt u naar den geeſt,
Uitverkoren diſchgenooten,
Die de waarheid kieſt voor ſchyn.
ô Wat legt 'er opgeſlooten
Onder 't brood, en in den wyn!
't Lam komt ons op nieuw te ſtade,
Met zyn dierbaar vleeſch en bloed.
ô Genade, voor genade,

Die ons voor de ſtraf behoed!
't Zegel van 't verbond ten leeven
Word beveſtigt op deez' dag.
Alle zonden zyn vergeeven,
Door Gods kracht, die 't all' vermag.

ô! Wie zou dat heil verveelen
Om het aardſche tydverdryf,
Wie zich zorgloos laaten ſtreelen,
Door zyn akker, vee of wyf,
Om den Heiland te verſmaaden
Door den allergrootſten hoon!
Laat u nooit door waan verraaden,
ô Myn ziel! op dat g' uw kroon
Niet verlieſt in 't zalig leven,
Daar deez' diſch een ſchets van ſtrekt.
Wil u aan Hem over geeven,
Om hier namaals onbevlekt
't Eeuwig feeſt van 't Lam te vieren.
Niemand deelt in deeze vreugd,
Dan zy die de ziel verçieren
Met het bruiloftskleed van deugd.

DANKPLIGT NA HET VIEREN VAN HET H: AVONDMAAL.

Zang: Stemme:

Tot vrolyk leeven.

Hoe grooter zegen
Wy hier verkregen,
Hoe de pligt ons meer verbind,
Om God te danken,
Met blyde klanken,
Uit all' onz' krachten;
Door dit betrachten
Toont men dat men Hem bemint.

ô Diſchgenooten,
Uit hem geſproten!
Denkt dan wat g' op deezen dag,
Naar uw verlangen,
Al hebt ontfangen
Van uwen Voorſpraak;
Het was de voorſmaak
Van de vreugd, die 't oog nooit zag.

Die zielbanketten,
Bevryd van ſmetten,
Dringen ons geſtadig aan
Tot vrolykheden:
Wel, laat dan heden,
Door 't lieflyk pſalmen,
Uw blyde galmen
Vuurig naar den hemel gaan.

Maar

Maar om Hem t' eeren,
Naar zyn begeeren,
Moet ons hert, ontlaft van ſchyn,
All' 't kwaad verwinnen,
De deugd beminnen,
En ſteeds verrichten;
Die dankbre pligten,
Zullen God behaaglyk zyn.

Die hem dus looven,
Zal hy van boven
Sterken door zyn kracht en geeſt;
In nood en kwaalen,
En in hun daalen
Met goedheids ſtraalen,
Ja hun onthaalen
Op zyn eeuwig Bruiloftsfeeſt.

EINDE.

MENGELDICHTEN.

MEDICINA

MENGELDICHTEN.

GODS VERDERF-ENGEL IN VRANKRYK, AAN DE VEREENIGDE NEDERLANDEN.

Gelukkig Land met zegen overgoten,
Schoon waarheid, liefde en trouw en matigheid
En nedrigheid by veelen is verstooten,
Door listen van uw' nagebuur misleid,
Daar ik, uit last van 't eeuwig Opperwezen,
De Pestroe zwaai; Waak op of zulk een' slag
Staat u van my op 't hevigste te vreezen.
Ik die weleer door Hem, die 't all' vermag,
Op Davids keur, tot straf van hoogmoeds laagen,
In Israël van Dan tot Berseba,
Eens zevenmaal tienduizend heb verslagen,
(Een zwaare plaag, toen zonder wedergae;)
Ben nu naar 't ryk der Franschen afgezonden,
Daar myne vlam veel feller blaakt en woed,
Om dat men heeft het heilig recht geschonden.
Dus is uw God wel trouw en wys en goed,
Maar tevens ook rechtvaardig in zyn wegen:
Hy dreigt wel lang, maar komt in 't eind gewis.
Wanneer het kwaad ten toppunt is gestegen,
Dan treft de ramp die niet te keeren is;

Dan ziet men haaſt de wraakpyl afgevlogen,
Dies ſpiegel u, ô zondig Nederland!
Aan dit Geweſt, eer u het Alvermogen
Vermorſel' door zyn' onweêrſtaanbren hand.
Bewaar 't verſtand en 't hert voor een verroeſting,
Door ledigheid en ydele eer geteeld.
Denk, denk eens aan dien gruwel der verwoeſting,
Die door geen tong naar eiſch kan zyn verbeeld,
Veroorzaakt door myn ſcherpgewette ſikkel,
Die duizenden van menſchen nedervelt!
Men vraag' hier niet: ô Dood! waar is uw prikkel?
Noch, Graf waar is uw zegepraal? 't Geweld
Van myne kracht rukt zelfs den ſterkſten neder.
Verkwikking is hier voor geen goud te koop.
De zuigeling, door 's moeders zorg zo teder
Gekoeſtert, moet zyn dagen, buiten hoop
Van hulp en trooſt en raad, ontydig derven.
De man ontrekt zyn waardige Echtgenoot
Zyn' onderſtand, uit vrees voor 't ſchielyk ſterven;
Terwyl hy zelf reeds worſtelt met den dood.
De vriend ontziet zyn' vriend de hand te bieden,
Die deerlyk kermt om eene waterdrop.
Dus ziet men liefde en mededogen vlieden.
De elende ryſt allengs ten hoogſten top.
Die veel bezat word nu van elk verlaaten.
De vreemdeling bedient hem, doch in ſchyn.
Men ziet het gras reeds groejen op de ſtraaten.
't Ontvolkt geweſt gelykt een zandwoeſtyn.
Ligchaamen zyn in ſchaduwen en ſchimmen
Veranderd: want men vind maar vel en been.
Men ziet elkaêr uit achterdocht begrimmen.
Men acht zich ſteeds onveilig zonder reên.
Men ſchreit vergeefs om trooſt by nagebuuren;
Wyl 't ingewand, door d' aangeſtoken brand,
De felſte ſmert en pynen moet bezuuren.

Die

Die korts noch leefde in een' gewenſchten ſtand
Van dert'le weelde en buitenſpoorigheden,
Moet door gebrek van zuivering vergaan.
Dus woed myn vlam op 't veld en in de ſteden,
En ziet geen' ſtaat, geen hof nog tempel aan:
Terwyl 't bedrog, door eigenbaat aan 't dwaalen,
Zyn handen ſlaat aan koffer, kas en kiſt,
Waar uit hy weet het koſtelykſt' te haalen,
Al zou hy, door een nooitgehoorde liſt,
De levende begraven by de dooden.
Dus treft myn plaag het bloejenſte Geweſt.
Men heeft weleer een' watervloed ontvloden,
En 't vuur, maar wie ontvlugt de veege peſt?
Men zoek' haar door affnydingen te ſtuiten,
Een goede raad door voorzorg ingeſtort,
Maar welk een ſchans kan toch de lucht beſluiten,
Daar nimmer poort nog veſt geſloten word?
Voor zulk een' gloed bezwyken de oorlogsſtanders:
Zyn kracht word door geen berg van goud verplet,
Gelyk de trouw. Volgt dan, ô Nederlanders!
Myn raad, en wiſcht de affchuwelyke ſmet
Der zonde eens uit uw diergekochte zielen,
Die peſt waar door myn peſtvuur word geſtookt.
Ja 'k zie uw ſtaat van ſnoode peſten krielen,
Wiêr damp vol ſtanks reeds heimlyk ſmeult en rookt.
Om ligterlaage u eens te ſlaan in de oogen,
Indien de wind van waan daar onder blaaſt;
Die uit dit ryk reeds over is gevlogen;
En duizenden, verydeld en verdwaasd,
Heeft met hun kiel op Mammons klip geſmeten,
Die ſchipbreuk leed door 't ;ikziende onverſtand,
't Welk ſtuurman was. Leer dan die drift vergeeten;
Ja leg die plaag voor eeuwig aan den band.
Roei uit de peſt van ſchyndeugd met haar ſtreeken,
Die door gevlei de onnoozelheid belaagt.

Ja haat de peſt van geldzucht vol gebreken,
Wiens dorſt nooit word geleſcht; die niets behaagt,
Dan 't zweet van vriend en vyand in te zwelgen,
Al zou zy, door haar onrechtvaardigheid,
Elk maatſchappy, ja 't Vaderland verdelgen;
Een misdaad die tot aan den hemel ſchreit.
Verjaag de peſt van trotſche hovaardyë
In taal, in tred, in hofpraal en gewaad.
Verdryf de peſt der ydle ſlavernyë
Van ſtaatzucht, die de deugd vervolgt en haat.
Verban de peſt van wraak, tot moord genegen.
Verfoei de peſt van ontucht, die weleër
Vier ſteden heeft door eenen zwavelregen
Verbrand: dies wagt u dat ze u niet verteer'.
Ja wil de peſt van dronkenſchap ſteeds myden,
En braſſery, die uw Gemeenebeſt
Verdrinken in een poel van leed en lyden.
Dus doende zal myn onvermydbre peſt,
Die Vrankryk plaagt, uw landzaad niet genaaken:
Of zo ze u treft, zal 't welbewuſt gemoed
Zelfs in dien brand een voorgevoelen ſmaaken
Der zoetſte vreugd van 't onverderflyk goed.
Maar anders is Gods wraakboog reeds geſpannen.
De pyl vliegt af, laat gy van 't kwaad niet af.
Wil dan de zonde uit Nederland verbannen,
Of Neêrland zal verand'ren in een graf,
Een kerkhof van gebeente en bekkeneelen.
Dies ſpiegel u aan 't dood'lyk Vrankryk zacht,
En wil niet met uw' waaren welſtand ſpeelen.
Die zorgeloos niet vreeſt, word onverwacht
Van 's hemels ſtorm beloopen tot zyn ſchade,
Dat onweêr daar dan wysheidsraad voor zwicht.
Noch ſchynt de zon der Opperſte genade:
Bedien, bedien u van dat heilzaam licht.
Dat nooit een vlek uw' eed'len roem verduiſter';

Bekeer u; toon een ongeveinsd berouw;
Herstel de deugd weêr in haar ouden luister;
Vernacht dus in de schaduw van Gods trouw.
Zo zal het vuur van bidden, danken, looven,
De krachten van het vuur der pest verdooven.

MDCCXIX.

BEDENKINGEN

OP DE ROEKELOOZE ZEEVAART IN DE WINTERSAIZOENEN, BYZONDER IN 'T JAAR MDCCXXIV.

Over HANDELINGEN XXVII: vers 9, 10 en 11.

En als de tyd verloopen was, en de vaart nu zorgelyk was, om dat de vaſten nu voorby was, vermaande ze Paulus,

Finde zeide tot haar: mannen, ik zie dat de vaart geſchieden zal met hinder en groote ſchade, niet alleen van de lading en van het ſchip, maar ook van ons leven;

Doch de Hoofdman geloofde meer den ſtierman en den ſchipper, dan 't geene van Paulus gezegt wierd.

Als 't zelfsbelang 't verſtand en 't oordeel
Bezwalkt heeft door een' damp van waan,
Dan ziet het alles roekloos aan
Door 't valſch vergrootglas, tot zyn voordeel;
Dan zal geen ongelegenheid
Des tyds de drift tot winſt betoomen;
Dan zal 't voor geen gevaaren ſchroomen;
Dan ziet het op geen onderſcheid
Van ſtille kalmte en ſtormörkaanen;
De hebzucht ſtormt dan fel in 't hert,
Dat heen en weêr gedreven werd,
En ſtreeft de haven van 't vermaanen

Der

Der wysheid zorgeloos voorby;
Zulks wierd wel eer in 't ſchip beſlooten,
't Geen Paulus met zyn reisgenooten
Naar Rome voerde, in 't jaargety'
Dat ſteeds de ſchipvaart zorglyk maakte;
Hier gold voorzichtigheid noch raad,
Hoe zeer, in zulk een' jammerſtaat,
Dien heilig voor elks welſtand waakte.
De Hoofdman, trots op 's ſtiermans woord,
Wou hier zyn hoofd hoogmoedig volgen,
In 't woedende onweêr, dat verbolgen,
Na klagten noch gebeden hoort;
Maar de uitkomſt leerde, tot zyn ſchade,
Hoe hy, die waarheids ſtem verächt,
Hier dikwils word ten val gebragt,
Wanneer de kiel, door de ongenade
Van 't zeegeweld, aan ſtukken ſtiet.
Dat 's 't loon der haters van de rede.
Hoewel niet één, op Paulus bede,
En om zyn deugd, daar 't leeven liet.
Men brenge dit geval eens over
Op onzen hedendaagſchen tyd,
Waar in zo menig ſchipbreuk lyd
Door de eigenbaat, die als een' rover
In menig hert zyn' zetel bouwt,
Om veel onnooslen te verblinden,
Wat durft men niet all' onderwinden
Om d' ydlen glans van 't klatergoud;
Hoe word de nutte en eedle zeevaart,
(Dien hoorn des overvloeds, van God
Ons toegevoegt met ryk genot,)
Wanneer godvruchtigheid niet meévaart,
Verdrukt, verbannen en vertreên:
Ik zwyg nu van een overſtorting
Van rampen, door 's lands rechtverkorting,
Wanneer men, tegen alle reên,

Den Keizer 't zyne durft ontrekken,
En zulks noch voor geöorloft acht,
Indien 't slegts word door list betracht;
In wien men d'aart kan klaar ontdekken
Der Sparters, zoet op dievery:
Ik spreek ook niet van op de kusten
Des Bondgenoo s zich toe te rusten,
Om daar, gelyk een roofharpy,
De klaauw te slaan in zyne waaren,
Waar door men dikwils, zonder grond,
Het zegel van een vrcéverbond
Verbreekt, om schatten te vergaêren:
Ik zwyg ook van zyn schip of goed,
Meer waardig, aan Verzekeraaren,
Dan 't is, met eede te verklaaren,
't Welk menig droevig zuchten doet:
Maar 'k spreek van zulken, die hun kielen
Geen rust vergunnen, maar die trots
Steeds spotten met den vinger Gods,
Helaas! door 't waagen van veel zielen
In dit saizoen, nu 't onweêr loeit,
Terwyl de flaauwe zonnestraalen
Hun schemerglanssen onderhaalen,
Door stormen, schielyk aangegroeit,
Die masten doen en stengen kraaken,
En 't want verbryzelen als rag,
Daar voor drie nachten naau één' dag
Verschynt, om wel te kunnen waaken;
Ja de Ysvorst ziet verwondert op,
Bekranst om 't hoofd met menig kegel,
En spreekt: Hoe! kent ge maat noch regel?
„ Stygt de eigenbaat zo hoog in top,
„ Dat gy de golven wilt bevaaren,
„ In d'allerzorgelykssten tyd?
„ Ô Zeeliên! lust het u om stryd,
„ Eer hunne woede is aan 't bedaaren,

„ Te zinken in d' onpeilbren vloed,
„ Daar duizenden in zyn begraven?
„ Waar vind ge in 't duister reê of haven?
„ Ik zie hoe reeds uw' fieren moed
„ Aan 't krimpen is, noch kortsgezwollen,
„ Gelyk een' andren Faëton;
„ Hy holde met de koets der zon
„ Gy wilt met die der zeevaart hollen.
„ Is dit de les van Michaël*
„ Gevolgt, om zonder tegenzeggen
„ Bytyds de ſchepen op te leggen?
„ Die groote Zeeheld wilt te wel
„ Den tyd met wysheid uit te kippen,
„ Waarom? zyn deugd voer altoos meê,
„ Die hield het roer van 't ſchip in zee,
„ Terwyl hy liet geen uur ontſlippen
„ Tot welſtand van zyn vloot en volk;
„ Hield ge ook, als hy, u laag gedoken....
„ Maar naaulyks was dit woord geſproken,
Of 's afgronds uitgebreide kolk
Verzwolg een † menigte van kielen;
Gewinzucht ſloeg met groot misbaar,
Vol druk, de handen in het hair,
Om dat ze zag haar hoop vernielen;
Zy die Gods raad, voor 't ongeval,
Had roekloos in den wind geſlagen,
Ziet door een wind haar wenſch verjaagen.
Helaas! wie telt het groot getal
Van ſchepen in de zee verzonken,
Van menſchen in den vloed verſmoort:
Wie yſt niet die dees tyding hoort?
Kan dit uw herten niet ontvonken,
Gy, die u hier aan ſchuldig maakt,
Om veiliger de zee te bouwen,

En

* De Ruiter.
† Men zegt dat 'er in deeze opene winter ruim zeshondert ſchepen zyn vergaan.

En meer de Godſpraak te vertrouwen
Dan hem die ſlegts voor 't aardſche waakt?
Leert toch uit Paulus ſchipbreuk, myden
All' wat uw ſchipvaart hindren kan;
Bedient u in 't byzonder van
Het nodig onderſcheid der tyden,
En neemt de goede ſteeds in acht;
Maar wil uw' Paulus, 't vroom geweten,
Toch nimmer op uw reis vergeeten:
Want zonder hem zal u de nacht
Van ſtorm en rampſpoed haaſt verraſſen,
En domplen u in eene zee
Van onvergangbaar hertewee;
Doch zo gy hem op 't roer laat paſſen,
Zo zal hy u in veiligheid
Naar 't land van uw begeerte voeren,
Daar niets 't genoegen zal ontroeren.
Die dus met wysheid, en beleid,
En godsvrucht wil de zeevaart ſtyven,
Zal in zyn handel, waar 't ook zy,
Of in oprechte redery,
Van God niet ongezegend blyven;
Zo ſtrekke elks zeeberoep een baak
Voor ieder, om door 's waerelds baaren,
In 't woedende onweêr heen te vaaren,
Tot dat men eindelyk geraak'
In ſchoone haven, daar men veilig
Aan die gewenſte hemelkuſt,
Genieten zal de zoetſte ruſt,
Een voorſmaak van het zalig heilig,
Daar ſchipbreuk, onweer, nood en druk,
Nooit word gekent in 't hoogſt geluk.

BEDENKINGEN

OP DE MENIGVULDIGE PLASREGENS, GEVALLEN IN VEELE GEWESTEN VAN EUROPE, IN 'T ZOMERSAISOEN DES JAARS MDCCXXV.

Hoe nut, hoe heilzaam zyn Godsgaaven, nooit volprezen,
Wanneer wy ze in zyn gunſt genieten met vermaak;
Maar als wy die, helaas! ontfangen in zyn wraak,
Wat ſtaat ons dan niet van die Oppermagt te vreezen!
Hoe heuglyk is de zon, wanneer ze met haar glans
Het aardryk vruchtbaar maakt, en door haar heldre ſtraalen
En menſch, en vee, en plant, en bloem doet adem haalen;
Maar als die dagtoorts blaakt en gloeit van 'shemels trans,
Daar haar geen nevelen noch waterwolken dekken
Tot tempring van den gloed, dan ſteekt ze't all'aan brand,
Als in Elias eeuw; het vee word overmant
Van droogte en dorſt; men ziet de ſteden, dorpen, vlekken
Ontbloot van 't nodig vogt tot 's levens onderhoud;
Men ziet all' 't groen gezengt in velden, weiden, hoven;
De gaapende afgrond word ontdekt, door diepe klooven;
Hier ſterft de graanhalm; ginds word de akker niet gebouwt,
Waar uit een hongersnood ontſtaan moet, dol van woede:
De zon, daar 't all' door leeft, maakt dus het leven zuur.
Wanneer de Noordvorſt heerſcht, hoe heilzaam is dan 't vuur.
Hoe lieflyk medewerkt die veenzon elk ten goede,
Als ſcherpe damp, en miſt, en hagel, ſneeuw en ys
Doen klappertanden, by gebrek van zonneſtraalen!

Hoe

Hoe nodig is het tot ontbinding der metaalen
En tot bereiding van het brood en andre ſpys!
Maar als dat vuur eens door den mond word aangeblazen
Van Gods getergde toorn, dan brand het ſteden af,
Dan word de vruchtbaare aarde een heet en gloejend graf
Voor hofpaleizen, meeſt gebouwt door dertle dwaazen;
Dan zegt het nooit: Ik heb genoeg; ja dan vertoont
Het eene ſchets des gloeds, die 't aardryk zal verbranden.
Met all' zyn pracht, en ſchat en uitgeſtrekte landen.
Het vuur is een tiran die niets in 't woên verſchoont.
Hoe aangenaam de wind in zwoele zomerdagen
De ziel verkwikt, hoe koel hy ieder maakt en fris;
Hoe nodig en hoe nut hy voor de ſcheepvaart is,
Weet elk: maar als hy eens verkeert in onweêrvlaagen
En ſtorm orkaanen, door Gods almagt aangevoert,
Die op zyn vleuglen vaart, indien hy zich wil wreeken
Op muitelingen, die om hunne zielgebreken
Door eenen wind van waan ontſteld zyn noch ontroert,
Dan rukt hy toorens zelfs door zynen kracht ter neder;
Dan ſtort hy vlooten in een' grondeloozen vloed;
Dan rukt hy boſſchen om; ja all' wat vaſt ſtaat moet
Dan zwichten voor 't geloei van 't ongeſtuimig weder;
Dus vreeslyk brult en ruiſcht de losgelaten wind.
Maar om niet verr' van 't ſpoor myn's oogmerks af te dwaa-
Wat doet de regen niet al goed, door zachte ſtraalen? (len,
Wie leeft 'er die 't gebruik van 't water niet bemint,
Dat van den hemel daalt, daar 't nooit zal weder keeren;
Hoe word het aardryk door die zegening beſproeit,
Waar door de koren air en wynſtok welig groeit,
Die 't vee geen melk, en 't veld geen vruchten doet ontbeeren!
Natuur word dus verkwikt, vervrolykt en gevoed.
Maar als die regen eens, tot nadeel der gewaſſen,
Verandert in een zee van diepe waterplaſſen,
En als ze 't laage dal door parſſing zwellen doet,
Dan ſtrekt ze een roede om menſch, en vee en land te plaa-
Wanneer men's Hemels gunſt te roekeloos verächt; (gen,

Dan

Dan word de ſtaf des broods berooft van zyne kracht.
Beleefden we immer, nu beleeven wy die dagen,
Waar in de zomer van geen' zomerzonſtraal weet,
Die ons van jaar tot jaar zo lieflyk wilt te ſtreelen. (len
Hoe zwemt het ſchoonſte deel van's waerelds tweepaardee-
Als in een kabblend meir! De landman zwoegt en zweet,
En zaait en plant vergeefs nu hy zyn hoop ziet kwynen,
Door flaauwe glanſſen van 't beneveld zonnelicht,
Dat voor de wolken, met hun vogt bezwangert, zwicht,
En ſteeds verhindert word om helder door te ſchynen,
Tot koeſtering der aarde, een' vruchthof aan den menſch,
Tot nooddruft en vermaak, door de Oppermagt geſchonken,
Om elk tot wederliefde en dankbaarheid te ontvonken.
Maar ach! hoe ging 't 'er toe, wanneer 't ons ging naar
Hoe anders dan ons aan de weelde te vergaapen? (wenſch?
Verboden' welluſt, praal en lekkerny nam toe;
De trotſche hovaardy belachtte 's Hemels roe;
Hoe veelen waren hier in Jeſchurins herſchapen,
Zy ſloegen achter uit: het manna van hun land
Wierd roekeloos verſmaad; men vreesde voor geen ſtraffen;
Een vreemd Egipte moeſt hun lekkerny verſchaffen;
De rede en godsdienſt wierd door Mammon overmant.
Was 't wonder dan dat God dien hoon niet kon verzwelgen
Van hun, dien hy beſchonk met zo veel wenſchlyk goed?
Nu volgt op d' overvloed een' andren over-vloed;
Een' vloed die overſtroomt om akkers te verdelgen.
Wat berggeweſt ziet niet zyn dal met hemels nat
Vervult, en zwellen tot zyn laagſte heuveltoppen,
Dat de overparſſingen niet kan, doch moet verkroppen,
Om dat geen' boezem hen ontlaſt; dus word een' ſchat,
Daar alle ſchatten veil voor zyn, helaas! verlooren
Van veelen, die de ſlaap, voor hen al te onverwacht,
Verwiſſlen voor de dood in 't midden van den nacht:
Een ander ziet zyn vee in die valleiën ſmooren,
Zyn wynſtok uitgeroeit, die dus, van have ontbloot,
Ja gantſch verärmt, zyn ramp aan anderen moet klaagen,

Waar

Waar in 't meêdoogen gantſch verärmt is in deez' dagen,
't Zy met of zonder ſchuld in d'algemeenen nood.
Wat hoort men, waar men komt, all' droevige geruchten;
't Gemaaide gras verdrinkt, of ſtikt in's landmans ſchuur.
Wat maakt de tegenſpoed hem 't leven wraag en zuur?
Men hoort zelfs' tvee, dat naaueendroge plaatsvind, zuchten;
Ginds breekt een wolk, en ſtort een gantſche waterval
Van plaſſen neder, die veel menſchen doen verdrinken.
Wiens trotsheid, hoe verwaant, moet niet angſtvalligzinken?
Wie moet niet vreezen voor den Schepper van 't heel-al,
Die door dees regenplaag van verre ons doet beſeffen,
(Wie wys is neeme 't waar, en volge wysheids raad)
Wat naſleep, wat gevolg ons niet te wachten ſtaat?
Of eenen hongersnood ons niet eerlang mogt treffen?
Men vall' Hem in de roede en nedrig dan te voet.
Maar ach! waar mede zal men hem toch tegen komen?
Met vleeſch en bloed, of met ontelbaare oliſtroomen?
ô Neen: maar met een vroom en overtuigt gemoed,
Dat door den hamer van Gods woord gekneuſt, geboogen,
Zyn ſchuld erkent met ſchaamte en innerlyke ſmert;
Hy eiſcht ſlegts, uit de bron van 't neêrgeſlagen hert,
Een zuiver water om dit water op te droogen,
Hoe tegenſtrydig zulks ook voor natuur mag zyn;
Een traanenvloed van waar berouw, dat all' de ſtormen
En regenvlagen kan in 't ſchoonſte weêr hervormen.
Men ſtorte een' waterval van vloeibaar kriſtallyn,
Uit oogen, reeds geneigd de Godheid te beſchouwen,
In telg, in bloem en blad, in ſtarren, zon en maan,
In plaats van de ydelheid naaukeurig na te gaan;
Uit oogen, daar het vlies van 't ſchadelyk vertrouwen
Op hovaardy, op weelde en goud is afgeligt;
Zo zal Gods zegenzon, met flikkerende ſtraalen,
Op akkers, velden, boſch, en hoven nederdaalen;
Zo zal den Bouman weêr met vrolykheid zyn' pligt,
Op een gewiſſe hoop van vruchtbaarheid, betrachten;
Zo zullen we eind'lyk uit dit droevig jammerdal

Ge-

Gevoert, daar 't regent van verdriet en ongeval,
n 't voorpaleis van 't nieuw Jeruſalem vernachten,
Tot dat we in volle vreugd en ruſt na d' Oordeeldag,
Beſproeit van 't dierbaar nat uit 's levens watervlieten,
God zelfs, dat is all' wat men wenſchen kan, genieten
In 't ongenaakbaar licht, daar onruſt noch geklag,
Maar 't blydſchap en geluk eeuw uit eeuw in zal woonen;
Daar ieder heerſchen zal op onvergangbre troonen.

EEN

EEN CHRISTEN OP ZYN LANDHOEVE.

Hier, van all' 't ſtadgewoel ontſlagen,
Verſlyt ik myne zomerdagen,
En nachten met hun ſchemerlicht,
Daar niets 't genoegen kan verſtooren;
Deeze eenzaamheid kan my bekooren,
Nadien ze my verheugd en ſticht.
Hier laat ik zorg en kommer achter:
Ik ruſt op 't waaken van dien Wachter
Die nimmer ſlaapt, en 't all' beſchouwt.
Ô Eenzaamheid! die my Gods wondren
Vertoont van boven en van ondren,
'k Verwenſch u om geen kroonegoud.
Wanneer de dageraad, door 't bloozen,
De lucht herſchept in purpre roozen,
En kruid en bloem met dauw doordrenkt,
Dan denkt myn ziel gantſch opgetoogen:
Wat is den menſch, Ô Alvermogen!
Dat gy zo gunſtig hem gedenkt.
Wanneer de zon uit de ooſterkimmen
Verryſt om hooger op te klimmen,
En 't zuiver licht alom verſpreit,
Dan ſpreekt myn' geeſt: Ô flikkerſtraalen,
Die 't gantſch heelal doen adem haalen!

Zyt gy zo vol van heerlykheid,
Dat elk aan u zich moet vergaapen?
Hoe moet Hy, die u heeft geſchapen,
Dan blinken op zyn' hemeltroon
Met onverbeeldelyken luiſter,
Waar by uw licht als damp en duiſter
Verdwynen moet in 't ſchoonſte ſchoon!
Hier leert my 't ſnoejen van de boomen
Hoe ik myn driften moet betoomen.
Het zuivren van den grond verſtrekt
Me een' ſpiegel, hoe de minſte zonden
De ziel op 't doodlykſt kunnen wonden,
Als men hun 't voedſel niet onttrekt,
Waar door ze in 't hert ſteeds blyven leeven.
De vruchtboom leert my vruchten geeven
Van heiligheid en waare deugd.
Hier onderwyzen my de bloemen,
Op ſchat noch ſchoonheid ooit te roemen,
Noch op de ſlibberige jeugd,
't Zyn all' verwelkelyke roozen,
Die 's morgens dikwils çierlyk bloozen,
En voor den avondſtond vergaan.
De wyngaard met zyn eedle ſappen,
Doet my naar wysheids eigenſchappen,
En wyn van heilgenade ſtaan.
De ſchaduw van de breede linden
Leert me een verkwikbre ſchuilplaats vinden
In 's Almagts vleuglen, door 't geloof,
't Geen all' myn ſmerten kan geneezen,
En my doet ruſten zonder vreezen
Voor onweêr, liſt, geweld en roof.
Om hier myn wandel te beſtieren,
Verſtrekken my de ſchrandre mieren
En nyvre byën tot een baak,
Om voor den nood myn' ſchat te ſpaaren,

En wasch en honig te vergaêren.
Wanneer ik 't moesgerecht met smaak
Gebruik, dat deezen hof kan geeven,
Dan moet myn' geest naar boven zweeven,
Met offergeur van dankbaarheid
Aan de Algenoegzaamheid, wiens goedheid
My zulk een weêrgalooze zoetheid
Uit enkle liefde en gunst bereid.
Wanneer de leeurik zich laat hooren,
Dan kan zyn wildzang my bekooren,
Verr' boven 't klinkende geluid
Des nachtegaals, hoe hy mag toovren
In 't midden van de dichte loovren,
En lokken stedelingen uit.
Wil ik de vlugge vink verrassen,
Ik moet op zulke winden passen,
Die hem doen vliegen op myn touw,
Of anders is de vangst verlooren:
Dit noopt my aan met scherpe spooren,
Om op zyn' tyd myn pligt getrouw
Met lust en yver te betrachten,
En geen gelegenheid verächten
Die my kan dienen in dat stuk,
Om wacht te houden voor de boosheid,
Die zulks verzuimt, door roekeloosheid,
Is oorzaak van zyn ongeluk.
Wil ik, ter zyde van myn haagen,
Het stomme vischje gaan belaagen,
Met angelroê en schakelnet,
Dat leert my steeds voorzichtig waaken,
Om aan den hoek niet vast te raaken
Van all' 't geen stryd met 's Heilands wet;
Dus strekt myn' hof my tot een schoole,
(Op dat de geest van 't pad niet doole)
Van leering, stichting, vreugd en rust.

Last

Laat anderen in hunne hoven,
Het licht van eer en deugd verdooven
Door praalzucht en verboden luſt,
Door wyn en dertele banketten,
Om dus 't geweten te beſinetten;
'k Beny hen die verheuging niet,
Door raad noch onderwys te temmen,
Daar zy met Belſazar in zwemmen,
Terwyl de dood ſtaat in 't verſchiet.
Myn' hof doet my, door vergenoeging,
Myn luſt genieten zonder wroeging;
Dus ſtap ik over kroonen heen,
Door ſchat en weelde te verzaaken;
Ik ben, ſchoon elk myn' ſtand mogt laaken,
In de eenzaamheid dus nooit alleen.
Hier kan ik met de Heer der heeren
Gemeenzaam omgaan en verkeeren
Dien ik beſpeur in telg en blad
In boomen, planten, kruiden, bloemen,
En all' wat ik niet weet te noemen;
Dus is myn hert ſteeds by myn' ſchat.
Hier zal geen vleiërs tong my ſtreelen:
Hier zullen kerk-noch ſtaatkrakeelen
My wikkelen in hun belang:
Hier kan ik, ſchoon van elk verſchoven,
In vryheid ſteeds myn' Schepper looven,
Met hert en tong, door maatgezang:
Hier zullen ſtaatsverwiſſelingen,
Noch waereldſche veranderingen
My doen verſchrikken: want deez' hof
Verſtrekt me een' ſpiegel om te leeren
Hoe 't ondermaanſche eens zal verkeeren,
Ja zelfs den menſch tot damp en ſtof:
Dit alles trekt myn hert van de aarde
Naar eenen Hof van hooger waarde,

Die, als de waereld is verbrand,
Dan eerſt zal onverwelkbaar bloejen,
En vol gewenſchte vruchten groejen,
In 't eeuwigduurend Vaderland.

MDCCXXV.

GEDACHTEN,

OP 'T HOOREN EENER

PREDIKATIE

Over PSALM LXXIII vers: 12.

Wien heb ik nevens u in den hemel, nevens u gelust my ook niets op aarde.

Waar word ik heen gevoert, ô Leeraar! door uw stem,
Naar 't zalig paradys of 't nieuw Jerusalem,
Daar de Engelen om strŷd de Godheid eeuwig looven?
Hoe trekt gy myne ziel met zoet geweld naar boven!
Zy vliegt reeds vlug om hoog naar 't zwerk, zy raakt geen (grond,
Terwyl gy hemelval laat vloejen uit uw mond.
Hoe krachtig word myn hert bewoogen door uw reden,
Wanneer gy ons verklaart en leert, dat hier beneden,
Nog boven, buiten God geen heil te vinden is;
Men zoeke waar men wil, 't is ramp en duisternis,
Al waar men met een zee van wellust overgoten,
Als 't Opperwezen in 't gemoed is uitgesloten;
Macht, wysheid, rykdom, eer en staat, 't is alles niet,
Die praal moet zonder Hem verdwynen in 't verschiet.
Wyk, waereld, die het oog door't schynschoon laat verblin- (den;
Gyzyt het niet waar in men rust en vreugd kan vinden,
Hoe schoon ge u ook door list en vleiëry vertoont,
't Is ydle waan, om dat Gods geest niet in u woont;
Ja zelfs de hemel, hoe volmaakt hy ook mag weezen,
Zou geene ziel van druk en hertenleed geneezen,
Indien zy was ontbloot van de Oppermajesteit:

Want als Hy zich verbergt is alle heerlykheid,
Het zy men 't oog beneên, of boven 't zwerk laat wenden,
Een hel van droefheid, en een woonplaats vol elenden.
ô Wie vergaapt zich noch aan 't ſchynzoet, wuft van aart,
't Geen als een rook of damp zoo ſchielyk heene vaart!
Myn God, hoe blyve ik ſteeds aan de ydelheden hangen,
Daar gy alleen moeſt zyn myn eenigſte verlangen,
Myn hoop, myn luſt, myn ſchat, myn trooſt en toeverlaat:
Naardien myn oog beſchouwt hoe alles hier vergaat,
Ja dat men eindlyk, met den laatſten ſnik van 't leven,
De ziel, 't zy goed 't zy kwaad, aan U moet overgeeven
Als een verzegelt pand tot aan den Oordeeldag.
Genade, ô Schepper! laat uw' dienaar met ontzag
Zich buigen naar uw wil en wet, hem duur bevoolen.
Beſtraal my met uw' geeſt, op dat ik, vry van doolen,
Naar uw behaagen leeve in dees verwarden tyd;
Dan vraag ik naar geen ſmaad, als gy maar by my zyt;
Dan mag de waereld in een zee van vuur verdrinken;
De hemel-lichten in een' duiſtren poel verzinken;
Ja 't goddeloos geſlagt verſmachten van verdriet,
't Is niets, als ik uw trooſt in myn gemoed geniet,
Geen doodsgevaar, geen ramp zal my dan kunnen deeren.
Wat zou ik nevens u toch wenſchen of begeeren?

Den 9den van Wynmaand,
MDCCVII.

OP DE VYFTIGJAARIGE RAADS-REGEERINGE,

VAN DEN WELËDELEN GROOTÄCHTBAAREN HEERE DEN HEERE

Mr. JAN CORVER:

REGEEREND BORGERMEESTER EN RAAD DER STAD AMSTELDAM,

EN

BEWINDHEBBER DER OOSTINDISCHE MAATSCHAPPY.

Wat diamantmyn, door geen ſchatten te waardeeren,
Kan haalen by 't geluk, het geen een' Staat bezit,
Daar Raad en Wysheid blinkt in 't loffelyk regeeren,
Van hem, die 't heilzaam nut ſteeds uitkeurt tot zyn wit,
En door ervaarenheid, met levendige ſtraalen,
Elks heil als zelfbelang in 't deftig hert bevat;
Dus kunt ge, o Amſtel! met Heer CORVER heerlyk praalen;
Die heden Vyftig Jaar in uwe Waereldſtad
Het Raad-Ampt heeft bekleed vol luiſter met behaagen.
Uw prachtig Raadhuis kan getuigen van zyn deugd
In 't Borgermeeſterſchap, zo dikwils opgedragen

Aan zyne wysheid, die uw' onderdaan verheugt;
Die als een' Vader ſteeds uw voorrecht noch verdedigt;
Nooit door de gierigheid of overdaad beſmet;
Een trooſt voor hen die zyn verlegen, of beledigt.
Dus word een lauwer op 't hoogwaardig Hoofd gezet
Die nooit verdort, ſchoon reeds zyn kragten zyn aan 't mindren
Door hogen ouderdom, die 't leven daag'lyks ſlyt.
Juigch dan, ô Borgery! en wenſch dat zyn Kindskind'ren
's Mans voetſpoor volgen in Regeeringkunde en tyd.
De Hemel hoede hem voor ſtormen en gevaaren,
Waar door de kiel van Staat word menigmaal beſtreên,
En gunn' hem, is 't ons beſt, noch eene reeks van jaaren;
Want zulk een wyze Raad is dierbaar voor 't Gemeen.
Laat vry de Grieken op hun' gryzen Neſtor boogen,
En 'Troiſche Eneas op zyn' Palinuur vol lof.
Laat Rome Curius en Cato vry verhoogen:
Myn Mede-borgers, wy, wy hebben beter ſtof,
(Hoewel d' Aloudheid ons met kracht voorby wil draaven)
Om ſteeds te roemen op Heer CORVERS deugd en gaaven.

Den 28ſten van Loumaand,
des Jaars MDCCXVI.

OP DE

VERKIEZING

VAN DEN WELËDELEN GROOTÄCHT-
BAAREN HEERE DEN HEERE

Mr. JAN VAN DE POLL,

TOT BORGERMEESTER DER STAD
AMSTELDAM.

Rechtvaardigheid, die 't all' naar reden weegt en wikt;
Onwankelbaare Trouw, de roem der Batavieren;
Regeeringkunde die op 't waare doelwit mikt
En vrede-olyven kiest voor bloedige laurieren;
Zachtzinnigheid, gepaart met oordeel en verstand;
Gemaatigtheid, gevloeit uit eene zuivere ader;
Stantvastige yver voor de welvaart van ons Land,
Bezitten 't hert van deez' oprechten Borgervader.
Heer Gysbrechts Raadhuis juigcht, en spreekt: „Nu
praalt myn kroon
„Met eenen flonkersteen, wiens weêrglans blinkt in de
„ Van myne Borgery, die met een blyden toon (oogen
„ Haar' dankbren offergeur verspreid voor 't Alvermogen:
„ Ik hang 'er 't zegel aan, en schryve op myne rol:
„ De Roomsche Pollio herleeft in VAN DE POLL.

MDCCXVIII.

OP DEN

D U I M

(VAN HET

METAALEN STANDBEELD

DES HERTOGS VAN ALVA,

WELEER OPGERECHT EN AFGEBROKEN BINNEN HET KASTEEL VAN ANTWERPEN;)

TEGENWOORDIG BERUSTENDE ONDER DEN

WELËDELEN GROOTÄCHTBAAREN HEERE

DEN HEERE

Mr. JAN VAN DE POLL,

BORGERMEESTER DER STAD AMSTELDAM.

Metaale Duim van 't beeld des Aardstirans,
Die Neêrland in een zee van bloed deed baaden,

En

En 't flikkerlicht der Vryheid in haar' glans
Verduiſterde, door duizend ſnoode daaden;
Afbeeldſel van zyn harde ziel, gevreeſt,
Onbuigzaam, wreed, wraakgierig, trots en bitter;
Gelukkig was als nu deez' Staat geweeſt,
Indien hy, als uw waardige Bezitter
Heer VAN DE POLL, wiens oordeel en verſtand
Met deugd gepaart, 's Lands wonden tracht te heelen,
Zyn' Duim ſteeds had vereenigt met de hand
In 't ſchryven van zachtmoedige beveelen;
In 't weeren van Gewetensdwing'landy,
In 't redden der verleegene gemeente
Van overlaſt, geweld en ſlaverny.
Nu praalen wy met zulk een Staatgeſteente,
't Geen de afgunſt met verdriet in de oogen blinkt;
Lang moet die zon op 't achtſte Wonder ſchynen,
Terwyl de haat en tiranny verzinkt,
En de eigenbaat moet als een' damp verdwynen;
Want die den duim, als Alva, drukt en zet
Op d' onderdaan, word, als zyn beeld, verpletst.

MDCCXIX.

TE P

TER ZILVERE BRUILOFTE

VAN DEN HEERE

DAVID VAN MOLLEM,

EN MEJUFFROUWE

JACOMINA VAN OOSTERWYK.

In de yzere eeuw een goude te beleeven,
Geruſt te zyn in onruſt en geweld,
Verheugt te zyn als 't all' in traanen ſmelt,
Is hem alleen van de Oppermagt gegeeven
Die de uitſpraak volgt van 't welbewuſt gemoed,
In welk een ſtaat hy zy geſtelt op aarde.
O Zulk een ziel begrypt de rechte waarde
Van 't waar geluk in voor-en tegenſpoed!
En is 'er ooit een' levens-ſtand te vinden
Waar op dat heil onwrikbaar is gegrond,
Gewis het is in 't eerbaar Echtverbond
Daar 't oog zich door geen welluſt laat verblinden,
Noch daar het goud de weegſchaal overhaalt,
Maar daar de liefde en godvrucht in twee zielen
Regeeren, die nooit van de deugd vervielen;
Een' ſtand, die van Gods zegenzon beſtraalt,
Nooit zwicht voor haat en afgunſt van de boozen,
Nooit wykt voor't woên van 's waerelds ſtorm-or-
Maar die gelyk een berg-eik vaſt blyft ſtaan. (kaan,
Hier plukt de jeugd ſlegts uitgeleezen roozen
Van lieflykheid, en onverboôn vermaak,
In 's levens Lent: maar rypheid van de jaaren,

Allengs

Allengs tot nut in 't huisbeſtuur ervaaren,
Proeft door 't verſtand den wenſchelykſten ſmaak
Der vruchten in de Herfſt van haare dagen;
Der vruchten van behulpzaamheid en trouw,
Van waare deugd, van trooſt in ramp en rouw;
Der vruchten om elkander te behaagen
In lief en leed, in vrolykheid en druk;
Byzonder als die onverbreekbre banden
Zyn toegeſtrikt door dierb're huw'lykspanden,
Der Oud'ren roem en eerkroon van geluk.
Wat ſtand kan toch by zulk een' welſtand haalen?
De liefde ſtrykt hier d' allerhoogſten prys;
Zy houd haar hof in 't aardſche Paradys,
Verlicht met glans van goddelyke ſtraalen.
En zag men ooit een' ſpiegel van deez' ſtaat,
Men ziet ze in 't Paar bekranſt met echtlaurieren,
Dat heden doet hun zilvre bruiloft vieren,
Met deftigheid, met overleg en raad.
Heer DAVID en zyn waarde JACOMYNE,
Beide eensgezind in 't pleegen van de deugd,
Verſtrekken elk een vuurbaak voor de jeugd,
Dat ſteeds een zon van blydſchap hen beſchyne.
Dat edel Paar, daar Y en Vecht op roemt,
Dat Uitrecht wel zou op zyn handen dragen,
Dat Paar 't geen ſteeds in weldoen ſchept behaagen,
Met geen vernis van ſchyndeugd ooit verbloemd,
Bezit het heil, gehuwden toegeſchreven
Van Jeſſes zoon, dien grooten Harpenaar.
Zo word de deugd beveiligd voor gevaar;
Zo ſtrekt ze een ſchild in 't wiſſelvallig leven.
Zy zien naar wenſch hunne oudſte telg gepaard;
Jacoba leeft in Jacob haar' beminden,
Geen twiſt moet ooit hun ruſt en vreugd verſlinden.
Lavine een ſpruit, elks achting dubbel waard,
Blinkt als een roos by all' de mind're bloemen;

Haar

Haar wil blyft ſteeds aan's Oud'rens wil verknogt.
Cornelia, der Gracchen moeder mogt
Op kind'ren meer dan op juweelen roemen,
Hier heeft zulks plaats met meerder recht en reden.
Hoe heerlyk zyn deez' waardige echtgenooten
Met eene zee van gaven overgooten,
Geëerd, geächt, bemind van groot en kleen.
Wat zal ik eerſt wat leſt van hun getuigen?
Vrouw OOSTERWYK, der armen ſtut en ſtaf,
Deelt vrolyk uit van 't geen Gods gunſt haar gaf,
Gelyk de By die honig weet te zuigen,
Tot nut en heil van 't menſchelyk geſlagt,
Die braave telg van eene braave moeder,
Die 't Koopſlot, door de hulp van d' Albehoeder
Geſchraagd heeft, met beleid, met moed en magt,
Als eene zuil, die 't bulderen der winden
Kon wederſtaan in weêrwil van de nyd:
Die in haar hert om 't heil van and'ren byt!
Heer DAVID liet zich door geen ſchyn verblinden,
In 't reizen naar den ouden Tiberſtroom,
En 't ſchoonſt' geweſt, daar alles word gevonden
Behalven deugd en afſchrik van de zonden.
ôNeen: zyn jeugd hield zich ſteeds kuiſch en vroom.
't Zyn weinigen die zulke proeven geeven.
Geen Oudheidskunde, of yd'le wetenſchap,
Maar Handelkunde, om ſteeds van trap tot trap
Ten nut voor zich en anderen te leeven,
Was oorzaak van dien togt, geen loſſe waan,
Waar door zyn lof noch zweeft op veele tongen.
De Zywormvrucht (den Perſiaan ontwrongen
Door ſchrand're liſt van vorſt Juſtiniaan)
Van de Amſtelvliet en Vechtſtroom te verſpreiden
Is ſteeds zyn wit; niets kan hem meer voldoen
Dan honderden door eerlyk werk te voên.
Dat kan hy zien die zich maar laat geleiden

Naar't Hoofd van't Sticht, een Tempe van ons land,
In 't Iusthof dat den naam van ZYDEBAALEN
Op 't voorhoofd draagt; daar kunst van waterstraalen,
Daar 't rotswerk, door des Eigenaars verstand
Ontworpen, steeds alle oogen naar zich trekken.
Wat dient 'er meer tot lof dier Plaats gezegt?
Hier ziet m' een kleen Frascati aan de Vecht,
Een Tivoli daar wond'ren zyn te ontdekken.
Ô Dierb're vrucht van wakkerheid en trouw!
Ô Dierb're vrucht van 's Hemels milden zegen!
Die u verkrygt langs eerelyke wegen,
Gevoelt in 't hert geen knaagend naberouw.
Ô Deftig Paar! zulks moet men van u denken
Die groot en kleen onthaalt aan uwen disch,
Daar 't zuiver hert het beste hoofdstuk is.
Geen geldzucht zal uw mildheid immer krenken.
Het zilver, daar dit feest zyn naam van draagt,
Is blank: maar noch veel blanker zyn uw zeden,
Gevormd, geschikt, bestierd door 't licht der reden
En Godsvrucht, die de Godheid meest behaagt.
Uw wormgespin, dat veelen kan bekooren,
Bilnkt nooit zo schoon als die verheven deugd.
Ô Zilv're dag! Ô Zilverfeest! uw vreugd
Laat zich van 't Y tot aan den Vechtstroom hooren.
My dunkt ik hoor 't aan 't lieffelyk geluid.
Wat vind ik, Ô herboorene Echtelingen!
Al ryke stof om tot uw' roem te zingen!
Maar ik besluit, nu 't jaar zyn kring besluit,
Met deezen wensch uit een genegen herte:
Leeft (mag het God behaagen) bly van geest,
Gezond, gerust tot aan het Goude feest,
Bevryd van hoon, van afgunst, leed en smerte.
Ja leeft, totdat ge levenszat den dood
Met vreugd omhelst, door 't uitgestrekt verlangen
Om 's Levenskroon van 's Levens Vorst te ontfangen,

Daar

Daar 't zaligtal geen sterflot kent noch nood,
Aan 't feest van 't Lam in Sions goude muuren,
Daar de eeuwigheid alle eeuwen zal verduuren.

Verschenen den 28sten van
Wintermaand MDCCXXIII.
doch om twee schielyke sterf-
gevallen niet gevierd.

OP DEN TWEEËNNEGENTIGSTEN JAARDAG VAN DEN EERWAARDIGEN GODVRUGTIGEN JAN PIETERS OLDAANS,

GEVIERT TE HARLINGEN DEN 10den VAN LENTEMAAND IN 'T JAAR MDCCXXIV.

De gryzigheid is een cierelyke kroone; zy word op den weg der gerechtigheid gevonden Prov. xvi. vers 31.

Hoe zegenryk beſchenkt Gods gunſt uw zilvre haaren
Met eenen kroon van viermaal drie en twintig jaaren!
Een' eerkroon, waarde Vriend, die op den weg der deugd
Alleen gevonden word, en die gy van uw jeugd
Tot nu hebt nagetracht in onbeſproken wandel;
Getrouw in uw beroep, oprecht in all' uw handel;
Geruſt in uw gemoed, nooit zorgeloos verleid
Door gulzige overdaad, maar die de maatigheid
Beminde en volgde door den raad van waare wysheid.
Ô Cierelyke kroon van uw eerwaarde grysheid!
Ô Glansryke ouderdom! bemind en onbenyd!
Waar word uw wedergaê gevonden in deez' tyd,
Waar in men jaar op jaar de vroomen ziet vermind'ren;
Ô Baak der zeden voor uw Kindren, uw Kindskind'ren,
En hunne Kinderen, geſprooten uit uw ſtam,
Die uit oprechte deugd welëer haar' oorſprongk nam!

ô! Hoe gelukkig zyt gy in uw oude dagen,
Nu gy, verheugd van geeſt, de zegen weg kunt dragen
Van Sions Harpenaar, wyl ge aan uw diſch en haard
Deez' dag, waar op weêr uw geboorte word verjaard,
Uw krooſt, hun telgen, met hun ſpruiten meugd ont-
ô Schitterende glans van Gods genadeſtraalen! (haalen.
Waar door ge op heden een getal van zeventien,
Die u beminnen, meugd met vrolyke oogen zien,
Die u toejuigchen met hun wenſchen, vry van treuren,
Wie leeft 'er toch die zulk een' welſtand mag gebeuren?
Van honderduizenden op aarde naaulyks één.
Myn vriend, die over 't perk voor lang zyt heen getreên,
Der jaaren die voorheen door Moſes zyn beſchreven,
Wat zal ik wenſchen in de winter van uw leven,
Die u reeds wenkt, ja lang gewenkt heeft naar het graf?
Wat anders? dan dat God uw trooſt, uw ſtut en ſtaf
Mag blyven, in uw oude en afgeleefde dagen,
Bevryd van ramp en ſmert, en is 't zyn welbehaagen,
Leef tot een eeuw de kring van uwen leeftyd ſluit:
Ga dan in vrede, daar uw Ega ging voor uit
Voor dertien jaaren, daar in Salems goude muuren,
De zalige eeuwigheid alle eeuwen zal verduuren;
Daar uwe grysheidskroon in eene kroon der jeugd
Verand'ren zal, die nooit verwelkt in 't ryk van vreugd.

DE

DE EIGENSCHAPPEN DER LIEFDE,

TOEGEPAST OP 'T HUWELYK

VAN DEN EERWAARDIGEN EN GELEERDEN

HEERE

BARTHOLOMEÜS VAN LEUVENICH,

LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE

AMSTELDAM,

EN JONGVROUWE

JOANNA DE CLERCQ.

Begaafde Leeraar, die ons 't voetſpoor van geduld
Steeds aantoont, met het kruis van Jeſus voor te dragen;
Hoe loff'lyk hebt ge zelf die zedeles vervult?
Byzonder in deez' ſtaat. Nu ziet gy met behaagen
Uw lydzaamheid gekroond, elk minnaar tot een baak;
Het eindigt wel, als 't wel en deugdzaam is begonnen:
JOANNA, de *Aangenaame*, is de uwe, ô welk vermaak!
Als 't all' verlooren ſchynt is 't dikwils all' gewonnen.
JOANNA, 's Moeders beeld in godsvrucht en gelaat:
JOANNA, 's Vaders beeld in onbevlekte trouwe,
Die wyze Koopheer, die hier veelen dient met raad,
Opdat men door geen waan op eenen grondſlag bouwe

Die los en wankel is, in deez' verwarden tyd.
Wat hebt ge al reden om d' Almagtigen te looven,
Ô Braave Bruidegom! voor 't heil dat u verblyd:
Gewis, deez' Echtkeur is u ingeſtort van boven.
Gy krygt alleen geen huis· maar ook een kerkjuweel,
Die 's Heeren wet voor goud en honig heeft verkooren.
Ô! Zulk een voorwerp is met recht een 's leeraars deel,
Om hem in zynen dienſt tot yver aan te ſpooren.
Maar welk een ſtof nu beſt ontworpen op dit Feeſt?
Myn zangeres verkieſt elke eigenſchap der Liefde,
Die bron, Gelieven, van het leeven naar den geeſt,
Omdat haar wederſtraal uw beider herten griefde.
Verſchoon my, treede ik hier in uw beroep, myn pligt
Vereiſcht het dat ik nu eens predike in een Dicht.

Over I CORINTHEN XIII: vers 4 tot 8.

De Liefde is lankmoedig.

Oprechte Huw'lyksliefde, uit waare deugd geſprooten,
Vereiſcht van de Echtgenooten
Vooräl Lankmoedigheid, die haaſtigheid verjaagt,
Met all' wat wrokt en plaagt:
Dus word uit huis en hert de wrevel weggenomen.
Gelukkig is hy die zyn driften kan betoomen.

De Liefde is goedertieren.

De Goedheid, eene ſpruit der liefde in 't Echtverbond,
Weet op een' vaſten grond
Elk Echteling tot hulp dienſtvaardig te bewegen;
Het ga hen mede of tegen,
Door gulle vriend'lykheid, gantſch vry van veinzery,
ô Dierbaar huw'lyksheil! wat paerel haalt hier by?

De Liefde is niet afgunſtig.

De bitſe nyd, die 't huis van Jacob ſchier deed ſloopen,
Heeft nooit het hert bekroopen
Der Echtgenooten, die godvruchtig zyn gepaard;
Hun min, vernoegd van aart,
Verjaagt die roofharpy, daar veel' zich aan verſlaaven:
Zy deelen onbenyd hunne algemeene gaaven.

De Liefde handelt niet ligtvaardelyk.

Der Echtgenooten min vraagt, eer zy iets beſtaat,
Voorzichtigheid om raad,
Om nooit door losheid iets ligtvaardigs te beſluiten
Dat haar geluk kan ſtuiten.
Een wys Huisvader zal, indien hy kan beſtaan,
Niet ligt van 't een beroep naar 't ander over gaan.

De Liefde is niet opgeblaazen.

Geen wind van waan bezit de zielen der gehuwden
Die ſteeds de hoogmoed ſchuwden.
Oprechte liefde leert elk duiken om de ruſt,
Eer ze eens word uitgebluſt.
Ootmoedigheid wil gaarn in 't huis de minſte weezen:
Daar zyregeert zal'thert voor rampnoch tweedragtvreezen.

De Liefde handelt niet ongeſchiktelyk.

Geen ongeſchiktheid heerſcht in 't zedig Echtgeſpan;
Het heeft een gruwel van
Onkuiſche woorden en verfoejelyke daaden,
Die lyf en ziel verraaden.
De dertele ontucht word zo wel van God gehaat
In 't wettig huw'lyk als in d' ongehuwden ſlaat.

D

De Liefde zoekt zichzelve niet.

Die hier zichzelf niet zoekt, maar Liefde alleen in 't huwen;
Die de eigenbaat leert ſchuwen,
Maakt nooit een koopmanſchap van d' Echt, die eedle ziel
Die nimmer zo verviel,
Zal hier zyn huisgenoot ſteeds weldoen; nooit bedriegen,
Noch weeuw en weez' door valſch bedrog in ſlaap doen wiegen.

De Liefde word niet verbittert.

Het zuiver Liefdevuur, dat vyfpaar zinnen ſmelt,
Maakt nooit de ziel ontſteld
Door bitsheid, maar het ſtigt door aangenaame zeden
Een hemel hier beneden;
Daar word de minnevlam door geen verwyt gedooft.
Zachtmoedigheid ziet veel in 't huwlyk over 't hoofd.

De Liefde gedenkt geen kwaad.

Zou de Echtgenoot iets kwaads van zyn Beminde denken
Dat vrede en heil kan krenken?
Neen, 'tvroom gemoed, dat nooit door argwaan iets beſpied,
Kent zulk een kwelling niet.
Dus heeft de jalouzy, dat monſter, geen vermogen
De bron der Liefde door haar wreedheid op te droogen.

De Liefde verblyd zich niet in de ongerechtigheid, maar zy verblyd zich in de waarheid.

't Godvruchtig Echtgespan maakt van zyn nedrig huis,
't Zy 't voorspoed heeft of kruis,
Een zedetempel voor zyn kroost en huisgenooten,
Daar 't kwaad word uitgeslooten.
Nooit heeft het zich in zonde of dertelheid verheugd,
Maar't waardigst' voorwerp van zyn blydschap is de deugd.

De Liefde bedekt alle dingen.

Stilzwygenheid leert door de liefde alle Echtelingen
Hun spraaklid steeds bedwingen,
Op dat all' 't geen hier niet tot vrede of welstand strekt,
Zorgvuldig blyv' bedekt
Voor de achterklap, die elk vernist met valsche verven:
Dusmoetkwaadspreekenheid haar kracht envoedsel derven.

De Liefde gelooft alle dingen.

Indien Gezegg'lykheid, die 't hert met blydschap kroont,
In 't Echtgenootschap woont,
Zal 't, om de vredevlam door haat niet uit te dooven,
't Getuigenis gelooven
Van kroost en huisgenoot, als 't niets dan 't goede weet:
Bedachtzaamheid behoed het huis voor last en leed.

De

De Liefde hoopt alle dingen.

Het Huwlykspaar zal, als het krooſt zich heeft verloopen,
Altoos op beter hoopen;
Byzonder als de ſpruit berouw toont van zyn ſchuld:
Dies zal het door geduld,
Gebeên, kaſtyding, raad en voorgang in de zeden,
Zyn hert, is 't niet verhard, met 's Hemels byſtand kneeden.

De Liefde verdraagt alle dingen.

Het Echtgenootſchap myd, verdraagt, en zwygt, en lyd,
Als 't met Gods wil niet ſtryd;
Dus weet het alles in de beſte plooi te ſchikken;
Het hoed zich voor de ſtrikken
Der dolle wraak, die bron van afkeer, twiſt en kruis.
Verdraagzaamheid bewaart de ruſt en vreugd van 't huis.

De Liefde vergaat nimmermeer.

De liefdevlam, ontſtaan uit ſchoonheid, zonder deugd,
Verdwynt haaſt met de jeugd.
De Min, door goud gekogt, kan nooit in d' Echt beklyven;
Maar waare Min zal blyven;
Zy zwicht voor ouderdom, gevaaren, laſt noch nood.
De Liefde op deugd gegrond is ſterker dan de dood.

Deez' Liefde-keten van 't welſpreekend Gods orakel,
Waar van elke eigenſchap een diamante ſchakel
Oneindig overtreft, verſtrekke in deezen ſtaat
U, voor all''s waerelds pracht, een dierbaar zielçieraad,
Verëenigde, waar in uw heil legt opgeſloten.
Myn wenſch geleide u dan, gelukkige Echtgenooten,
In deezen Luſthof, daar men vrolyk en vernoegt
De zoetſte vruchten ſmaakt, daar nimmer 't hert van wroegt:
En na uw ſterflot in het onvergangbaar Eden,
Den voorhof van 't Paleis der hoogſte zaligheden,
Daar 't opperſte genot, verheugd, en ſtil en zacht,
Met ſterk verlangen van de ziel word afgewacht;
Beſtaande in 't zien van God, den Vader aller geeſten;
De bruiloftsvreugd van 't Lam op eindelooze feeſten.
Ontfangt dit Echtjuweel in een gering geſchrift,
Niet als een huwlyksles, maar als een huwlyksgift.

Verëenigt den 23ſten van
Grasmaand MDCCXXIV.

OP DE
DICHTKUNDIGE WERKEN
VAN DEN HEERE
GOVART BIDLOO,

IN ZYN EDS: LEVEN HOOGLEERAAR IN DE ONTLEEDKUNDE TE LEIDEN &. &. &.

Ô Konſtbeminnaars, die op ſchoone Dichttafreelen
Met uw gedachten wenſcht te weiden en te ſpeelen,
En naar die lekkerny geduurig watertand;
Ziet hier een deftig ſtuk van een' bedreven hand.
Dus ryſt Heer BIDLOO, lang geſtorven en begraven;
Ten duiſt'ren grafzerke uit door zyn verheven gaaven,
Wiêr vrucht u word vertoont. De Konſt braveert de dood,
Byzonder 't flikkren van dit dierbaar Dichtkleinood,
Waar in Pompejus, die noch naau 't gevaar ontſlipte,
Rampzalig ſneuv'len moeſt in 't ongaſtvryë Egipte,
Door Ptolomeus laſt. Ô Snoode ondankbaarheid!
Wat hebt ge all' vorſten door uw wreede drift verleid?
Hoe glibbrig is 't geluk voor die 't ſtandvaſtig waanen!
Die's morgens juigchtvan vreugd, ſmelt'savonds inzyntraa-
Hoe praalt Severus, die, misleid door ryksverraad, (nen.
Zyn zoon opöffert aan der hovelingen haat.
Wie wys is zal geen' ſtand van koningen benyën;
Hun ruſt ſtaat ſteeds ten doel voor wreede hofharpyën.
Wat hert is zo verſteent, dat hy het ongeluk
Van Spanjes Erfprins niet betreurt, wiens ramp en druk,
Waar in hy afgemat moeſt ſtryden tot den bloede,

Door

Door 's vaders tiranny en geeſtelyke woede,
Bezwaart wierd, als of hy door ſpoorelooze min,
Zich had vergrepen aan Philippus gemalin;
Maar 'twas een glimp van ſtaat, die braave Prins moeſt ſnee-
Om aan't Hervormd geloof geen'vaſtenvoet tegeeven. (ven,
Hoe klinkt de krygsklaroen! zy blaaſt een zege zang,
Daar 't Weener hof om juicht, op Offens ondergang,
Zo lang door d' Ottoman in ketenen gekluiſtert,
Waar door de halve maan van Mecha gantſch verduiſtert.
Hoe ſchemert myn gezicht op 't voorhoof van de Zon.
Die heerlyk uitſtraalt in den val van Faëton,
Door byçieraaden, die veel honderden van oogen,
Weleër ſteeds hielden van verwondring opgetoogen!
Hoe konſtig word de Vrede in 't wit gewaad vertoont,
Met zinnebeelden en verſchieten ryk gekroont!
Hier word het onverſtand van Midas fel beſtreden,
't Geen nu van veelen word geëert en aangebeden!
Salmoneus voorſpel toont, wat doodſtraf hy verwagt,
Die met de Godheid ſchimpt en haar beleid verächt.
Hoe prachtig ziet men hier de minnaars uitgeſtreken!
Daar tracht men 't liefdevuur door ſpys en wyn te kweeken.
De geeſt van Hector waart, en ſtoort de zachte ruſt
Van Vorſt Eneas, van zyn rampſpoed onbewuſt,
En raad hem voor zyn' zoon en Vader zorg te dragen,
Wyl Ilium in 't vuur verzinkt, door Sinons laagen.
Semiramis brengt trots haar' onderdaan ten val,
Terwyl zy zegepraalt op Babels hoogen wal,
Na dat zy Ninus had rampzalig om doen komen;
Wie kon de ſtaatzucht van die Koningin betoomen?
Die onuitblusbre vlam blaakt altoos wreed en fel.
Met welk een luiſter word de groote Michaël,
De dappre Ruiter, die's Lands zeepaard kon betoomen,
Van elk ontzien, gevreeſt op vyandlyke ſtroomen,
Verëeuwigt, ruim zo ſchoon, als door het marmer graf,
Het geen de Staat tot roem voor zyne daaden gaf.
Zo heerlyk zien wy ook door zinverbeelding praalen,

De

De Tombe van de kroon der Dichtren ryk van ſtraalen,
Die Agrippiner zwaan, den grooten Vondel, nooit
Gedreven tot iets laags, die loovren heeft geſtrooit
Op 't blank papier door zyn verhevene gedachten,
Die 't ſchrander brein altoos moet onwaardeerbaar achten;
Hoe wierd die ſtaatçi jaar op jaar met vreugd geviert,
Die Amſtels ſpeeltoonneel niet weinig heeft verciert!
Een loflyk werk, 't geen nu met 's Dichters dierbre gaaven,
Word in vergetelheid, ô droevig lot! begraven,
't Welk eertyds aangenaam voor ieder is geweeſt.
Ziet daar de ſchatten van Heer BIDLOOS ryken geeſt.
(Behalven 't Martellot det eerſte Kruisgezanten,
Verkooren om de leer der waarheid voort te planten,
Een ſtuk 't geen hier geplaatſt moeſt zyn op de eerſte ry.)
Tonneeljuweelen, daar de Schouwburg aan het Y
Oproemt, en wenſcht ſteeds, dat dienletterheld mogt leeven,
Om d' ouden luiſter aan haar heerlykheid te geeven.
'k Zwyg nu van Bruiloftsgalm en deftig Mengeldicht,
En Eergezangen uit genegendheid en pligt,
Met vrolyk handgeklap, met blyde en dankbre tongen,
Voor Vorſten, Helden en 's lands Vaders opgezongen.
Dank dan, ô Dichtren-rei! de Uitgeevers, die uit zucht
Tot 's Mans vermaardheid, deez' bekoorelyke vrucht
Voor elk opdiſſchen; hier kan ieder zich verzaaden
Met de eedle Poëzy, beſchreven op deez' bladen;
En word hy, die dees ſtroom van honig heeft vergaêrt,
Geroemt, de zulken zyn niet minder loovens waard,
Die ze in een bondel net geſchikt aan elk vertoonen
(Op dat hy niet verſtrooje) om 's Makers hooft te kroonen
Met eenen Lauwerkrans, aan de eeuwigheid gewyd,
Daar de afgunſt, nooit vernoegt, haar tanden ſtomp op byt.

MDCCXIX.

OP

OP DE BESCHRYVING DER NEDERLANDSCHE HISTORIPENNINGEN,

DOOR DEN HEERE

Mr: GERARD VAN LOON.

DE zegepraal en roem der dappere oorlogshelden,
En hunne daaden tot verëeuwiging te melden,
Naar waarheid, nooit bezwalkt door laffe vleiëry,
's Lands voor- en tegenſpoed, zyn vryheid, ſlaverny,
Zyn ſtaatkunde in den raad, zyn dierb're willekeuren,
En alles wat het brein door vlyt weet op te ſpeuren,
Dat ſtrekken kan om aan den tydgenoot een licht
Van 's Lands geſteltenis te brengen voor 't gezicht,
In kunſt van woorden, en met kracht en klem van reden,
Met een geleerde pen door 't ryp vernuft verſneden,
Verdient veel hooger roem, verdient veel waarder loon
Dan eene wal-een muur- een ſtede of ſtevenkroon.
Dien Schryver voegt een kroon van flikkerende ſtraalen,
Waar by de glans van all' wat koſt'lyk is moet daalen;
Dien paſt een lauwerkrans die onverwelkbaar is,
Die dus een' held'ren dag weet uit de duiſternis
Der voorige eeuwen, tot elks nuttigheid te ontdekken,
En 't pit der zaaken kort en klaar by een te trekken.
Hiſtorikunde ſtrykt van alles dus den prys;
Zy maakt haar ſchryvers en haar leezers tevens wys;
Zy ſcherpt het brein; zy ſtrekt voor elk een heilzaam baaken;
Zy kan 't voorledene ſteeds tegenwoordig maaken;
Ja, zy vereeuwigt zelfs den nooitherhaalb'ren tyd,

Schoon hy het hardſte ſtaal en diamant doorbyt;
Byzonder als ze zich bedient van tafereelen
Waar op de zinnen liefſt tot haar vernoeging ſpeelen;
Dan draaft ze hoog, indien een welbedreven hand
Haar ruw ontwerp beſchaaft met oordeel en verſtand.
Dus kunnen wy door haar all' 's waerelds oudheid weeten,
Deszelfs verwiſſeling als met een paslood meeten,
't Geen eeuwig zonder haar voor ons zou zyn bedekt.
Hoe veele wierden, door haar' glans niet opgewekt;
(Om nu te zwygen van de Goddelyke ſchriften,
Onzydig opgeſtelt, naar waarheid, zonder driften,)
Dus kweet zich *Tacitus*, en, met *Thucydides*,
Plutarchus, hoog beroemd door menig zedeles:
Een trits van Schryvers die door hun getrouwe pennen
Navolgers teelden, die de Faam met roem deed kennen
In laatere eeuwen, daar Euroop haar zetels veſt.
Dus zag men ('k ſpreek alleen van ons Gemeenebeſt)
Den Ridder *Hoofd* het hoofd van 's lands Hiſtoriſchryvers,
d' Uitmuntende *de Groot*, vol kracht, vol vuurs, vol yvers,
En *Brand*, verëeuwiger van * Michaël; een trits
Van letterhelden, die zich ſtelden in het ſpits,
Om met den ſchild van trouw voor's afgunſt liſt te waaken.
Maar Nederlanders, ſteeds verlieft op keur van zaaken,
En letterlekkerny, op uwen diſch gezet,
Was ooit hiſtori taal, op 't krachtigſt, kort en net,
Bekoorlyk voor uw hert, verrukk'lyk voor uw ooren,
De ſchrandere VAN LOON doet u hier zaaken hooren,
Van † Karels afſtand tot aan Uitrechts Vreê-verbond
Wiêr wêergaê gy in geen geſchiedeniſſen vond.
Op ruim tweeduizend en vyfhonderd munttafreelen:
Dit oogvermaak word u door zyne vlyt vergunt.
Zyn ſchryfſtyl kroont deez' Munt met onvervalſchte munt
Van deftigheden en verhevene gedachten,
En alles wat men tot voldoening kan verwachten;

't Is

* Michiel Adriaanszoon de Ruiter.
† Keizer Karel den Vyfden.

't Is ongeſnoeide munt, die by beloftenis
Alleen niet, maar ook by den uitgaaf gangbaar is.
Doorleeſt dit Werk: dan zal u de ondervinding leeren
Dat deeze muntſtof, hoog van kenners te waardeeren,
Nooit op de proef bezwykt door de eene of de andre vlek.
Hier duld de Waarheid niet dat haar de ſchyn' bedekk'.
Dus wiſt ze uw Vaderland met haar vergulde ſtraalen
Niet min getrouw, als klaar en kunſtig af te maalen,
Doch zonder eene zwier van waan en ydle pracht.
Penſeelen zwichten voor deez' Munthiſtoriſchacht.
Die u op 't uitgeſtrekt panneel een ſchilderyë
Op 't levendigſt' vertoont van Neêrlands heerſchappyë,
Haar op en nedergang, haar druk en kort genot
Van vrede, duur gekogt, haar ſtadig wiſſellot;
Hier hoe haar kiel ſchier word in pekelſchuim begraven,
Ginds hoe zy naar de zweep een'sdwingelandsmoetdraaven;
Nu eens door water, aarde, en lucht, en vuur beſtreên;
Dan door verraad gejaagt door kling en kogels heen;
Nu hoog in top gevoert, dan op het laagſt' gedompelt;
Nu door den Bondgenoot verſterkt, dan overrompelt;
Nu deerlyk knielende voor Vorſten in het ſtof;
Dan weder opgebeurt door 't een of 't ander Hof.
't Hervormd geloof verkwikt, doch de onhervormde zeden
Benaauwen haar gemoed; dus word haar ruſt vertreden
Door kerkroof, onverſtand en Phariſeeuwſche liſt,
Terwyl de ſtaatzucht in 't beroerde water viſt.
Daar ziet zy ſteeds haar leed door muitery vergrooten!
Gints word haar † Palinuur aan 't roer van Staat doorſchooten;
Hier word ze, als 't angſtig hart, van jagers dicht bezet,
Daar als door wonderen van 's Almagts hand gered.
Wat is ze, in weinig meer dan tweemaal vyftig jaaren,
In 's waerelds zee niet al gevaaren doorgevaaren?
Wat Ryk leed ooit meer druk, meer oorlogsramp, meer nood?
Hoe ſtond ze menigmaal op d' oever van den dood;
Tot dat zy eind'lyk zag, door Gods beleid en zegen,
De Vryheid op den troon van haar Gebied geſteegen,

Gewe-

† Willem den eerſten, Prins van Oranje.

Gewetensdwang geſchopt, die bloed en traanen zwelgt,
In 't breidelloos geweld gebreideld of verdelgt.
Gy ziet haar in 't verſchiet, verr' boven wenſch en hoope,
Van Mogenheên ontzien, ontzagch'lyk in Europe.
Dat Ryksmonarch tracht nu niet wel by haar te ſtaan;
Dus word het kleene groot; dus groeit de welvaart aan,
Die haare kielen doet om d'Oçeaan laveeren,
Daar de Aſiaan haar met zyn gaaven wil verëeren;
Daar 't Spaanſch Heſperië haar goude vruchten geeft;
Daar 't barre Noord voor haar zyn waaren over heeft;
En, daar de ſchatkiſt zelfs van tweepaar waerelds deelen
Voor haar ontſlooten word, om elk met winſt te ſtreelen.
Ziet daar een ruwe ſchets des tafereels ontvouwt
Met welk Hiſtorikunde aan zyne hand vertrouwt.
Laat andren de Oudheids-munt van Romen, lang verſleten,
Verſchryven, en die van hun Vaderland vergeeten,
Maar m'echter ryker ſtof, meer waarheid, minder waan
Ik vind, om nuttigheên daar uit te boek te ſlaan;
Laat andren naar 's Lands munt van goud en zilver zoeken;
Ik vind een' Muntſchat, net geſchikt in deeze boeken,
Een koſtbaar, meer verçierd: want deeze leeft en ſpreekt,
Waar hunnen welgeen' glans, maar kracht van taal ontbreekt.
Dat nooit vergeetenheid tot dank-erkenteniſſe
Dit edel konſtjuweel uit ons geheuge wiſſche,
Maar door hy Neêrland kroont met eenen krans van Lof.
Dit Vryheidsminnaar ſtemp'le en ſchenke dan uit ſtof
Waar by geen diamant in waarde en glans kan haalen,
Of dien geen waereld zelfs ten vollen kan betaalen,
Die onvergangbre Munt, en dierbre Penningkroon
Is zuivre dankbaarheid ten roem van Heer VAN LOON.

MDCCXXIII.

OP DE

VERZAMELING DER GEDICHTEN

VAN

DEN HEERE

PIETER LANGENDYK.

Kunſtlievenden beluſt op keur van Poëzy,
Die nooit verzadigt word van zulk een lekkerny,
Wel aan, komt in deez' hof vol ſchoone bloemen weiden;
En als gy alles hebt met oordeel onderſcheiden,
Zegt dan met my: wie is zo glad, zo vindingryk,
Zo net van taal, zo vlug van geeſt als LANGENDYK?
Ons Nederland mag roem op 't puik der Dichtren dragen;
De Kunſt doet ieder een van zynen lof gewaagen.

MDCCXXI.

OP

OP

DEN TWEEDEN DRUK

VAN DE

'ERTROOSTING DER WYSBEGEERTE

VAN

A. M. T. S. BOËTHIUS,

VERTAALT EN UITGEGEEVEN

DOOR

D. MATTHEUS GARGON.

Gy die door eedle zucht gedreven,
Tot heil van ziel en leven,
De gift daar Salomon om bad,
Vermits hy die bezat,
Begeert van 't eeuwig Opperwezen;
Zie ze u hier aangeprezen
Als 't allerkostelykst' juweel.
De Vrek wensch vry om veel;
De Staatzucht doele op koningryken,
En doe de rede wyken;
't Eerzuchtig hert, op eigenlof
Gezet, zoek' bedelstof

By elk, op dat men zyne gaaven
Verbrei, ſchoon diep begraven;
De welluſt roeme op weelde en vreugd,
Die 't hert in ſchyn verheugt;
De Hovaardy op ydel praalen:
Niets kan by Wysheid haalen;
Geen wysheid die, door blinden waan,
't Gemoed ſteeds los doet ſtaan,
Door opgeblaazen ſchoolgeleerdheid,
Meeſt dwaasheid en verkeerdheid;
Maar die in 't nedrig hert geprent,
Geen twiſt noch hoogmoed kent;
Die zuiver, vreedzaam en beſcheiden,
Zich door Gods geeſt laat leiden;
Die met barmhertigheid vervult,
Gezeglyk door geduld,
Veel' goede vruchten uit kan meeten;
Die, door geen wraak bezeten,
Onzydig oordeelt met verſtand,
En veinzery verbant.
Leert van BOETHIUS, by trappen,
Deez' waardige eigenſchappen,
Dan kennen, die voor elks gezicht
Nu weder in het licht,
Tot nutte leeringen verſchynen.
Door Wysheid moet all' 't kwaad verdwynen.

MDCCXXII.

OP

DEN DERDEN DRUK

VAN

JOOST VAN DEN VONDELS

BESPIEGELINGEN

VAN

GOD EN GODSDIENST.

Hier zien we op nieuw een' ſtraal verſchynen van den (geeſt
Des grooten VONDELS, die een vraagbaak is geweeſt
Der Dichters, ja die hun noch na zyn' dood leert zingen.
Ô Wie verzadigt zich in deeze lekkerny
Van ſtof, van gladden ſtyl, van kunſt der Poëzy!
Elk ſpiegle zich met vrucht in deez' BESPIEGELINGEN.
Veel' Schryvers geeven ſlegts een walgelyk verhaal
Van woorden zonder kracht, maar dit is hemeltaal.

MDCCXXIII.

OP DE

GEBEDEN

OP ALLE DE

PSALMEN

VAN DEN

KONING EN PROPHEET DAVID,

DOOR DEN EERWAARDIGEN HEERE

BENEDICTUS PICTET,

HOOGLEERAAR IN DE OPPERLANDS SCHOOLE,
EN BEDIENAAR DES H: EUANGELIUMS, IN
DE KERKE VAN GENEVE.

Zie hier hoe Heer PICTET, van Pinxtervuur geraakt,
Het driemaalvyftig tal van Davids Harpgezangen
Verandert in Gebeên, daar vroomen naar verlangen.
Wel hem die ernſtig bid, en by het bidden waakt.
Geen wierookgeur is zo behaaglyk in Gods oogen
Als de offerhande van een' neêrgeſlagen geeſt,
Die, door oprecht berouw, zyn' Schepper eert en vreeſt,
De waereld roem' vry op haar aanzien en vermogen;
Zy zwemme in eene zee van weelde en dertle luſt;
Zy doe hier alles naar haar wil en wenken draajen;
Die dus met traanen zaait, zal beter vruchten maajen
Van eer en ſchat en vreugd, in 't eeuwig ryk van ruſt.
Elk leer' zyn Hoofdpligt dan uit deez' Beſpiegelingen.
't Gebed is 't middel om ten Hemel in te dringen.

MDCCXXIII.

OP

OP

OOSTFRIESLANDS JUBELJAAR,

OVER DEN HERVORMDEN GODSDIENST,

DOOR DEN

EERWAARDIGEN EN GELEERDEN HEERE

JACOBUS ISEBRANDUS HARKENROTH,

LEERAAR DER GEREFORMEERDE GEMEENTE, TE LARRELT.

Wie heeft op't Eeuwgety' van't grooteWaarheidslicht
't Geen, tot der vroomen trooſt, zo glansryk op kwam dagen,
Dat all' de dampen kon van 't bygeloof verjaagen,
De kruiskerk beter dan Heer HARKENROTH geſticht?

Die dus, door wakkre vlyt, des Heeren werk verricht,
Tot zielenwinſt, zal zich dien arbeid nooit beklaagen.
Getrouwen zullen eens de kroon des levens dragen,
Indien hun godsvrucht nooit in 't geeſtlyk ſtrydperk zwicht.

Vaar voort, myn Heer, laat nooit uw yvervuur verdooven.
Wek ſteeds de herten op tot weldoen en gelooven,
Dat chriſtlyk borſtçieraad, dat waare bruiloftskleed!

Zozultgy eens, wanneer all' 't zichtbre zal verzinken,
Gelyk een heldre zon in 't zalig Sion blinken,
Daar 't eeuwig Juigch-jaar van geen vlugtige eeuwen weet.

OP

OOSTFRIESLANDS MUISENJAAR

DOOR DEN ZELFDEN HEERE.

Oostfrieslands droeve Muisenplaag,
(Dat elk zyn misdaad vry beklaag')
Door HARKENROTH beschreven,
Word hier in 't licht gegeeven;
's Mans geest vertoont hoe Zonnestad
Wierd door tien plaagen afgemat,
Om Pharoos hert te treffen,
En leert elks brein beseffen
Hoe God de snoode gruwlen haat,
Nu hy den zelfden weg inslaat,
Om 't volk, 't geen hy door zegen
Niet kon tot deugd beweegen,
Te trekken door den tegenspoed;
Eerst door een' grooten watervloed,
Die zo veel vruchtbre landen
Verkeerde in barre stranden;
Toen door de doodelyke pest
Van 't vee, die ons gemeenebest
Ruim zeven jaaren drukte,
Waar door de Landman bukte,
Al zwoegende onder 's armoeds last,
Te schielyk door den nood verrast,
Welks wrange en bittre vruchten
Hem troosteloos doen zuchten;
Maar nu door 't schaadlyke ongediert,

Dat door alle akkers heene zwiert,
En knaagt de dierbre wortel
Van 't graan geheel te mortel.
Dus word de Muis, dat kleene dier,
Door 's Almagts wonderlyk beſtier,
't Geen niemand kan doorgronden,
Gebruikt tot ſtraf der zonden,
Schoon 't ongeloof hier ſteeds meê ſpot:
Men leer' dan van Heer HARKENROTH
De bron der plaagen myden,
En d' ouden menſch beſtryden,
Het beſte middel om een Land
Te hoeden voor d' ontſteeken brand
Van Gods getergden tooren.
Wys is hy die wil hooren.

MDCCXXIII.

OP DE AFBEELDING VAN DEN WELËDELEN ACHTBAAREN HEERE

DEN HEERE

Mr. FERDINAND VAN COLLEN,

RAAD DER STAD AMSTELDAM.

EN VOORMAALS

VOORZITTEND SCHEPEN EN HOOFD-OFFICIER DER ZELVE STAD, MITSGADERS GEVOLMAGTIGDE DER ALGEMEENE STAATEN IN DERZELVER LEGER TE VELDE. &&&.

Dit 's Heer VAN COLLENS beeld naar 't leven afgemaald,
Daar wysheid, deftigheid en vriendlykheid uit ſtraalt,
Wiens hand het roer van 't recht ſteeds kon in klem bewaaren;
Dat Staatkleinood in zede- en oorlogskunde ervaaren,
Die vraagbaak van verſtand; die temmer van 't geweld;
Die Cato in den raad; die Cokles in het veld;
Wiens ongekreukte trouw de ſtaatzucht kan verwinnen;
Die om zyn gaaven zich van ieder doet beminnen.
Verëenigd Neêrland, kroon dien eedlen Batavier
Met loof van vredepalm en duurzaam krygslaurier.

MDCCXXIV.

OP

DE AFBEELDING,

VAN WYLEN

DEN EERWAARDIGEN EN GELEERDEN HEERE

KASPAR BRANDT,

LEERAAR DER REMONSTRANTSCHE GEMEENTE, TE AMSTELDAM.

Dit 's Baarles Naamgenoot, wiens vlyt aan elk ver- (toonde
Wat vindingryke ſchat zyn' ſchrandren geeſt bewoonde.
In Dicht en Ondicht blinkt dat licht van 's Mans verſtand:
Wiens leesluſt brand dan niet naar 't glansryk werk van
Brandt.

MDCCXXIV.

OP

OP

DE AFBEELDING

VAN WYLEN

DEN EERWAARDIGEN EN GELEERDEN

HEERE

JOANNES BRANDT,

LEERAAR DER REMONSTRANTSCHE GEMEENTE TE AMSTELDAM.

Dus heeft Graveerkunſt ons een ſchets van BRANDT gegeeven,
Wiens tong en pen ons ſchonk des grooten *Paulus Leven.*
Welſpreekenheid en kracht bezielt 's Mans Poëzy,
En ſtreelt elks geeſt door 't zoet diêr letterlekkerny.

MDCCXXIV.

OP

OP

DE AFBEELDING

VAN

DEN EERWAARDIGEN EN GELEER-

DEN HEERE

JOANNES DE GOEDE,

LEERAAR DER REMONSTRANTSCHE GEMEENTE, TE AMSTELDAM.

't Penseel van Limburgh trof DE GOEDE dus naar 't leeven,
Die door het krachtig vuur van 's Hemels geest gedreven,
Veel herten blaakt en roert in Amstels Vredekerk.
Zo blinkt 's Mans yver uyt in 't geestlyk akkerwerk.

MDCCXXIV.

OP

OP DE AFBEELDING VAN DEN HEERE Mr. GERARD VAN LOON.

Dit 's 't wezen van VAN LOON dat gy hier voor u ziet,
Maar 't beſte deel, de trek der ziel, beſchouwt ge niet:
Kon de Etskunſt die in 't beeld vertoonen uit zyn bladen
Van Munt- en Letterſchat, wiens oog zou zich verzaaden?

ANDERS:

Hoe wel heeft hier de kunſt in 't treffen zich gekweten!
Elk zegt: dit is VAN LOON. Maar had zy iets geweten
Van 's Mans inwendig deel, men zag 'er by in 't klein
De Penningkroon op 't hoofd, den Letterſchat in 't brein.

ANDERS:

Dus trof de kunſt VAN LOON:
Maar kon zy ook de trekken
Van 's Mans verſtand ontdekken,
Men zag 's Lands Penningkroon
En Letterſchat hier praalen
Met onnavolgbre ſtraalen.

OP DE AFBEELDING VAN DEN HEERE CORNELIS VAN ALKEMADE.

Dit 's ALKEMADE, die door onvermoeide vlyt, (ten:
'sLands Oudheid ſteeds doorploegt met ſchrandere gedach-
Wie ſchryft zo veel? wie ſlyt zo nut zyn' dierbren tyd?
Ja wie waardeert dien ſchat die elk op 'thoogſt' moet achten,
Enwen ſcht in 't licht te zien voor ieders oog ten toon?
Hem paſt, ô Nederland! uw ſchoonſte Letterkroon.

In zyn Eds: huis te Rotterdam, terwyl
wy bezig waren met het beſchouwen van
zyn Eds. Lieſhebbery, den 19den van
Zomermaand in 't Jaar MDCCXVII.

OP

OP

DE AFBEELDING

VAN WYLEN

DEN GELEERDEN HEERE

WILHELMUS GOEREE,

KEURIG KENNER EN ONDERZOEKER DER JOODSCHE OUDHEDEN.

Hier ziet gy 't aanſchyn van GOEREE geëtſt naar 't leven,
Die Moſes Tempeldienſt naaukeurig heeft beſchreven;
's Mans yver blinkt vol glans in 't dierbaar kerkkleinood;
Zo blyft een' ſchrandren geeſt in wezen na de dood.

ANDERS:

Waarom 's Mans beeld niet met een' letterkrans gekroont,
In wiens vernuft een' ſchat van wysheid heeft gewoont?
Dat tuige Moſes wet in all' haar plechtigheden.
Roemwaardig zyn ze die hun tyd met vrucht beſteden.

OP

OP DE

WELGESCHIKTE KONST- EN BOEKZAAL VAN DEN HEERE CHRISTOFFEL BEUDEKER.

KEURIG VERZAMELAAR VAN UITMUNTENDE ZELDZAAMHEDEN.

't Kretenzer doolhof van Dedaal
Bewaarde een monſter om de Atheenſche jeugd te dooden,
Maar 't doolhof van dees ſchoone zaal
Bewaart een' ſchat waar op men koningen mag nooden.
Hier dwaalt men veilig; hier is 't vry;
Hier is geen ondier van Paſiphaé te vreezen;
Maar hier verſchuilt een artſeny,
Om kranke zielen van hun kwaalen te geneezen.
ô Cierlyk doolhof van vermaak!
ô Wandelwegen! wie kan immer van u ſcheiden?
Langs u kan ſteeds de geeſt met ſmaak
In eene menigte van letterbeemden weiden,
En duizend wondren der natuur;
Waar in de Godheid zich ontdekt met heldre ſtraalen!
Heer BEUDEKER, die uur op uur,
Ja telkens als 't u luſt in deezen hof kunt dwaalen,
ô Hoe gezegend is uw' ſtaat!
Laat andren hun geluk in 's waerelds ſchynſchoon zoeken
Van geldzucht, pracht en overdaad,
Gy vind uw welluſt in het merg van uwe boeken.
Dit geeft u een beſtendig zoet,

Dat nimmer walgen kan, daar alles voor moet wyken;
Dat aan het welbewuſt gemoed
Meer vreugd geeft dan 't genot van duizend koningryken.
Maar billyk zwyge ik van deez' Hof:
Uw vindingryke geeſt heeft die zo wel beſchreven
Met overvloed van kracht en ſtof,
Dat niets voor anderen hier over is gebleven.
Vaar voort, myn waarde Vriend, vaar voort
In zulk een oeffening om ieder voor te lichten,
Zo worden we yvrig aangeſpoort,
Om ook een doolhof van vermaak in 't hert te ſtigten:
Want die dus doolt, zelfs tot aan 't graf,
Dwaalt nimmer van den heilweg af.

MDCCXXIV.

ZEGENWENSCH

OP DE VERBINTENIS

VAN MEJUFFROUWE

CORNELIA SCHYNVOET,

MET EEN DER AANZIENELYKSTE HUIZEN IN AMSTELDAM.

ô Zedige CORNELIA!
Veel voorſpoed, met uw wedergaê
Het grootſte Godshuis in ons wallen:
Dit huwlykslot u toegevallen
Is weêrgaloos: want door deez' Trouw
Blyft gy ſteeds maagd, en word een vrouw,
Ja veeler honderd kindren *Moeder,
Door 't wys beleid van d' Albehoeder.
Hy zegen' dag aan dag uw vrucht
Van onderwys, geduld en tucht
Aan zo veel hoofden, zo veel zinnen,
Om veel' gebreken te overwinnen,
Tot dat ge ontſlagen van dit Huis
Uw Echtgenoot, all' 't aards gedruis
Verwiſſelt voor volmaakter hoven,
Daar de Engelen Gods goedheid looven,
In 't Huis met handen nooit gebouwt,
Daar 't vroom gemoed ſteeds bruiloft houd.

* Binnenmoeder, van het Aalmoeſſeniers Weeshuis.
MDCCXXIII.

OP DE UITMUNTENDE

SCHILDERKUNST

VAN DEN HEERE

ISAAK WALRAVEN,

VERBEELDENDE DE GESCHIEDENIS VAN AMNON EN THAMAR.

Zo maalt een eed'le geeſt, met oordeel en verſtand,
Den haat van Davids zoon, Prins Amnon, af naar't leeven,
Gezeeten op de ſpond' van 't vorſtlyk ledikant,
Daar hy zyn gruweldaad met Thamar heeft bedreven;
Terwyl die kuiſche ziel, ſchoon 't ligchaam is onteert,
De traanen rollen laat langs haar beſtorven kaaken,
En 't hoofd ten hemel heft, van waar zy hulp begeert:
Zo ziet men 'theilloos vuur van ontucht, hoe't mag blaaken,
Veranderen in ys van afkeer, die zich ſtom
En doof voor klagten houd: dus word zy uit verachting
Verjaagt, tot dat de wraak van Broeder Abſalom,
Hem achterhaalt door eene ontmenſchte broederſlagting,
Waar in hy ſneuv'len moeſt op een geveinſt banket:
Een baak voor die hun pligt te roekeloos vergeeten.
Zo word de boosheid eens gevonnilt naar de wet
Van 't God'lyk recht, doch eerſt in 't wroegende geweten.
Wat raad hebt gy gevolgt, helaas! wat ging u aan,
Rampzalige Amnon! in verboden' luſt verzonken?
Verfoeilyk was uw daad: maar had gy 't nooit beſtaan,
Nooit had dit konſt-tafreel zo heerlyk uitgeblonken:
Zo ryſt WALRAVENS roem uit deeze ſchildery:
Zo trekt men uit venyn een heilzaame artſeny.

O

OP HET
ZINNEBEELD
VAN
PIGMALION,

DOOR DEN ZELFDEN HEERE
GESCHILDERT.

Ô Schoonſte Dochter van Natuur,
Beroemde Schilderkonſt! hier blyken uwe gaven:
WALRAVENS geeſt, vol kracht en vuur,
Wil zyn vertrouwt talent in de aarde niet begraven;
Maar ſtelt het als een heldre zon
Vol glans ten toon, en lokt de ſchranderſte verſtanden,
Wanneer hy hier Pigmalion
In min doet blaaken op dit werkſtuk zyner handen;
De liefdevlam ſlaat hem om 't hert;
Hoe kwynend bid hy 't aan, als had het ziel en leeven,
Een kus, een lonk zou al zyn ſmert
Geneezen, maar dien trooſt kan 't koude yvoor niet geeven.
De Liefde, die zyn doen beſpot,
Als of zy ſprak, wien zaagt ge op zulk een voorwerp doelen?
„ Wech dwaaze minnaar, zoek genot
„ By vleeſch en bloed; dit beeld kan nooit uw brand verkoe-
„ U paſt noch voegt die lauwerkroon, (len;
„ Maar hun die over 't hert der maagden zegepraalen.
Ô Ryk vernuft! wat pronkt gy ſchoon
Met vindingen, die nooit van 't waardig konſtſpoor dwaalen,
Maar, op zyn tyd en maat verdeelt,

Het ſchoonſte der natuur nabootſende in 't verbloemen;
Laat Nazo door zyn zinnebeeld
Elk leeren, niet te veel op eigen werk te roemen:
Dit echter, dit beroemd juweel
Moet hem die 't trof, wanneer hy 't ziet, genoegen baaren.
Duur lang, ô dierbaar tafereel!
Leef lang, ô Schildergeeſt! tot eer der Amſtelaaren.
Pigmalion is 't niet alleen,
Wiens praalbeeld hem daar op, of 't leefde, deê verlieven,
Wyl, door dit konſtſtuk, ieder een
Zich voelt de borſt met die liefkozery doorgrieven.

OP HET GESCHENK VAN CAMPASPE;

GEDAAN DOOR ALEXANDER AAN APELLES,

DOOR DEN ZELFDEN HEERE KONSTIG AFGEMAALT.

Is 't waarheid, of bedriegen my myne oogen?
Wat wonderen beſlaan dit tafereel!
Gewis, hier is de kunſt in top voltogen.
Heeft dit Parrhaas geſchildert op 't panneel?
Verbeeld dit of is 't waarlyk Alexander?
Schynt dit Campaſpe, of zie ik vleeſch en bloed?
O Groote geeſt wat zyt gy wys en ſchrander;
Hoe wel vertoont gy 't eedele gemoed
Op 't aanſchyn van den Vorſt der Macedoonen!
De bitſe nyd ſtaat ſtom voor zulk een ſtof.
Zag *Gerard dit, hy zou uw' yver kroonen
Met eenen krans van onverwelkb'ren lof.
Campaſpes glans vol levendige ſtraalen,
Trekt ieders hert als met een zoet geweld;
Geen wonder dat Apel haar niet kon maalen.

* G: Rademaker.

Ai zie hoe droef, hoe bevende en ontſtelt,
Werpt hy zich voor de koninglyke voeten,
Om 't leevend ſchoon dat hy verbeelden zal;
't Geen hy verkrygt om zynen luſt te boeten.
Ô Wiſſeling! Ô wonderbaar geval!
Doorluchte held! wie moet u niet beminnen?
Wie volgt u niet in dien verheven ſtaat?
Zichzelf zo wel als ryken te overwinnen,
Is eene deugd die 't all' te boven gaat.
Weetgierig brein ſtaak vry uw onderwinden,
Gy zoud, al zocht ge noch zo verre en ſnel,
In 't waereldrond geen' Alexander vinden
Van zulk een' aart, maar meer dan een' Apel.
Dit heerlyk ſtuk zal roem noch lof ontbeeren,
Zo lang men zucht tot wonderen beſpeurt.
De Schilderkonſt reeds kwynende aan 't verteeren,
En om 't verval van Meeſters afgetreurt,
„ Zag't konſtwerk aan, en ſprak: „ Nu leeft mynhoope;
„ Nu groeit myn luſt en vreugd: vaar voort myn
„ Zo zal uw naam haaſt vliegen door Europe; (zoon;
„ Zo zal myn hoofd weêr praalen met een kroon.
„ Walraven doet myn luiſter dus herleeven,
„ Dies zal ik nooit den moed verlooren geeven.

MDCCXVIII.

OP DE WEERGALOOZE SCHILDERKUNST VAN DEN HEERE JAN VAN HUYSUM.

„De barre Noordvorſt mag vry op zyn krachten roemen,
„Daar hy myn' hof meé drukte en dreigde jaar op jaar;
„Nu vreéze ik nimmer voor 't vergaan van myne bloemen,
Sprak Flora, als ze wierd van HUYSUMS kunſt gewaar,
Die 't ſchoonſte der natuur op de aardſche ſtarren prentte:
Ô Hemellichten! praalt by nacht vry aan uw' trans,
Deez' geeven op den dag hunn' allerſchoonſten glans:
Zo ſchept zyn kunſtpenſeel een onverwelkbre Lente.
Die Fenix, die dus elk betoovert door zyn verf,
Verdient een' Letterkrans, geveiligt voor 't verderf.

Pomonaas Vruchthof is ontſlooten;
Zy nodigt my ter feeſt op 't keurigſt' boombanket:
Wat of myn tong den ſmaak belet?
Ik watertand eer eens de welluſt is genooten;
Pluk, zegt ze, en proef; doch wacht u van het ſchaadlyk veel.
Maar hoe! 't is verf en doek: Ô wonderlyk vermogen!
Bedriegt van HUYSUMS kunſtpenſeel
Natuur hier niet, 't heeft echter my bedroogen.

OP DE

UITMUNTENDE SCHRYFKUNST

VAN MEJUFFROUWE

ELISABETH CRAMA

TE LEIDEN,

IN 'T STAMBOEK VAN MEJUFFROUW JOANNA KOERTEN, VOORMAALS ECHTGENOOTE VAN DEN HEERE ADRIAAN BLOK.

Bedrieg ik my? wat wondren zie ik hier?
Vrouw CRAMAAS hand geleid met eedlen zwier
De ſchacht langs 't blank papier en parkementen.
De gladde trek ſtryd met het letterprenten.
Doch 's kenners oog keurt ieder even ſchoon.
ô Leiden! çier haar met een pennekroon,
Gelyk ze in Vrouw JOANNAAS boek kan praalen.
Geen kunſt kan ooit by 't nut der Schryfkunſt haalen.

OP

DEZELFDE SCHRYFKUNST,

VAN

MEJUFFROUWE

ELISABETH CRAMA.

Het Y mag op zyn Lintz en Perling boogen,
Op Nieuwenhuis, Gadelle en andren meer;
Het Spaaren mag zyn Heuvelman verhoogen;
Maar Leiden roemt op CRAMAAS ganzeveêr:
Haar vlugge trek, die herten weet te trekken,
Trekt ieders oog ſteeds naar Vrouw KOERTENS boek,
Daar kan haar ſchrift elk tot verwondring wekken.
Vergeefs is 't dat men naar haar weêrgaê zoek'.

OP

OP EEN GEDICHT VAN EEN WANHOOPEND ZONDAAR OP ZYN STERFBEDDE,

DOOR

J: BOUTKAN.

Gy die door dertelheid en toomelooze luſt,
Met God en godsdienſt ſpot, en 't vuur der rede bluſt,
Leer van dit ſterfbed hoe een' zondaar is te moede,
Die onvoorziens zich vind beneepen door den dood,
Van 's Hemels trooſt, helaas! en 's waerelds hulp ont-
Elk zy dan tot zyn heil geduurig op zyn hoede. (bloot.

VERKLAARING

VAN DE

TITEL-PRENT,

DER INLEIDING

TOT DE

HEDENDAAGSCHE PENNINGKUNDE,

DOOR DEN HEERE

Mr: GERARD VAN LOON.

Ziet hier een Praalvertrek, een ruime Boekzaal open;
Waar in Hiſtori-ſchat een jongeling geleid
Naar PENNINGKUNDE, die door goud niet is te koopen,
Maar door een'ſchrandren geeſt, verzelt met naarſtigheid.
Zy draagt een zon op 't hooſd, om dat zy 't al naar waarheid
Ontdekken moet wat hier gebeurt, wyl de andre pronkt
Met eene ſtar, die 't licht ontdekt van haare klaarheid;
Zo word een kleene door een groote vlam ontvonkt.
Men ziet de Vinding vlug op haare wenkeu paſſen,
Zy brengt ontwerpen aan en legt ze voor haar uit.
Aan beide zyden ſtaan twee Muntverzamelkaſſen,
In welker eene zy haar Oudsheids-ſchatten ſluit;
De tweede is opgevult met nieuwe muntjuweelen

Des Hedendaagſchen tyds: De Koopgod ſtrekt zyn hand
Tot haar beſcherming uit, terwyl de Wigjes ſpeelen
Met Penningen. Dus toond Graveerkunſt haar verſtand.
Aloudheid-minnaars, die uw leesluſt wilt verzaaden
In d'oorſprongvan'tçieraad der Muntſtof,'tgangbaargeld,
En de eerſte Rekenkonſt beſchreven in deez' bladen,
Waar in beknopt het eene én 't ander word vermeld;
Dankt Heer VAN LOON, die op het ſpoor der Letterbraaven.
Dien diepverborgen' ſchat voor u heeft opgegraven.

MDCCVII.

UIT.

UITLEGGING

DER

TITEL-PRENT,

VOOR DE WERKEN

VAN

FLAVIUS JOSEPHUS,

DOOR W: SEWEL.

DE vreesselyke straf, gevolgd op zwaare zonden,
Word door den JOODSCHEN STAAT, hier als een *Maagd*
In ketenen geboeit, te deerlyk ondervonden, (verbeeld
Een vuurbaak voor elks hert dat zich door hoogmoed
streelt.
De wreedheid dreigt haar met veel slagen te verpletten;
Zy weent, en ziet haar Staat en Tempel in den brand,
Haar *Burger-Plechtige en haar Zedelyke wetten*
Geschonden en vertreên. Dat heet Gods sterke hand
In't wreeken, en zyn gunst in 't weldoen, steeds te hoonen.
Wat wond'ren heeft hy tot haar welstand niet verricht!
Hy *schiep deeze Aarde* op dat zy hier gerust zou woonen;
Ja hy bescheen haar met zyn vriendlyk aangezicht;
Hy liet de waereld door een' *Zondvloed* overstroomen,
Terwyl hy Noäch bergde in de *Ark*, waar uit het zaad
Van Vader Abraham eens moest te voorschyn komen,
Zyn uitverkooren volk. Dus heeft hy steeds haar' Staat
Geveiligt en beschermt. Maar ach! het misvertrouwen,

Ver-

E

O
T
W
De

UITLEGGING DER TITEL-PRENT VAN 'T BOEK DE TRIOMFEERENDE GODSDIENST,

UIT HET FRANSCH VERTAALT DOOR

ABRAHAM MOUBACH.

JOHANNES, die geliefde van den Heiland,
Wierd, door den laſt van Vorſt Domitiaan,
Op Pathmos, 't woeſt en onbewoonbaar eiland,
Gebannen om door rampſpoed te vergaan;
Maar weinig dacht die eervergeeten Keizer,
Hoe de Almagt 't oog van zyn voorzienigheid
Alom liet gaan op dien godvruchten Reizer,
Die 't geeſtlyk ryk met kracht had uitgebreid.
Wat zag hy daar al tintelende ſtraalen
Van hemelſche verſchyningen, vol glans!
Hier weet de Kunſt naar 't leven af te maalen,
Hoe de Opperheer der kerk van zynen trans
Door 't licht zyn 's geeſts dien Tolk houd opgetoogen
Van 't zinnebeeld der ſchranderheid verzelt,
Den *Adelaar*. Hoe blaakt hem 't vuur in de oogen,

Van yver, om all' wat de Godſpraak meld
Van 't zevental der zeeglen te beſchryven,
Dat groot geheim bezwaarlyk te verſtaan,
Door laſt van Hem, die was en ſteeds zal blyven;
Dit wyzen *Kol* en *Tafereelen* aan.
Men ziet de *Lucht* door 't onweêr naauwlyks breeken.
Een Engel draagt het beeld van *Conſtantyn*,
En toont hem *'t Kruis*, dat overwinnend teken,
't Geen hem in 't veld verſcheen by zonneſchyn.
Zie *Arrius*, die ketteryën baarde
Van ſnood vergif, tot ſchimp en hoon van God.
De *Choordraak* ſpuwt het Bygeloof langs de aarde;
Dat met de kracht van Chriſtus kruisbloed ſpot.
De *Sleutels*, *Kroon* en *'t Misboek* vol van vlekken,
Ziet op 't gezag van Romens Opperhoofd.
De *Tulband* wil het Turks gebied ontdekken,
Dat menig lam uit Jeſus ſchaapskooi rooft.
Dus leed, dus lyd de Kerk, maar na haar lyden
Zal zy zich ſteeds in heerlykheid verblyden.

MDCCXXV.

VER-

VERKLAARING DER TITEL-PRENT, VAN DEN DEUGDZAAMEN HOVELING, TREURSPEL.

Beschouwer, zie hier onder 't zwarte kleed,
Een zinnebeeld van hoofsche lasterstreeken,
De onnoosle Duif, verheugt in ramp en leed,
De Basilisk, die zich op haar wou wreeken,
Vlugt bevende op het voorwerp van zyn haat.
Wat verder ziet ge een schup en tas vertoonen,
Een klaar bewys dat gretige eigenbaat
Niet kan in 't hert van zulk een staatsheer woonen.
Men ziet den Vorst en 't hofgezin vol vreugd,
Om de onschuld, die hy met zyn gunst wil dekken.
Wat hooger stryd de Wellust met de Deugd,
Om Herkules in hun belang te trekken:
Twee Witjes, en 't eerwaardig aangezicht,
Verbeelden drie oprechte en wyze Vaders,
Die, hoe vertrapt, nooit weeken van hun pligt.
Geen hof is vry van snoode ryksverraders.
De deugd valt loon, maar de ondeugd straf ten deel.
Dus toont de kunst elks lot op 't aardsch toonneel.

OP DEN SCHADELYKEN EN BEKLAAGELYKEN WINDHANDEL VAN 'T JAAR MDCCXX.

De wind van zucht tot winſt, die veel' bekoorden,
Ontſtak eerſt in het Ooſt en Zuid;
Nu loeit zyn bulderend geluid
Met woeſt gedruis in 't Weſt, en 't Hollands Noorden;
Zo draait hy rond op 't dwaalkompas,
En blaaſt het geld uit kiſt en kas.
De Mammon, op zyn' Bubbeltroon gezeten,
Verblind de wil en 't vlug verſtand,
En legt de dierbre ziel aan band
Ja ſtopt den mond van 't overtuigt geweten
Als 't wroegt met eenen klomp van goud.
Ô Menſch! hoe dwaas hoe zorgloos bouwt
Ge een brug van glas, die heerlyk ſchynt te blinken,
Maar daar ge eerlang vol ſchrik door heen zult zinken.
Ô Eigenbaat vol ongevals!
Wat brengt ge all' zielen om den hals.

HET

HET
KLAAGENDE AMSTELDAM,
AAN ALLE WELMEENENDE
HEEREN KOOPLIEDEN,
OVER DEN
VERDERFFELYKEN WINDHANDEL.

Onwrikb're zuilen, die myn magtig Koopſlot ſchraagt,
En 's Lands gemeenebeſt verraaden wilt noch ſloopen
Uit zucht tot vuil gewin, in 't koopen en verkoopen
Van Bubbelwinden, daar ik thans van word geplaagt.

Gy die door eerlykheid, die't hert nooit wroegt of knaagt,
En zeek're winſt, my wiſt met ſchatten op te hoopen,
Toen gy, eer noch de vloed myn's welſtands was verloo-
Uw geld tot ieders nut in 't hand'len hebt gewaagt; (pen,

Behoeders van myn ſtaat; Beſchermers van myn kielen,
Erbarmt u over 't lot van zo veel droeve zielen,
Uit hun beroep geligt door 't woên van deez' orkaan;

Houd ſtand; ach! helpt my uit deez' barning der gevaaren:
Zo ſcheppe elk adem door 't vertieren van uw waaren:
Want zonder u moet ik in deezen ſtorm vergaan.

MDCCXX.

OP DE AMSTELDAMSCHE SLEEDE-VAART.

Het geen de wind heeft aangeblaazen,
In 't jaar, een wonder van onze eeuw,
Word nu door winderige dwaazen,
Uit dert'le hoogmoed, in de ſneeuw
Verſmolten, als of 't geld geen waar is:
Doch zo gewonnen zo verteert,
Wyl wind en ſneeuw ſchier even zwaar is.
Maar als dus de ydelheid regeert,
Staat dan de welvaart niet op ſchroeven;
Staan dan de boeken niet verwert?
Dus ſcherpt men wel de paardehoeven,
Maar geen verſtand, het roer van 't hert,
Door wel te wikken en te weegen,
Om in deez' neringloozen tyd
Te duiken, eer men is verlegen,
En de achting deerlyk ſchipbreuk lyd':
Dus weet men meeſterlyk te mennen:
Dus is men op de rykunſt ſtout,
Terwyl de wulpſche zinnen renneu,
Daar hen noch toom noch teugel houd:
Dus weet m' elkaâr, als waare Narren,
Niet denkende aan veel ongevals,
Met bellen om den prys te ſarren;
Terwyl de onnoosle raakt om hals,
En 't ros, het dienſtigſte der dieren,
Geſchapen tot veel nutter werk,

Bedorven word door dertel zwieren.
  ô Waanvermaak! wat heerſcht gy ſterk!
Maar moet, door zulk een ſpoor'loos leven,
  Schoon elk zyn paard in 't ſpoor doet gaan,
Het Koopgeloof den geeſt niet geeven?
  ô Ja! 't is haaſt met hem gedaan,
Die boven zynen ſtaat wil draaven.
Dus worden heeren eind'lyk ſlaaven.

MDCCXXI.

OP DE
ONWAARDEERLYKSTE SCHAT.

Wie kan den vluggen loop des ſnellen tyds bevatten,
Die dierbaarſte aller ſchatten,
Waar van we één oogenblik, het zy in vreugd en pyn
Slegts maar bezitters zyn?
Ja de eene tydſtip word van de andere ingezwolgen;
Die was en na zal volgen
Staan niet in onze magt: want de eerſte keert nooit weer;
De laatſte zal, hoe zeer
M' er naar verlangt, miſſchien ons niet gebeuren mogen.
Wat baat al 't ydel poogen?
Ons leven, ons verſtand, ons oordeel en begrip,
Hangt af van eene ſtip:
Men houde dan met ernſt dat dierbaar pand in waarde,
Men koop' het uit, om de aarde
Met all' haar ydelheid, en opgepronkten ſchyn,
Te ſchuwen als venyn;
Men handele door hem, om de onwaardeerbre waaren
Van Sion te vergaêren,
Dat 's onvervalſchte liefde en ongeveinsde deugd,
Die nimmer met de vreugd
Der waereld ſterven, maar oneindig zullen blinken,
Wanneer de tyd met all' zyn eeuwen zal verzinken.

EINDE.

LYK-DICHTEN.

TER UITVAART

AN DEN WEL-EDELEN GROOTACHTBAAREN
HEERE,
DEN HEERE
M^R. NICOLAAS WITSEN,
BORGERMEESTER, EN OUDSTEN RAAD DER STAD AMSTELDAM, BEWINDHEBBER DER OOST-INDISCHE MAATSCHAPPY, MEERMAALS GEDEPUTEERDE TE VELDE, AFGEZANT AAN 'T BRITTANNISCHE HOF, COMMISSARIS VAN DE PILOTAGIE,
enz. enz. enz.

Een' dierbren ſchat, die weinig word geächt,
Beklaagt men meeſt wanneer men ze eens moet derven:
Zo toont de glans van deugd haar grootſte kracht,
Indien wy hem, die haar bezit, zien ſterven.
Vond iemand ooit in zulk een lot zyn deel,
Heer WITSEN, die Geleerdheid aan kon kweeken,
(ô Amſtelaar! waardeer uw ſtaat-juweel)
Zal na zyn' dood een reeks van eeuwen ſpreeken;
Hy was 't, die in een' kwynend' ouderdom,
Te rug kon zien op zo veel braave daaden,
Waar van 't gerucht verbaaſt moeſt ſtaan en ſtom;
Dies kon zyn ruſt 't gezag met vreugd verſmaaden:
Hy was 't, die in de Lente van zyn tyd,
Het loflyk Ampt van 's Lands Geheim'nis-ſchryver
In Moſcou heeft bedient met wakk're vlyt,
Daar hy ontvonkt door onvermoeiden yver,
Den ſtaat beſchreef, de zeden en 't gedrag,

Van

Van Ruslands Hof, en Opperheerſchappyë.
Ja zyn vernuft ſteldë in een' klaaren dag
Den waaren ſtand van 't ruime Tartaryë,
En de oudheid van dën magtigen Mogol,
Daar ſtaatzucht, nyd, verraad, verwoede driften
En muitery, ſteeds hollen, wreed en dol;
Daar tuigt een zaal vòl uitgeleezen ſchriften;
Daar tuigt een reeks van wonderen, gehaalt
Uit onbereisde en verlegene oorden,
Daar 's Mans verſtand met heldren glans uit ſtraalt;
Konſtſchatten die Monarchen zelfs bekoorden.
Hy was ook een van 't Viertal, om den togt
Naar Engeland met zynen raad te ſtyven,
Toen Jacob, loos misleid, door 't wreed gedrogt
Gewetensdwang, 's Lands welvaart wou verdryven.
Ik zwyg nu van zyn' Scheepsbouw, elk tot nut;
Pilooten, kunt ge uw' Hoofdpiloot vergeeten,
En Indus, uw' Bewindsman, Zuil en Stut?
Ik ſpreek nu niet, hoe hy zich heeft gekweeten
Als Borgerheer, niet eens, maar dertienmaal,
Ik zwyg nu hoe hy 't Ampt heeft waargenomen
Van Afgezant aan 't Britſche Hof, vol praal;
Ja, hoe aan hem de teugels en de toomen
Van 't Paard van Staat, in 't veld zyn toevertrouwt,
Dit alles ſtaat in 't hert van elk geſchreven,
Die nooit, hoe 't gaat, 's Lands vryheid veilt voor goud,
Ziet daar een ſchets van 's Borgermeeſters leeven:
Zyn voorbeeld heeft getoont dat overdaad,
Dat ledigheid, die 't weldoen leert verzaaken,
Dat trotſe waan en gretige eigenbaat,
Geen' Vorſt of Heer kan vroom en edel maaken;
Maar zuiv're trouw, in een vernoegzaam hert
Dat walgt van nyd, van gaven en geſchenken;
Die 't in zyn ziel op 't teêrgevoeligſt' ſmert,
Wanneer hy hier 't geheiligt recht ziet krenken:
Die nimmer met een' weiffelenden mond

De waarheid ſchend, en maakt zich tot verrader,
Maar die zich zelf ontdekt tót op den grond.
Dus leefde deeze oprechte Borgervader,
Die Curius, die Cato in den nood.
Maar ach! die zon vol tintelende ſtraalen
Zonk neder in de kimmen van de dood.
Het Raadhuis kan door druk naau adem haalen;
Het bid en ſmeekt aan d' eeuwig' Opperheer:
„ Ach! geef my zulk een' Staatbehoeder weêr.

GRAFSCHRIFT.

Men bouw' geen marm're ſpitſen,
Geen grafnaald, voor Heer WITSEN,
Die deugd en wysheid kent,
Heeft hem in 't hert geprent.

Overleden te Amſteldam den 10den, en Begraven te Egmond op de Hoeve, den 14den van Oogſtmaand, MDCCXVII.

OP HET
ZALIG AFSTERVEN
VAN DEN EERWAARDIGEN GOD-VRUCHTIGEN
TJERK JANSZ TICHELAAR;
LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTELDAM.

Is dan die wyze mond geſlooten
  Die zoo veel zedeleſſen ſprak?
Die tong, met honig overgooten,
  Die zoo veel harde herten brak,
Gelyk een hamer, vaſte rotſen,
  Leid die nu ſtom en ſprakeloos;
ô Dood! wie is 't die u kan trotſen,
  Nu gy, in tyden ruw en boos,
Die vroome Ziel rukt uit zyn dagen:
  ô! Dat eerwaardige aangezicht,
Wiens zedigheid elk kon behaagen;
  ô Spiegel! waar in elk zyn pligt
Van deugd en heiligheid kon leezen,
  Hoe is uw glans zo zeer verdooft?
Uw aanſpraak, uw zachtmoedig weezen
  Is ons nu door de dood ontrooft;
ô! Stam van zesmaal veertien jaaren,
  Wat waaide u niet al over 't hooft?
Door hoe veel ſtormen en gevaaren
  Wierd uw gemoed ſteeds afgeſlooft,
In 's waerelds ongeſtuime baaren?
  Wat al verandering en ſtryd

Bedroefde vaak uw gryze haaren,
In 't afgaan van uw hoogen tyd;
Doch druk en wederwaardigheden
Is veel al 't lot van 't vroom gemoed,
Dat hier met zuchten en gebeeden
Zyn God en Schepper valt te voet:
Maar nu van 't sterflyk lot ontslagen,
Bevryd van tegenspoed en spot,
Om hoog in Abrams schoot gedraagen,
Verwagt gy 't zalige genot.
Beschrei dien Herder, ô Gemeente!
Beween uw stut, uw rechterhand,
Betreur eerlang zyn koud gebeente,
Want gy verliest een dierbaar pand.
Hy zal niet meer gelyk voorheenen,
Door heilige yver aangezet,
Den zondaar van berouw doen weenen,
Als hy met Paulus boet-trompet
Geduurigh riep: *Waak op van slaapen,*
Bekeer u tot de waare deugd,
Wil u niet aan het aards vergaapen,
Maar vlie de lusten van de jeugd,
En staat naa regt. Breng nooit voor Goode
Een boos en ongeloovigh hert;
Want wy zyn alle ramp ontvlooden,
Door Christus bittre dood en smert,
Indien wy na zyn welbehaagen
Zyn voorspoed volgen tot der dood,
En 's weerelds leed geduldig draagen,
In 't nypen van de hoogste nood.
Hoor toe, en leert het hoofd der deugden.
Het was de les van Salomon,
Vreest God, de bron van alle vreugden,
Wiens weezen zonder tyd begon,
En onderhoud zyn heilgebooden;
Want God, om laag genoegh bespot,

Zal

Zal eens voor leevenden en dooden
De vierſchaar ſpannen en elks lot
En loon na deugd of zonde geeven,
Of altyd blydſchap, of elend,
En 't end, dat ieder word gegeeven,
Zal eeuwigh duuren zonder end.
Zoo ſprak die Vader in zyn leeven,
En heeft met onvermoeide vlyt,
Getrouw tot 's Heeren dienſt gegeeven.
Zyn ziel, zyn ligchaam, en zyn tyd:
Hoe zedigh kon hy 't Woord verklaaren!
Wat had zyn rede kracht en klem!
Zoo leerd' hy meer als vyftig jaaren
Den weg na 't Nieuw Jeruſalem.
Die ziel, zoo reklyk in 't vergeeven,
Was ſteeds afkeerigh van de wraak;
Zyn deugd, zyn onberiſp'lyk leeven
Strekk' ieder Leeraar tot een baak,
Nu hy zoo verre uit 's weerelds oogen,
Verſtrekt geen leevend voorbeeld meer:
Zyn ziel na 't Voorhof heen gevloogen,
Verwagt met vreugd, tot d' Opperheer
Haar zal in zyn Paleis onthaalen,
Daar 't nooitgehoorde maatgezank
Vervult al Sions goude zaalen,
Vereenigt met bazuingeklank
Der Enghlen, die by 's leevens boomen
De zielen, opgevuld van vreugd,
Geleiden aan de waterſtroomen
Daar ze eeuwigh zullen zyn verheugd,
Daar ruſt hy nu, van laſt ontflagen.
Ach! laat ons door een teedre zugt
Zyn heerlyk lot toch niet beklaagen,
Nu hy is alle ramp ontvlugt:
Maar ſteeds, door yver aengedreeven,
Zyn ſpoor van heiligheid en deugd

Op-

Opvolgen, en met ernst beleeven,
Zoo zullen w' eens die groote vreugd,
Na afgesloofde last, genieten.
Myn ziel bezwyk niet, maar hou stand.
Ai! laat de deugd u niet verdrieten,
Zy brengt u in het Vaderland.

overleden den 27sten
van Slagtmaand
MDCXCVII.

TER UITVAART,
VAN DEN EERWAARDIGEN EN GELEERDEN HEERE
JOANNES BRAND,
LEERAAR DER REMONSTRANTEN TE AMSTELDAM.

Treur Vrede-kerk, met rouw-gewaad omhangen,
Beween uw druk, beklaag uw droeven ſtaat;
Ja, ſtort een beek van traanen langs uw wangen
Om 't zwaar verlies dat u ter herten gaat;
Uw BRAND, die in een vuurige yver blaakte,
Die 't vroom gemoed, den weg tot waare ruſt
Aanwees, en door Gods kracht de zielen raakte,
Is door de dood voor eeuwig uitgebluſt:
Dat Licht, helaas! dat Licht heeft uitgeſcheenen;
Die luiſter is met al haar glans verdooft,
En met een woord, die leid-ſtar is verdweenen,
En wy, wy zyn van zulk een ſchat berooft.
Wat gaaven zyn niet met zyn lyk beſlooten?
Welſpreckendheid uit vlug en ryp verſtand,
Een zachte tong met honing overgooten,
Die herten ſtak door heilig vuur aan brand,
En zielen trok met zoet geweld na boven:
Een ſtem die door haar aangenaam geluid,
Op 't liefelykſt' de zinnen weg kon rooven,
Door druk, noch hoon, door leed, noch laſt geſtuit.
Maar waar toe doch een flaauwe ſchets te maalen,
Van 't weêrgaloos en dierbaar kerk-kleinood?
Elks aandacht weet wat levendige ſtraalen,
Hy ſteeds in 't diepſt' der ingewanden ſchoot,
Om 't zwak gemoed met balſem te verzachten

En 't wreev'lig hert te roeren door Gods geeſt:
Maar ach! wat raad? o droeve na-gedachten!
Hy leeft niet meer, helaas! hy is geweeſt;
Hy zal niet meer voor duizenden van menſchen,
Uw Predik-ſtoel opklimmen, en zyn ziel
Uitſchudden, door een ſtroom van zegenwenſchen,
Vol minlykheid, 't geen ieder wel geviel.
Of iemand nu, uit zucht tot kwalyk ſpreeken,
Zyn tong misbruikte en ſmaalde op 's mans gedrag;
Zoo vraag ik of die vry is van gebreeken,
En ook niet weet wat loogentaal vermag?
Wanneer zy ſlaat door nyd gekweekt aan 't woeden,
In zulk een eeuw die met de Godsdienſt ſpot:
Maar armoê, kruis, verachting, tegenſpoeden,
Was al van ouds der vroomen deel en lot.
De voorſpoed roemt op eer, op ſtaat en vrinden:
Maar, als men zucht, in wederwaardigheid,
Is dikwils hulp, noch raad, noch trooſt te vinden;
Dan legt men 't op verzuim en los beleid.
Om 't droevig hert noch dieper te doorwonden;
De minſte fout door ſtruikeling begaan,
Word uitgeſchreeuwt voor doodelyke zonden;
Dit heeft hy meer dan eenmaal uitgeſtaan:
Maar al zyn laſt, zyn ramp, zyn onvermoogen,
Zyn huis-verdriet, verdrukking, hoon en ſmaat,
Verdient veel eer elks liefde en mededoogen,
Als dat men hem met laſterzweepen ſlaat.
O! Dat juweel zal elk noch waardig keuren,
Die 't heeft verächt en met de voet getreên,
Nu 't word gemiſt, en 't niemand mag gebeuren,
Zoo gaat het met veel ſchatten in 't gemeen;
Doch zyne ziel al 't aards gewoel ontweeken,
(Zo zegt myn hoop) geniet in beeter ſtaat,
Een blydſchap, met geen tongen uit te ſpreeken,
Die door geen druk, geen dood, noch tyd vergaat,

Geſtorven den 13den, en Begraven den 18den January MDCCVII.

TER UITVAART

VAN DEN EERWAARDIGEN EN GELEERDEN HEERE

ISAAK EMILIUS,

OUDSTEN LEERAAR DER REMONSTRANTSCHE GEMEENTE TE AMSTELDAM.

De Roomſche * Emilius mogt op zyn' zeegewagen,
Met bly gejuich gedraagen,
De vrucht genieten, door een Vorſtelyk onthaal,
Van zyne zeegepraal,
Na de overwinning in de Macedoonſche velden,
Op Perſeus met zyn Helden,
Maar uwe EMILIUS, ô Amſtels Vrede-kerk!
Wiens ziel nu boven 't zwerk
Naar 't zalig Paradys, door 't God'lyk Alvermoogen,
Is vrolyk heen gevloogen,
Bezit een beter lot, geniet een vaſter vreugd,
Het loon van waare deugd;
Dan 't ydele genot van muur en ſtedekroonen,
Cieraaden, ſchatten, troonen,
En al de ſtaatciſleep tot 's Veldheers roem en lof,
Niets als wat damp en ſtof:
Nu proeft hy 't voorgenot van de onverwelkb're weelde
Die hy u ſteeds verbeeldde,
Na dat hy heeft geſtreên voor Jeſus kruisbanier:
Wat eerkrans van laurier
Kan haalen by die kroon, waar by de pracht van de aarde
Verdwynt, als niets van waarde?

Die

* Paulus Emilius, Borgermeeſter en Veldheer van Romen.

ie hem de Leidsman van 't Geloof heeft opgezet,
Voor 't houden van de wet
er ongeveinsde liefde en vrede, in leer en leeven,
Die elk is voorgeſchreeven,
ies droog uw traanen, ô Gemeente! ſtaak uw rouw.
„ Maar ach! gy miſt zyn trouw,
Zyn vredelievendheid, zyn' yver in 't vermaanen,
„ Om u den weg te baanen
Naar 's waerelds Heiland, tot vergeeving van uw ſchuld;
„ Zyn leſſen van geduld,
En alle deugden met een' yver uitgeſprooken
„ Die herten heeft gebrooken,
Die zielen heeft vertrooſt in ramp en tegenſpoed,
„ Uit een oprecht gemoed;
Gy miſt die aandacht in zyn vuurige gebeeden,
„ Zyn Chriſtelyke zeeden
En Godsvrucht, 't merk van een rechtzinnig Predikant,
„ Die, als een edel pand
En koſt'lyk zielcieraad, ſteeds uitblonk in zyn daaden,
„ Waar door hy u de paaden
Des heils vertoonde, tot uw zaligheid en ruſt;
„ Dat licht is uitgebluſt: (ren,
Aus ſpreekt de droefheid, ſchuw van trooſt, geneigt tot treu-
Om 't hoofd nooit op te beuren.
Maar 'k hoor hoe 't waar Geloof, van eenen and'ren aart,
Zich dus aan u verklaart:
Bedrukte Weduw, Krooſt, en treurige Gemeente,
„ Misgunt dat Kerkgeſteente
Zyn' glans niet, daar het blinkt by 's leevens vreugdebron,
Veel ſchooner dan de zon
In 't midden van den rei der Godgewydde ſchaaren,
„ Van Helden, Martelaaren,
Aardsvaders, Heiligen van 't oud en nieuw Verbond,
„ Die ſteeds met hert en mond
Het driemaal heilig lied uitgalmen met verlangen,
„ Om eens te zyn ontfangen

„ In Vredeſtad, daar ſteeds verzadiging van vreugd
„ Het zalig-tal verheugt:
„ Uw Leeraar, Echtgenoot, en Vader ging voorheenen
„ Daar onruſt, ramp, noch weenen
„ Zyn blydſchap ſtooren zal; dies matigt uw geklag,
„ En reikhalſt naar dien dag,
„ Om hem te volgen door de deugd, gedrukt op 't zegel
„ Van myne wet en regel,
„ En denkt, der vroomen dood, het ga hier laag of hoog,
„ Is koſt'lyk in Gods oog,
„ 't Zyn dierb're panden, veel te waardig voor dit leeven,
„ 't Geen hun geen heil kan geeven;
„ Zy ſtaan, uit liefde tot het hemelſch burgerſchap,
„ Gereed met eenen ſtap,
„ Door myne kragt geſterkt, den voorhof in te treeden
„ Van 't onverganklyk Eden:
„ Zy, met myn' ſchild gedekt, zyn veilig voor den roof
„ Van 't woedend ongeloof:
„ Deez' balſem Gileads, verkwikke u in uw lyden.
„ De Godsvrucht word gekroont na't zeegepraalend ſtry-
„ den.

GRAFSCHRIFT.

Deez' zerk beſluit de kas
Van 't glansryk Boetkleinood,
Daar elk zyn' pligt uit las.
De deugd braveert de dood.

Overleden den 12den
Van Lentemaand
MDCCXIX.

OP HET GODZALIG AFTERVEN VAN DEN EERWAARDIGEN EN GODTVRUCHTIGEN CHRISTOFFEL VAN DE WALLE,

LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTELDAM.

Zo voert de dood (geen koning der verſchrikking
Voor een gemoed, doorblaakt in 's Hemels min,
Maar een gezant van zalige verkwikking.)
In 't einde uw ziel ten Paradyshof in,
ô Van de Walle! ô licht! ô baak der vroomen!
o Leeraar! die met dringende ernſt uw plicht
Volſtandig en getrouw hebt waargenoomen,
Zo volgt het loon, nu de arbeid is verricht
Van viermaal tien min een, en twee paar jaaren:
Dus droegt gy 't juk des Heeren in uw jeugd,
Om ſchooven in de ſchuuren te vergaêren
Van vredeſtad, 't geen de Eng'len rei verheugd.
Gy hebt uw pond in de aarde niet begraven,
Maar, tienwerf winſt gedaan met zulk een' ſchat,
Dien gy, geſterkt door d'Oorſprongk aller gaaven.
Gedragen hebt in 't breekbaar aarden vat.
Laat and're zich met bloemen ſlegts vermaaken;
Gy voedde ons met het kragtig merg en pit,
De beſte vrucht der goddelyke zaaken;
De ſtichting, geen verwerring, was uw wit,
Door eene taal, beſchaafd, en net en effen,

Nooit laf, maar ſteeds beſprengd met wysheids zout,
Die herten wiſt te roeren en te treffen.
Gy ſtigtede op uw' grondſlag zuiver goud
En diamant, geen ſtopp'len, nooit beſtendig.
Gy goot ſteeds wyn en oli in de wond
Des zondaars, door zyn eigen ſchuld elendig.
Gy trooſtte met uw' vriendelyken mond
Boetvaardigen, met hunnen laſt verlegen,
Nooit wierd uw zucht tot weldoen uitgebluſt.
Uw vreedzaame aart, tot kerktwiſt nooit genegen,
Beminde niets dan godsvrucht, liefde en rult.
Het bolwerk van uw welbewuſt geweten.
Verwrikte nooit, noch boog voor ſtoot of ſlag.
Dus hebt ge u in uw Predikdienſt gekweten,
En tevens in uw Chriſtelyk gedrag.
Nu word gy van uw Jeſus begenadigt;
Nu word gy, met een talleloos getal
Van heiligen, door 't voorgenot verzadigt
Van 't eeuwig heil dat namaals volgen zal.
Bedroefde Weêuwe, en Dochteren, en Zoonen!
Ai matigt uw' betaamelyken druk
De Heiden mogt zich uitgelaaten toonen;
Hy wiſt niet van 't oneindige geluk,
Daar 't ligchaam eens zal met de ziel in leeven.
't Is waar, natuur eiſcht ook haar recht met reên:
Men moet het haar in billikheid ook geeven
Vermeng dan vry uw traanen onder een:
Maar laat ze in 't eind door die bedenking droogen,
Dat uw Beminde en Vader, droef beſchreid,
In 't Paradys van 't eeuwig Alvermogen,
Een ſchets bezit der hoogſte heerlykheid.
Daar is hy vry van alle zielsverdrieten;
Daar heeft zyn geeſt geen deel aan 't duiſter graf.
Hy wagt, geruſt in 't vrolyk voorgenieten,
Des levens kroon met vergenoeging af,
Door geene pen, hoe vaardig, te beſchryven;

Waar by all' 't aardsch verdwynt in rook en wind;
Terwyl zyn naam in zegening zal blyven
By ieder die oprechte deugt bemint.
En gy zyn kroon, ô bloejende Gemeente,
Gy zyt, helaas! dien trouwen herder kwyt.
Dat helder licht, dat dierbaar kerkgesteente,
Heeft hier zyn' glans verlooren voor altyd:
Hy zal niet meer met biggelende traanen,
Gestort uit zucht tot uw behoudenis,
U tot de deugd van ned'righeid vermaanen,
En alles wat u klaar bevoolen is.
Gy zult voortaan zyn boetstem niet meer hooren,
Die u zo vaak getroffen heeft in 't hert.
Doch zyt getroost, en geef geen moed verlooren:
Het middel tot geneezing van uw smert
Bestaat alleen in waare deugdbetrachting;
Een les die hy u nagelaaten heeft.
Bemin hem dus; hou dus zyn naam in achting.
Zo zult gy eens, wanneer de boosheid beeft;
Verheerlykt en gekroond met zonnestraalen,
Voor eeuwig met uw' Leeraar zegepraalen.

GRAFSCHRIFT.

Een nette predikstyl die 't hert door 't oor kon raaken;
Een vroom gemoed, van list, bedrog, en onrust vry,
Een vuurige yver om voor Jesus eer te waaken;
Een haat tot ydele eer en trotsche hovaardy;
Een onwaardeerbre schat van geestelyke gaaven,
Zyn hier met VAN DE WALLE *in 't duister graf begraven.*

Overleden den 2den en
begraven den 7den van
Grasmaand in 't Jaar
MDCCXXV.

OP

HET AFSTERVEN

VAN DEN HEERE

LUCAS SCHERMER,

UITMUNTEND

HELDEN-DICHTER.

De vlugge Geest, die kostelyke schat,
Verliet het brosse en wankel aarden vat
Van SCHERMER, en is uit ons aller oogen,
Ten lichaam uit, ten Hemel ingevloogen,
En vind zyn rust in heerelyker staat;
Zo zonk die Zon in 's leevens dageraad,
Die held're Zon der heldenpoëzye;
Zo wierd die beek der zoetste lekkernye
Gestopt, gestuit in haar begonnen loop:
Wat hebt gy ons, bedriegelyke hoop,
Niet al belooft van hem in ryper dagen,
Toen wy de vrucht van zynen voortyd zagen?
Maar ach! dit is vernietigt door den dood.
O Haarlem! gy verliest een Dicht-kleinood,
By welks waardy, geen diamante straalen,
Noch alles wat bekoorlyk is kan haalen.
Alzeegenaar! hoe onvoorziens herneemt
Gy ons geluk, als 't naar volmaaktheid zweemt,
Op dat wy door die wysheid zouden leeren,
Ons hert van de aarde en steeds naar U te keeren.

GRAF-

GRAFSCHRIFT.

)eez' grafzerk overdekt het minſte deel des Mans,
Die in zyn opgang blonk gelyk een zon vol glans:
Vaereldling! betrouw op jeugd noch ſchoone gaven
Nu zulk een morgenſter zoo vroeg voor dag verſchiet.
Ja treurt ô Dicht'ren rey! nu hier, tot uw verdriet,
beldenpoëzy met SCHERMER *legt begraaven.*

)CCXI.

GRAFSCHRIFT,

VOOR DEN HEERE

WILLEM VAN LAER,

GETROUW ARMENBEZORGER DER DOOPSGEZINDEN, EN VERMAARD KOOPMAN TE AMSTELDAM.

Deez' zerk bedekt het Lyk des braaven Mans,
Wiens Godsvrucht, trouw en ryp verſtand, vol glans,
Wiens vreedzaame aart, vol liefde en meededoogen,
De Kerk en Beurs met blydſchap ſtraalde in de oogen;
Hoe menig is van raad en hulp berooft,
Nu zulk een licht, helaas! is uitgedooft?
Een licht, dat elk tot voordeel heeft beſcheenen:
Wil dit verlies, o Amſtelaar! beweenen.

Overleeden den 5den
van Wynmaand,
MDCCXIX.

GRAFSCHRIFT

VOOR DEN GELEERDEN

HEERE

LUDOLPH SMIDS,

M: D^R.

De ſchrandre SMIDS vond hier zyn ruſt aan 't Y;
's Mans geeſt in Taal- en Oudheid-kunde ervaaren,
Alom vermaard door kracht van Poëzy,
Die uitblinkt in een reeks van dierbre blaêren,
Verliet deeze aarde, en vloog naar 's Hemels troon.
Geleerdheid miſt een paerel van haar Kroon.

Overleeden den 7den
van Lentemaand
MDCCXX.

GRAF-

GRAFSCHRIFT

VOOR DEN HEERE

GEORGE BRUYN,

HEERE VAN HARDENBROEK; REGENT VAN HET OUDE MANNEN- EN VROUWENHUIS TE AMSTELDAM; DIRECTEUR VAN DEN LEVANTSCHEN HANDEL, enz: enz: enz.

Wie was hy dien deez' Grafzerk houd beſlooten?
De liefde en luſt van kleenen en van grooten;
Milddaadig en bezadigd van gemoed;
Een vlugge geeſt, wiens yver als een' gloed
Voor d'ouden ſtok, voor Huis en Stadt ſteeds blaakte,
Die ruſteloos voor 't heil des Handels waakte.
Wie leeft 'er die Heer BRUYN dus na zal treên?
(ô Zwaar verlies!) van duizend naaulyks een.

Overleeden den 10den,
en begraven den 15den
van Wintermaand.
MDCCXXIII.

TROOST-

TROOST-DICHT

VOOR MYNEN WAARDEN
BOEZEMVRIEND

ANDRIES SCHOEMAKER,

OP 'T AFSTERVEN VAN ZYN LIEVE
ECHTGENOOTE

RACHEL KROLL.

't Heeft dan de Almogenheid behaagt,
De ziel uw 's Echtgenoots te haalen
Ter plaats daar niemand zucht en klaagt,
Daar niets de blydſchap kan bepaalen:
't Is waar, myn Goedaard, 't valt u bang,
Uw bloed ſtremt ſchier van rouw in de ad'ren;
Maar wat 's de dood? Een overgang,
Waar langs men 't zalig ryk kan nad'ren:
Ja die door Chriſtus dierbaar bloed,
Een weg verſtrekt om voort te ſtreeven
Met een verheugd en vry gemoed
Naar de eeuwigheid. En wat is 't leven?
Een rook, een damp, een ydel niet,
Een droom, hoe vaſt m'er op mag bouwen,

Het

Het breekt gelyk een ſtaf van riet,
Wanneer men 't wil te veel vertrouwen:
Ik zwyg nu van den zwaaren ſtryd,
Waar van 't hier nimmer word ontſlagen:
Daar worſtelt het met haat en nyd,
Hier moet het ongelyk verdragen,
Ginds ongeluk, verzeld met ſmert,
En kwaalen, die 't van pyn doen krimpen;
Nu ſteekt het hoon en ſmaad naar 't hert,
Door laſter, afgerecht op ſchimpen:
Hoe menigmaal wil 't vleeſch zyn' luſt,
In weêrwil van de reden, boeten?
De waereld laat het nooit in ruſt
Door valſche raad, om ſteeds te wroeten;
In 't blinkend ſlyk van Mammons goud,
Of naar een ydele eer te draaven,
Slegts op een' grond van waan gebouwt,
Waar aan zich duizenden verſlaaven
Zie, dit is 't leven, waarde Vrind,
Dus heeft het d'Oppermagt geſchapen,
Opdat we nooit, door ſchyn verblind,
Ons zouden aan die ſchim vergaapen;
Maar voeren 't hert, zo veel men kan,
Met zyne hulp, door deugd naar boven.
O! Hoe gelukkig is hy dan,
Die Hem in 't Paradys mag looven?
Wyl hy naar 't hoogſte heil vertoeft,
Waar van uw Lief in waare weelde,
Dus zegt myn hoop, de voorſmaak proeft;
Een trooſt die niemand zich verbeelde.
Ai hoor, dus dunkt my ſpreekt ze u toe:
„ Wat ſchreit gy, Lief, hou op van klaagen,
„ Hier word ik nimmer mat en moê,
„ Hier zal ik ſmert noch ſmaad verdraagen.
„ De waereld is een ſchaduwbeeld,
„ Hoe zy haar gaaven op mag pronken,

„ By deeze vreugd, die nooit verveelt,
„ Die my hier ſteeds word ingeſchonken
„ Van de Eng'len-rei, die my bewaakt;
„ Hier is noch ramp noch dood te vreezen,
„ Noch all' wat ongelukkig maakt;
„ Hier kan ik 't eeuwig Opperwezen,
„ Van 't ſterffelyke deel ontlaſt,
„ Genaaken door beſpiegelingen;
„ Hier blyf ik niet aan 't aardſche vaſt,
„ Noch word belet om door te dringen
„ Ten derden hemel in, alwaar
„ De ziel en 't lichaam ſteeds zal leeven,
„ Van Jeſus uitverkooren' ſchaar,
„ Om eeuwig voor Gods troon te zweeven.
„ Wat zyn de bloemen van myn' hof
„ Op aarde? ik pluk hier ſchooner bloemen
„ Van vrolykheid, van dank en lof,
„ En wat men kan bekoorlyk noemen;
„ Hier leef ik vry van leed en druk;
„ Hier zal geen laſtertong my deeren;
„ Hier vloejen bronnen van geluk;
„ 'k Geniet hier wat ik kan begeeren.
„ Schrei dan niet meer, myn tweede ziel,
„ Vertrooſt u met uw lieve Kind'ren,
„ Wiêr deugdzaame aart ons ſteeds beviel,
„ Dat zal uw hertenleed vermind'ren;
„ Tot dat de tyd eens komen zal
„ Dat gy, en zy, en hunne ſpruiten,
„ Bevryd van nood en ongeval,
„ Met my geduurig mogen uiten
„ Den lof van de Oppermajeſteit.
„ Schep moed, de blydſchap volgt na 't lyden;
„ De Levens-kroonen zyn bereid
„ Voor zulken, die volſtandig ſtryden.

„ Verlaat, verzaak dan om deez' ſtaat
„ De waereld, eer zy u verlaat.

GRAFSCHRIFT.

Vrouw RACHELS *minſte deel vergaat tot ſtof en aſch,*
Terwyl de ziel, die hier haar 'c Scheppers wond'ren las
In 't bloempriëel, nu vry van laſt, zyn' naam kan roemen
In d'onvergangb'ren Hof, vol onverwelkb're bloemen.

Overleden den 4den
van Louwmaand,
MDCCXXIII.

TROOST-DICHT

VOOR DEN HEERE

JACOB TOMAS TEYLER;

OVER 'T AFSTERVEN VAN ZYN ED: ECHTGENOOTE

MEJUFFROUWE

HESTER TERWE.

Uw Huw'lykszon Heer Teyler ging dan onder,
Die vyftien jaar u lieffelyk beſcheen,
Door 't wys beleid van God dien Aldoorgronder.
Zo ſchielyk gaan de vlugge dagen heen
Voor hem die vreugd geniet, en vreugd moet derven.
Wat iemand zich verbeelden mag door waan,
Hy die hier leeft leeft niet dan om te ſterven.
Vergangb're ſtof moet eindelyk vergaan.
Elke aarde-klomp keert weder tot zyne aarde,
Hoe hoog in top van ſtaat hoe laag verneerd;
Terwyl de ziel, Gods gift van hooger waarde,
Onzichtbaar tot haar' oorſpronk weder keert.
Zaagt gy uw Lief dan ſcheiden voor uwe oogen
Uit deez' woeſtyn, dit droevig traanendal;
Gy zaagt met een; hoe zeer ge ook waart bewoogen,
Haar ſcheiden van verdriet en ongeval,
En ziekte en pyn, en alles wat het leven

Ooit walch'lyk maakt in 't midden van 't geluk.
Dit wiſt wel eer den Heiden trooſt te geeven.
Het ſterflot bluſt het vuur van ramp en druk,
Terwyl 't ons rukt van 't geen wy dierbaar heeten.
Elks dagen zyn met onruſt opgevuld
Dus ſprak (en wie kon 't immer beter weten?)
De * Man van Us, die ſpiegel van geduld.
Of is hier voor den dood, dien Alberoover,
De wet en 't licht der reden zonder kracht,
Men ga dan tot de wet der liefde eens over:
Daar zwicht hy voor een grooter Oppermagt,
Daar hoeft men voor zyn prikkel niet te ſchroomen;
Daar word hy als in zegepraal geleid;
Daar is hy ſlegts een doorgang voor de vroomen
Naar 't eeuwig ryk van ruſt en heerlykheid;
Daar opent hy de deur van 's Hemels poorte.
Zaagt gy uw Lief dan naar het duiſter graf
Geleiden, op den dag van haar geboorte;
Geen nood: die haar 't vergank'lyk leven gaf,
En weêr ontnam na vyfmaal zeven jaaren,
Zal 't Ligchaam en de Ziel in beter' ſtand,
(Dus zegt myn hoop) vol glans en luiſter paaren,
Daar de Eng'len rei in 't zalig vaderland,
Steeds juigcht en zingt dat alle hemelkooren
Weêrgalmen van 't verrukkelyk geluid.
Dus hebt ge uw Lief gewonnen, niet verlooren,
Haar ſterflot was geen dood; zy ging voor uit
Naar 't Paradys om u daar in te wagten.
Dus roept ze u toe uit eene Wolk: „ Myn hert!
„ Laat myn geluk uw' droeven rouw verzachten.
„ Hier leef ik vry van rampſpoed druk en ſmert.
„ Hier zweef ik by de Zalige Uitverkoornen
„ In volle vreugd. Wat is by deezen ſtaat
„ Alle aardſche weelde? Een weg vol ſcherpe doornen,
„ Een ſchim die in een oogenblik vergaat,
„ Een

Een jammerpoel van duizend wreede plaagen.
, Hier is de ziel van all' die onruſt vry.
Hier weet ze van geen bulderende vlaagen.
, Hier proeft ze ſteeds de zoetſte lekkerny,
Wiens ſmaak geen tong, hoe glad van taal, kan uitten
, Dies vier den toom niet langer aan uw' rouw.
Vertrooſt u met het drietal uwer ſpruiten,
, Die panden van onze Echteliefde en trouw:
Tot dat ge eens met die waarde lievelingen
By my Gods Lof eeuw uit eeuw in zult zingen.

GRAFSCHRIFT.

Vrouw HESTERS TERWE-*graan* *
Moet in dit graf bederven,
Om ſchooner op te ſtaan,
En nimmer weêr te ſterven.

:rleden den 19den en begra-
n op haar E: geboortedag
en 25ſten van Wynmaand
MDCCXXIII.

Het geſtorvene of verrotte en daar uit vruchtbaare Terwe-graan
rd 1 *Cor*: XV. vs. 36 en 37 by den dood en opſtanding vergele-
.

TROOST-DICHT

VOOR DEN HEERE

CHRISTOFFEL BEUDEKER,

OVER HET DROEVIG VERONGELUKKEN
VAN ZYN ED: ZOONTJE

JAN BEUDEKER

OP SOELEN, DEN 28ſten VAN BLOEIMAAND,
MDCCXXIV.

Myn Vriend, u treft een' zwaaren ſlag,
Een' ſlag u door de hand gegeeven
Des grooten Gods, die 't all' vermag,
Die Heerſcher over dood en leven.
Wy hebben, door 't Alwys beſluit,
Het leven langs één weg verkregen:
Maar ach! wy gaan de Waereld uit
Door 't ſterflot, langs verſcheide wegen.
'k Bekent, deez' bitt're tegenſpoed
Valt laſtig voor natuur te dragen,
En zwaarſt voor 't Vaderlyk gemoed;
Doch ſchik u naar Gods welbehagen.
Hy leende u 't pand, en nam het weêr:
Maar hoe? om 't eeuwig te verhoogen.
Nu juicht het tot zyn Scheppers eer,
Nu vliegt het door de hemelboogen
Op Cherubyne-ſchachten, om

Va-

Vereénigt met der eng'len klanken,
In 't voorpaleis van 't heiligdom
Jehovaas hoogen naam te danken.
Nu zingt het op een nieuwe wyz'.
Steeds Halleluja, vry van zorgen;
Nu ſmaakt het zuiv're hemelſpys,
Het Manna noch voor ons verborgen.
God nam het weg naar 't Vaderland
Der zaligen, door 't ſchielyk ſterven;
Opdat de boosheid zyn verſtand
Op aarde nimmer zou bederven.
Nu is het voor verleiding vry;
Nu is het weggeraapt voor 't kwaade,
En 's Waerelds droeve ſlaverny.
Dank dan die Heilbron der genade,
Die licht uit duiſter ſchept, die 't hert
't Geen 't dwaas vernuft nooit kan ontdekken,
Langs 't doornig pad van druk en ſmert
En ramp, naar boven tracht te trekken.
Zoek dan uw' trooſt alleen in God:
Want buiten Hem is geen genot.

GRAFSCHRIFT.

Deez' zerk bedekt een' jongen bloem,
Zyn 's Vaders vreugd, zyn 's Zuſters roem.
Moeſt hy zo haaſt den dood bezuuren?
Waarom beeft hy den dierb'ren ſchat
Des levens vroeg gemiſt? om dat
Zyn Hemel zou te langer duuren.

UIT.

BLADWYZER
VAN DE
OPSCHRIFTEN
DER
GEDICHTEN.

Lof der Christelyke Lydzaamheid. Pag. 1
Onberymde en berymde Zedespreuken. 57
Schriftuurlyke Bedenkingen. 213

GEZANGEN.

Op 't beschouwen des Starrenhemels. 415
Het gelukkig leven. 417
Op de vlugge tyd. 420
Veilige Ark. 422
Noodzakelykheid der goede werken. 424
Heilvrucht der Ootmoedigheid. 427
Lof der Mededeelzaamheid. 429
Genoeg is meer als veel. 431
't Gebed is altyd nut en nodig. 433
Zegen der Voorspoed. 435
Vloek der Voorspoed. 437
Zegen der Tegenspoed. 439
Vloek der Tegenspoed. 441
Vermaakelyke Eenzaamheid. 443

Te-

BLAD WYZER.

Tegen de aardſche Overtolligheid. 445
Tegen de al te kunſtige Schryfkunſt. 447
Onderſcheid tuſſchen verwaande en ware Wysheid. 449
Schandelyke afgodery. 451
Dwaaze keur. 453
Doodelyke ruſt. 455
Ter Voorbereiding van 't H: Avondmaal. 457
Op het vieren van 't H: Avondmaal. 459
Dankzegging na 't H: Avondmaal. 461

MENGELDICHTEN.

Gods Verderfengel in Vrankryk. 465
Bedenkingen op de roekelooſe Zeevaart in 't Jaar MDCCXXIV. 470
—— Op de menigvuldige Plasregens in 't Jaar MDCCXXV. 475
Een Chriſten op zyn Landhoeve. 480
Gedachten over een Predikatie. 485
Op de Vyftig-jaarige Raadsregeering van den Welëdelen Grootächtbaaren Heere J. Corver. 487
—— het Borgermeeſterſchap van den Welëdelen Grootächtbaaren Heere J: van de Poll. 489
—— den Duim van Alvaas metaale ſtandbeeld. 490
—— de Zilvere Bruiloft van D: van Mollem. 492
—— den XCIIſten: Jaardag van J: P: Oldaans. 497
—— het Huwelyk van B: van Leuvenich. 499
—— de Dichtkundige Werken van G: Bidloo. 507
—— de Beſchryving van G: van Loon. 510
—— de Gedichten van P: Langendyk. 514
—— den tweeden druk der Werken van Boëthius. 515
—— den derden druk van Vondels Beſpiegelingen. 517
—— de Gebeden van B: Pictet. 518
—— Ooſt-Frieſlands Jubeljaar door J: Harkenroth. 519
—— —— Muizenjaar door Denzelven. 520
—— de Afbeelding van den Weled. Hr: F: van Collen. 522
—— —— van Kaspar Brandt. 523

BLADWYZER.

Op de Afbeelding van Joannes Brandt. 524
——— ——— van Joannes de Goede. 525
——— ——— van Gerard van Loon. 526
——— ——— van Cornelis van Alkemade. 527
——— ——— van Wilhelmus Goeree. 528
Op de Boekzaal van C: Beudeker. 529
——— de Verbintenis van C: Schynvoet. 531
——— de Schilderkunſt van J: Walraven. 532
——— Dezelve. 533
——— Dezelve. 535
——— Dezelve van J: van Huyſum. 537
——— de Schryfkunſt van E: Cramia. 538
——— Dezelve. 539
——— een Gedicht van een wanhoopend Zondaar. 540
Verklaaring van de Titelprent op de Penningkunde. 541
——— ——— ——— ——— ——— op F: Joſephus. 543
——— ——— ——— ——— ——— van 't Boek de triomfeerende Godsdienſt, uit het Franſch vertaalt door A: Moubach. 545
——— ——— ——— ——— ——— van den deugdzaamen Hoveling: 547
Op den ſchadelyken en beklaagelyken Windhandel van 't Jaar MDCCXX. 548
Het klaagende Amſteldam, aan alle welmeenende Kooplieden over den verderffelyken Windhandel. 549
Op de Amſteldamſche Sleede-vaart. 550
——— onwaardeerlykſte Schat. 552

LYK-DICHTEN.

Ter Uitvaart van den Welëdelen Grootächtbaren Heere, Mr. Nicolaas Witſen. 555
Op het zalig afſterven van den Eerwaardigen Godvruchtigen Tjerk Janſz. Tichelaar. 558
Ter Uitvaart, van den Eerwaardigen en Geleerden Heere Joannes Brand. 562

Ter

BLADWYZER.

Ter Uitvaart van den Eerwaardigen en Geleerden Heere I: Emilius. 564

Op het Godzalig Affterven van den Eerwaardigen en Godvruchtigen Chriſtoffel van de Walle. 567

——— Affterven van den Heere Lucas Schermer. 570

Graffchrift voor den Heere Willem van Laer. 572

——— ——— voor den geleerden Hr. L: Smids, M. Dr. 573

——— ——— voor den Heere G: Bruyn. 574

Trooſt-dicht voor mynen waarden Boezemvriend A: Schoemaker, op 't affterven van zyn lieve Echtgenoote R: Kroll. 575

——— ——— voor den Hr. J: T: Teyler, over 't affterven van zyn Ed: Echtgenoote Mejuffrouwe H: Terwe. 579

——— ——— voor den Hr. C: Beudeker, over het droevig verongelukken van zyn Ed: Zoontje J: Beudeker. 582

DRUKFOUTEN.

Pag. 146 in de LI Spreuk 3 Regel ſtaat *betoont*, lees *beloont*: P. 315. in den Text ſtaat *zegge u allen*, lees *zegge ik u allen*. P. 453 de 7. R. van onderen ſtaat *voor*, lees *van*. De overige van minder belang gelieve de Beſcheidene Leezer zelve te verbeteren.

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Bruin, Claas

Zede-Dichten II. Deel

Amsteldam 1726
P.o.rel. 5653-4
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10037562-7